تصوير ابو عبد الرحمن الكردي
منتدى اقرأ الثقافي
www.iqra.ahlamontada.com
للكتب (كوردى ، عربي ، فارسي)
پەندی پێشینیان
٢
نوسەر : محی الدین برشان
ناسراو بە محێ دینێ (گوێرەش)

پەندی پێشینیان

(٢)

بەشێعر

کۆکردنەوەوکردنەشێعری

محی الدین برشان

ناسرا و بەمحێ دین (گوێڕەش)

محی‌الدین برشان ۱۳۱۱

بەندی پێشینیان / نووسەر : محی‌الدین برشان (ناسراو بە محیەدین گوێرەش) -

پیرانشهر : سامرند صفحه : ۲۷۰ قیمت : ۲۰۰۰۰ ریال شابک دوره : ۷-۲۷-۸۶۲۰-۹۶۴

شابک : (ج ۱) ۵-۲۸-۸۶۲۰-۹۶۴ شابک (ج ۲) ۷-۳۷-۸۶۲۰-۹۶۴

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا :

۱- شعر کردی - قرن ۱۴ - مجموعه‌ها ۲- ضرب المثل کردی . الف عنوان

۴ ب ۷۴۳ س / PIR ۳۲۵۶   ۸ فا ۹ / ۲۱۰۸

کتابخانه ملی ایران ۴۷۴۲۶ م

انتشارات سامرند پیرانشهر

۰۴۴۴۴۲۳۴۶۹۹

۰۴۴۴-۴۲۲۷۷۶۰

- نام کتاب : بەندی پێشینیان
- نویسنده : محی‌الدین برشان
- ناشر : سامرند پیرانشهر
- تیراژ : ۱۰۰۰
- نوبت چاپ : اول ۱۳۸۵
- شابک دوره : ۷-۲۷-۸۶۲۰-۹۶۴
- شابک ج ۱ : ۵-۲۸-۸۶۲۰-۹۶۴ شابک ج ۲ : ۷-۳۷-۸۶۲۰-۹۶۴

قیمت : ۲۰۰۰۰ ریال

بەنێوی خودای گەورەوبێ نەزیر:

ماوەیـەك لـەوەپێش ودوابـەدوای كتـێبی دیـاری پیرانـشار.یـان هەرنێوەحەسـلەكەی خـۆی (گەشاندنەوەی ئـاگری دامركـاوی پێـشینیان) ئـەودو كتێبەشـم بـۆومرگرتـنی ئیجـازە نـامـەی نـاردبون هەربـەدوای ئەوانیـشدا كتـێبی دوهـەمی پەنـدی پێـشینیـانم تـەواوكردو ئەویـشم بۆئیجازەنامـەناردووەوخوایاربێ وەختێـك ومریـان دەگرینەوەوچاپیـشیان دەكـەین.بـەلاّم باهێندێك لەسەرنوسینەوەی ئەو كتێبانەی پەندی پێشینیان بڕۆین،

بەخۆشێوەلەماوەی ئەوچەندسالآنەدا.ئەگەرخەریكی نوسینەوەی ئەوكتێبانەبومەبۆدیتنەوەی پەندوقسەنەستەقەكان بێوچان بەهەمووەدەم سەعات ومدوایـان كەوتومـەوكۆم كردونەتـەوە بەلاّم بۆنوسینەوەكەی زۆرتـرویەتـاییەت هەربەشەوخەریك بومەونوسیومنەتەوە،

خوێنەرانی خۆشەویست وبەڕێز.بۆجوانتروپێك وپێك كردنی پەنـدی پێـشینیان چـەندی پـێم بكرێ وبۆم كراوەحەولم بۆداوەچونكەومك حەزلێ كردنێ؟حەزلەجوانی ئەوپەندانەدەكەم؟

قەت لێیان ومرمزنەبومە،

قەتم لەبەرچاوی خۆم وەلانەبردون،

لەخوێندنەوەیان ومرمزنـابم،

چاوم لەتەماشاكردنێیان تێرنـابێ،

دەستم لەنوسینەوەیان ماندونـابێ،

جارلەجارێلێیان سەرخۆشتر وبەزۆق تـرم ،

لەنوسینەوەوكاركردنێداهیچ كاتێك خەوم نـایە،

بەلاّم ئەگەركاری نوسینەوەوشتی دیم نەبێئاوام خۆپێڕاناگیرێ،

هەربۆیەهێندەیان ومدواكـەوتـوم وكـۆم كردونەتـەوە،بـەلكوزۆرجاری وابووەشـەوێ دەخەوێـدا شـتێكم وەبیرهاتۆتـەوەوهەرنـەبی لەبـەری دەسـتم نوسـیوە؛باهەتـابـەیانی لـەبیرم نەچـێ وبەیانیش بەتەواوی نوسیومەتەوە،

بائەوجارئەدمو.دوسێ کەلیمەی داباسی شێعر بکەین چونکەشێعر.شێعرمو.قسەش قسە
هەرشێعرەی بۆخۆی ئاهەنگ و.وەزنی خۆی هەیە.هەتاکوبزاندرێ‌کەئەوشێعرەپ
خشتەکیە.چوارێنەیە.دوبەیتیە.یان دەناچەند پرگەیە چونکەهەموجورەشێعر
هەیەهەرشێعرەی بەئەندازەی خۆی جیگای هەیەوجێ‌دەکاتەوە. بەلام درێژوقوڵەی قس
بەوازی خۆتەهەرچەندی درێژی دەکەی درێژی بکەودەناهەربۆخۆت کورتی دەبڕیوە،
ئەوجارشێعریش ڕەنگ بێ‌لەهەموجیگایان وهەموشێعران نەتوانی مەتلەبێ بەتەوا
بگەیەنی وکەم وزیادی هەبێ:جیگای پیتەکەی بگۆڕدرێ بەتایبەتی ئەوەکارێک
ئەگەربەوردی لەدیوانی شێعری شاعیران بڕوانین لەزۆرجیگایان دیتەبەرچاووهیچ عە
وئیرادیکی لێ ئەگیراوە؟
دەکرێ‌بێین وبۆئیسباتی کارەکانمان زۆرلەشێعری شاعێرەکانیش بنوسین وبۆبەڵگەب
هێنینەگۆڕێ بەلام ئەوەش پێویست نییە،
هەرئەوەندەی باسم کردبۆپینەوپەڕۆی کارە لەنگ ولۆرەکانی خۆمەو بەس،
باسەکەی دیکەم ئەوەیەهێندێك لە پەندەکانم لەبیرچوبون و.بڕێکیشم درەنگ وەدە
کەوتون ئەویشم کردۆتە پاشکۆیەك ودەئاخری ئەوکتێبەی پەندی پێشینیان ٢- بەشێعر
نوسیومن وپێم حەیف بوو ببەتلێن ویان لەناوبچن،
باسی سێهەم ئەودوکتێبانەی پەندی پێشینیان ١- و٢- بەشێعر،لەسەرێك ٧٢٠ لاپەڕە
و(پینج هەزارودوسەت وبیست پەندوقسەی نەستەقە)و(پینج هەزاروسێ سەت وهەشتاوذ
شێعریشی تێدایە ئەوەی ئی خۆم بێ؟
تەواوی ئەوشێعرانەلەئەوڵی کتێبی یەکەم وهەتائاخری کتێبی دوهەمیش هەموی وەك ی
بەسورەتی پیتەکانی ئەلف وبێیەوەکی بۆخۆتان دەبینن،
لەدوای هەموشتێك ئەگەرچی دەبادە پێش دانوسرابا.بەلام چونکەعادەت نیەدەپێش
سوپاسنامەبنوسرێ هەربۆیەئەمنیش دەپێشدانەمنوسیوە،سوپاس بێ سنوری خۆم لەبرای

خۆشەویست(کاك مەلاكەماڵ ڕوحانی)بەرپرسی چاپەمەنی سامرەندلەشاری پیرانشار دمردەبڕم کەبەڕاستی بۆ ومرگرتنەوەی جەوازی ئەوکتێبانەزەحەمتێکی زۆری کێشاومو ئەوجار هەمیشەسەریشی لێداوم وبۆزۆرلەکارەکانیشم هاوکاری کردومەجێگای ڕێزوحورمەتە،کتێبی دوهەمیش یانی(پەندپێشینیانی ٢- بەعشێعرلێرەداتەواوبووخواراست بێنی زۆری ناکێشی کتێبی گەشاندنەوەی ئاگری دامرکاوی پێشینیان ٢- (دیاری کوردستانیش) بلاو دەکەمەوە، دوابەدوای ئەوانەش کەزۆرم ئیحتیاجی بەهاوکاری زانایان هەیەوبەتایبەتی ئەوانەی ئاگاداریان لەوبارەی هەبێ‌ئەگەربتوانم ئەوکتێبەش کەبەنێوی (شەهیدانی بێخەلاتم) نێوناوەلەسەرئەوشەهیدانەی دەزمەان شای دا.شەهید.یان گوللەباران کراون بەتابەتی ئەولاوانەی لەسەربازخانەی جەڵدیانێ بەناهەقی گوللەباران کران ،
بەپێویستی دەزانم دیسانیش داوالەهەموخەڵکی بکەم ئەوانەی ئاگاداریان لەسەر ئەوشەهیدانەهەیە.وەکو.وێنە(جا ئی هەرکاتێکی بێ) نێوونیشانێکی تەواو (بیووگرافی) و هەرچەشنەئاگادارێکی دیکەشیان هەبێ‌بۆم بنێرن ولەوخزمەتەگەورەی داخۆتان بەشداربکەن لەئاخریدا سوپاسی هەمولایەکتان دەکەم وبەخوداتان دەسپێرم،

(ئەوەنێوەوئەوەش پەندی پێشینیان - ٢ - بەشێعر)

دیارەدەپێش نوسینێم داسوپاسی ئەوزانابەڕێزانەم کردوەکەبۆکۆکردنەوەی بەرهەمەبەنرخەکانی پەندی پێشینیان وقسەی نەستەق حەولیان داوەوتێکۆشاون دیسانیش ڕێزم بۆهەموای ن هەیەئەوەی ماوەن خوای تەعالالەسەرئەوڕێبازەی توفیقیان بدائەوەی نەشماوەڕەحمەتیان بۆدەێرین بەتایبەتی حافزی مەهابادی مەلاغەفوری دەبباغی ئەگەربەبێ‌چاوی وبەلام بەدلێکی ڕوناکەوەئەوخزمەتەگەورەی بەفۆلکلۆری وپەندی کوردی کردوەجائەلێرەوێنەی هێندێك لەئەو زانایانەی ئەوەندەی وەدەستم کەوێ وەکوتەبەڕووك ومتفەڕەك دەنێوئەوکتێبەی داوێم بۆبیرەوەری ،ئەوجاریش هەرسوپاسیان دەکەم

محی الدین برشان: ناسراوبە محیدین گوێرەش

پیتی (سین)

سـەو سـەلاوەت،هـەزارهـەزاران
بۆرەسـولـی نـێـو،لـەزمـان وزاران

* * *

١

سابونم لەبەری دەڵـەی مـنداڵ و،نـەوەی مـام ووسـوی
لاقی مەدە بۆسابون لـەژێـر،لاقـم هـەڵـدەسـوی

* * *

٢

ساحیبی باغ وبیٚستانان دەڵـێن ساحـێبی،باغ وبـیٚستـانـان
خەحاڵەتن لەزستانان خـەجاڵـەتـبـارن و،زۆرلـەزسـتـانـان

* * *

٣

ساحێبی ئەیٚ خاوەن وریای،خێوی چوارچاوان
چوارچاوان خۆت لیٚ خستوینە،نێوچوم وئاوان
دەرمانی دەرمانی شەوتێی،چیەتابچم بێنم
شەوتێی چیە دەیـباچـوبـیت بۆ،نـێـوهـەوروساوان

* * *

٥

ساحێبی قسەی ساحـێبی قـسـەو،بڕیاری خـۆیـی نـیـە
خۆی نیە وەعدەویەڵێنی،چی لەبیرخۆیی نیە

* * *

٦

ساحەبی مردوی بـاوەڕیـم ئـەبـەو، فـەرمـودەی هـەنـە
چاوی گەورەنە سـاحـەبی مـردوی ،چـاوی گـەورەنـە

* * *

٧

ساحێبی نەخۆشی هـەرماڵیٚ هـەیـبیٚ،نـەخـۆش وناساز
لەنەخۆشی نەخۆش ترە لـەبـەرغـەمباریان،قـەت نـابیٚ دەرباز

٨ * * *

ساردبومەوە وازم بەسەرچوو،لێی ساردبومەوە

"" "" بەورێگایەی دا،هەرنەشچومەوە

٩ * * *

ساردوگەرمی زەمانەی چی ساردوگەرمی،هەیبووەزەمانە

چێشتوە هەموی چێشتونەو،سێواس تابانە

١٠ * * *

ساڵ ساڵەو کورت ودرێژی نیە،ساڵ هەرواساڵە

ماڵ ماڵە هیوای زۆرترمان،بۆنێونەومالە

١١ * * *

ساڵی بەهەزاری هەزارساڵی بڵەی،بەچەندهەزاری

چوبی یابەڵکو حیساب،نەکرێن بەزاری

١٢ * * *

ساڵی خۆش دەبی ساڵی خۆش دەبێ،ئینشاڵلەئەوساڵ

ئینشاڵلە کشت وکاڵ زۆربێ و،ساغ بن مەڕوماڵ

١٣ * * *

ساڵی خوش لەبەهارێ ساڵی خۆش بەدڵ،کێ لێی بڕوانی

ڕادیارە هەربەهارێ زوو،دیارەبەجوانی

١٤ * * *

ساڵی ساڵ ساڵ هەیەوئاوا،پێی وەدێ بۆماڵ

ساڵی مناڵ واش هەیەوهەروا،بۆتەساڵی مناڵ

١٥ * * *

ساڵی لەخوای ساڵی ئەلەوخوا،یەی هەربڕێون

برپیوه	ئێستاکودەیگوت،خۆچم نەدیون

* * *

١٦

ساڵی هۆبەهۆیە	دایان ناساڵی، ئی هۆبەهۆیە
هەرکەسەبۆخۆیە	هەرکەس لەبیری،قازانجی خۆیە

* * *

١٧

ساڵەو ساڵ	بەساڵەوەختی و،یاهەرساڵەوساڵ
"" ""	خوچم نەدیبون،تائاخرولەماڵ

* * *

١٨

سامی ڕەسەر	بەتوندوتیژی ،کارت ڕێکی بخەی
سامی خەی	نەبێ هەرسامت،ڕەسەرسامی بخەی

* * *

١٩

ساوە؟سەلاوقەت کەسی	ڕوناکەو.ئیمڕۆو،واتاو.وساوە
گورگی نەماوە	سەلاو قەت کەسی،گورگیش نەماوە

* * *

٢٠

ساوەساویەتی وقاپ وکەچك	خانم لەحەوشەی،ساوەساویەتی
قاوەقاویەتی	قاپ لەگەڵ کەوچك،قاوەقاویەتی

* * *

٢١

سایلەی زاری	سایلەی گەرمەو،زاردەسوتێنی
دەسوتێنی	لێ ڕانەوەستی،هەردەت فەوتێنی

* * *

٢٢

سایلەی ساردبۆتەوە	سایلەی ئەوجار،زۆرساردبۆتەوە
"" ""	هەوساروڕەشمەی،بەدەست خۆتەوە

* * *

٢٣

سبحەینان هەوری دەسور
جێی مەردانەقون تەندور

سبحەینەی زستان،دیتت هەورسور
پیاوی ژیرلا قان،دەخاتەتەندور

* * *
٢٤

سبەی دواڕۆژێ
"" ""

سبەی دواڕۆژێ ، لێی دەڵێنەوە
لك وپۆپی زۆر، لێ دەکرێنەوە

* * *
٢٥

سرت وخورتە
"" ""

ئەم سرت وخورت و،سەرپێك وەنانە
بۆمن وەك ڕۆژ ی،ئاخری زەمانە

* * *
٢٦

سرکەی مەفرۆشە
"" ""

سرکەمەفرۆشەو،لەبەرئەو بۆنە
خۆبەقسەی مەلاش،خزمێکی کۆنە

* * *
٢٧

سست
ئەوەتامست

بێدەنگ بەسریوە،سریوت نەیەوسست
حازرەوهەرلەلای،کەپۆتەهامست

* * *
٢٨

سفرەی دڵتی
بۆمەکەوە

مەیکەوەسفرەی،دڵت بۆهیچ کەس
دەنادەکەویە،دا وی زۆرناکەس

* * *
٢٩

سفرەی دڵی کردموە
"" ""

سفرەی دڵی خۆی،بۆکردۆتەوە
پێی وابوەگرێوی،لێی بردۆتەوە

* * *
٣٠

سکەم لێ داوە ؟
"" ""

ئێ تۆدەفەرموی،لەکوێ ڕوی داوە
هەی وێمدەوێمدە،بۆسکەم لێ داوە

٣١ * * *

سلاوی بێ بێ بەلاوحاجەت،واسوکەسلاوێك

بەلایە یافەرموبابخۆین،شۆرباووپلاوێك

٣٢ * * *

سمی ئێستری یان داوەتێ سمۆلکەی ئێستری،بۆرۆندراوە

"" "" چۆنی گونجابێ،دەرخواردی دراوە

٣٣ * * *

سمێڵ بابر حاڵتان دەپەرسم،هۆی سمێڵ بابر

"" "" سەروبەریان کەی،دەی تۆزێ چاتر

٣٤ * * *

سمێلت زورە؟ مالمان لەماڵیان،کەموکێك دورە

گۆرانیکی فۆلکلۆریە زینگ وجێ بازنەی،هەردەڵەی تورە

بە دەستکاری میزان کردن پێم گوت بم دەیە،ماچێك ودەیگوت

ونوێ کردنەوەیان دەبرۆهەتیوەی ،سمێڵت زورە

٣٦ * * *

سمێڵ شاخەسریلە بڵێم مام میرزا پێت،یاهەرعەلیلە

"" "" سمێڵ باریکەی،وەك شاخەسریلە

"" "" ماڵت پێخۆشترە،یان هەرتەویلە

"" "" جغارەوقەنەی،فرێ دەوسەبیلە

٣٨ * * *

سمێڵ فش چیدی فش مەکە،بەسیەتی سمێڵت

"" "" تەماشایان کەی،عەقرەباوحێڵت

٣٩ * * *

سمێڵ قنج — سمێڵ قنج وەکو،دابی پێشینیان

"" "" — ڕەوت وخۆنواندن و،ئاکاری ژینیان

* * *

٤٠

سم سمی کەرێوچەنگی مەیاسێ — سم سمی کەرەو،چەنگیش مەیاسە

سەرم لەوکارەی دەعەبەسێ — مەعەبەسێ ودەی،نەیارێ بناسە

یان "" — سم سمی کەرێ و،چەنگ هی مەیاسێ

"" "" — وای کردبومامۆش،بەڵکونەیناسێ

"" "" — سەرم سەتحی ما،لەم کارەدوایێ؛

"" "" — زولێکم داوەو،چومەسەرکاسێ

* * *

٤٣

سمێلی هەڵپروزاون — چ بووەبۆسمێڵت،هەڵپڕوزاون

"" "" — فوت لەئاورکرد،یاهەرسوتاون

* * *

٤٤

سندمی بکەی — بەسندمی وتەڵەش،تۆبی بەستەوە

گیرنابێ — گیرنابی ویەقین،هەرزودەشتەوە

* * *

٤٥

سندگڵ بۆیەردی — جاچۆن وەدەرخەم،لەدڵم ئاەودەرد

دگریا — دەگریاهۆڕهۆڕ،سندەگڵ بۆبەرد

* * *

٤٦

سنورم — تەنیاجارێکەو،لەم ڕەوت وشوێنە

شکاوە — سنورەکەشکاو،چیدی مەمدوێنە

* * *

٤٧

سنوی نەهاتۆتەوە — خۆێ دارشت پەل و،پۆی گرتۆتەوە

" " سنوی خۆهێشتاش،نەهاتۆتەوە

* * *

٤٨

سواران ڕادەداو سواران ڕادەدات ، لێی ڕادەمێنی

پیادەش دەمێنن پیادەش لەسەریەك،بەجێ دەمێنی

* * *

٤٩

سواروپیادەگەیفیان ئیشتیایان لێ بێت،پیادەش لەگەڵ سوار

لێ بی دەبنەڕەفیق دەبن بەهاوڕێ و، ڕەفیق وڕێبوار

* * *

٥٠

سواروپیادەنابنەڕەفیق کواکەنگی دیوتە،پێم بڵێ ولەکوێ

" " سوارلەگەڵ پیادەی،ڕێبڕوابۆکوێ

* * *

٥١

سوارهەتاسەر دەی تاسەرئاخر،سوارهەرنابێ سوار

هەرسوارنابی ڕۆژێکیش دادێ،دەی بیهێننەخوار

* * *

٥٢

سوارهەتا.نەکەوێ سوارتاکونەگلێ، دەی کەنگێ سوارە

نابێتەسوار چەندجارێبکەوێ،سوارەولەبوارە

* * *

٥٣

بەسەرتاشراوی سواری کەریان سواری کەرکوڵیان،کردبوئەوکەچی

کردبودەیگوت بم بینن ئابڕوم دەچی کەس بێ وبمبینی،خۆئابڕوم دەچی

* * *

٥٤

سواری کەرێبون عەیبیکەو سواری کەرێبون،بۆخۆی عەیبێکە

هاتنەوەخواری عەبێکی دی دابەزینەوەی ،عەیبەکەی دیکە

* * *

٥٥

سواری کەرێ بووەو لەکەرێدەگەرێ

سوارێ کەرێ بووە،بەدعیەوبەپۆز
دەڵێ کێ دیویە،ون بووەکەرێ بۆز

* * *

٥٦

سواری لەئەسپی دێنێتەخوارێ

دەرنابالەگەڵ، هیچ کەس لەبۆارێ
سواریش لەئەسپی،دێنیتەخوارێ

* * *

٥٧

سواریەخەڵکی هەر پیادەیە ""

هێندبەهەڵەشەو،دەعیەوئیفادە
سواریەکەی خەڵکیە،زودەبی پیادە

* * *

٥٨

سواڵکەرجانتای پڕمو ڕوی ڕەشە

جانتای سواڵکەری،پڕەوپڕبەشە
لەلای دیش دەڵێن،لەڕوی ڕەش بەشە

* * *

٥٩

سواڵ کردن موهیم نیە قۆرت هاتنە پێش خەراپن

سواڵ خۆموشکیلێك،نیەوازەحمەت
قۆرتن وئەمنیان،خستۆتەزیللەت

* * *

٦٠

سواڵ کەروئیفادە

"" ""

دەرکاودەرکەدێ ،پای پەتی وپیادە
سواڵکەرلەسەرمان،لێ بداوئیفادە

* * *

٦١

سواڵکەری جولەکەنەدونیای هەیەو.نەقیامەت

جولەکەی سواڵکەر،ئەلەم دونیایە
ماڵ نیەوقیامەتیش،بەکاری نایە

* * *

٦٢

سواڵ کیمیایە

"" ""

دەڵێن سواڵکردن،هەروەك کیمیایە
بەرهەم وا زۆرو،بەبێ دەسمایە

٦٣ * * *

سواڵی سواڵکەری ئەدی بۆدەڵێن،سواڵی سواڵکەری

بۆنۆکەری وەری گرەو خێرا،بیدەنۆکەری

٦٤ * * *

سواڵێ هەرپێنج لەسابلاخ وسنەو،دەچمەبادینان

دینانەت بۆدەکەم سواڵێت بۆدەکەم،لەهەرپێنج دینان

٦٥ * * *

سوتاوی هاتوەسوتاومان،بوشین کاتەوە

شین دەکاتەوە چۆن دەبێ بیری،وای لێ بکاتەوە

٦٦ * * *

سورم دابەسوری سورم گۆڕیوەو،چوم دام بەسوری

کرمەکرمی زێدە هێند کرمەکرمەی،زێدەبم بوری

٦٧ * * *

سوروساتی هاتومەوویمەدەن،زویکی سوروسات

دەوێ دەنا دەیبینن ،زۆرلەکارەسات

٦٨ * * *

سورەی سمێلاّن دەبزێوی داوەرەوسورەی،سمێلاّن دەبزێوی

بزانم شێری یان ڕێوی بابزانم شێری،یان ئێستاش ڕێوی

٦٩ * * *

سوری دوگرە بۆخۆشی بەقسەی،پیاوی ژیری کرد

"" "" وەك سوری دوگر،چو داگیری کرد

٧٠ * * *

سوری دی و زۆرم بیرلێ کرد،بۆم کونەبۆوە

سەمای لەبیرچۆوە — سوری دی وسەمای، زولەبیرچۆوە

* * *

٧١

سوری کەوەو — ئەوەی لەپێشتەو،دەسوری بکەوە

بێنە.هەوە — هەوەوئەوبێننە،لەکوڵی بکەوە

* * *

٧٢

ئی خۆیەتی — سۆزان ئەوسۆزان ،هەردولاسۆزان

"" "" — نەك ئێکێ سۆزان ،یەکێ فرۆزان

* * *

(١٣)

سۆفیەتی بەعەباودەستاڕنیە — تۆنابی بەمرید،عەبات بێ ودەستار

بەگوفتارەوبەکردار — زانایی دەوێ و،کردەوەوگوفتار

* * *

٧٣

سوفی پیرۆت لەبۆخۆتی — ئەرێ مام سوفی،پیرۆت بۆخۆتی

دڵ دونیایی تەبیات لۆتی — تۆی دڵ دونیایی و،تەبیاتت لۆتی

* * *

٧٤

سۆفی — تۆدەتگوت سۆغان،یەیمادی سۆفی

سۆغان یە یماس — چی بێتەدەستیش،هەڵی دەگلۆفی

سۆنەیەو — قەت بۆهیچ شتیش،بەرابەرنابی

قەت تەڕنابی — ئەوەن سۆنەیە،قەتیش ترنابی

* * *

٧٥

سوێرەکەی — هەرواسوێرەکەم،دەکەن لەدەستی

لێ دەکا — گێژم لەفێڵ و،لەتەون وبەستی

* * *

٧٦

سوێندیٚبەسەری یەك دەخۆن

ئێستاسوێنددەخۆن،نەوەك پێشتری
بەگیانی وبەسەر،مەرگی یەکتری

*　*　*

٧٧

سوێندیٚ منداڵی بەقونیٚ قرژاڵی

زۆرم گویٚ لیٚ بووە، سوێندیٚ منداڵی
بەقونگیٚ بۆقی و، نەقەوقرژاڵی

*　*　*

٧٨

سەبچتەژۆریٚ بەبۆڵەبۆڵ دێتەوەدەریٚ

سەپچێتەژوریٚ ،یابزنیٚ کۆڵە
دێتەدەر.زوێکی،بەپرتەوبۆڵە

*　*　*

٧٩

سەبرت هەبی لەقۆرەی هەڵوای دەخۆی

لەوقۆرەترشەی،گەرسەبرت هەبیٚ
دۆشاوی دەخۆی،هەڵواشت دەبیٚ

*　*　*

٨٠

سەبری شەویٚ جەختی رۆژیٚ

سەبروپشمین و،ئەوبیرەی شەویٚ
جەختی ڕۆژێیەو،چیمان بەرکەویٚ

*　*　*

٨١

سەبفسی دەڵیٚوەدەبەشم

سەبفسی ودەڵیٚ،ئەمنیش خۆبەشم
ئێستاش لەکاروەی،هەرماندوەلەشم

*　*　*

٨٢

سە،بە تولەیە

لەلایەك قرتەو، پرتەوبۆڵەیە
سەبەتولەویاهەر،تۆڵ بەتۆڵەیە

*　*　*

٨٣

سەبەژنان ناومریٚ
"　　"

دەڵێن سەبەژنان،ناوەرێت وایە
چی دی باسی بکەی،زیادیوهەوایە

٨٤ * * *

سەتت بمرێ لەباوان — سـەتـت لـێ بـمـرێ ،ئـەگـەرلـەباوان
کلت نابڕێ لەچاوان — هـێـشـتـا تـۆکلیشت،نابڕێ لەچاوان

٨٥ * * *

ئی خۆیەتی — سەت چاکەی بکەی،لەگەڵ خراوا
"" "" — کەدڵت شکاند، ئەیدا بەئاوا

(١٤) * * *

سەت جەردە — سەت جەردەبێن و،بگرن هەمووڵات
لاتێکیان پێ ڕوت ناکرێ — پێیان ڕوت ناکرێ،چەقوکێش ولات

٨٦ * * *

سەت خورماوڕۆن — سەت خورماوڕۆنیش،قەرزێ ناهێنێ
قەرزێك نابڕێتەوە — کێ بەخورماوڕۆن،وا زت لێ دێنێ

٨٧ * * *

سەت ڕەحمەت لە — زانیت چی کردوە،ئەوهەی لەمردوو
کفن دزی ئەوەڵی — ڕەحمەت لەوکفن،دزکەکەی پێشوو

٨٨ * * *

سەت گۆزەی دروست دەکا — سەت گۆزەی دروست،دەکابیبژێرە
دەسکی لەئێکێیان نانێ — دەسکی لەئێکیان،نانێ وافێرە

٨٩ * * *

سەت گوناح ویەك تۆبە — سەت یا هەزاریش،خۆ گوناحم کردون
"" "" — هەرتۆبەم کردو،هەموم لێ خۆش بون

٩٠ * * *

سەتم بمرێ زاوا — سەتم لێ بمرێ و،یاپتریش زاوا

کۆزم نابی ساوا

کۆزم بەوانەش،قەت نابێ ساوا

* * *

٩١

سەدەقە.بەلأی
وەدور دەخا

دەڵێن بەخشین و،خێرەوسادەقات
بەلأی لەپیاویش،زۆروەدوردەخات

* * *

٩٢

سەرباقی چاکەی
خەراپەیە

سەرباقی چاکەو،پێم کردبوحەزمەت
بیستم خەراپەو ،باس ومزەمەت

* * *

٩٣

سەربدەو،سیڕ مەدە
"" ""

سیڕڕەونابی لای،کەس بیدرکێنی
دەی سەروماڵ چیە،هیچ هەرنەمێنی

* * *

٩٤

سەربڕانەیە
"" ""

بۆسەربڕانەو،یائاخری کارێ
کێ خۆی نەداتێ،بەردی لێ بارێ

* * *

٩٥

سەربۆبڕینی و
ماڵ بۆجەریمە

سەربۆبڕین نەبی ،ئەی بۆچی دەچی
ماڵیش جەریمەو،شتی پێ لادەچی

* * *

٩٦

سەربۆکلأوان زۆرن
"" ""

وەکی دەڵەی سەر،بۆکلأوان زۆرن
ژێرکلأویش هەن،دەڵێن خۆخۆرن

* * *

٩٧

سەربەخۆ
"" ""

سەربەخۆدەچی،کاری پێك دێنی
شەرتیەدەستی خوی،بۆدانەشکێنی

* * *

٩٨

سەربەسەر
بێ دەردی سەر
سەودایەودەڵەی،بیکەین سەربەسەر
بەبێ زەحمەتەو،هەربێ دەردی سەر
٩٩
* * *

سەربەقوڕ
دەبی پێی پێ بکەنی
بەقسەخۆشەکەی،زۆرپێ بون خەنی
سەربەقوڕدەبێ،هەرپێی پێ بکەنی
١٠٠
* * *

سەرت بچی،نوێژت نەچی
"" ""
بیری لێ بکەوە،سەردەچێ بابچێ
بەهیچ جورنابێ،نوێژەکەی تۆبچێ
١٠١
* * *

سەرت بشکێو
قسەت نەشکێ
سەریشت بشکێ،کارەکەت چابێ
نەك سەربشکێت و،کاربەجێ مابی
١٠٢
* * *

سەرت سەلامەت بێ
کلاوزۆرن
ساغ وسەلامەت، بێ وسەربمێنێ
بۆکلاوبەکێ بلەی، زۆیکی بۆت دێنێ
١٠٣
* * *

سەرت لەکێشەی
دەخوری
سەرت لەکێشەی،دەخورێ پێم وابی
دەنا هەرنەت وێن،خێری و سەوابی
١٠٤
* * *

سەرت نایەشی
سێتای لێ مەبەستە
سەرت نایەشی،سێ تای پێ ناوێ
بەسیە هیچی دی،خۆتی تێ ماوێ
١٠٥
* * *

سەرت وەبن
لەشی کەوی ئاوڕت وێنادا
سەرت گەروەبن،گیان ولەش کەوێ
ئاوڕت وێ ناداو، پەکی پێ بکەوێ

١٠٥ * * *

سەرت هەڵێنی و هەرسەرهەڵێنی و،مێزەروکڵاوت

کڵاوت لەسەری دەکەوی کەوتون ڕابردون،لەدەستی بڵاوت

١٠٦ * * *

سەر.تەپڵەگوێنی سەروپۆتراکت،وەك تەپڵەگوێنی

حەمرت نەمێنی داوەشێی یاخوا،حەمرت نەمێنی

١٠٧ * * *

سەرچۆپیێبدەیەی سەی سەرچۆپیەبدەیە،سەی لێی دەزانی

بۆسەرکاسەی نانی دەکێشی دەیکێشێ بۆلای،کەوڵی وجێ نانی

١٠٨ * * *

سەردا پۆشی بەفیێڵ ودەهۆی ،سەردادەپۆشی

و..ینگ بفرۆشی ناتوانی چیدی،.ینگی بفرۆشی

١٠٩ * * *

سەردۆستی ئاوامەنشورە،ئەوەی سەردۆستن

بن کۆست والەبنەوبرو،بەعام بن کۆستن

١١٠ * * *

سەردەنێمەوە سەرم دانێم یان،سەربنێمەوە

"" "" دورم لەتۆوبا،خۆش بتوێنمەوە

١١١ * * *

سەرسپی سەرسپیەوتۆبڵەی،کێ وای بناسی

نێوزگ ڕەش نێوزگی ڕەش ڕەش،هەروەك پەلاسی

١١٢ * * *

سەرسمی دا دایکی پێی زانی،هەستاپێم کەوت

"" "" سەرسمێکی داو ،چاك بوزوکەوت

* * *

١١٣

سەرسوکتر ئەمنیش پێم خۆشە،تاسەرسوك ترە

عازاب کەمتر رەنج وزەحمەتم ،زۆریش کەمترە

* * *

١١٤

سەرکردەیان دابەئون باشی مەزنی وگەورەییان،دابەئون باشی

دەپێشداسەری دایکێ خۆی تاشی پێشێ چوسەری،دایکێ خۆی تاشی

* * *

١١٥

سەرگوڵی بۆمن وبن گوڵی بۆمن سەرگوڵی بۆمنەو،بن گوڵیش بۆخۆم

بەشم دەن لەگەڵیشت بخۆم چی بمێنێ تەوەش،بێم لەگەڵوبخۆم

* * *

١١٦

سەرما بە دەردێك بێ تۆبڵەی،کەس پێی چانابێ

هەتیوی نەکردبێ سەرمانەیکردبێ،بەهیچ بێ بابێ

* * *

١١٧

سەرم بۆتەئاش لەدەردوخەمان،سەرم بۆتەئاش

قونم بۆتەماش قینگیشم دۆربێ،لەڕوت بۆتەماش

* * *

١١٨

سەرم دەخوات بەمن بێ ئێستا،دەری کەن بڕوات

"" "" سەری من وسەری،هەموانن دەخوات

* * *

١١٩

سەرم ئەلەورۆژانەی ، سەرم زۆرقاڵە

دەقاڵ دا ڕێم نیەسەری خۆم،بخورێنم خاڵە

* * *

١٢٠

سەرم سوك بێ و — هـەرسـەرم سـوك بـێ،دیێم دەتـبـینمەوە
"" "" — خۆشـیـەبـەهـارمـە و،سـوروشـیـنـمەوە

* * *

١٢١

سەرم لەئەویەن و گونەی دمرناچێ — وەك تـیـری دوسـەر،دەجـەرگـت ڕاچـێ
ئـەلـەوبـەن وگـونـەی،سـەرم دەرنــاچـێ

* * *

١٢٢

سەرم لێ شێواوە — چـەوت ونـەهـاتـی،خسـتـۆمـیـەدواوە
"" "" — ڕێـی خـۆم لێ ون بـووە،سـەرم شـێـواوە

* * *

١٢٣

سەروپێی پێ چاناکرێ — سـەروپـێـیـەكـیش،پـێ چـانـاكـرێ بـۆت
لـەسـتـۆتـن گـشـتـی،كـارو مـاڵـی خـۆت

* * *

١٢٤

سەرۆك خەراپ بێ چارمڕەشی بۆگەلە — مـەزنـن خـەراپ بـێ،لـەم ڕێـگـەوهـەلـە
بـەدبـەختیش هـەموی،هەربـۆسەرگـەلـە

* * *

١٢٥

سەروكللەی ئاوداوەتەوە — هـات سەروكـلـلـەی،خـۆجـوان بـۆئـاودا
"" "" — هـەرنـەیـزانـیـبـوو،لـیـشـیـان لـەقـاودا

* * *

١٢٦

سەرومالّ بۆتۆدریغی نیەوبەلاّم بزنی لە١٤شایان کەمترنابی — سـەرومـالّ بـۆتـۆ،حەیـفـیـكی نـابـێ
بـزنـی لـەدەتـمـەن،هـیـچ كـەمـتـرنـابـێ

* * *

١٢٧

سەرەپەتکیکی بەدەستە — سـەری پـەتـكـێـكـی،ئـەورۆی بـەدەسـتـە
قـەدریشی بگـرەو،دیـتـت زوهـەسـتـە

---

١٢٨ * * *

سەرەتەقێکی کردوە

چورپێگای دواییش،خاوین کاتەوە
ئەوسەرتەقەی کرد،جازوهاتەوە

١٢٩ * * *

سەرەچەرمێگی دادەنێ

هیچ ڕێنوێنێکت،پەسندەرنەبی
سەرەوچەرمێکیش،خۆدانێی دەبی

١٣٠ * * *

سەرەخۆرەیە "" ""

لەم سەرەخۆرەی، دەی وەدورکەوە
وەدوای کاری جوان،ڕێك وجور کەوە

١٣١ * * *

سەرەسیتکەیە "" ""

لەداخ ئەوسەرە،سیتکەی مردومە
هەرجێ یەك چوبم،ئەوهەرلەدومە

١٣٢ * * *

سەرەقەننەی لەگویی سەگ دروست دەکا

لەگوی سەگ دەیکرد،قەننەوسەبیلە
لەشی مردوی کرد،بۆدەستەچیلە

١٣٣ * * *

سەرەگێژەم گرتووە "" ""

سەرەگێژەم گرت،هێند سوڕامەوە
هەرجێ گەیشتمێ ،ئەوبەدوامەوە

١٣٤ * * *

سەرهەڵێنەو خوای ببینە

دەی سەرهەڵێنەو،زوخوای ببینە
سەرچاوەی هەموو،هەستەوئەوینە

١٣٥ * * *

سەرەی خەڵکی دەکا

لەگێرەی خەڵکی،سەرەی پێ خۆشە

بنەی خۆی ناکا بۆگێرەی خۆشیان،لەبنەی نەخۆشە

* * *

١٣٦

سەریان دەخوات سەری هەمانیان ،دەخواهەردیارە

"" "" تاقیان ناهێڵی و، چی خۆونەیارە

* * *

١٣٧

سەری براوقسەناکا سەری براوئاخر ،قسەی هەرناکا

"" "" چی پێ ناگوترێ و ،چی ئاشکراکا

* * *

١٣٨

سەری پەلاس بێ هیچ عەیبێکی نیە،باسەرپەلاس بێ

هەربەختی خاس بێ تەنیاهەرمێندە،بابەختی خاس بێ

* * *

١٣٩

سەری بەنی دەدەستی دایە زوش سەری بەنی،کەیشتبۆدەستی

"" "" پێك نەهات وەکی،هەیبومەبەستی

* * *

١٤٠

سەری بێ تاوان ناچتەبن دارێ و،سەربەبێ تاوان

ناچتەبن دارێ تۆش بیان گێرەوە،هەربەیت وباوان

* * *

١٤١

سەری بێ رۆزی ئەلەوسەرتاکوو،ئاخری دونیایە

دەبن خاکێ دایە سەربەبێی رۆزی و،لەژێرگڵ یایە

* * *

١٤٢

سەری توریی بنی گێزەریی تۆسەری توری،یابنی گیزەریی

ئەولانەلای چەوەندەریی یائەولائەولا ،کەی چەوەندەریی

* * *

١٤٣

سەری خۆت بەڵگەوروداوی،ئەولاش بێنێوە
دەخۆێنیێوە سەری خۆت جوانتر،جادەخوێنێوە

*　*　*

١٤٤
سەری خۆشم خۆمن سەری خۆم،یابەکرۆکاشم
بەخەڵکی دەتاشم دەچم بەخەڵکی و،ئیدی دەتاشم

*　*　*

١٤٥
سەری خۆی هەڵگرت و سەری خۆی هەڵگرت،ڕۆیی یەك جاری
ڕۆیشت دەی بەڵکوخوایەو،زوپێك بێ کاری

*　*　*

١٤٦
سەری ڕەشم ئەوسەری ڕەشم،سپی کردهەموی
سپی کرد؛ نەمبیست لەتاقی،کردنم دەرنەچوی

*　*　*

١٤٧
سەری سیریێ ئەتۆبۆبەهیچ، هەرنابی ڕازی
پێلکی پیوازێی کواسەری سیریی،پێلکی پیوازی

*　*　*

١٤٨
سەرێکت هەیەوهەزار سەرێکت هەیەو،چەندهەزارسەودا
سەودا وشیاربەدەپسێ،بارێك بووەهەودا

*　*　*

١٤٩
سەرێك لەنێوسەران دانەبی هەرسەرێك لەنێو،سەران دانەبێ
بۆبرِینێچاکە بۆبرِینێچاکەو،دەی باهەرنەبێ

*　*　*

١٥٠
سەرێکی هەیەو هەیتی سەرێك و،هێندەزاروزمان
هەزارزمان بەوچەك چۆڵەی،بابێتەسەرمان

* * *

١٥١

سەری کەچەڵی
باهەردەتورەکەی دابی

ئەوسەری جوانی،کەچەڵ تاوابی
وەك خۆی هەردەنیو،تورەکەی دابی

* * *

١٥٢

سەری گوتیەزمانی، هەتائەتۆم
جیرانی، خۆشێم نایەنەگیانی

سەردەیگوت تاتۆم،جیرانی زیانی
ڕاحەتە وخۆشیم، نایەنەگیانی

* * *

١٥٣

سەری گوریسەکەی قوڵە
بونەگەیشتێ

سەری گوریسەکەی،لەکێوودەشتێ
لەبەرکورتیانی،هەرنەتگەیشتێ

* * *

١٥٤

سەری گەورەدەوڵەتە
دەستی گەورە
سوننەتەو
لاقی گەورەمنەتە

سەرکەگەورەبێت،وایەدەوڵەتە
پەنجەی زل وجوان،ئەویش سوننەتە
لاقەهەڵدەگری،بارەقورسەکەی
زۆریش گەورەبێ و،پێی دەڵێ منەتە

* * *

١٥٦

سەری ماشەرێی
لێ ون بووە

کەوتەنێوهۆریەو،گلۆڵەی ریسان
سەری ماشەریی،لێ ون بوەدیسان

* * *

١٥٧

سەری لەبەردی
ئەلحەدێداوە

چۆنی بوێ چوبوو،هەرواش گەڕا وە
سەریان لەبەردی،ئەلحەدیش دا وە

* * *

١٥٨

سەرینچاوەی خەرا پە
"" ""

لەسەرچاوەکەی، زۆرلەلای سەرێ
هەرئاواخ راپی،لیێی هاتبۆدەرێ

* * *

١٥٩

سەری وەبن
کلاوی کەتوە

دیتمان ئەوسەرو،سوکتی وابلاوی
زانیم کەوتونە،ژێرپێچ وکلاوی

* * *

١٦٠

سەزای چاکەخەراپەیە
"" ""

سەزای چاکێکی،لەدەستت کەدێت
خەراپەوتاڵیە،دێنەوەسەررێت

* * *

١٦١

سەغیرباره
"" ""

بەکوڵ وبارێك،سەغیروبێ باب
هاتووەپێم دەڵێ،بابزانم حیساب

* * *

١٦٢

سەکلکی لێ دا
دەکەوێ

سەگ بەلای دابێ،خۆی لێ بخشێنی
بێ دەنگ وزوێکی،هەردەیکەوێنی

* * *

١٦٣

سەگان بێنەو
گوڵان تێ بەردە

پێت خۆش بێ خۆدەو،گوڵمەزەی وەردە
سەگان بێنەبچوو،تولان تێ بەردە

* * *

١٦٤

سەگ بۆ.وەرینێ
دانـــــدراوە

سەگ بۆوەرینەو،پاسی دەرك وبان
خۆدەبێ بوەرێ و،تابیدریتی نان

* * *

١٦٥

سەگ بەرۆیشتن و،ساحێب ماڵ
بەغار،هەروەکێك گەینەوە

سەگ بەرۆیشتن و،ساحێب ماڵ بەغار
وەکێك گەینەوە،نێوحەوشەوحەسار

* * *

١٦٦

سەگ بەقوەی کلك

سەگ لەلای وایە،هەرخۆی دەنوێنی

ئێسك دەشكێنێ	بەهێزی كلكیەو،ئێسكی دەشكێنێ
١٦٧	* * *
سەگ بەمانگەشەوێ	سەگ دیتت وەڕی،ئی بەمانگەشەو
دەوەڕێ	خواردنێكی خۆشی،دیتوەزۆرلەخەو
١٦٨	* * *
سەگ بەوەفاترە	سەگ وەفادارەو ،نان بۆئەوباشە
یاحیسانی سپڵە	بیدەی بەسپڵەی،كوێی كارت باشە
١٦٩	* * *
سەگ ڕەش بێ وسپی	سەگ ڕەش وسپیشی،هەردوكی گلاوە
هەردوك گلاون	كێ فەرقی دابنێ، هۆشی وی بلاوە
١٧٠	* * *
سەگ بەشوتنێ	سەی مەشۆوفكرو،بیرت كواهەبێ
گلاوتردەبی	تاتەڕبێدەی خۆ،هەرپیستردەبێ
١٧١	* * *
سەگ بی و.نەبراچوكە	هەستەبێنەبرۆ،بی هێنەوزوكە
"" ""	خۆسەگ بی چاكترە،نەكوبراچوكە
١٧٢	* * *
سەگ ساحێبی	بەزم وكێشێك بوو،هەرنەبڕێتەوە
خۆێ نەناسێتەوە	سەگ خێونەناسێت،ڕێش نەكرێتەوە
١٧٣	* * *
سەگ سەگی	وتەی پێشینیان،سەگ نابڕی سەگی
نابڕێ	قەتیش دەرنایەن،ئەوڕیشەوڕەگی
١٧٤	* * *

سەگ کۆڵەو
شوان ڕۆڵە
هەربەگجولەیی ،سەگی ڕابگرە
تاکوکورت هەبی،شوانی دی مەگرە

* * *

١٧٥

سەگ گویی ببڕی وریادەبی
کلکی ببڕی خێرادەبی
سەگ گوێچکەی ببڕی،پێ وریادەبی
کلکیشی ببڕی و، زۆرخێرادەبی

* * *

١٧٦

سەگ لاقی شکابو، پەڕۆی
سوریان لەکلکی دەبەست
سەلاقی دەشکێت ،بۆدەچن دێنن
لەکلکی پەڕۆی ،سوردەهاڵێنن

* * *

١٧٧

سەگ لەدەرکی
ساحەبی وریایە
سەگ واوریابێ و ،لەدەرکی خێوی
ناتوانن سوێگەی ،دەن گورگ وڕێوی

* * *

١٧٨

سەگ لەقەسابخانەنەمرێ
عومری بەزایەدەچێ
زایەیەعومری ،سەی لێم عەیانە
ئەگەرنەتۆپێت،لەقەسابخانە

* * *

١٧٩

سەگ نەومرێ
نانی نادەنێ
بێ وەڕین هیچ کەس،نان نادابەسەی
پێت نەدانانیش،لەخۆی دورنەخەی

* * *

١٨٠

سەگ وەڕی
بوك دەرپەڕی
سەگێك لەلاوە، تروکاندی وەڕی
بوکیش گورجێکی،هەستادەرپەڕی

* * *

١٨١

سەگ هەتاداری لێ ڕاست
نەکەیەوەناتگری
تائەتۆلەسەگ ،ڕانەسێی بەدار
کوالاقت دەگرێ ،بەپەنجەوبەزار

١٨٢ * * *

سەگی بەدیاری
بۆهێناوین

سەگی بەدیاری،هات بۆهێناوین
ئێمەش لەخزمەت،بۆیەواخاوین

١٨٣ * * *

سەگی بەردەو
خاوەنی بگرە

خاوەنی بگرەو، سەگ بەرەڵلا کە
خێری نیەودەی هەر،دەردوبەلاکە

١٨٤ * * *

سەگی دەپارێزن
سەبارەت بەسەحەبی

سەی دەپارێزن ،هەرلەبەرخێوی
ناپرسن هێدی و،یان سەربزێوی

١٨٥ * * *

سەگی خێوو
هەوارانە

سەگی نێوهۆبەو،کاول وهەوارە
هێندیان لێ داووە،کلك وگوێخوارە

١٨٦ * * *

سەگیشت خۆماڵی
بێ باشە

بۆت بکرێ وسەگت،باخۆماڵی بێ
بالەسێ یانت،یەك لێ حاڵی بێ

١٨٧ * * *

سەگی لەخۆی چاکترە
"" ""

تەعریفی کردت،هەرلێی خەسارە
سەی لەخۆی چاترە،ئی ئەوپەسارە

١٨٨ * * *

سەگی مانگرە

سەگێك مانگرەو،بەهانەگیرە
چاکەوخەراپەی،ئی کێی لەبیرە

١٨٩ * * *

سەلا.لەچاوی

سەلا جارێ بۆو،دوچاوی بەخۆڵ

بەخۆڵ	جیای سەروسوکت و،پیل وشان وقۆڵ
١٩٠	* * *
سەلام سەلامی خوایە	سەلامی گەورەو،مەزنن بۆخوایە
"" ""	پێ ویستەوبەهرەی،بۆتۆش ڕەوایە
١٩١	* * *
سەلام سەلامەتی دێنێ	سەلامەخۆشیە،لەش ساغی دێنی
"" ""	پەژارەوخەمیش،لەتۆبڕەوێنی
١٩٢	* * *
سەلام سوننەتە	سەلام سوننەتەو،خۆدەبێ بیکەی
جوابی فەڕزە	ولآمیش فەڕزە،بۆگەورەچوکەی
١٩٣	* * *
سەلام عەلیکیکمان هەیە	سوکەسلاویکمان،هەیەوساکارە
"" ""	ئێکترمان بینی،دەیکەین جارجارە
١٩٤	* * *
سەلامی بێ حاجەت نیە	سەلامی کردیان،بێ حاجەت نابی
"" ""	بێ حاجەت دەبی،دونیاخەرابی
١٩٥	* * *
سەلامی گەورەی	فەڕزەسەلامی،گەورەی بۆچوکە
بۆچوکەی فەڕزە	هەرچوکەی دیتت،سەلام کەزوکە
١٩٦	* * *
سەڵاوقەت کەسم	جوێ لەچاوسورو،براوبابەکانم
نەمان	نەمان سەڵاوقەت،کەس وبابانم
١٩٧	* * *

سەلای سەگ وبەیتی کەرێی پێ دەکەم

ئەوکارەم کەمێك،باجێ بەجێ بکەم
سەلای سەوبەیتی،کەرێشی پێ بکەم

* * *

١٩٨

سەڵت و قوڵتە

سەڵت وقوڵتێکەو،بێ ماڵە وحاڵە
ئێستاش هەرچاوی،لەمامی وخاڵە

* * *

١٩٩

سە.لەحیسانی بێ ئەمەگ چاترە

بۆدایك بابان ،ئەساسیەوئەمەگ
تۆخواسەچاترە ،یاهەربێ ئەمەگ

* * *

٢٠٠

سەنگ وسوکی بەخۆتە

گران ماقوڵی و،سەنگ وسەنگینی
هەموی هەرلەدەست،خۆتیان دەبینی

* * *

٢٠١

سەوادەکەی شەی کێشاوە

شەی کێشاوەئەو،سەوادەی هەتبو
کوانێ لەبنی ڕا، دەڵێم هەرنەتبو

* * *

٢٠٢

سەودا بەڕەزاوڕەحمەت بێ،زۆرباشە سەودا بەڕەزاوڕەحمەت زۆر باشە

سەودابۆوئینسان، ڕەزاوڕەحمەتە
ئەگەرواپێك بێ،بەخوای نێعمەتە
ڕەزامەندی بێ ، سەودازۆرباشە
دەستی زۆربێ خێر،بۆبڕینێ باشە

* * *

٢٠٣

سەوداوسەفەروجیرانەتی سەنگی مەحەکن بۆئینسانی

سەودایەوسەفەر،سێ هەم دراوسێ
تاقی کراونەوە،بۆمروف هەرسێ

* * *

٢٠٤

سەوزەڵەن بۆدەڵێ — مامم دوقڕانی،بداتێ و،پیی دەڵێ
"" "" — ئێستاسەوزەڵەی،دێ زوبۆی دەڵێ

* * *

٢٠٥

سەوشوانم، هاتەوە — گەردون هەروامان ،بەسەرکاتەوە
"" "" — هەربۆیەش سەگ و، شوانم هاتەوە

* * *

٢٠٦

سەومزگەوت — نابی پێت وابی ،هەربەهەڵکەوت
"" "" — بۆیەگوتویانەو ،سەگ ومزگەوت

* * *

٢٠٧

سەولەی لەخۆی — ئەمن پێم وابو،هاتوەبۆجەولەی
زیاد.دەکات — خۆهاتبولەخۆی،زیادی بکاسەولەی

* * *

٢٠٨

سەومڕی پاش — ئەوهەڵاوبەزم و،ئەوچەق ولورە
گورگیە — سەوەڕپاش گورگیە،کاکەبم بورە

* * *

٢٠٩

سەهو لەبەغدایەڕا — سەهوێ کەکرابی ،لەبەغداوویێوە
دەگەڕێتەوە — دێتەبەردەستت،خۆیی لێ مەبزێوە

* * *

٢١٠

سەهۆڵی دەجستانێ — بەچەقەوەراو،وابەبۆڵەبۆڵ
دالێ ناکرێ — دەزستانێ دا،لیی ناکرێ سەهۆڵ

* * *

٢١١

سەیانت — نەکەی سوێکەبدەی،بڵەی لای کەمەن
تێبەردەدەم — تێت بەردەدەم ها،چەندی سەی هەمن

٢١٢ * * *

سەی زۆر دەمێکەومن، سەی ئەودەرکەمە
ئەودەرکەم چم کردووەخزمەت،دیسان پێی کەمە

٢١٣ * * *

سەی بێستانیەو بۆبێستانەکەم ،چوارپێم داناوە
پاسێ کدوان دەکا بۆپاسی کدوان ،خۆیی وەلاناوە

٢١٤ * * *

سەی بە پێستەوە سەگی دەست کەوێ و،نایەڵی بڕوات
دەخـــوا بەئێسك وپێست و،مویەوەدەیخوات

٢١٥ * * *

سەی بەگوی دیبوت دەیزانی،هێندەش بەجوانی
میوانی بەخێودەکات سەی بەخێوکردبون،بەگوی میوانی

٢١٦ * * *

سەی تەڕم دەباڵم هاویشت،سەگی پیس وتەڕ
دەباڵ هاویشت دەزانم چیدی ،ناشکەوێتەگەڕ

٢١٧ * * *

سەی خۆمەو بەوڕاستیەی ئاخر،کواباوەڕدەکرێ
لاقی خۆم دەگرێ سەگ بێ وسەگی خۆم،لاقی خۆم بگرێ

٢١٨ * * *

سەی سپی دەڵێن فیل دانـدراوە،یاهەرمەكرۆكە
بۆیارەلۆكەزەرەرە سەی سپی زەڕ بێ،بۆباری لۆكە

٢١٩ * * *

سەی سمتێ لەهێندیك جێگا،بەڵكوروی داوە

"" "" سەگیان بۆپاسی،سمتیّ گل داوە

* * *

٢٢٠

سەی لیّ پێم خۆشەونەوا،بیرلەخۆبکەوە

ئاوەگلّ دەبیّ ئاوەگلّ دەبێت،سەگ لێی دورکەوە

"" "" سەی بەگلاّوی لیّ ،ئاوەگلّ دەبی

"" "" خۆی لیّ نەبوێری،توش بن گلّ دەبی

* * *

٢٢٢

سەیە : یان ئەم قەپەگۆلّەم،دەفرۆشم سەیە

سەی لەبابیّ سەیە ئەم گجولەش سەی،لەباوکی سەیە

* * *

٢٢٣

سەی نستو سەبرت بیّ بۆچی ،وادەگورپیّنی

وەخەبەرمەهێنە سەی نستو لەخەو،دێی راپەڕێنی

* * *

٢٢٤

سەی والەقەلاّغیّ سەی دەرناکەن وا،لەنێوقەلاّغان

دەرناکە یان تەیرەکوێرێك،لەدەوری باغان

* * *

٢٢٥

سەی هاردەلّێن عومری چل شەوە،دەلّێن سەگی هار

چل شەوی عومرە لەچلەی تیّ پەڕی،زۆردەروانەوجار

* * *

٢٢٦

سەی هەمودەرکان سەی گشت دەرکیّ بی،ئاوای لیّ بزانی

لەبرسان دەمریّ هیچ کەس ناتداتیّ و،خۆپەلکی نانی

* * *

٢٢٧

سەیدان دەستیان دەستی سەیدت ماچ ،کردودورکەوە

ماچ كەى، لێيان دوركەوى	يان بۆكێشەى دى،لێى وەخۆبكەوە
٢٢٨	* * *
سەيد ومەلاكان وابن	سەيدومەلاش هەر،واى دەگەڵ بكرێت
عەوامەكان دەبى چۆن بن	فكرێك بۆعەوا،مەكانيش بكرێت
٢٢٩	* * *
سياسەت	خۆسياسەت هەروا،بێ دايك وبابە
دايك وبابى نيە	دەبچوويان لادەو،لەم ڕوسم ودابە
٢٣٠	* * *
سێ بەردەو	تورەش بى وئەمن،پێت نالێم ژيرى
ماڵى فەقيرى	هابڵەى سێ بەردەو،ماڵى فەقيرى
٢٣١	* * *
سێبەرى	نابى بێى نيسێى،لێ بكەى سمێڵى
لەسمێڵى مەكە	زوى تێ گەيشتبوى،لەفكرو فێڵى
٢٣٢	* * *
سێبەرى يەكترى	نيسێى ئێكتريش،دەنگێون بەتير
بەتيران دەنگێون	لايان كارناكەن،قسەى خان.ومير
٢٣٣	* * *
سێ جرتى خۆى هەڵداوێ	لەدەورەى ديزەو،مەنجەڵى پلاوێ
"" ""	دەى باسێ جرتى،هەرخۆێى هەلاوێ
٢٣٤	* * *
سێچكەومازوت	بۆسێچكەومازوت،بۆهێناومەوە
بۆنەهێناومەتەوە	يالەلاى پانكى و،پێت گيرساومەوە
٢٣٥	* * *

پێت خۆشەئەتۆسەرکەوی لەکار خـۆشـەسـەرکـەوی،بـەدەسـتـی وبـەزار
سیڕڕت لای یەکێ پرست لای زار سیـڕڕت لای یـەکێ و،پـرسـت لای هـەزار

* * *

٢٣٦

سیڕڕی خۆت بەدۆستەکەت مەڵێ ڕازی دڵـت دەڵـەی،تـۆبـەدۆسـتـەکـەت
چون ئەویش دۆستی نیزیکتری هەن زۆرمـوخـلـیـس تـری،هـەنـەودۆسـتەکـەت

* * *

٢٣٧

سیرم خوارد زمانم سوتا سیـرم خـواردکـەچـی،لـەم تـاق وجـوتـا
"" "" حـاڵـی نـەبـبـوم لـیـێ،خۆزمـانـم سـوتـا

* * *

٢٣٨

سێرە تـنـۆکـەوتـاریـك، هـەڵگـیـراسـێـرە
هەڵگیرا هـێرش بـەرنـەسـەر،ئـێستای تـێ خـێـرە

* * *

٢٣٩

سیری بخۆوزوڕنایە لـەم لاوەعـەیـب و،عـارەکـە فـرێـدە
لێدە سیـری بـخـۆوتـێـرن، زوڕنـا بـۆلـێـدە

* * *

٢٤٠

سێ سەرەی نـابـی سێ سـەرەی،لـەسـەرهـەڵ بـگـری
لەسەرهەڵمەگرە هـەر ڕۆژێ وشـەوێ ،ڕێـیـەی پـێ بـگـری

* * *

٢٤١

سێ شت خەفەتێ لەدڵی پیاوی سێ شت هەن خەفەت،دەردەخەن لەدڵی
ومدەردێخن شـیـنـایـی وئـاو،وجـوانـێك پـڕبـەدڵی

* * *

٢٤٢

سێ شت؟ماڵ بێ توجارەت؟ سێ شـت بـێ سـێ شـەت،هـەروانـامـێنی
عیلم بێ بەحس؟ بـۆمـاڵـی مـامـڵـەو،زوزوبـچـی بـیـێـنی

حکومەت بیٚ سیاسەت	عالم بەبیٚ قسەو،بەحس وگوفتوگۆ
نامێنن	ولآت بیٚ سیاسەت،پوشیٚ ناهێنی
٢٤٤	* * *
سێلی سوربۆتەوە	لەجاری پێشوش ،خرتربۆتەوە
"" ""	حالّی ببوم سێلّی،زۆرسوربۆتەوە
٢٤٦	* * *
سیمەکانی تیکەلّ بونە	گەڕان بیٚ هودەو،ئەم هات وچونە
"" ""	پیٚم سیمەکانی،لیٚ تیٚکەلّ بونە
٢٤٧	* * *
سیٚ مینە	لەزوگوتراوەو،سیٚ هەم حەدیسە
حەدیسە	تەجروبەکراوە،تۆولێمی ببیسە
٢٤٨	* * *
سینگ شێری	سینگیەبەوێنەی،ئەوسینگی شێری
پاش ماکەر	پاش ماکەرێکەو،بەکیٚ دەوێری
"" ""	حیساب کەسینگت،وەك سینگی شێری
"" ""	شەرتەلەمەیدان،بێی پێی بوێری
٢٥٠	* * *
سێوێك سیپیکی خەرادەکا	دەنیوسیپیٚك دا،سیٚوێك ڕزی بیٚت
"" ""	سیپەسیٚوێکیش،زودەڕزێنی لیٚت
٢٥١	* * *

بیتي (شین)

شیــن لــەشــیــن گــێڕی و،پاشایی وشــیــنــم
هــەرچــی بێ وتــێــگــرا،لــەخــۆیی دەبــیــنــم

١ * * *

شاباشی خۆم داومو	وەك بێ پولان نیم ،هەڵیم دەرپەڕم
قیت هەڵدەپەڕم	شاباشم داوەو، قیت باهەڵپەڕم

٢ * * *

شابۆتەعەجەم	هەستەبەسیەخەو،تێك چوجەم ودەم
"" ""	نەتزانیوەچۆن، شامان بووەعەجەم

٤ * * *

شابی وچت نەبی	شابی وچت نەبی،فەرموتەجوانە
"" ""	لەرێزی ئەورۆی ،هەبون وبوانە

٥ * * *

شاتەشات	شاتەشات بەسیەو،بەس بحیلێنە
"" ""	خەڵکی بێکارمان،لێ مە هاڵێنە

٦ * * *

شا خوای عەرزێیە	شاوەخت وکاتیان،کەچی رابردووە
"" ""	وەکوخوای زەوی،حوکماتیان کردووە

٧ * * *

شاخ وبالم نین	شاخ وبالم نین،خۆپان وپۆرکەم
"" ""	یان وەك زەلیلان،شان مل شۆڕکەم

٩ * * *

شاخه وشاخێ دەکا — ئەم شاخ ئەوشاخ ،یاکیوەوکیوە
"" "" — دەی تۆش بەدوایدا،خۆێ بۆببزیوە

* * *

١٠

شاخی بەشاخیوەمەنێ — شاخ پاڵ وەشاخی ،نەدرێ چاترە
"" "" — تالیێك دورتربن ،زۆرلەبارترە

* * *

١١

شادەی بەخشی — شامان ڕازی کرد،هاتوودەیبەخشێ
شاقوڵی نایبەخشی — چی دەگەڵ نایەت،شاقوڵی نایبەخشێ

* * *

١٢

شاربەدەری — شاربەدەری بکەن،باپاك بێتەوە
بکەن — ئەوتەرحی نەحسی،دوربخرێتەوە

* * *

١٣

شارخلوەتە — دیتوتەوشارمان،چۆل وخلوەتە
گورگەهەڵمەتە — مامەگورگەی من،دەبڕۆهەڵمەتە

* * *

١٤

شارودێگەڕاومو — دێی وشارگەڕا،تافێربووەدرۆیان
درۆیان فێربووە — گوێی بدەنێ ئەویش،بابیڵێ بۆیان

* * *

١٥

شارمزوردەماڵ — گوتیان دەماڵ بون،دەی خۆشارەزور
ودوازدەتەندور — چ پێویستێك بوو،بەدوازدەتەندور

* * *

١٦

شاری بێدەروازە — بێ دەروازەویا،شار نێوی نازە
"" "" — غەوارەو ڕەسەن،چی کۆن وتازە

"" "" واخۆش بوئێمەش،سەرێکی لێ بدەین

"" "" دەمزانی ئەویش،پێی ئاواتخوازە

* * *

١٨

شارێوەتەنگێ یا کەی بۆکێ رەواس،شارێ وەتەنگێ

دڵێ وەتەنگێ بۆسێبوری وناو،بادڵێ وەتەنگێ

* * *

١٩

شاری هۆبەهۆیە شارێکەونێوی،دەی هۆبەهۆیە

هەرکەسەبۆخۆیە کێ بی کێ نەبی،هەرکەس بۆخۆیە

"" "" ئەم هەموچیایەو،بەم دەرودەشتە

"" "" هەموشم هەروا،پێش کێش بەتۆیە

* * *

٢١

شاقەلی خۆم زوحاڵی نەببام ،لەم دەهۆورپیسە

دەکردەکیسە شاقەلۆکەی خۆم ،دەکردبەکیسە

* * *

٢٢

شاگردی زیرەك شاگردێك ئەگەر،زیرەك بێ زوانا

وەستای کارزانە وەستایەك دەبێ،چی تۆیلەی توانا

یا "" کێ تێ بیینی بێت،واچاوەڕوانە

"" "" شاگردی زیرەك،وەستای کارجوانە

* * *

٢٤

شاگردی کۆڵیەو شاگردی کۆڵیەش،هەرلەپلێ بەندە

تەنبەڵ وەکێکن تاخۆبگنخێنی و،یاچەندنەوەندە

* * *

٢٥

شاڵ پۆشیش دەمری و تۆدەبی بزانی،شاڵ پۆشیش دەمری

لاڵ پۆشیش دەمری	بەبێ جیاوازی ،لاڵ پۆشیش دەمری

* * *

٢٦

شام .شەکرەوبەلاّم	شام شەکرەوبەلاّم،ئەی نیشتیمانم
نیشتیمانم شیرنترە	شیرن ترئەوەو، وەك تۆی دەزانم

* * *

٢٧

شام. لەدەرکی	شام دی ئەورۆژەی،من لەدەرکی خۆم
خۆم ناسی	زانیم رێگایەك،کێشراهێنای بۆم

* * *

٢٨

شا.موحتاج تربەقسەی زانایان	شاموحتاج ترەو،بەقسەی زانایان
تا.زانابەدواندنی پاشای	تا زانا بدوێت،لەگەڵ پاشایان

* * *

٢٩

شانەکەت دەسەری من دا	کردەوەی ناجوان، هەرواپێك دێنی
دەشکێنی	شانەکەی دەسەر،من دادەشکێنی
یا ""	کارەکەی شانەت،ئەوای پێك بێنی
"" ""	دەسەرمنیان دا،بۆچی بشکێنی

* * *

٣١

شا.وێی داوم	شاوەمنی دا وەو،دەهیچ ناوەستێ
ناوەستێ	وەکوبادەڕوا و ، بۆم ڕا ناوەستێ

* * *

٣٢

شاهیدبەزۆری	شاهیدبەزۆری و،کواکەی ڕەوایە
"" ""	قبوڵی کەس نیەو،لای دیش هەوایە

* * *

٣٣

شاهیدی رێویە	باشەوەکینگی،باوکەکەی خێوی

کلکە	هێناویەکلکی و،بۆشاهید ڕێوی
	* * *
٣٤	
شاهیدی نابەحەق	کێ شاهیدی بدا،بەبێ جێ وناحەق
"" ""	بەدمی دادەوەو، قسەی ڕەق وتەق
	* * *
٣٥	
شای بەسە پان ناگرم	بەفەعلەوسەپان،خۆشام پێناوێ
"" ""	بەڵکوسەربەخۆێ،بێ خۆی تێباوێ
	* * *
٣٦	
شای بەگونی خۆی	نایکات بەڕێزی،شای بەگونیلەی خۆی
نـــازانـــێ	ئەتۆش حیسابیی،وادەبێ بکەی بۆی
	* * *
٣٧	
شای ماران	گرنت پڕخاڵن و،وەك شای مارانی
"" ""	وردوی پڕشعور، لەڕیز کارانی
	* * *
٣٨	
شاییم پێت نیە	خۆمن هیچ شایی و،هیوام نەمان پێت
"" ""	پێم خۆشەوئەگەر،هەرزۆردوریم لێت
	* * *
٣٩	
شتی چاك بۆخۆی	هەرچیکی ئەگەر،بۆخۆی واچاکە
هاواردەکات	لەدوربێ ونیزیك ،قاودەکا.کاکە
	* * *
٤٠	
شتی خۆش	دەستت گەیشتێ،بەشتێکی واخۆش
بێنەبۆنەخۆش	زویکی بیهێنەو،بی بەبۆنەخۆش
	* * *
٤١	

شتی دیارحاشای
لێ ناکرێ

لەبەرچاوئەوەی،دەکرێ تەماشا
لەشتی دیارئاخر،خۆناکرێ حاشا

* * *

٤٢

شتی قیمەت کە
دوایەبکڕە

چی ویستت بیکڕی،قیمەت کەبزانە
دەزانی گرانی و، یاچەندەهەرزانە

* * *

٤٣

شتێکم هەیەشتانە
نامەبوخچیکی سوڵتانە
تاساڵێکی دی ئەوزەمانە
"" ""

هەمەشتێك یاهەر،بابڵێم شتانە
نام لەنێوقودوو،بوخچەی سوڵتانە
هەڵیبدەی دەڵێم،زۆرزاناوژیری
تاکوساڵێکی ،دی ئەودەمانە

* * *

٤٤

شتێکی بلێ
بگونجێ

تۆشتێکی وابڵێ،بگونجێ بکرێ
نەك شتێ لەگشت،لاڕێی پێ بگرێ

* * *

٤٥

شتێکی دەبەخشی
خۆت هەڵمەدەوە

لەو نەزانینەت،گرتم سەرئێشە
شتێکت بەخشی،خۆت هەڵمەکێشە

* * *

٤٦

شتێکی لەخوای نەشێردرێتەوە
لەخۆتی مەشێرەوە

ئەوشتەی لەخوای ،ئاشکراورونە
لەخۆی بشاریەوە،ڕێ دەرنەچونە

* * *

٤٧

شتێکی نایزانی مەیکە
"" ""

هەرچی نەیزانی و، تاکوواهەلێ
پێت نەڵێن مەچۆوە،نێولیتەوزەلێ

* * *

٤٨

شرت وشۆی دمرێنا — شــرت وشــۆی دەرێ ،نــاودایــنــالــەوێ
"" "" — کـەس حـاڵی نـەبـبـو،کـواچـی لـێی دەوێ

* * *

٤٩

شرت و،گومیان کرد؟ — کـەس نـەیـدیـتـەوە ،شـرت وگـومـی کـرا
نـەکـوغـەیـری بـن و،کـاکـی مـامـی بـرا

* * *

٥٠

شفالەماڵەگەورەی و خەرجیش بۆماڵەشێخی — شــفــالــەمــاڵی،گـەورەی رێــك بـێـخـی
خەرج وبـاج چی بـوو،ئەوبـۆمـام شـێـخـی

* * *

٥١

شکاربەرەچەی ئەبینرێتەوە — دیــاردی بـەشــویـێـنـی ،ئـەدۆزرێـتــەوە
رەچــەت لـێ ون بـی و،نـابـیـنـرێـتــەوە

* * *

٥٢

شکایەتێ هەر بیست وچواردوڵەتانم دەکرد — شـکـایــەتـی هــەر،چـەنـدی دەوڵـەتـی
دەمــکــردغــەوارەو ،روس وپـاپــەتـی

* * *

٥٣

شلپەی ئاوهات میوا نمان دێن — شـڵـپـەی ئـاوێ هــات،دوجـارلـەجـیێوە
مـیـوانـمـان بـۆدێ و،بـێ شـك بـەرێـوە

* * *

٥٤

شلقەلەمەشکەی کززەلەدیزەی — شـڵـقـەلـەمـەشـکـەی،کـزەش لـەدیـزێ
کـابـانــت پـێ بـڵـێـم،یـان کـۆنـەحـیـزێ
"" "" — ئـەوەمـوشـیـرو،مـاسـتـەچـی لـێ هـات
"" "" — پــێـم بـڵـێ ودەی کـوا،رۆنـی پـایـزێ

* * *

٥٦

شلینگی خێربی

دەی زۆرزەزیفەو،شڵینگی خێربی
لەجوانی وچاکیش،باهەڵبژێربی

* * *

٥٧

شمشاڵ بە برای بێ لێولێ دەدا

شمشاڵ بەبراکەی،بێ لێوودانی
هاتووەپێی لێ بدا ،کێ وای دەزانی

* * *

٥٨

شوان کەیفی لێ بی شێری لەگونی بەرانی دەدۆشی

شوان کەیفی لێ بی، زۆربەهاسانی
شیری دەدۆشیت،لەگونی بەرانی

* * *

٥٩

شوانەوێڵە "" ""

هۆشوانەوێڵەی،پەستەوکەلاش کۆن
چیدی مەڕوانە،والێم مورچ ومۆن

* * *

٦٠

شوانی پێ عەیب نیە نان چنینەوەی پێ عەیبە

هیچ پێی عەیب نیە،شوان وگاوانە
نان وەرکردنەکەی،بۆپێ ناجوانە

* * *

٦١

شوپاکەری سەوەکەرە

دامەزراوکاری ،دیکەی خستبۆبەر
بۆسەوەدروست کەر،بۆتەشوپاکەر

* * *

٦٢

شوتیت وەبن هەنگڵێ دەدا "" ""

هەرتیژت دەکاو،ڕێت نیشان دەدات
شوتیانت وەبن،بن هەنگڵ دەدات

* * *

٦٣

شوتی شیرنە "" ""

کەڵە،نەتکوژێ،خۆشوتی شیرنە
ئەودەمەی دیتبون،هەروالەبیرنە

٦٤ * * *

شۆخیٚ هەڵناگریٚ
تـەمـاشـای پـۆزو،دعـیـەونـیـفـادەی
"" ""
شۆخی هـەڵـنـاگری، دەبـی لـێـی لادەی

٦٥ * * *

شۆرباوی بیٚ
شـۆرباوبـیٚ گۆشـتـەو،بـیٚ دانـەویٚ یـە
دانەویٚ
چـەنـد پـێـویـسـتت بیٚ،هـەنـن لـەوپـیٚ یـە

٦٦ * * *

شۆرباویٚ
ئەوهـەمـوەش هـاتـو،هـوتـەی پیٚ نـاویٚ
دمکا
بـەقـام پـێـی هـەیـەو،دەکـاشـۆربـاویٚ

٦٧ * * *

شۆری هێناوەتەدمریٚ
شـۆری دەریـێـنـاو،هـەربـیٚ تـامـی کـرد
"" ""
بیٖ ئـابـڕوی لـەلای،بـاب ومـامـی کـرد

٦٨ * * *

شوفارودوزمان
شـوفـارودوزمـان ،یـەك تـویٚ ودوبـەرن
ئـاورخۆشکەری شەڕین
بـۆشـەڕوشـوڕان ، ئـاورخـۆشـکـەرن

٦٩ * * *

شۆقی لە،تە پاڵەی بریوە
جـوانـیـێـکـی ئـاوات ،کـوالـەکـویٚ دیـوە
"" ""
لـەدوەودەشـتـیـش ،ڕونـاکـی بـڕیـوە

٧٠ * * *

شوکرشوکر
شـوکـروبـۆمـاڵـی،ئـی شـوکـرانـەبـژێـر
نەکەوێتەماڵەکەس
یـاخـوابـۆهـیـچ مـاڵ،نـەبـێـت سـەرەوژێـر

٧١ * * *

شوکرناکەم
ئـەمـنیش هـەردەمگوت،باشـوکریٚنەکەم

چ تڕ دەکەم	شوکرم نەکرددەی،چ تڕێکی دیبکەم
٧١	* * *
شوێنەونکەی	شوێنەونکەی پێ ،دەکاودێتەوە
پێ دەکا	بێ فکروخەمەو ،دەیشارێتەوە
٧٢	* * *
شوێنی،گیرا	ئاوای شوێن گیڕا،ونی هەرنەکرد
" "	یەکەم زانایی و،دوهەم دەست وبرد
٧٣	* * *
شوێنی،هەلگرت	شوێنی کەهەڵگرت، زۆربەوشیاری
" "	هەرتوندتری کرد،تائاخری کاری
٧٤	* * *
شە پلە	بێ لاق ودەستی و،شەپلەلێ دراوێ
لێ دراو	باوت نەمابلێم،تۆش خۆی تێ باوێ
٧٥	* * *
شە پۆلان،داوێ	شەپۆلان داوێ و، چۆن دەحیلێنی
" "	کواکێ دەتوانی،خۆی لەڕاست بێنی
٧٦	* * *
شەڕبۆسەگان،هاتوە	ئەوەش فەرمودەی،پیشینیەکانە
" "	کێشەوهەراوشەڕ،هەربۆسەگانە
٧٧	* * *
شەڕبەئەسلەحەی،دەگرێ	شەڕبەئەسلەحەو،مامڵەش بەپوڵە
مامڵەش بە پوڵی	کواچت پێ بڕا بو،لەوگۆمەقوڵە
٧٨	* * *

شەڕخەلاس ببوو
تازەچلمن لەداری دەگەڕا

شـەڕنـەمـالـەنـێـو،چـۆم وبـەسـتـێـنـێ
تـازەچـلـمـن چـۆوە،داردەسـتـان بـێـنـێ

* * *

٧٩

شەرع زاهیر
بـیـنـە

شـەرعـەومـسـولـمـان،وەك دوبـراوانـە
زاهـیـربـێ وباتـین،هـەرکـیـان ڕەوانـە

* * *

٨٠

شـەرع
قـولـە

بـاسـەکـەی لابـەو،چـی بـێ مـەقـبـولـە
شـەرعـی ئـیـسـلامـێـن،زۆرمـەنـدوقـولـە

* * *

٨١

شەڕقونی دەدەرکێ
ناوە

ئـەگـەرشـەڕقـونـی،دەدەرکـەی نـاهـات
بـیـکـەوخـوابـەئـەو،یـابـەتـۆی دەدات

* * *

٨٢

شەرم، پێ دەفرۆشی
"" ""

بـۆشـەرم دیـسـان،دێـی پـێ دەفـرۆشی
قـەت نـابـێ هـەمـبێت،ڕۆژێـکـی خـۆشی

* * *

٨٣

شەرمەگێلاخەی، دەکا
"" ""

شـەرمـەگـێـلاخـەو،مـەکـری ئـەوانـە
زوپـێـکـیـان دێـنـێ و،لـێـشـیـان ڕەوانـە

* * *

٨٤

شەرمێ لەخوای نەکا
شەرمێ لەکێ دەکا

شـەرمێ کـەلـەخـوای،نـەکـاپـێـم وایـە
شـەرمێ لـەهـیـچ کـەس،نـاکـادەی وایـە

* * *

٨٥

شەڕلەبەتالێ، چاترە
"" ""

شـەڕچـاتـرەنـەوەك، ئـاوابـێ کـاربـی
نـەك شـەڕێـکـی وا،لـەخـۆت بـێـزاربـی

٨٦ * * *

شەڕلەسەر
کە وڵی چوکەبوو

شەڕلەسەرسفرەو،کەوڵەکەی چوکە
یاخواهەربۆت بیٚ،ئەودوعاوتوکە

٨٧ * * *

شەڕلەسەرلێفەی
مەلای بو

دەتگوت هەڵلاّیەو،لیٚی بەدورنابم
شەڕلەسەرلێفەی ،مەلای بوبابم

٨٨ * * *

شەڕلەشوم
ئاشتی لەتوم

کێشەوشەڕوشوڕ،چوبوبوٚلای شوم
بۆئاشبونەوەو،ئاشتی هاتنەتوم

٨٩ * * *

شەڕلەنێوزەوی
ئاش بونەوەلەخەرمانیٚ

کێشەوشەڕلەنێو،شێوەردونەرمان
بۆئاش بونەوەش،هاتونەخەرمان

٩٠ * * *

شەڕوتربەپیاوی نیە
«« ««

وایەوچۆن دەڵەی ،وام بڕاونیە
ئاخرشەڕوتڕ،بەدەست پیاونیە

٩١ * * *

شەرەزێرینگەرانەیە
«« ««

دەمگوت لێکدانەو،شەڕی بەرانە
نەمزانی شەڕەو،زێرینگەرانە

٩٢ * * *

شەڕهەلایسێنەر
زۆرن ««
«« ««
«« ««

زۆرن دیێن شەڕی ،هەڵدایسێنن
تاکونەوکاتەی،خەنجەردەردیێنن
هەردیتی شکاون،لاق ودەست وسەر
خۆدەشارنەوەو،لەدیش دەچنەدەر

٩٣ * * *

شەڕی بکەی هـەرشـەڕی بـکـەی و،کـلاّوت چـۆوسـەر
کەلاّوت دەچتەسەری خـوێ لێ بـبوێرن،کـەسـیش نـەشـتەبـەر

٩٤ * * *

شەڕی خۆتڕێن مەکە بـەوردی ورۆرجـوان،بـیـرلـەخـۆکـەوە
"" "" شـەڕی خـۆتـڕیـێن ،دورلـەخـۆکـەوە

٩٤ * * *

شەڕی غەرەزی بـەوغـەرەزکـۆنـەی ،شـە روهـەڵلاّیـە
کۆنە هـەرچـی ودوای هـات،هـەرئـەوبـەلاّیـە

٩٥ * * *

شەریك باش بایەخوا شـەریـك بـاش بـایـە،ئـەوخـودای گـەورە
شەریکێکی بۆخۆی پەیدادەکرد بـۆخـۆی شـەریـکـی ،دیـنـائـەودەورە

٩٦ * * *

شەریکی دزی و بـەحـیـزی دەبـی،لـەخـۆت بـروانـی
دۆستی کاروانی شـەریـکـی دزبـی و،دۆسـتـی کـاروانـی

٩٧ * * *

شەڕێك بێو دەسـتـەودوعـامـە،دەی یـاخـواوابـی
خێری مەی تێدابی شـەڕێك بـیـت خـیـّری،ئـیمەی تـیـّدابـی

٩٨ * * *

شەڕی مەکەن و بـەسـیـەلـەم شـەڕو،شـوڕەوازبـیـّنـن
بێ دەعواش ڕامەوەستن بـۆدەعـوای دوایـی،خـۆدامـەزریـّنـن

٩٩ * * *

شەڕونیوەشەڕ چەنـدی بـۆت دەکرێ،خـۆلادەی لـەشـەڕ

هەریەکە	هات بیکەوئێکن،شەڕبیۆنیوەشەڕ
١٠٠	* * *
شەش تەقەڵ و	باشەش تەقەڵ بێ و،یاهەر مانگەشەو
مانگەشەو	ڕازیم بۆم بدروێ،ڕەوبێ یالەخەو
١٠١	* * *
شەق لەبارانەی پەڵەی	شەق لەبارانەی ،بەهاری وپەڵەی
زۆرتردەبێ	زۆرتردەبێ وتۆ،نەچی هیچ نەڵەی
١٠٢	* * *
شەقلیان	شەقڵی نەشکابون،کوڵمەی لاسوری
نەشکابون	کیژۆڵەی مەرزینگ، یاشارەزوری
١٠٣	* * *
شەقەی	شەقەی سەودات بێ،کەمی لێ بدوێ
سەودات بێ	دەناچیدیکەن،لێ مەگرەسەرسوێ
١٠٤	* * *
شەقی لەبەختی خۆی	شەقی تێ هەڵدا،لەشانس وبەختی
هەڵداوە	تەختیشی کردبو،ئەوریگەی سەختی
١٠٥	* * *
شەقی لەدونیاداوە	تازەدەی شەقی ،لەدونیاداوە
"" ""	وەك پێشوناچی و،ئێستاگۆڕاوە
١٠٦	* * *
شەکرت دمزاری دا	دەمبوری شەکرت ،دەزاری دابوو
"" ""	بۆقسەم تائێستا،خۆم وەدۆا دابوو
١٠٧	* * *

شەکرێکت شکاند	دەی درویتەوەو،چی پایزێت چاند
"" ""	ئەی کاکت نەیگوت،شەکرێکت شکاند

* * *

١٠٨

شەلم کوێرم چم	کواشەلم کوێرم،بیلێن عەیبەکەم
"" ""	بەشانازیەوەو،لێو قبولێ دەکەم

* * *

١٠٩

شەل نیە وپای شکاوە	ئەونەقڵەش ئاوان،بۆباس کراوە
"" ""	خۆشەل نیەودەڵێن،پای شەل کراوە

* * *

١١٠

شەل نیەودەشەلی	شەل نیەبابشەلیێ،ئەوشیرن شەلە
"" ""	خۆی دەلەنگێنی و،پێی شیرن وهەلە

* * *

١١١

شەلەبەبارەنەوتەوە	شەلەی هات بەخۆو،باری نەوتەوە
هەرهەڵدەستاودەکەوتەوە	هەڵیان دەستاندو، زودەکەوتەوە

* * *

١١٢

شەمامەی بێستان بیدە	شەمامەی سوری،نێوبرکەوبێستان
چاومەستان	دەیکەم بەدیاری و،هەربۆکوردستان

* * *

١١٣

شەماڵ بێ‌حاجەت نیە	شەماڵ هات بەخێر،بێ حاجەت نابی
"" ""	بەڵکومزگێنی و،خۆشی تێدابی

* * *

١١٤

شەمع بۆپەپولەی ناگری و،بۆ	شەمع ناگرێت بۆ،پەپولەی روتاو
نێوزگەسوتاوەکەی خۆی دەگری	بۆنێوزگ دەگری،یان جەرگی سوتاو

١١٥ * * *

شەمۆبەکەس کەس کاریش پێك نایە،دەی خۆبۆگشت کەس
"" "" بۆیەگوتویانەو،شەمۆش بەکەس کەس

١١٦ * * *

شەممەکاروشەممەبار شەممۆکارێ بکەن،لەژورولەخوار
بوکی تێدا مەکەن سوار بۆوبکرێ بوکی،تێدانەکرێ سوار

١١٧ * * *

شەندەلەمەندەی ئەدی بۆدەڵێن ،گوتراوەشەندە
کەمترنیە کەم وکوڕی نیە،هەر وەکو مەندە

١١٨ * * *

شەنگە شەنگەبێری بێ و،پۆلی چاومەستان
بێری بالای بەبالام،تێگ بگرین دەستان
یان "" شەنگەبێری بڕۆین،بۆبازودەروان
"" "" دەستێکی بگێڕین،لەسینگ وبەروان

١١٩ * * *

شەنەکەت بدەمن شنکەت وەمن دەو،تازۆرنەکەفتە
باکەی تۆچەفتە جارێ بایەکەی،توم کەفتەچەفتە

١٢٠ * * *

شەوارەیە ئەوشۆباتێکرا،بچینەشەوارە
"" "" جوێ نەکرێنەوە،خۆیی خۆوغەوارە

١٢١ * * *

شەواو شەواوشەویاهەر، کاتی بێدەنگی
شەو پێت بکرێ دەبڵێ ،دەنابۆکەنگی

١٢٢ * * *

شەوتێت نەیەتێ — نۆبەتێت یەکجێ،لەکۆڵ بێتەوە

"" "" — شەوتێش ماڵەکەت،نەیبینێتەوە

١٢٣ * * *

شەو شەق بو — شەوشەق بووەدیارن،خۆکۆوتەرازو

"" "" — یانە هەرئەوشووێ،کۆهاتووەوازو

١٢٤ * * *

شەووشە نخونیم — شەووشەونخونیم هێندەدیون

زۆرکێشاون — وەکوپەژارەو، خەم تێک بەزیون

١٢٥ * * *

شەوشەوی بەدوادا دێ — شەوشەوی لەدووە،قەت نابڕێتەوە

"" "" — شەودەڕواوشەوی ،دێ زودێتەوە

١٢٦ * * *

شەوگاردرێژن — شەوگاردرێژن و، شەوشەوی پایز

"" "" — قەیاتمان بۆبلێت،بابێ مام بایز

١٢٧ * * *

شەوگاری شوم — شەوی شوم هەروا، زوخۆدەنوێنی

لەئێوارەوەدیارە — ڕوداودێتۆش هەر، خۆیی بۆڕاژێنی

١٢٨ * * *

شەو — وێنەی گیا ن لەبەر،شەویش گوێدارە

گوێ دارە — دەبیسێت هەرچی،قسەی گیان دارە

١٢٨ * * *

شەولەومڕ،بەسیە — زستان ڕادەبرێ و،دێ دەبڕێتەوە

"" ""

شەولەوەڕسفرەی،نوێ دەکرێتەوە

* * *

١٢٩

شەووڕۆژی لێ تێك چووە
"" ""

پێشتریش هەروای،حیساب کردونە
شەووڕۆژی پیس، تێکەڵ کردونە

* * *

١٣٠

شەوهەتاڕۆژ
ئەستێران دەبژێرم

شەوکورت ودرێژن،هەرئاوافێرم
تاڕۆژئەستێران،بوخۆم دەبژێرم

* * *

١٣١

شەوی تاریك و
ڕێیەباریك

شەوێك ڕۆیشت بون،تنوك وتاریك
وەك هێندێ جاران،ڕێگاکەی باریك

* * *

١٣٢

شەوی جوتەیە
"" ""

شەوی جوتەیەو،خۆت نیزێك کەوە
تۆڵەی شەوێ دی،سەرمای لێ بکەوە

* * *

١٣٣

شەوی ڕەش قەلاتی مێردانە
قسەی خۆش بەهاری دلانە

شەوی ڕەشەو بۆ،مێران قەلاتە
قسەی خۆشی دلان،دیاری وخەلاتە

* * *

١٣٤

شەوێك میوانی و
عومرێك دوعاگوتن

تەنیاشەوێکیە،میوان لەومالە
بۆدوعاوخێراتیش،سەت وچەندسالە

* * *

١٣٥

شەوی وەبەرنەدەی
ناگەیەمزلێ

نەکەویەڕێیەو،زۆرزوویان شەوێ
ناگەیەمزلێ و،جێگات بەرکەوێ

* * *

١٣٦

شەیتان ئاوسە — شەیتان ئاوسەیان،کەمێ فودراوە
"" "" — هیچ کاری دیکەی،بۆبڕنەدراوە

* * *

١٣٧

شەیتان بۆخوێ نەهاتووە — شەیتان نەهاتووە،خوێ لێ بواردوینە
تەماشای چی بۆناردوین — چاوچاوتەماشای،چی بۆناردوینە

* * *

١٣٨

شەیتان بەشاگردی نابی — ڕاست بوتەعریف و،باسێکی کردی
"" "" — شەیتان ڕاناگرێ،هەر بەشاگردی

* * *

١٣٩

شەیتان پشمیومو — ئەمن پێم وابی،شەیتان پشمیوە
چی لەتفینکێدەرپەڕیوە — شاگردی کۆڵیەی ،لێ دەرپەڕیوە

* * *

١٤٠

شەیتان پەلەی کرد — شەیتان کەکوێربو،زۆری کردپەلە
چاوێکی کوێربو — تۆبەی کردوگوتی،نایکەم ئەوهەلە

* * *

١٤١

شەیتان — جورێك شەیتانیش،فکری نەکردبێ
فکرێی نەکات — یاوێوەتریش ڕێی،هەرپێ نەبردبێ

* * *

١٤٢

شەیتان کوڕی نەمردوە — خۆت دانادەی تۆ،ئەوەت نەکردووە
"" "" — باشەمام شەیتان،خۆکوڕی نەمردووە

* * *

١٤٣

شەیتان — هەرتاڕازیم کرد،بەداروجوێن شەق
گوتی.چەق — ڕاست بوخۆبەخوای،شەیتان گوتی چەق

١٤٤ * * *

شەیتان وشوفار
لێ ناگەڕێن

لـێیمـان نـاگـەڕێن،دوزمـان وشـەیـتـان
شـوفـارەوبـۆمـان،دەردێـنێ بـەیـتـان

١٤٥ * * *

شەیتان لێ بگەڕێن گورگ و
مەڕویگراناوێدەخۆنەوە

شـەیـتـان لێ بـگـرێ و،خـۆدورخـاتـەوە
گـورگ ومـەڕیـگـرا،ئـاوێ بـخـواتـەوە

١٤٦ * * *

شەیتان مەوینەو
قولهووەڵلاش هێندەمەخوینە

تـۆلـێـی مـەنـۆڕەو،شـەیـتـان مـەویـنـە
هـێـندەش ئـەم قـول هـو،وەڵلامەخویـنـە

١٤٧ * * *

شەیتان نایەلەگەڵ موخلیسان
وپاشالەگەڵ موفلیسان

شـەیـتـان.نـاسازێو،بێت بـۆمـوخـلـیـسـان
شـاحـەمـیـەت نـادا،وەلای مـوفـلـیـسـان

١٤٨ * * *

شەیتانە
شینکە

شـەیـتـانـەشـیـنـکـەی،فـێـڵ بـازی زۆرزان
زانـیـنـیـان چـی هـەن ،لـەخـواروبـەرزان

١٤٩ * * *

شەیتانی
بەنەحلەت کە

بـەقـسـەی پـێـشـنـی و،زانـایـان کـەدەی
ئـەوجارجاشەیـتان،بـەنـەحـلـەت کـەدەی

١٥٠ * * *

شەیتانی دەرس دەدا
"" ""

لـەزیـرەکـیـانـی و، پـەنـابـەمـەولای
دەرسی پێ دەڵـێ ،شـەیـتـان بـێـتـەلای

١٥١ * * *

شێت ئەوشێتەیە

شـێـت ئـەوشـێـتـەیـە،نـەبـراشی ونـەبـاب

برای خۆیٚ نەناسیٚ	نەیناسیٚ هەرهیچ،نەخزم وئەحباب
١٥٢	* * *
شێت بەشێتی دەڵیٚ	شێتێك گەیشتبۆو،ئەوشێتەکەی دی
بۆشێتی	دەیگوت بۆشێت بوی،نەت بوکاری دی
١٥٣	* * *
شێت خانەیە	هەراوهات وهوت ،لەم دەرك وبانە
"" ""	جێگای شێتانەو،یاهەرشێت خانە
١٥٤	* * *
شێت وشورێکە	شێت وشورێکەو،لەودەشت ودۆڵەی
لەودەشتەی	خۆت لادەونەوەك ،بستێنی تۆڵەی
١٥٥	* * *
شێتەشێت	شێتەشێت دادەی،بەس بقرۆژێنە
"" ""	چیدی ئەوخەڵکەش،مەهارۆژوێنە
١٥٦	* * *
شێتی	شێتی ئاقڵ گێی،خۆزۆرمەنشورە
ئاقڵ گێی	دوپاتەم کردووە، دەی تۆبم بورە
١٥٧	* * *
شێخەدێیە کۆبەکێیە	زۆرخۆش وبەدڵن،کویٚ شێخەدێیە
"" ""	پێم سەیرەودەڵێن،کواکیٚ بەکێیە
١٥٨	* * *
شێخی	وەك شێخی قون ڕەش،کەڕامەتیٚ بکەی
قون ڕەش	داهاتیش لەگەڵ،من بێی بەشی بکەی
١٥٩	* * *

شێخی تەماح کار کاڵ وبێڕەنگن،شێخی تەماحکار
"" "" یان بازا ڕینەو،هاتون بۆنیۆکار
یان "" شێخی تەماح کار،کاڵ وبێ ڕەنگن
"" "" بۆکۆکردنی ماڵ،زۆرزەبروزەنگن

١٦١ * * *

شێرئەگەرپیربو، چەقەڵ شێر ئەگەرپیربو،ڕیۆیش وچەقەڵ
گاڵتەی پێ دەکا پێی دەکەن گاڵتەو،قوماروگێچەڵ

١٦٢ * * *

شێر ئەگەرپیربو ئەونەزیلەت با،جوانیش لەبیربێ
مێشی لەگونی دەنیشێ مێش دەکەونەگونی،شێریش کەپیربێ

١٦٣ * * *

شێر ئەگەردۆشرا شیرئەگەردۆشرا،ڕژانیۆجامان
ناشتەوەگوانان تازەناچێتەوە،نیۆگوان ومانان

١٦٤ * * *

شێربتشکێنی نەوەك دەی ئەوباشترە،شێربتشکێنی
پەنابۆڕێوی بەری هەرنەوەك پەنای،بۆڕێوی بێنی

١٦٥ * * *

شێربتشکێنی شێربتشکێنیت، لەبەرچاوانی
نەوەکو، لەلای ڕێوی بی لای ڕیۆێ بشبی،کێ لێت دەڕوانی
یان "" خۆشترەشێربێی و،بابتشکێنی
"" "" نەکەی بێی پەنای،بۆڕیۆی بێنی

١٦٦ * * *

شیربەریەرە شیرەکەی دوێنێ، هەربەرەوبەرە

دەگۆڕێ ودەبیتەكەرە دەگۆڕێ پاش ماست،دەكرێتەوكەرە

* * *

١٦٧

شێربەوشانازی شێربەوشانازی،بكەی بەهێزی خۆت

بە پە نجەی خۆت بكە زۆرڕێگای دیكەش،بەرزەم دەكرێ بۆت

* * *

١٦٨

شیرت هەوران شیریشت ئەگەر،هەوران دابێنی

دابێنی قەولت بەدرۆبیت،پوشێش ناهێنی

* * *

١٦٩

شیردابۆدا پیردا؟دا پیر نەنێ تۆشیردا.و،بۆداپیرێ دا

كلكەقوڵەی ومام ڕێوی دا داپیرەش كلكی،وەمام ڕیوێ دا

* * *

١٧٠

شێرلەبرسانیش بمری شێرلەبرسانیش ،بمرێ لەكێوی

بەرماوی ڕێوی ناخوات مەحالەناخوات ،بەرماوی ڕێوی

* * *

١٧١

شێرم بەگوێیان بۆبگری شێرم بەگوێیان ،بۆبگری وبێنی

هەرپێم هیچی هەرچی نەیارمن ،بێی بیخیچێنی

"" "" نایەبەرچاوم ،وەك جاری جاران

"" "" واچاكەزوبڕۆی ،وازم لێ بێنی

* * *

١٧٣

شێرن،ژن بو پیاوبویاژن بو،شیرنەی شیرنی من

یان پیاوبو خۆشەویستێكەو،چی هەن بەدڵی من

* * *

١٧٤

شێروتیرم ئەسپابی شەڕێ ،شیروتیربونە

نیه — تورەبوین لەماڵ،ڕۆین وزیزبونه

* * *

١٧٥

شێروتیری ژنان — بیری لێ بکەوەو، لەوعەرزەپانه

ڕۆینەوتۆرانه — شێروتیری ژنان ،رویننەوتۆریانه

* * *

١٧٦

شێروخەتێ — تۆدەگەڵ کوێری،دەکەی شێروخەت

دەگەڵ کوێری دەکەی — ئاوام بیرلەتۆ،نەکردبوخۆقەت

* * *

١٧٧

شێروەشێن دەبێ — شێروەشێن دەبی،قەڵغانی پێ بێ

قەڵغانی پێ بێ — ڕەوت وکەوتەکەی ،بەڕێ وجێبێ

* * *

١٧٨

شێرەشوانەی — دەی بڵکوتازەش،لێی نەبڕێتەوە

بۆهێناوەتەوە — وەك شێرەشوانە،بۆی بکرێتەوە

* * *

١٧٩

شێرەشێر — بەسیەشێرەشێر،بەزم وهەرایە

"" "" — پێت وایەکەس نیه،لەم نێوسەرایە

* * *

١٨٠

شێرهەرشێره — دەی باشەخوشێر،بۆخۆی هەرشێره

چ مێ بێ و چ نێر — پێویس نیەتۆ بڵەی،مێ یەویانێره

* * *

١٨١

شێرمو — شێرەوتین بەلام،زۆربەخاوێنی

تینه — لەم ئاوەرونەی ،چۆمی لاوێنی

* * *

١٨٢

شێرەی دەسەرت هەڵنەسوێت

شێرەی دەسەرتۆ،هەڵنەسوێ نەکا
فێربووەجاروبار،ئەکارانەبکا

*   *   *

١٨٢

شێری تاڵ دەبی

چێژی لێ نەکات،شێری تاڵ دەبی
پوك ودانەکەی ،ئاڵ ووال دەبی

*   *   *

١٨٣

شێری چاك دەکالانێدا ڕاناوەستی

شێرئەگەرچاك بوو،لەنێوکالانێ
ڕاناوەستێ ودێ ،زۆبۆمەیدانێ

*   *   *

١٨٤

شێری دایکی خۆێ خواردوە

هەدەرنەدراوە ،بەقای پێ دەکەی
خواردویەودەی هەر،شێری دایکەکەی

*   *   *

١٨٥

شێری شێری و مەشکی شێری

پەیدابێت ئەگەر،وەك شێری شێری
جێی ببێ ونەبێت،لەمەشکی شێری

*   *   *

١٨٦

شێری کەرێی خواردوە

تۆشێری کەرێت،خواردووەپێم وایە
هەرهیچ نازانی و،تۆش دەبڵێ وایە

*   *   *

١٨٧

شێری منداڵیەی پێ هێنامەوە

پێی کردم هەوێك،هەرنەیدامەوە
شێری منداڵیەی،پێش هێنامەوە

*   *   *

١٨٨

شێری میسری نایبڕێ

چاکەوپیاوەتی،بەگیانی دەکڕێ
بەشێری میسریش،چاکوانێ دەبڕێ

١٨٩ * * *

شێست ومێست گونمە شێست ومێست ئاخر،چۆزانم چەندە

هەرسێ جاربیستی ڕاست حەلە تۆبڵێسێ جاربیست،تابڵێم ئەوەندە

١٩٠ * * *

شیلانانی بەسیەدەی هێندەی،شیلان تێ مەکە

تێ دەکا یان چیدی گەمەو،گاڵتەن پێ مەکە

١٩١ * * *

شینەی پێم وابوخوێڕی و،پوێڕی ئێرەیە

شێرەیە تەماشای دەڵەی،شینەی شێرەیە

١٩١ * * *

شین وشایی هەرواهاتووەوچووە،وەك شین وشایی

دەستەوایی لێك نیزیك بونەو،یان دەستەوایی

یا " دەگەڵ جیرانان،شین دەڵێن وایە

" " چونکێ بەعامن،وەك شایی وایە

١٩٣ * * *

شینێ ئاولان تائەورۆنوستوی،نێومام وخالان

دەگێڕی تازەدێ بگێڕێت،شین بۆئاوالان

١٩٤ * * *

شینێ هاتووەبۆبراکەی،تابگێڕی شینێ

بۆبرایان دەکا کردیەگابۆڕێك،هەرکەس نەی بینێ

١٩٥ * * *

شێوم نەخوارد هیچم بۆنەخوراو،شۆرباوونەشێو

زارم سوتا ئەی بۆسوتاون،تێگڕازارم ولێو

یان	""	نەشۆرباونەشێو،چم پێ نەخوراون
""	""	زارم ولێوهەموی،سوتاووبراون

* * *

١٩٧

شێوو.	شێو.وەردی بکەم،هەرتابۆن بکرێ
ومردی بکە	چەندگاسنی دیشی،باهەرلێ بدرێ

* * *

١٩٨

شێوەکەهیندەسوێربو	شێوەکەی لیێت نا،دوێنێ بەیانی
خانیش پێی زانی	خۆهێندەسوێربو،خانیش پێی زانی

* * *

١٩٩

شێوی خۆش لەبۆنێ ڕادیارە		پیاوزوتێی دەگا،لەچەندوچۆنی
""	""	شێونەگەرخۆش بو،دیارەلەبۆنی

* * *

٢٠٠

پیتي (عەین)

عــەیــن عافـیـّـت یا،عافـیّت نــامەیــە
عــەیــامــیش داوام،لــەوچــازانــەیــە

* * *

١

عارەفەیەولەف لەفەیە عــارەفــەوئــەرێ،تــۆبــلــێ لــەف لــەفــە
هەرچی بیخواگۆشتی سەیە مــەیخۆوزوێکی بــڕۆ،دەست دەئــەودەفــە

* * *

٢

عافێتاوت بێ یــاخــواعــافــیــەت یــا،عــافــیــەتــاوت بــێ
دۆستی کەس نە٠٠اوت بێ دۆســت ویــاری دەســت،لــێ نــەدراوت بــێ

* * *

٣

عاقڵ بەئیشارەو عــاقــڵ ئــیــشــارەی،پــێ بــکــەی دەزانــی
بێ عەقڵ بەکوتەك بــێ عــەقــڵــیــش بیکوتە،تاکــودەتــوانــی

* * *

٤

عاقڵ بەگەورە عــەقڵیش بــەگــەورەو،چــوك دانــەنــراوە
چوکەیەنیە وەکــوگــەورەوچــوك ،وابــەش نــەکــراوە

* * *

٥

عاقڵ ڕێگای خۆی دەناسێ عــاقــڵ ڕێــگــای خــۆێ،دەنــاســێــتــەوە
""   "" دەچــی یــان بــوڵای،خــۆی دێــنــێــتــەوە

* * *

٦

عاقڵ ڕێگای خۆی عــاقــڵ ڕێگای خــۆی،قــەت ون نــەکردووە
ون ناکات ونــیــشــی کــردبــێ،بــۆی پــیــنــە کــردووە

* * *

٧

عالم بزانی وخۆببوێری عــالــم بــیــزانــی و،خــۆی لــێ بــبــوێــری

وەك چراڕاگری بۆكوێری

وەك بەڕۆژچرای،ڕاگری بۆكوێری

* * *

٨

عالەم بەجین پێ دەكەنن

جیننیش بەمن پێ دەكەنێ

تەواوی عالەم،بەجین پێ كەنی

جندۆكەش هاتبو،بەمن پێ كەنی

* * *

٩

عا لێك پارێزی نەبێ وەكو

كوێرێكیەو، چرای ڕاگرت بێ

عالمی بێپارێز،چاكەی نەكردبێ

وەكو كوێرێكیەو،چرای ڕاگرت بێ

* * *

١٠

عوزرلەقەباعەتێ

خەرا پتر

عوزرم قبولێ كەو،مەمخەئەودا وە

وامزانی خانمەو،دەستم لێ دا وە

* * *

١١

عومرت

هەزارسالێ بێ

دەك عومرت هەزار،سالێ وهێندەبی

چاتربافێری،وێمدەوێندەبی

* * *

١٢

عومری پیرەكەرێكی ماوە

"" ""

پاش زۆرزەحمەت و،دەردی سەرێكی

ماویەتی وعومری،پیرەكەرێكی

* * *

١٣

عومری درێژ، شەرمی

لەكەس نەكردوە

عومری دورودرێژ،خۆلەهیچ دەوران

شەرمی نەكردووە،لەچوك وگەوران

* * *

١٤

عومری لەق لەق

چو بەتەق تەق

عومرێكی ئاواو، ژین بەتەق تەقە

ژێن نیەوەك مالی،حاجی لەق لەقە

* * *

١٥

عومری	عومری نه‌بووهات ،هه‌روا له‌نوێوه
له‌نوێ نوسراوه	بێ به‌زم وهه‌ڵڵا ،هات بۆی نوسێوه

* * *

١٦

عه‌بام له‌عه‌بات	عه‌با وعه‌باكه‌م،وێك نابی بكه‌وێ
نه‌كه‌وێ	یانه‌بڵێ په‌ڵپی،زیادیم لێو ده‌وێ

* * *

١٧

عه‌جه‌ب	ئه‌من لێی به‌شكم،تۆش ده‌بڵێ عه‌جه‌ب
مه‌شتی ڕه‌جه‌ب	چۆن بوپه‌یدابوی،هه‌ی مه‌شتی ڕه‌جه‌ب

* * *

١٨

عه‌جه‌له‌برای شه‌یتانیه	تاڵوكه‌ش له‌گه‌ڵ،ئه‌ومام شه‌یتانه
"" ""	له‌دایك وبابیێك،هه‌ردوكی برانه

* * *

١٩

عه‌جه‌له‌كاری شه‌یتانیه	كاری شه‌یتانیه‌و ،هیێنده‌تاڵوكه
"" ""	تۆهێدی وئه‌ویش،هه‌ربابڵێ زوكه

* * *

٢٠

عه‌جه‌له‌ی مه‌كه	تاڵوكه‌ی مه‌كه،تیێی داگیرده‌بی
تێدا گیرده‌بی	دورله‌ڕێ وشوێن،فكروبیرده‌بی

* * *

٢١

عه‌جه‌له‌ومردن برانه	وه‌كوبرای وانه‌و ،تاڵوكه‌ومردن
"" ""	عه‌جه‌له‌وهێنده‌ش ،خۆوه‌پێش كردن

* * *

٢٢

عه‌جه‌م هیچ ناكاله‌بۆمان	تۆبزانه‌وعه‌جه‌م،هیچ ناكابۆمان
مه‌گه‌رده‌ست ومستی خۆمان	جامه‌گه‌رده‌ست و،مسته‌كه‌ی خۆمان

٢٣

عەرزقوتی دا عەرزی قوتی دا،ئەی کواچی لیّ هات
حاسمان هەڵی لوشی ئەی حاسمان هەڵی،لوشی بوی نەجات

* * *

٢٤

عەرزێی خولاّم وەك بەسەرماهات،ئەوعەیب ونەنگە
پیّ تەنگە تەولوی عەرزی ،خواشم پیّ تەنگە

* * *

٢٥

عەزای دەوڵەمەندی دەوڵەمەندت دی ،کەتازیەدارە
شایی فەقیرانە جیێژنەی فەقیرەو،شایی هەژارە

* * *

٢٦

عەقڵم نیە عەقڵم نیەباشە،ئەوەت باوابی
خۆ،تەجروبەم هەیە تەجروبەم هەیەو،بەویش چانابی

* * *

٢٧

عەقڵ هەموڕۆژیّ عەقڵیش گشت ڕۆژیّ،میوان نابی لیێت
میوان نابی جارێك ڕێنوێنی و،چاکەی دێژی پیێت

* * *

٢٨

عەلیکەسەلام ترخێنەی بێتام عەلێکەسەلام،ترخێنەی بێتام
لەبەرت هەڵنەستام لەبەرئەوتەرح و،وێنەی هەڵنەستام

* * *

٢٩

عەلی وتەورەکەی مانەوە پاش ئەوەی چەندی،گوتیان وانەکەی
"" "" مانەوەئاخریش،عەلی وتەورەکەی

* * *

٣٠

عەیبەعەبایەو دەیفەرموعەیبەش،وێنەی عەبایە

دەبەرزۆرکەسیش دایە	خۆزیاھەرلەبەر،خێوی دابایە
٣١	* * *
عەیبە	عەیبەعەیبەدەی،نەك ھەربۆتۆومن
عەیبە	لەنێوغەوارەو، بۆدۆست ودوژمن
٣٢	* * *
عەیبە	خۆعەیبەش قۆنێ،شەرمەی واگاوە
قۆنێ شەرمەی گاوە	کاروای لێ بێ کوا،چی تێداماوە
٣٣	* * *
عەیبی خۆی دەشارێتەوەو	عەیب وئیرادی،خەڵکی چت زانی
عەیبی خەڵکی دەڵێ	دەیلێ وئی خۆت،خستنەگیرفانی
٣٤	* * *
عەیبێ لەخەڵکی مەگرە	غەیبەت وباسی،ئەوخەڵکەی دەکەی
" "	پێت ڕەوایەیا،خۆێ لێ گیڵ دەکەی
یا "	عەیبی ئەوخەڵکەی،چیدی مەبژێرە
" "	چاوێك بەدەورەی،خۆت دادەبگێرە
٣٦	* * *
عیسابەدینی خۆی و	باشەباعیسا،بەدینی خۆی بێ
موساش بەدینی خۆی	باموساش ھەروا،بەدینی خۆی بێ
٣٧	* * *
عیسانەبوموسانەبوخودا	عیساھەرنەبو،خوای گەورەن ھەبوو
خودایەتی خۆی ھەردەکرد	فەرمان لەجێی خۆ،موساکوانەبوو
٣٨	* * *
عێل باردەکا	حێل ڕێك دراوەو،یەکجێ بارئەکا

تازەبلەکە پڕێ دەکا

تـازەخـاڵـەبـلـەم ،کـەپـڕێچـادەکـا

*   *   *

٣٩

عیلم بۆرمونەق پێ دانی دینە

عـیـلـم دانـراوەو،بـۆدیـن زیـادکـردنـێ

نەك بۆماڵ خواردنێ خەڵکی

نـەك بـۆکـۆکردن و،بـۆخـواردن وکـردنـێ

*   *   *

٤٠

عیلمی بێعەمەل

عـیـلـمـی بـێ عـەمـەل،هـەروەك دارێـکـە

وەکو داری بێبەروایە

بـێ بـەربـوۆخـەڵـکـەش،زیـان بـارێـکـە

*   *   *

٤١

پیتی (غەین)

غـــەیـــنـم بــۆغــایــب،زانــان ڕەوایـــە
غایــب زان بــەڕاســت،تــەنیاهــەرخوایـــە

* * *

١

غایلەم وابوو غــایــلــەکــە وفــکــرم ،وابــۆکــردەوە
"" "" پــاش زۆربــیــرکــردن،ڕێــم بــۆبــردەوە

* * *

٢

غلوپەیدابووە غــلــوپــەیــدابــوو، شــێــوانــدی وڵات
"" "" ئـەوجارجابۆخۆی ،تـێـی تـوڕانـدهـەڵات

* * *

٣

غوڵامی ئاڵقە غــوڵام وئــاڵــقــە،بـەگـوێـی تـۆم کـاکـە
بەگوێی تۆم کـاکـم بـابـەوکـاك،وەك شـیـری پـاکـە

* * *

٤

غەریبەیە غـەریـبـەوئـی کـام،غـەریـبخـانـەیـە
"" "" من دەمـگـوت ئـی ئـەو،گـرتـوخـانـەیـە

* * *

٥

غەوارەیە تـۆبـڵـێ بـێـگـانـەو،یـاهـەرغـەوارە
"" "" بـەرگـیـشـیان هـەروەك،کـوێـن ودەوارە

* * *

٦

غەوغاو بـاکـەس نـەیـبـینێ،غـەوغـاوهـەرایـەك
هەرایە تـێـك هـەڵـدان گـوڕڕە،هـەریـەك لەلایـەك

* * *

٧

غەیب زان خوایە زانـیـنـی غـەیـبـی و،هـەمـوی دونـیـایـە

"" "" هــەرخـوای تـەبـارەك،تـەعـالـەللآيـە

* * *

٨

غەییبیش دەزانێ هــەروەکـونـوتـفـەو، گـەرای شـەیـتـانـی

"" "" لەجیات هەمـوکـەس،غـەیـبـیش دەزانـی

* * *

٩

غەیبەت کردن وکو گۆشتی بزانـەغـەیـبـەت و،بـوخـتـانـێ دەکـەی

برای خۆت بخۆی وایە ئـەتـۆپـێت وابێ،دەخـۆی گـۆشـتە کـەی

* * *

١٠

پیتی (فێ)

فێ فـەرقـن بـەیـنی،نـەزانـی وزانـا
هـیـوادارم تـۆش،زوم بـیـێ لـەهانـا

*   *   *

١

فاتیحات وارەوانە فـاتـیـحـاکـەی تـۆش ،کـەوارەوانـە
بۆبابی خۆتی بخوێنە بـۆبـابـتـی بـخـوێـنـی ،زۆرم پـێـجـوانـە

*   *   *

٢

فاتیحای دوایەی لـەوبـارەش بـاسـی، لـێ هـەڵـگـیـراوە
خوێندراوە دوافـاتـیـحـاکـەی،بـۆخـوێـنـدراوە

*   *   *

٣

فام ناکات هـەروای لـێ حاڵیە،چی دی فـام نـاکـات
"" "" هـیـچ رێـنـوێـنـێـکـیش ،کـاری لێ نـاکـات

*   *   *

٤

فچکت بەدرۆیان هـیـچ بـڕوات لـەلای،خـۆش ڕانـەگـرتـووە
گرتووە تـۆبـۆ فـچـکـت هەر،بـەدرۆیـەگـرتـووە

*   *   *

٥

فڕهات سـەعـی زۆربـۆکـرد،بـەبـێ پـسـانـەوە
"" "" فـڕهـات دیـسـانـیـش ،هـەڵـوەشـانـەوە

*   *   *

٧

فرمگەڕیا بەبێ فایدە گـەڕاوهـات وچـۆی،هـێـنـدەکـردبـوبـۆی
هاتەوەسەرکۆنەقایدە دواکـەی هـاتـەوە،سەرقـاعـیـدەی خـۆی

*   *   *

٨

فکرێنانی بکە،شوتی ئـەمـنـیـش دەمـگـوت هـەر،ئـاواودانـاوە

هەرئاوە فـکری نـانـی بکـەو،شـوتـیش هــەرئـاوە

*   *   *

٩

فلتە ئـەوفـڵـتـەفــارسـیـەی،وافـێری بــویــە

فارسیە زۆرجاربـۆخـۆت پـێی،ڕەزگـاریش بــویــە

*   *   *

١٠

فلسێ باوکێتی و دایـنـابـوبـاوکـی،دوفـلـسـان بـێنـی

یەکێ دایکێتی دایکـیـش لـەبـابـی،زیـاتـری نـاهـێنـی

*   *   *

١١

فوو لەدۆی ناکا وەك جــاری پـیـێشـو،والــەخــۆی نــاکـا

"" "" ئـێـسـتـاگـۆڕاوەو،فـوش لـەدۆی نـاکـا

*   *   *

١٢

فویی خۆمان لەگەڵ خۆمان فـوی خومان بـاش بێ،لەلای خـۆمـان بێ

سازی خۆمان لەقەدی خۆمان بـلـوێر بـێ ویاساز،لــەقــەدخـۆمـان بێ

*   *   *

١٣

فە تحی فـەتـحی دڵـم نـیەو،چ بـاسـێ بکـەم بۆت

دڵم نیە بـکـرێوهـەردەبێ،بـمـێـنـێ لـەلای خـۆت

*   *   *

١٤

فە تحی کرد فـەتـحی کـردخـولـە،واخـۆی دایـەپـەنـد

"" "" پەت وسـینـگـشیان،لـەم نـاوەهـەڵـکـەنـد

*   *   *

١٥

فەڕت بەدونیایە فــەڕت بــەدونـیـاو، شـعــورەوەنــیـە

ومنیە چـی گـوتـبـیـان لـەتـۆی،بـەدورەوەنــیـە

*   *   *

١٦

فەرخەفیل — دەردو لا ڕەشـەت ، کـەوێ وەلاپـیـل
"" "" — بـۆزەوت نـابـی، ئـەتـۆفـەرخـەفـیـل

* * *

١٧

فەرهاد کوژ — فـەرهـادکـوژکـێـوی،شـیـرنـە وفـەرهـاد
"" "" — ڕەنـجـی فـەرهـادی،پاك ڕۆیـشـت بـەبـاد

* * *

١٨

فەرقی گونی و — خـالـۆشـم حالـێـەو،هـەروەك ئـەمـیری
گێزەرێ ناکا — نـەیـزانـی فـەرقـی،گـێـزەری و ··یـری

* * *

١٩

فەعلەی — فـەعلـەی کـارکـەری،پـیـاوی شـەیـتـانی
شەیتانی — هـەرچـی کـی دەیـکـەی،بوهـەرلـەزیـانی

* * *

٢٠

فەقریش ئەچێتە — فـەقـیـربـی ویـاغـی،هـەرچی گـیان دارە
قـــەبـــر — دەبـێ هـەربـمـرێـت،گـیـانـەوقـەردارە

* * *

٢١

ئی خۆیەتی — فـەقـیـانـەچـەرمـوو،سەڵـتـە بـابـردو
"" "" — تـۆژنـت بـۆچـیـە، لـەبـرسا مـردو

* * *

(١٥)

فەقیربەداروبەردیش — فـەقـیـربـەدارو، بـەردیش فـەقـیـرە
هەرفەقیرە — لـێی گـەڕێن تـێرتـێر،بـنـوێ فـەقـیـرە

* * *

٢٢

فەقیر — لـەپـێـشـیـنـیـانـمـان ، ئـاوا لـەبـیـرە
تڕی زلە — تـرپـان زۆرزلـە، ئـەوهـەی فـەقـیـرە

	* * *
٢٣	
فەقیرتێرە	هەرکاتێ دیتت،فەقیرێ تێرە
نوستنی خێرە	تازوتربنوێ ،زیاتری تێ خێرە
	* * *
٢٤	
فەقیر.ڕوڕەشی	ئاوایان فەرمووە،ئەمنیش پێم وایە
دونیاوقیامەتانە	فەقیر.ڕوڕەشی، هەردو.دونیایە
	* * *
٢٥	
فەقیری	ئەوەش فەرمودەی،فەخری کائینات
فەخرە	فەقیرفەخری منە،ناشکوری نەکات
	* * *
٢٦	
فەقیر..یری دەنێوە	ئەوەشیان دانا،هەربۆفەقیری
ڕاستێ داهەڵدەستی	دەنێوقەدێ دا،هەڵدەستێ .یری
	* * *
٢٧	
فەقیرگوتی برسیمە	دەگەڵ فەقیرێك،چوگوتی برسمە
دەوڵەمەندگوتی	تایەکێك حاڵی،بکالەبەرپرسان
ئەوەلەبرسان دەمرم	دەوڵەمەندهاتبوو،ئاشکرادەیگوت
"" ""	پشتم شکائەی ،هاوارلەبرسان
	* * *
٢٩	
فەقیر هەمیشە دەقورێ دایە	فەقیربەدایمێ، هەردەقورێ دایە
"" ""	مام دەوڵەمەندیش،پێی دەکاکایە
	* * *
٣٠	
فەقیری	فەقیری زگیەو،هێندەش زۆرخۆرە
زگیە	ڕەوین چی لێی بون،لەسۆرەوتۆرە

٣١

فەقیری عەیب نیە
"" ""

فەقیری عەیب و،عارنەبووەهیچ کات
پێی خۆش بوبی بیٚ،دەی نێتی چ بکات

* * *

٣٢

فەقیٚ یەچاوی لەنانی ڕادبیٚ یە
کالانەی چاوی پڕلەئەسپیٚ یە

فەقیٚ وچاوی لە، نانی ڕادبیٚ یە
کالانەی چاویان،پڕلەئەسپیٚ یە

* * *

٣٣

فیتحەوەقەورستانەکەی
گۆڕچەرموك.ئەگەرچیدی
دەزانم ونایەژم گوتان وەقەرم
هەینەگوم وەقەوری گشتان

فیتحەوەقەورستانی گۆڕچەرموك
بەچاك ئەخوێنم،نەوەك دوعاو توك
چیدی بزانیم ونەیڵێم گوو.وەقەبرم
هەینەگوم وەقەور،گشت ئێوەی مردوك

* * *

٣٥

فیتوی خۆم
دەناسم

ڕاستیەکەت دەویٚ ،واپێی حەساسم
باریك ودرێژن ،فیتوم دەناسم

* * *

٣٦

فیتوی خۆی بەگوێی
خۆی گوێ‌لیٚ بووە

خۆتۆش زانی بوت،ئەگەرفیتوی خۆی
حاڵی ببوگوێشی،لیٚ ببوبەگویٚ خۆی

* * *

٣٧

فێرکردەفێریان نەکەی
فێریان دەکەی لەبیریان نەکەی

ئاخر فێرکردان،هەرفێریان نەکەی
هەرکەفێر کران ،لەبیریان نەکەی

* * *

٣٨

فێری داوەتم کرد
ئێستادەستم ناگری

فێرەداوەتم، کر دزۆربەجوانی
دەستم خۆناگری و،لەلای گاوانی

* * *

٣٩

فێری مەلەوانیم کردو فـێـری مـەلـەم کـرد،جـوان خـۆڕادێـنـی

خەریکە.بم خینکێنی دەیـویـسـت لـەوئـاوەی،هـەربـمـخینکێنی

* * *

٤٠

ئی خۆیەتی فـیـسـقـەمـەنـارۆ،بـەچـل مـن بـارۆ

"" "" حـۆشـتـرمـەزیـقـنـۆ،بـەسـەرچـنـارۆ

* * *

(١٦)

فیلێ خەریـك بـوبـێ بـکـا، فـێـڵ لـەنـێـوفـێـلـێ

دەفێلێ دادەکات گـیـراوەشـیـان کـرد،ڕوی وەکـوسـێـلـێ

* * *

٤١

پیتی (قاف)

قـاف دەستي قودڕەت،دەی جـالـەهـەرکـوێ
بـەبـێ ئـەمـری تـۆ،کـواچـی بـۆ دەلـوێ

*   *   *

١

قاپ وکەچکان بۆ بـۆکـەچك وقـاپ و،مـەنجەلاَن دێنـی
دەسەری من دادەشكێنی دەسـەری مـنیـانـدا،تێگرادەشـكـێنـی

*   *   *

٢

قاپەکەی کون کەو قـاپەکەی کون کەو،بیخەئەستوی خـۆت
دەملی خۆتی کە وای بـلـێسـێـوەو،بـەهـرەی دەبـێ بوت

*   *   *

٣

قات و ئـەوقـات وقـرپـەی،دوایی پـێ نـایـە
قرپە وەك ئـاخـۆران یـا،بـاخـۆران بـایـە

*   *   *

٤

قارداش واری قـارداش واری بـا،پێك بێین بۆخـۆمـان
"" "" لێـن دەبڕن ڕێـگـەی،گـەوەودوچـۆمـان

*   *   *

٥

قازانج قـازانـجیـش هـەرچی،هەیبودەسـمـایە
سەری مایەی خوارد سـەری خـواردنـەیمـا،هـیچ سـایـەوپـایـە

*   *   *

٦

قازانج ومایە قـازانـج ومـایـەی ،لـێك مـۆڕبـونـەوە
لێك مۆڕبونەوە یـەکـتـریـان خـواردو،زوجـوێ بـونـەوە

*   *   *

٧

قازا نجی گاوانی دەلـێـین قـازانـجی،ئـەومـام گـاوانـە

کەر•• انە

جاشك وكەر یاهەر،یەكێ لەودوانە

* * *

٨

قاعیدەی مەردان سێ جارە

قاعیدەورەسمی،مەردان سێ جارە
چی لێی تێ پەڕیت،جالێی خەسارە

* * *

٩

قالبی ساغ پاشایەتیە

بۆحیسان قالبی،ساغ پاشایەتیە
لەش بەبارنەخۆش،نەهاتیایەتیە

* * *

١٠

قالەقالەفیترەتوو چەرمەگایەشیترەتوو

دەیگوت هۆقالەو،قالەفیترەتوو
چەرمەگایەكەی،ئەوی شیترەتوو

* * *

١١

قامكی بەهەنگوینی دەزاری نێی بیهێنیەوە دەرێ تاڵە

قامكی بەهەنگوین،دانێ ناودەمی
هاتەدەرتاڵەو،بەخاترجەمی

* * *

١٢

قامكی دەستان هەمو وەك یەك نین

ئێمەبۆخۆمان،یەك گیان ودڵ بین
خۆقامكی دەستان،هەمۆوەكیێك نین

* * *

١٣

قامكی خۆی دەكرۆژی

"" ""

قامكان دەكرۆژی و، دەزاری ناوە
لیێی قەومالەگەڵ،ئەودیێڵەپیاوە

* * *

١٤

قامكێكت ببرە، هەزار دەرمانت بۆدەبیننەوە

قامكێكت ببرەو،دەپچۆكۆلانان
گیژوویژدەبی ،دەگەڵ دەرمانان

* * *

١٥

قامکی لە — قامکی نازاری ،عەجایبیش ماوە

عەجاییبیان دمزاری نا — بۆئەم ڕودا وی،هێندەش تەنگاوە

* * *

١٦

قاموس — ئەوقسەو.وتەی،بۆی بنەخشێنی

نای هێنی — قاموس وتەورات،نەشێ ونە هێنی

* * *

١٧

قانگ دراوە — دەرکەومەرکەشی،پاکی لێ گراوە

"" "" — وەکومام ڕێویەو ،وا قانگی دراوە

* * *

١٨

قاورمە — ئۆت گۆی گیائارواد،قۆناخ گیالیدی

چۆرەگ — قاورمەچۆرەگ ،چۆخ یەیمالیدی

* * *

١٩

قایمەلان و — ڕێ داگرم بەرەو، ڕوی قایمەلانێ

گەرمەلان — خۆداگرم لەنێو، یاگەرمەلانێ

* * *

٢٠

قرتەقرت مریشکەکرە — وزبەقرتەقرت،هۆمریشکەوکرە

خوامن چمەلەئەم باڵەفرە — من چم دائەلەو،باڵەفرەوقرە

* * *

٢١

قرچت کەوێتەدڵی — قرچووبکەوێتە،دەدڵی یارەببی

"" "" — من دوعام لێکرد،ئەتۆبلێ ڕەببی

* * *

٢٢

قرخن — بێکارەی قرخن،بێ دڵ ودەرونی

"" "" — فەرقێی پێ ناکات،نەبون وبونی

٢٣ * * *

قڕپان تێ کەوتوو
قــڕپان تـێـکـەوتـوو،دوایـیـان پـێ نـایـە
"" ""
وەك شـەیـتان زابی،خەڵکیش پێی وایـە

٢٤ * * *

قژم بکێشەو
قــژم دەکـێـشـی،یـان دەریان دێـنـی
نێوی باوکم مەهێنە
قـەیـدی نـیـەونـیـوی،بـابـم نـەهـێـنـی

٢٥ * * *

قسان مەکەفیل بە؟دەیان کەی
تۆنـابـێ قـسـەبکـەی،بەگـوێم کەفـیل بـە
بیانگەیەنەسەرفیلەتەن بە،
کـردت پـێ داگـرەو،گـەورەودەلـیل بـە
دەیانکەی ونایان گەینیەسەر
دەس بکـەی بـەقـسـەو،نـەگـابـەئـامـانج
مانگایەکی تەڕەزمن بە؟
وەکـومـانـگـاکـەی،خـاڵـۆوجـەلیل بـە

٢٧ * * *

قسمەت بردمی و
قـسـمــەتـە ونـسـیـب ،بـردمـی جـاوابێ
نسیب بردمی باوابی
هــەڵــەونـەزانــیـم، هــەرلـەلامــابـێ

٢٨ * * *

قسمەت وابوئەمن
قــســمــەتـم وابــووە،هــەردەبـاوابـا
چ بکەم ""
وانــەبـاودەبـا،ئـەی وچـی چـکـرابـا

٢٩ * * *

قسەبیجاوە
قــسـەوبـاس لــەنـاو،دەمـتـەبـیـجـاوە
ئەوسابیهاوە
بـیـرێ هـیـنـدبـکـەوەو،ئـەوسـابـیـهـاوە

٣٠ * * *

قسەبیست وچوارن
قسـەی بـیـست وچـوار،یـابـڵـەیـ هـەزارن
هەردویان بەکارن
لـەوبـیــسـتـەوهـەزار، هـەردوی بـەکـارن

* * *

٣١

قسه‌ترنی چی ده‌یلێت قسه‌ی،ترنی وبێتامه

"" "" ئه‌ی ئه‌تۆچۆنی،تێگه‌ی بوی مامه

* * *

٣٢

قسه‌ت قوت ده‌وه قسه‌ت قوت ده‌وه‌و،بۆکردن نابی

"" "" چ قسێك بوکردت،مالت خه‌رابی

* * *

٣٣

قسه‌خۆشی ماستاوشل وه‌ك دیاره‌و ئاواش، وا گه‌وره‌و زله

"" "" ماستاویشی وه‌ك،خۆی هه‌رواشله

* * *

٣٤

قسه‌زۆرگوترا قسێکی کرازۆر ،هه‌ربکرێته‌وه

بێ تام ده‌بی بێ تامه‌وبه‌قای ،لێ ده‌برێته‌وه

* * *

٣٥

قسه‌زه‌لام قسه‌ی ولزه‌لام، له‌سه‌رئه‌وهه‌رده

"" "" کێ په‌یدای کردووه،پێی ده‌لێم مه‌رده

* * *

٣٦

قسه‌فه‌قیره‌هه‌موکه‌س قسه‌خۆی فه‌قیر،به‌که‌س ناوێری

پێی ده‌وێری هه‌رکه‌سێ هه‌ستا،چاك پێی ده‌وێری

* * *

٣٧

قسه‌قسه‌ی قسه‌ی دی ده‌برێو،قسێك به‌جێبێ

ده‌بـــــڕێ قسه‌ی پوچ پوچه‌و،ده‌ی باله‌کێبێ

* * *

٣٨

قسه‌قسه‌ی دێنێ قسه‌ی دێنی قسه‌و،قسێکی ده‌یکه‌ی

"" "" بۆقسەکەی دوایی،خۆت بیری لێ بکەی

* * *

٣٩

قسەکەت وەك تۆپێ قسەکەت، هەڵدەبەزنەوە

هەڵدەبەزنەوە لەلای چوکەوگشت،میرومەزنەوە

* * *

٤٠

قسەکەوتەزاریکی قسەت کەدرکاند،کەوتەزارێکی

دەکەوێتەشاریکی وابزانەبڵاوبووە،لەنێوشارێکی

* * *

٤١

قسەگەوهەرە قسەی جوان ورێك،دەڵەی گەوهەرە

عەقلیش جەوهەرە عەقڵیش لەوکارەی،بکرێ‌جەوهەرە

* * *

٤٢

قسەلەپاش حەوت کێو قسەش لەپاشی،چەند باسك وکێوی

دەگاتەوەهەربەخێو ئاخری کەی دەگات،ڕۆژێك بەخێوی

* * *

٤٣

قسەلەپیاوی پێم خۆش بۆتۆبکەی،جوانترتەکبیرێ

کەرناگیرێ خۆقسەش لەپیاوی ،کەرکواناگیرێ

* * *

٤٤

قسەنەقاڵ ئەوقسەنەقاڵەی،دانیشتووەبەکرێ

"" "" زۆری وەك ئێمەی،بەنەقڵی دەکرێ

* * *

٤٥

قسەهات ناگەڕێتەوە هەرقسێکیش هات،ناگەڕێتەوە

"" "" زیانیشی چی بێت،بۆخۆی دێتەوە

* * *

٤٦

قسەهەتانەگوترێ نایلێن

نەی لێن خۆمەتا،قسەش نەگوترێ
ئەوجاردوپات و،سێ پاتی دەکرێ

* * *

٤٧

قسەهەزارەو هەریەکیان بەکارە

قسەوفکروبیر،دەلێن هەزا رە
لەنێوئەوهەموەی،یەکێك بەکارە

* * *

٤٨

قسەی بێ پوڵ رەواجی نیە

زۆرزان خۆلەلای،خەڵکیش بی ماقوڵ
بێ رەواجەقسەو،فەرمانیش بێ پوڵ

* * *

٤٩

قسەی بیگانەی ئێشی نیە

"" ""

قسەی بێگانەی،بێ ئێش وئۆفە
بۆناکۆکیەکەش،بێ ترس وخۆفە

* * *

٥٠

قسەی پڕپەزاریەتی

"" ""

تەماشای کەقسەی ،پڕپڕ بەزاری
دێنەدەربەسەت ،بەدوهەزاری

* * *

٥٢

قسەی پیاوان یەکە

"" ""

قسێك بێتەدەر،لەزاری پیاوان
هەریەکەوبەلام،لەپیاووشیاوان

* * *

٥٣

قسەی حەق حەقە

"" ""

ئەوەی تۆدەڵەی،بەڵێ خوحەقە
قسەی حەق وایە،بەکێ بڵەی رەقە

* * *

٥٤

قسەی حیسابی جوابی خۆی دەداتەوە

قسەی حیسابی،جێ دەکاتەوە
بۆخوێ ولامی ،خوێ دەداتەوە

* * *

٥٥

قسەی باقسەی خۆبەخۆا،یەتین بێ مامە

خۆبەخوایەتیمان بێ هەرقسێك بلاو، بووەوبێ تامە

* * *

٥٦

قسەی خۆت قسەی خۆت خەسار،مەکەومەیبێژە

خەسارمەکە یەقین جێ ناگرێ،لەلای ئەم گێژە

* * *

٥٧

قسەی خۆش بەردی بۆبەردیشی بلەی،قسەی جوان وخۆش

نـــــەرم دەکا وانەرمی دەکات ،بۆزۆرو.من وتۆش

یان "" قسەی جوان وخۆش،بەردی نەرم ئەکا

"" "" قسەی ڕەق ئاوری،شەڕی گەرم ئەکا

* * *

٥٩

قسەی خۆش کوێستانی کوێستانی دڵیە،دەڵێن قسەی خۆش

دڵیە خەفەت باردەکا،لەلای ئەمن وتۆش

یا "" بەڵێ قسەی خۆش،کوێستانی دڵیە

"" "" سۆزەی شەماڵ و،ڕیچکەی مەحەسڵیە

* * *

٦١

قسەی خۆمان ئەوقسەویاسەی،گوترابۆخۆمان

لەبیرخۆمان بابمێنێ ئەوەو،هەرلەبیرخۆمان

* * *

٦٢

قسەی دوێنێ دەگەڵ ئەوقسەی کردت،گوێم لێبودوێنێ

دوێنێ ڕۆیشت ئەو،ڕۆوی دەگەڵ ،باسەکەی دوێنێ

* * *

٦٣

قسەی دەبەینی دواندواوبکە
پێك هاتنەوەشەرمەزارنەبی

قسەی بەینی دوان،ئاوابکەی دەبی
پێکیش هاتنەوە،شەرمەزارنەبی

* * *

٦٤

قسەی دەزاریدا ڕاناوەستێ
"" ""

بۆی ڕاناگیرێت،هیچ قسەی زاری
کاری هەر وایەو، بابەردبباری

* * *

٦٥

قسەی دەڵەی نشتەرە
"" ""

بێ دەنگ بەودەدمت،وێوەتربەرە
تەماشای قسەی،دەڵەی نشتەرە

* * *

٦٦

قسەی ڕاست
یالەشێتی بزانەیالەمنداڵی

پێت خۆشەلەقسەی،ڕاست ببی حاڵی
لەشێتی بزانەو،یان لەمنداڵی

* * *

٦٧

قسەی شەوچەرەی ماڵانە
"" ""

قسەی شەوچەرەی،جوانی ماڵانە
یان دەناڕێژنەو،خەتی خاڵانە

* * *

٦٨

قسەی قاوت و
ڕەشەبایە

قاوتێکەوقسەی،زۆریش بەتامە
هیچم پێ ناخورێ،لەبەربای مامە

* * *

٦٩

قسەی لەبەردوداریش
کارێدەکا

قسەی لەداری و،بەردیش کارئەکا
حیسانیش هاسان،بۆی لەبارئەکا

* * *

٧٠

قسەی لەخۆێ زەلام ترە
"" ""

خۆقسەکەی لەخۆی،زۆرزەلام ترن
دەی وانیەکەبڵەی،یابەتام ترن

* * *

٧١

قسەی لەقەدەرەخۆی نیە — ناڵێم قازانج و،بەهرەی بۆی نیە
"" "" — قسەی لەڕێزو،جوستەی خۆی نیە

* * *

٧٢

قسەی وادەکا پیاو — هەرواعادەتیەو،بیری وادەکا
دەبێتەبەرد — پیاودەبێتەبەرد،قسەی وادەکا

* * *

٧٣

قسەی وای دەکرد — پێی نەکرالەم لا،خۆی لەڕوبێنی
قاموس نەهێنێ — قسەی واش دەکرا،قاموس نەهێنی

* * *

٧٤

قسەی وەك بەردان — بەنەرمیت پێ بڵێ،خۆشت لێ لادا
بە پیاوی داداوایە — قسەی وەك بەردان،بەپیاوی دادا

* * *

٧٥

قسەی هەرکەس بەقەت — کابراچی دەڵێ و،نیازی چی هەیە
ڕدێنی خۆی ئیحتیرامی هەیە — بەقەت ڕدێنی خۆی،قەدری هەیە

* * *

٧٦

قسێك ئەکەم بەمانا — قسەی بەمانای،هات بۆیان هانی
ئەگەرشێت نیت بیزانا — شێت نی بیزانی،لەباتی نانی

* * *

٧٧

قسیکەو — قسێکەودەیکەین،هەرواهەوایە
دەیکەین — پێشینیان دەڵێن،ئەویش ڕەوایە

* * *

٧٨

قسێکی بکەبتوانی — هەرواقسێکی بکەو،تۆکەبتوانی

ولامی بدەمیەوە
جوابی بدەیتەوە،ڕێك ویەجوانی

* * *

٧٩

قسێکی دەکەی
هەرقسەی دەیکەی،بیری لێ بکەوە

بیری لێ بکەوە
بۆخۆویان دەنا،وێگراوپێکەوە

* * *

٨٠

قسێکی دەکەی خەڵك لێی
هەرقسەی کردت، زانیت ئەوخەڵکە

نارازی دەبی مەیکە
بێ بڵێ نارازیم،دەی ئەتۆش مەیکە

* * *

٨١

قشقەڵەبەخۆرایی
تۆبڵەی قشقەڵەش،واخۆبمرێنی

قونێ گامێشێ ناخورێنێ
قونی گامێشێت،بێ حەق بخورێنی

* * *

٨٥

قلپ بۆوە
دیتمان هەرقلپ ،بۆوەو.وەرگەڕا

"" ""
لەلای دیکەشیان،والێی هەڵگەڕا

* * *

٨٦

قلو قەپێ بکە
پێم باشەوتۆهەر،قلووقەپێ بکەی

"" ""
بۆهەرلێکی بدەی، قازانجێ نەکەی

* * *

٨٧

قۆتڕحدودو
چاکیش خۆدەبێ و،ڕەسنیان چابێ

حەگاڵیان نابێ
قۆتڕان حدودو،حەگاڵیان نابێ

* * *

٨٨

قۆچەقانی لۆبێ
ئەوقۆچەقانیەی ،هۆلۆبێ ولۆبێ

سەرسوری من دەماڵەکێ
سەرسوری کایەم،لەماڵە تۆبێ

* * *

٨٩

قۆچی قوربانی حازرم وخۆبکەم، قۆچی قوروانت
"" "" بالاّ گەردان یا،بۆبەژنی جوانت
* * *
٩٠
قوربانی ئەوەم هۆشی خۆم بەقوربانی،کردوەپێم خۆشە
لەسەرەخۆیە هەربۆئەو کەسەی،بەبیروهۆشە
* * *
٩١
قورحانم سوتاندبی قورحانی مەلام،سوتاندبی درۆیە
"" "" ئەوبەزم وداوەش،هەرلەڕێی تۆیە
* * *
٩٢
قورقوشمیان قورقوشمیان هێنا،بۆی تاواندەوە
دەئەوکێکرد ئاوری داگرتوی ،زوێکی مراندەوە
* * *
٩٣
قوڕەشێلی پێی دەکادەردوو، زۆرقورشێلانێ
پێ دەکا لەباتی خۆشیەو ،چون بۆدیلانێ
* * *
٩٤
قوڕی کوێ بکەین بەسەردا قوڕی کوی بێنم و،بیکەین بەسەردا
ئێکی نەگرت دوی بەردا ئێکی نەگرت بوو،چودوانی بەردا
* * *
٩٥
قو..ی چی لازمەودەبێت،حیسابم کردون
بەقەحبەی ئەسپاردوە ئەویان بەدەستی،قەحبەی سپاردون
* * *
٩٦
قو.. ڕازی نیمەبچی ،ئابڕوی خۆت ببەی
لەقەحبەی ناکرێ پێت ناکرێ هاسان،واقو..لەقەحبەی

* * *

٩٧

قو..میراتی
..یریه

میراتی کەریان،گوتووەکورتانە
بۆبرایان دانا،سەرتان بن تانە

* * *

٩٨

قولەفیتنە
"" ""

ئەوقولەفیتنەی،خۆشی دەکردرێ
دەمزانی کەتنێك،دەکاپێی دەکرێ

* * *

٩٩

قولەوقایم باب ودایم
"" ""

پێم باشەئەمنیش،خۆقولەوقایم
جێی موتمانەبێت،وەك باب ودایم

* * *

١٠٠

قۆڵی
بۆدەكێشی

چی بیستی قۆڵی،بۆهەردەکێشی
بیرناکالەدوا،کێشەوسەرئێشی

* * *

١٠١

قوڵی دەزان
قازێبروتێنیتەوە

قوڵی بێ وقازێ،بروتێ نێتەوە
قازتازەتۆکێش،ناهێ نێتەوە

* * *

١٠١

قوماربازئەگەردۆڕاندی
نەڵێ بەگونانم دەدڕڕێ

قوماربازئەگەر،پوڵی بدۆڕێنێ
نەڵێ بەگونانم،ڕق دەی گۆڕێنێ

* * *

١٠٢

قوماربازلەبەر
بێ پوڵێ تۆبەی دەکا

قوماربازتۆبەی،بێ پوڵی دەکا
دەنالەقوماری،چۆن تۆبەی دەکا

* * *

١٠٣

قومارباز

قوماربازنابی ،دائێنێی بەبراوە

هەمیشەدۆڕاوە	هەرتاقومارێ بکا،هەرئەودۆڕاوە
١٠٤	* * *
قونان بادەدا	خۆێ دەلەنگێنێ و،قونان بادەدا
"" ""	دعیەوئیفادەی، زیاتریش لێدەدا
١٠٥	* * *
••ون بەکوشینێ	نابی گشت کارێ،وەك خۆی بێتەوە
تەنگ نابی	خۆ••ون بەکوشینێ،تەنگ نابێتەوە
١٠٦	* * *
قون بەگێچەڵە	ناکرێ بڵەی لەگەڵ،نەزان تێکەڵە
"" ""	ئێستاش هەروایەو،قون بەگێچەڵە
١٠٧	* * *
قونت نەبا.دەدڕای	ئەویش هەرباسی،کادێنیە وکایە
"" ""	تائێستادەدڕای،قینگت نەبایە
١٠٨	* * *
قون گرانە	هێندقون گرانەو،ناتوانێ ببزوێ
"" ""	وارێگابڕوات ،کەی دەگاتەکوێ
١٠٩	* * *
قون لێ	هۆقون لێکەوتوی،خوێڕی بێکارە
کەوتوو	زۆرگەڕۆربڵێی،چڕۆك بێ پارە
١١٠	* * *
قون و	بەقسەی پێشینیان،هەربیدرێدەنە
هونەری نیە	کواقون وهونەری،وای لەکوێهەنە
١١١	* * *

قون هەڵتەکێنە	ناوی مەلێکیەو،قون هەڵتەکێنە
"" ""	لەکوێت دی نیوی،جوانی بۆبێنە
١١٢	* * *
قون هەڵدڕاوی	ئەوهەمودەردەی،ئەگەر کێشاوە
پێ دەمێنێ	قون هەڵدڕاوی،تەنیا پێ ماوە
١١٣	* * *
قون هەڵوەژێری	بۆی ببیەلەو،قون هەڵوەژێری
"" ""	شەرتیەشوکرانەی،بێ‌پێ ببژێری
١١٤	* * *
قونەجوڕەیەتی	ئەوقونەجوڕەو،هێندهات وچونە
"" ""	چاکراویش هەموی،بۆلێ تێك چونە
یان ""	هەرقونەجوڕەو،دانیشتن وهەستان
"" ""	خۆببێری بڕوات،بۆدزینێ بێستان
١١٦	* * *
قونەدزەی	کلکی دەگلۆزێ ،ناوسەرەوشێوی
دایەوهەلاّت	قونەدزەی دایەو،چۆۆەڕێ بپێوی
١١٧	* * *
قونەنشینەیە	قونەنشینەیەو،هەروالەجێوە
"" ""	توێ توێ شەکیلەو،بەروانکەی پێوە
١١٨	* * *
قونی تۆتەکەی	هەرقونی ناگرێ،ئۆقرەوتۆتەکەی
ناگرێ	هاتن وچونەوەی،وەك ئەومەکۆکەی
١١٩	* * *

قونێ	ئەگەرئەوئەوای،خۆبۆشل نەکات
ڕەعەرزی دەخا	سازەوقونێی بۆ،ڕەعەرزێ دەخات
١٢٠	* * *
قونی	تۆهەرنێوی وا،جوانی بۆبێنە
خاوێنە	لێت دیارەودەنا، قونی خاوێنە
١٢١	* * *
قونێڕەش وسپی	سەبرم لێ بگری،چەندرۆژوشەوێ
ومدەردەکەوێ	قونێ ڕەش وسپی،تاکودەرکەوێ
١٢٢	* * *
قونی مانگایەبدرێ	مانگاکەکونگی،بدرێ پێم وایە
بەبەڵمێناگیرێ	بەبەڵمێش ناگرێ،ئەم ڕۆولەدوایە
١٢٣	* * *
قەباعەت	قەباعەت ڕابووە،تازەڕابردووە
ڕابووە	کانی کەپولان،گویان تێکردووە
١٢٤	* * *
قەباعەتی	تۆبۆخۆت زۆرجوان،ئاگات لێ نەبی
لێ پەیدادەبی	قەباعەتیان زو ، لێ پەیدادەبی
١٢٤	* * *
قەبرم بۆهەڵناقەنن؟	قەبرم هەڵقەنن،پێش ئەوەی بمرم
"" ""	هات وچۆی بۆبکەم،تاخوی پێ بگرم
١٢٥	* * *
قەبرم لەقەبرت دووربێ	پێم خۆشەقەبرم، لەقەبرت دووربێ
"" ""	پڕلەمشك ومار،یان پڕلەنووربێ

۱۲٦ * * *

قەبر
قوڵە

قەبریش نەیزانین،قوڵە وتاریکە
پردی سیراتیێش،وەك موی باریکە

۱۲۷ * * *

قەبر.وەخۆم ناکا
"" ""

لەگوناحان دامەو،پەنام بەخوایە
خۆقەبریش وەخۆم،ناکا پێم وایە

۱۲۸ * * *

قەت لەدوی چوان
مەڵێ ئاخ
"" ""
"" ""

بۆشتی لەدەست چو،هەڵمەکێشەئاخ
ڕێ نابەڵەدبی،مەڕۆشاخەوشاخ
یاکچەتیوانیش،مەکەشەوچراغ
بەرکوێرەکانیش،نابنەباغ وماغ

۱۳۰ * * *

قەتت وابەخۆوە
نەدیوە

قەتت وەك ئەوڕۆ،بەخۆونەدیوە
سەرکردەومەزنی و،لەودیوەودیوە

۱۳۱ * * *

قەتی مردو.وا
بەخاوێنی نەشتون

لەوڕۆژەی دونیا،هاتووەوڕا بردووە
قەت ئاوای خاوێن،مردونەشردووە

۱۳۲ * * *

قە پەگۆڵی گوێ نەبڕاو
"" ""

هۆوقەپەگۆڵەی،کلك وگوێ نەبڕاو
بۆخۆت حازرکرد،بۆکاری نەکراو

۱۳۳ * * *

قەحبەبەپیری
تۆبەی دەکا

قەحبەش بەپیری،تۆبەی هەردەکا
باشەدەی چی بکا،تۆبەی گەرنەکا

* * *

١٣٤

قەحبەبە پیری
دەبێتەدەلاڵ

بەپیری قەحبە،باشیش پێی دەکرێ
کاری دەلاڵی ،وەستۆی خۆدەگرێ

* * *

١٣٥

قەدری عافیتێ‌کەسێك دەزانی
بەبەلایەوەگیرێ بخوات

رێزوحورمەتی ،هەرئەودەیزانێ
واگیری خواردبێ و، رێگەش نەزانێ

* * *

١٣٦

قەدری عافیتێی
نەزانیوە

لیی حاڵی نەبووە،نیوەی لەنیوە
قەدری عافیتیان،کوانەزانیوە

* * *

١٣٧

قەدری گەوهەری لەکن
گەوهەرفرۆشیە

رێزی گەوهەریەو،زێرپاش بزانە
لای زێرفرۆشیەو،زێرینگەرانە

* * *

١٣٨

قەدەمم
بەخێرە

پێی وقەدەم هەر، وازۆربەخێرە
نەڵەی بەوفێڵ و، فترانەفێرە

* * *

١٣٩

قەراغ
بیجاری لێستەوە

لەچلی وفلێەکەو،وا هێندەچڵێسی
هاتووەقەراغ و، بیجاری بلێسی

* * *

١٤٠

قەرزبەقەرز
دەست بەئاردەبی

جیران نێوانیان،ئەگەرساردنەبێ
قەرزبەقەرزەو،دەست بەئاردەبێ

* * *

١٤١

قەرزخواردنی خۆشەو

قەرزەوخواردنی،خۆش وبێ گرێیە

دانەوەی ڕەشە — وەختی دانەوەی،ڕێگەی بێ ڕێیە

* * *

١٤٢

قەرزدارقەرزی — قەرزدارقەرز ان ، هەردەداتەوە
دەداتەوە — غەیریەقەر اغان،تێك دەكاتەوە

* * *

١٤٣

قەرزدومالآن — قەرزهەردوك مالً ، دەكائاوەدان
ئاوەدان دەكاتەوە — لەقەرزی ڕاست بەو،بەسیەخۆبادان

* * *

١٤٤

قەرزكۆن دەبێ — قەرزكۆن دەبێ و،نافەوتێ هیچ كات
بەلاّم نافەوتێ — پیاوی ناڕاستەو،حیللەی وادەكات

* * *

١٤٥

قەرزی بەبێئاقلی دەكەی — قەرزت كردبەبێ،عقلێ وانابی
دەبێبەئاقلێتی بی ئەستێنیێوە — بۆئەستاندنەوەی،ژیرو زانابی

* * *

١٤٦

قەرزی — قەراربێ ئەوەش،لەجیاتی تۆبكەم
بیست وچوارم بۆكردبی — قەرزی بیست وچوار،پتریشی بۆبكەم

* * *

١٤٧

قەرزیش — تێ فكری قەرزیش،وەكوبرای سواڵە
برای سواڵییە — پێویست ناكاهیچ،حیللەوحەواڵە

* * *

١٤٨

قەرەچەناغ — قەرەچەناغی ،زۆربێژی زۆر وەڕ
"" "" — بەسیەتی چەقەو،هەڵلاّ وزەڕڕەزەڕ

* * *

١٤٩

قەرەچی وەك قەرەج لەسەر،پشتی کەرێ‌شین
سەرپشتی کەرێ لەکاری یەکتر،زۆرترتێ‌گەی بین
* * *
١٥٠
قەرەقوتە قەرەقوتەکوانێ،مۆڵەتمان دەدەن
لێ ناگەرێن فێربونەزودێن،لێمان تێك دەدەن
* * *
١٥١
قەزاوقەدەرناگەڕێتەوە قەزاوقەدەربێ ،بۆکەس ڕانابرێ
"" "" ڕودەهەرچی بکا،خۆی پێ لانادرێ
* * *
١٥٢
قەزای ئەوەی کواکەی قەزای ئەم،کەوتووەلەمی تر
لەئەوی دی ناکەوێ کەوتووەبابکەوێ و،کەم بێ خەمی تر
* * *
١٥٣
قەزای دیزەی نەبووەلەم تیرەو،قەبیلەوهۆزەی
وەگۆزەی ناکەوێ قەزای دیزەی بێ ،بکەوێ‌لەگۆزەی
* * *
١٥٤
قەسساب دەخەمی پیوی دابو بزن دەفکری،گیانی دا وقەساب
بزنیش دەخەمی گیانیدا دەیگوت پیوەکەی،زۆربێ‌بۆکەباب
* * *
٨٢
قەساب هەستاوسەگ قەساب هەرهەستا،خۆی کۆکردەوە
دانیشتەوەجیگای خۆی سەگ لەترسانی،خەو دەی بردەوە
* * *
٨٣
قەساسەن بۆچی گوتویانەو،ئەرێ قەساسەن
قالمسەن نیوەی دی تورکیەو،دەڵێ قالمسەن

* * *

٨٤

قەلابشڕوخێ قـەلابـابـڕوخـێ و،هـەرهـیـچ نـەمێـنـی

مینبەرنەمێنی مـیـنـبـەرنـیـشـانـەو،ئـەوبۆن دەمێـنـی

* * *

١٥٥

قەل بەشوتنێ سـپـی نـابـنـەوە،قـەل دەبـەس بـیـشـۆن

سپی نابێتەوە لێی خەسارمـەکەن،چیدیکـەی ئـەسپۆن

* * *

١٥٦

قەل چی کرد قـەل کـواچـی کـردووە،قشـقـەڵـەش ئـاوا

هەتاقشقەلەچ بکا هـیـچـیـان چیان نـەکرد،ئـیـترماڵ ئـاوا

* * *

١٥٧

قەل ڕوێنێ خۆی لەبیرچۆوەو قـەل فـیـێری نـەبـبـو،ڕۆیـنی کـۆترەکەی

ڕۆینی کۆتریش فێرنەبو ئی خـۆشی تـێکچوو،دەبی چی لێ بکەی

* * *

١٥٨

قەل ڕەشەیاسپییە کـەیـفـی خـۆیـەتـی،قـەل سـپـیـەوڕەشـە

بەمن چێ هـەرڕەنگێکی بیـت،هـەربـۆخـۆی بـەشـە

* * *

١٥٩

قەڵسەی دەگێڕی ئـاکـارت چـاککـەو،بـەسـیـەتی هـیـێڕی

"" "" بـۆدیـسـان هاتـوی،قەڵـسەی دەگـیـێڕی

یا "" خـۆت مـەلاس کـردووە،یـاهـەرواهـێڕی

"" "" حـاڵی بـوم هـاتـوی،قـەڵـسـەی بـگـێڕی

* * *

١٦١

قەلیش بەقەلێ لـێـرەبـۆهـەردوان،هـەرنـیـوەی بـەشـە

دەڵێ ڕوت ڕەشە قـەلیش بـەقـەلـیێ،گـوتـبـو ڕوی ڕەشـە

١٦٢ * * *

قەلێ گوتی هوو — قەل دەڵێ جارێك،هێدیلەگوتم هوو

جوجکەم کەوتنەدوو — جەلەی جوجەڵەم،بەغارکەوتنەدوو

تێرم نەخواردگو — وادەوریان لێ دام ، سەرم لێ شێوا

"" "" — لێشیان تێك دام و،تێرم نەخواردگوو

١٦٤ * * *

قەوانی کۆن — هاتووەقەوانی،کۆن بۆم لێ دەدا

لێ دەدات — تاقسەورپودلوی،زوی دەم لێ نەدا

١٦٥ * * *

قەولت دا.نابی — قەولێکی بیدەی،پاشەکشەی نەکەی

پاشەکشەی لێ بکەی — نابی گاڵتەی وا،خۆبەخۆتی بکەی

١٦٦ * * *

قەولم قەولە — قەولی من قەولەو،قەولێکی بیدەم

"" "" — لێم خاترجەم بە،هەرچی بی دەیدەم

١٦٧ * * *

قەولی قەولە — هەرقەولێ بیدا،بەئەنجام دەگات

"" "" — پێی هیواداربە،وەختی خۆی کەهات

١٦٨ * * *

قەومی ریش — قەومی ئاوابۆت،پەیدابووبۆریش

دوربنیش — وشیاربەولەروی،تۆزێ دوربنیش

١٦٩ * * *

قەومی ژەن — خزم وقەبیلەی،دێ بۆن لەلای ژەن

چەمچەبژەن — تێی داگیرمەخۆو،چەمچەی بۆبژەن

١٧٠ * * *

قەیسەرداغانی ئەگەربەمن بی ،لێی ڕامەمێنن
پێومنێن قەیسەرداغانی ،پێوەنێن بێنن

١٧١ * * *

قەیسی چاوەش قەیسی چاوەش جا،بەسیەتی کەڵەك
داوەتەکەخۆش بو کواخۆش بووئەرێ،ئەمشۆڕەش بەڵەك

١٧٢ * * *

قیامەت دەی خۆهەموشتێك،بەرانبەرنابی
ڕانابی ئەوجاربیاوابیو،قیامەت ڕانابی

١٧٣ * * *

قیتەقیتێ دەکا دەی تادەتوانی،قیتەقیتێ بکات
"" "" بەهرەی بۆخۆیەو،بەڵکوکارێ بکات

١٧٤ * * *

قیتەی سەربانان هات پەیدابۆوە،قیتەی سەربانان
"" "" ڕاوەستێ دیسان، بێ لەگوێ بانان

١٧٥ * * *

قیمەتی بائەتۆش لەجیی،وێت دانەنابی
تەواونابی قیمەتی بەهیچ ،تەواوهەرنابی

١٧٦ * * *

قین لەزگ بەبوغزوغەرەز،قین لەزگ زۆرن
بەبوغزوغەرەزن زۆریان هەربەڕەنگ، دیارن دومۆرن

١٧٧ * * *

پیتی (کاف)

کــافـــەوکـــردەوەم ،هـــەرچـی کـــردومـــە
بـەبـێ کـــەم وزۆر،هـــەمــوی لـــەدومـــە

* * *

١

کابان ببنەدو؟شێوەکە — کــابــان بــبــنــەدو،وام چــاولــەرێـــیــە

بێ خوێ یان سوێرە — شێوەکـەن سـویـێرە،یـانـەبـێ خـوێـیــە

یان "" — کـابــان بــبـنـەدوو،دەبـڵــێ وبــویـێرە

"" "" — شـۆربـاو بـێـخـوێیـە،یادەنـا سـوێـرە

* * *

٣

کابا نمان پوربەگی بێ و — ئـەگـەرکـابـانـمـان هـەر،پـوربـەگـی بـێ

حاڵمان حاڵی سەگی بێ — دەبی حـاڵـیـشـمـان،حـاڵـی سـەگـی بـێ

* * *

٤

کابرابچێتەماسیان — کــارم بــەوەی نـیـــە،نــەبـون وبــونـــی

قۆنی تەڕدەبێ — کـێ بـچـێـتـەمـاسـیـان،تـەڕدەبـێ قـونـــی

* * *

٥

کابراکابرای ناخۆش بوێ — کـابـرا ئــەوکـەسـەی،نـاخـۆشـی دەوێ

خەونی گولیەی پێوەدەبینی — بــەگــولـی ودوزامـی، دەیـێ تــەخــەوێ

* * *

٦

کابراکەرێش ••• — کــابـــرا کــەرێ ...،یـاریـدەی دەکـەن

یاریدەی دەکەن — گـەمـەویـان دەنـا،سـەرکـۆنـەی دەکـەن

* * *

٧

کابرا لەبرینێ خۆی را — کـابـراکــەتـێ بـگـاو،چـبـزانـێ ئـەگـەر

دەبێتەدوکتەر — لـەبــریــنــێ خـۆی ڕا،دەبـیـتــەدوکــتـەر

* * *

٨

کابرالەدوی کەرێ‌بڕوا
دەبێ‌تڕوفسانیشی قبوڵ کا

لەدوی کەرێ بڕۆی ،بۆشاری بۆدێ
گوێت لەتڕی دەبێ‌و،بۆفسیشت بۆدێ

* * *

٩

کابرایەك ئەسپێکی لێ دەگۆمێ
کەوت خینکا، دوقڕانی
دەباڵ ئاویشت وگوتی
ئەوەش حەقی ناڵانی

پیاوێك ئەسپیکی،خینکالەنێوگۆم
خێرادوقڕانی،هاویشتنەنێوچۆم
بالێم ڕازی بن،نەنکی وخاڵانی
ئەوەش بابڕوات، حەقی ناڵانی

* * *

١١

کابرایەك لەسەروشترێ
قاوتی دەخواردو؟بای
دەهات گوتیان چەدەخۆی
گوتی تائەوبایەبێ هیچ

لەسەروشترێ،خۆقاوتی دەخوارد
بای دەهات دەیبرد،یانەخۆی دەبوارد
پرسیان چیەدەخۆی،ولآمی داوە
تابای بێ بزانن،چم بۆنەخوراوە

* * *

١٣

کابەکەچ
نابێ

باشەدەی کابەش،خێچ وخوارنابی
چۆم بەبێ بازگەو،پردوبوارنابی

* * *

١٤

کاتی تەنگانان
خۆڕابگرە

تۆخۆت ڕابگری،کاتی تەنگانەی
زاناوژیری جێی،بەقاومتمانەی

* * *

١٥

کاتی تەنگانەی دۆست کەمن و
کاتی فەرعانیەزۆرن

دۆستن هێند زۆرن،لەفەرعانی دا
دەست ناکەون هیچ،لەتەنگانی دا

* * *

١٦

کاران کارکردە
..نان پیرەکە

کاران کارکردە،پێشوش هەروابوو
بۆوی دیش کەری ،پیریان دانابوو

* * *

١٧

کاربۆکرێ کار
زەوی بۆجوتیار

کاری جوانت ویست،بیدەبەکرێکار
زەوی بۆجوتیار،تێی داکردبێ کار

* * *

١٨

کاربۆگاجوتی و
خواردن بۆکەرێ

کوێرەوەریە وکار،بۆگاجوتی ژێر
خواردنەوخەرمان،ئەوبۆکەری پیر

* * *

١٩

کاربەخوای چادەبی و
کورسیش بەسیرمەی

کاربەئەمری خوای،ڕێگەن بۆدەبڕێ
کورسی بەسیرمەی،چیڕەی لێ دەبڕێ

* * *

٢٠

کار پیاوی ساغ دەکاتەوە
"" ""

کارکردن پیاوی،ساغ دەکاتەوە
تەنبەڵی وتەپیش،کەم دەکاتەوە

* * *

٢١

کارت بە پیاوی
گەورەبسپێرە

جۆێی پیاوی گەورە،حاجەت مەسپێرە
پێشی بسپێری،بێ خێروبێرە

* * *

٢٢

کارت
ڕاست بێ

دەك ڕەبی کارت،ڕاست بی پورەشەم
نەتهێشت هیچ ئاوڕان،وەباروخۆبدەم

* * *

٢٣

کارجەوهەرە
"" ""

جولانەوەوکار،بەوێنەی جەوهەر
وەکوشیشگەران،دەیدەن لەخەنجەر

٢٤ * * *

کاردروستایه — کـاردروســتایـه،خـۆتـان ئـەوابکـەن
خۆویکەن — بـەڵکونـەیـاریش،بۆوهــەردوعـابکـەن

٢٥ * * *

کاردەبێ‌لەڕێگای خۆی — کـارخـۆلـەڕێگـای،هـەتڵـەت لـێی نـەبـی
بۆی بچی — ڕێـی تـۆبـبـیـنـیـتـەوە،بۆی بـچـی دەبـی

٢٦ * * *

کاردەکارێ — نـەکوبڵـەی یـەکـێـك،هـەروابـەچـەنـدان
هەڵدەدا — کـارەوهــەرئـاواش، دەکـارێ هــەڵــدان

٢٧ * * *

کاردیارە — لـەدوربـێ ونـیـزیـك ،دەی کـارەدیـارە
"" "" — ئـەگـەرخـەم خـۆربـی،خـۆی پـێ وشـیـارە

٢٨ * * *

کاردی — دەسـتـت هـەرکـاتـێ ،گـەیـشت بـەکاردی
بیخۆی بەساردی — خـۆشـەهـەرئـاواش،بـیـخـۆی بـەساردی

٢٩ * * *

کارکاری خاتونێ — خـاتـون کـارەکـان،هــەمـوو ڕێـك دەخـا
نێونێوی مه یمونێ — مـەیـمـون دێـنـێـوی،خـۆی وەدەردەخـا

٣٠ * * *

کارکردن عەیب نیە — جـوێ لـەدزی وحـیـزی،هـەرکارێ بـیـکـەی
"" "" — عـەیـبی نـیـەخـوتـوش،قازانجـی لـێ بـکـەی

٣١ * * *

کارکردنی قازانجەو — کـارکـردن چـەنـدبێ،نـەفـعـی هـەرهـەیـە

نان خواردنی زەرەرە	نان خواردنی زیانەو،زەرەی بۆن هەیە
	* * *
٣٢	
کارکەرت بمری	جارێك ئەگەکوتیان،کارکەرت بمرێ
خەم خۆرت نەمری	جێی دەگرێتەوە،خەم خۆرت نەمرێ
	* * *
٣٣	
کارکەرونوێژکەر	کارکەرونوێژ کەر،لێ یان بروانی
شیرنن	بۆگشت کەس شیرنن،ئەتۆش وەك وانی
	* * *
٣٤	
کارکەری خۆتی و	کارەکەت کردووە،بەقازانجی خۆت
خۆشەویستی خەڵکی	خەڵکی دەیهەوێی،عافەریم دێ بۆت
	* * *
٣٥	
کارلە پیاوان	کارەدەقەومێ و،زۆرلەپیاوی پیاو
دەقەومێ	بەویستی خۆی نیە،شیاوبێ نەشیاو
یان ""	هەرتاکوئەورۆو،لەورۆش بەدواوە
"" ""	کارهەرلەپیاوان،هاتووەقەوماوە
	* * *
٣٧	
کارلەدوری ڕاوەك شێریە	کارشێرەودەتگوت،هەرپێی ناوێری
ودەستت پێ کردرێویە	ریویش نیەوئەگەر،خوێی لێ نەبوێری
	* * *
٣٨	
کارلەکارترازا	حەولیشی بۆدا،هەربۆی نەسازا
"" ""	تا پیسترکاریش،لەکارێ ترازا
	* * *
٣٩	
کارم بۆپەیدامەکە	ڕونم کردەوەو،ئیوەخۆخۆرن

"" "" بۆم پەیدامەکە،کاری خۆم زۆرن

* * *

٤٠

کارم خەرامەکە ئەگەریارمەتیە،یارمەتی مەکەن
"" "" کارەکەم چاکەو،خەراتری مەکەن

* * *

٤١

کارم ساوایە دیارەوتەمەن خۆی،زۆریش ڕابردووە
"" "" کارەساواکەم ،دەست پێ نەکردووە

* * *

٤٢

کارم شەق وشڕە چیدیکەم بەڕبەی،خۆت بۆمەپێوە
"" "" کارەکەم شەق و،شڕوشەپڕێوە

* * *

٤٣

کاروان بەڕێوەبێ ئەگەکوتیان کاروان،دێت وبەڕێوە
هەردەگاتەجێ بۆت دەگاتەجێ و،هەرخۆ مەبزێوە

* * *

٤٤

کاروان کاروان کەبڕوا ،یابەڕێوەبێ
پاش وپێشی دەبێ پاش وپێش زوو،درەنگی بۆدەبێ

* * *

٤٥

کاروان سەرای لەکاروان سەرا،یەکەی عەباس شای
شا عەبباسیە خۆشترەودەکرێ،بێی بۆتەماشای

* * *

٤٦

کارنیەخواچاکی نەکا خۆ هیچ کارێك نیەو،خواچاکی نەکا
"" "" پیاودەبی زۆریش،پەلەی لێ نەکا

* * *

٤٧

کارنیه خوارێکی نه خا — کارێك نامێنێ،خوابۆن رێك نه خات
"" "" — کەسیان نەدیوە،نائومێدی بکات

* * *

٤٨

کارنیه خواسازی نه کا — هیچ کارێك نه ما،خواسازنه کابۆن
"" "" — نامومێدنابی و،هه رله تازەوکۆن

* * *

٤٩

کاروکردەوەت — هه رکارێکیش بێ،خۆی تێ مه بەسته
بۆمن مه بەسته — کارەوکردەوەت،بۆمن مه بەسته

* * *

٥٠

کاروکردەوەت — دایمەوەك تەپشۆی،بۆخۆی مه تاشه
له مشاری فێربه — وەك ڕەندەی بێ خێر،نەبی دەی باشه
"" "" — سەرنجێکی بدەو،بڕوانه مشاریش
"" "" — قازانجی بۆخۆێ ،بۆلای ئەولاشه

* * *

٥٢

وەك تەپشۆی هه ر — وەك تەپشۆی مه به،بیتاشی بۆخۆت
بۆلای خۆتی مه تاشه — نابی وەك ڕەندەش،سودی نەبێ بۆت
"" "" — کاروکردەوەت،لەمشاری فێربه
"" "" — بڕێك بۆئەولاو،هێندێکیش بۆخۆت

* * *

٥٤

کاروەسیلەی دەوێ — هه رکارێ پێك بێ،وەسیلەی دەوێ
"" "" — بەبێ یارمەتی،بۆت هەڵناکەوێ

* * *

٥٥

کارەکه ئەمن دەیکەم — کاربەشان وپیل،باهوی من دەکرێ

وبەنێوی تۆتەواودەبی دەی بەنێوی تۆی،بۆچی نێودەبرێ

* * *

٥٦

کارەکەی بۆتەگرێ پوچکە

وای لێ هات کاری،لێی نابڕێتەوە
بۆتەگرێ پوچکەو،بۆێ ناکرێتەوە

* * *

٥٧

کاری ئەۆڕۆت بۆسبەینێ ڕامەگرە

کێ کاری پێرێی،ڕاگرت بۆدوێنێ
بێ شك ترتڕەی،کەوتوتەڕدینێ

* * *

٥٨

کاری بۆخۆی پەیدا کرد

نەی هێشتن بازگەو،دەراوێك وپرد
ئەوجارچوکاری ،بۆخۆی پەیداکرد

* * *

٥٩

کاری بەپەلە لاقێکی شەلە

هەرلێی دودڵ بوم،کارپەلەوپەل بێ
دیاربوهەردەبا،لاقێکی شەل بێ

* * *

٦٠

کاری بەراوەژومەکە

لەوکارەی لابدەی ، بەراوەژووبێ
قازانجەوبائی،مام وخەسووبێ

* * *

٦١

کارێ بەکارزانی بسپێرە
"" ""

گەربەزانایان،کارت بسپێری
کارەکانی دیش،واهەڵدەبژێری

* * *

٦٢

کاری چاك نیە لەدەستت نەیە

هەرچاوەڕوانی،ئاوام لێت هەیە
خۆکاری چاك نیە،لەدەستت نەیە

* * *

٦٣

کاری حەزرەتی فیلە
"" ""

بەمنت ئەسپاردیا،پێم دەکەی حیلە
کاری حەزرەت یان،ئەومامی فیلە

* * *

٦٤

کاری حەکیمی
بێ حیکمەت نیە

بیری لێ بکەوەو،زۆربەسەلیمی
خۆبێ حیکمەت نیە،کاری حەکیمی

* * *

٦٥

کاری خوای لەڕوی
حیکمەتی خوایە

جوان بێی تێ فکری،کاری ئەوخوایە
لەڕوی حیکمەتەو، زانای خوایە

* * *

٦٦

کاری خێرێ
تالحەگرتنەوەی ناوێ

کارێ خێری بێت،خۆێ لێ دەرماوێ
خۆکاری خێرێ،تالحەی پێ ناوێ

* * *

٦٧

کاری دەنێوکاراندا دیارە
"" ""

دەنێوکاراندا ،کاری وادیارە
لەجاڕوکێلگەو،یالەم بەیارە

* * *

٦٨

کاری
سەکرانەمەکە

ئەوکارەی چەوت و،یان سەکرانەیە
خۆتی لێ لابدەی ، زۆرزانانەیە

* * *

٦٩

کاری
فەرهادیە

ئەوەش هەروێنەی،کاری فەرهادی
ئەنجامی بدەی زو،کەوتویەشادی

* * *

٧٠

کاری کردنێ
نیە

کاری کردنێ نیە،خۆلادەی باشە
دەنابەسەرتا،دێن بەردوگاشە

* * *

٧١

کاری کەس مەیکەئەوکارەی،کەس پێی نەکراوە
نەکردومەکە خۆشت دانابێت،بازۆر بەبراوە

* * *

٧٢

کاری گەورە کارکەگەورەبوو،بەگەورەپیاوان
بە پیاوی چوکەمەسپێڕە بیسپێرەومەیدە،چوکەونەشیاوان

* * *

٧٣

کاری گەورە کارت گەورەبێت،واش بەهاسانی
بەهاسانی پێك نایە پێك نایەوخۆتۆش،هەردەبوبزانی

* * *

٧٤

کاری لەدەست نایە پێی ناکرێ وکاری،خۆلەدەست نایە
"" "" خۆت دەوی بەست و،کردتەدەسمایە

* * *

٧٥

کاری نیەکرگاران دەکا کاری نیەهاتووە،تابکاکرگاران
گوێلکی نیەهەوساران دەکا گوێلکی نیەبۆمان،دێنێ هەوساران

* * *

٧٦

کاریٚهەڵسەنگێنە کارت هاتەدەست،هەڵی سەنگێنە
دوایەدەستی دەیە پێت کرابیکەو،بیشی نەخشێنە

* * *

٧٧

کارێکی بکەخێری تێدابی تۆش کارێکی بکەو،خێری تێدابی
"" "" کواخۆمیچ کارێك،بەبیٚ خێرنابی

* * *

٧٨

کارێکی بکە،ومدوات کارێکی وابکە،خەڵکی بێنیەدوت

کەون ومدوایان نەکەوی قسەی ساردوسوك،نابێ بێتەڕۆت

* * *

٧٩

کارێکی بکەنێوت نابێ کارێ بکەی،ئەونیێوی جوانت

بەخەراپ نەڕوات بەناحەزبڕوات،لەدیێ ودیوانت

* * *

٨٠

کارێکی خێری تێدانەبێ هەرکارێ ئەگەر،نەیبێ هیچ خێرێ

ومدوای مەکەوە دەی جاهەموکەس،خۆی لێ دەبوێرێ

* * *

٨١

کارێکی وابکە کارێ بکەی نیوت،بەچاکەبڕوات

نێوت بەچاکەبڕوات خەراپەوپیسیت،لەدامێن بشوات

* * *

٥٧

کارێکی وابکە کارێ بکەونیوت،بڕوات بەچاکە

چاکەت بڵێن هەرچاك بەوهەمو،هاواربۆ چاکە

یا "" کارێکی وابکەی،تەواوی خەڵکی

"" "" بیڵێن چاکەی تۆو،نەیاریش بەڵکی

* * *

٨٣

کارێکی وامەکە سەعی بکەونابی،کارێ سازبی بۆت

پەشیمان بێوە پەشیمان بێیوە،لەوکارانەی خۆت

* * *

٨٤

کارێکی پێت ناکرێ کارێکی ئەگەر،لەدەستت نایە

مەیکە خۆێ لێ لادەتۆش،مەیکەدەس مایە

* * *

٨٥

کاسب حەبیبی خوایە کاسب کەڕاست بێ و،بەبیروبڕوا

"" "" خـۆشـەویـستـێکـەو،زۆرنـیـزیك لـەخـوا

* * *

٨٦

کاسپی لەسەر تێری خۆشە

کـاسـپـی ئـەوکـاتـەی،ئـەگـەرتـۆتـێـری
خۆشـەوکـەسیش نـیە،بێ وپێت بـوێـری

* * *

٨٧

کاسەئەشکێنی لەتی پەرت ئەکا داخی باوەژنەبەمنی دەرئەدا

کـاسـەی ئـەشـکـێـنێ و،لـەتـی فـڕێ دەدا
داخـی بـاوەژنـێ و،لـەمـنـی گـرێدەدا

* * *

٨٨

کاسەبەکاسە بۆی هەڵمەکێکەهەناسە

کـاسـەت گـۆڕیـەوەو،داوتـن بـەکـاسـە
بۆی هـەڵـمـەکـێشـە،داخـی وهـەنـاسـە

* * *

٨٩

کاسەجیرانەتی بیخۆی و نە یخۆی هەریەکە

چی نـاردی جـیـران،نـەوشـی گـیانـی کـە
بـیـخـۆی یـانـەیـخـۆی،لای وی وەکێ کـە

* * *

٩٠

کاسەکە پڕبو لێی دەرژێ

دەڵـێـن لـێـی دەڕژێ،کاسـەی کێ پـڕبـێ
"" "" بـالـێـی بـڕژێ دەی،کـاریـش زوفـڕبـێ

* * *

٩١

کاسەی پڕتەبایی ماڵێ یە

خـۆزگـەلـەئـەوکـەسـەی،قـاپـی دارمـاڵـە
"" "" چـونـکـەکـاسـەی،پـڕتـەبـایـی مـاڵـە

* * *

٩٢

کاسەی پڕ تێشی بتڕی بێ بەرەکەت نابی

کـاسـەوکـەوڵـەکـەت،کـەزۆربـبـن وپـڕ
لـێی نـابـڕێچـەنـدی،تـۆتێشی بکـەی تـڕ

* * *

٩٣

کاغەزبانەبێ	کاغەزبانەبێ و،کاری من وتۆیە
قەول خۆهەیە	قەول وقەرارمان،هەرلەجێی خۆیە

* * *

٩٤

کافربەحاڵم	دەردەکێشاومەو،دوربێ لەماڵم
"" ""	یاخواکافربێت،بەدەردوحاڵم

* * *

٩٥

کافربەحاڵم نەبێ	بەوحال وباڵەم،کافریش بانەبی
"" ""	کێیەلەودەردەی،من ئاگانەبی

* * *

٩٦

کافرانیش ماڵیان زۆرە	بەفریوت نەبەن،هێندسۆرەوتۆرە
"" ""	خۆکافریش چەندی،بلەی ماڵی زۆرە

* * *

٩٧

کافری بۆموسوڵمان دەبو	هێندقورپێوان و،ڕۆڕۆوگەرمەشین
"" ""	موسوڵمان دەبون،بۆی کا فروبێدین

* * *

٩٨

کاکەوبرالەیان	چ ناکرێ وئێخۆت،بێنەتێکەوە
کردووە	کاکەبرالەیان،کردوەپێکەوە

* * *

٩٩

کاڵ ونەکوڵی	کاری کردنێ بو،ئەومامەی کردی
ڕوییوێە	کاڵ ونەکوڵیوبوو،ڕۆیبۆیەبردی

* * *

١٠٠

کاڵەك خۆردەبی	حیسابمان ئاواش،بێ هەرلەبەرزین
بۆلەرزینێ حازربی	وەکو کاڵەك خۆر،دێتەپێ لەرزین

* * *

١٠١

کاڵەك خۆری یان — تۆبێستان ڕنی،یاکاڵەك خۆری

بێستان ڕنی — دەبخۆ چت داوە،لەزەردو بۆری

* * *

١٠٢

کاڵەی غەریبایەتیم — کاڵەی نامۆیی و،غەریبایەتیم

لێرەکردۆتەوە — لێرەم کردەوە،یاهەرپاپەتیم

* * *

١٠٣

کانیەکی ئاوت لێ خواردەوە — کانیەکی ئاوت،کەلێ خواردەوە

بەردی تێ ماوێ — بەردی تێ ماوێ،خۆی لێ دور خەوە

* * *

١٠٤

کاودان — کاودان جوێ جوێ،دەتۆربەی دەکرێن

„ „ — نەزانەولەکوێ،لێیان لێك دەدرێن

* * *

١٠٥

کاوودانی — هەتیوچاوچنۆك،هەرهیچ نەدیون

وێك هەڵبڕیون — چووەکاوودانی،وێك هەڵبڕیون

* * *

١٠٦

کاورم نەخوارد — خۆکاورم نەخوارد،پێیان چەسپاندم

بزنم جەریمەدا — بزنیش ونێریان،خوێن لێ ئەستاندم

* * *

١٠٧

کاوێژی کردبا — گۆشتی خۆدەخورا ،کاوێژی کردبا

گۆشتی دەخورا — کردبای دەی لەسەر،خۆی وەلابردبا

* * *

١٠٨

کای بەکێویکە — وازی لێ بێنەو،نەیکەی ئەوکایەی

"" "" کای بەکێوێکەو،لەبنی دەرنایەی

* * *

١٠٩

کای چی جۆی چی و چت دەوێ‌دەبڕۆ،تۆکای چی جۆی چی

جێی چی؟ نەت بێ هیچ داواو،کوامزڵ وجێی چی

* * *

١١٠

کای خۆت نیە کاکەی ئی خۆت نیە،باشەباوابێ

خۆکادێن هی خۆتە ڕوحمت بەخۆت و،بەکادێن دابێ

* * *

١١١

کایەت: لەپێستی سەرتی،داخنم لەوکایە

دە پێستری دەخانم لێی لادەونابێت، بۆگەمەوکایە

* * *

١١٢

کایەکی نەکا بەکێوێك زۆرجارهاتونەو،هەریەك بەنێوێك

"" "" وشیاربەوکایەك،نەکەن بەکێوێك

* * *

١١٣

ئی خۆیەتی کچم بەخێوکردکوری خەڵك بردی

"" "" کوڕم بەخێوکردکچی خەڵك بردی

* * *

(١٧)

کچ بێ و لەدیارونەدیار،دەی باهەرکچ بێ

ورچ بێ لێم نابی بگۆڕی و،یان گزوفچ بێ

* * *

١١٤

کچ داری بەریەو وەك پلالاری کوێر،کچیان داناوە

هەموکەس پلاریٚ داوێتێ هەرکەس ئەنگاوتی و،بۆویم داناوە

* * *

١١٥

کچ داری بەریەوهەرچی بێ
پلاری خۆی داوێتێ

کچ وەك دارێکەو،بەری پێوەبێ
پلار داوێنێ و،کێ لەم رێوەبێ

*   *   *

١١٦

کچ کۆلەکەی ماڵێیە
"   "

کچ بەئابڕۆبێ،کۆلەکەی ماڵە
خۆشەویستێکی،خاڵۆژنی وخاڵە

*   *   *

١١٧

کچ گیانی سەختە
"   "

کچ بۆکارلەماڵ ،هێندەگیان سەختە
ئی بمێنێ تەوەش،زۆردورلەبەختە

*   *   *

١١٨

کچ ومدایکان دەچن و
کوریش ومبابان

ڕەوشتە وکاری،کچان وەك دایکیان
دەچی وکوڕانیش،دەبێ وەباوکیان

*   *   *

١١٩

کچی ئەودایکەیە
"   "
یا   "
"   "

مۆزی منگوڕبی و،موکوری وبڵباسی
کچی دایکێتی و،بۆخۆت دەیناسی
کچی ئەودایکەو،دایکەکەت دیوە
کچ وەدایکێتی و،لەودیوەودیوە

*   *   *

١٢١

کچی دایکی خۆیەتی
"   "

ئەوکچەش خۆکچی،دایکی خۆیەتی
وەخت وەهەرەمەو،خۆبەخۆیەتی

*   *   *

١٢٢

کچی عەنتەڕ
پاشایە؟

پێت وابوکیژی،عەنتەڕپاشایە
فیزوهەوای زۆر،ئەم شۆڕەوسایە

١٢٣ * * *

کچی گەورەمالان کـیـژکـۆڵـەی مـەزن و،ئـی مـاڵ وپـیـاوان
نابێ بۆکابان ئی وردەمالان جـاکـواشـوی ئـەکـەن،بـەشـوانـی وگـاوان

١٢٤ * * *

کچێنی نـەیـمـاوەکـچـێـنی و،پـەردەی پـەڕانـدووە
چۆوە؟ نـەبـڵـەی بـێ شـەرعی،یـاچـی گـەڕانـدووە

١٢٥ * * *

کردەوەت بۆمن هـــەرئـــەوکـــردەوەو،ئـــاکـــامـی وکـارت
زیاترمەبەستە پـــێـك بـــێـــنـــەونـــەوەك،زۆرقـــســـەی زارت

١٢٦ * * *

کردەوەی پیای پشـتـت بـەئـەسپ و،مـەسپان مـەبـەسـتـە
بۆپیاوی مەبەستە کـردەوەی تـۆیـەو،بـۆمـنیش مـەبـەسـتـە

١٢٧ * * *

کردەی منەو کـارەوکـــردەوەی،خـــۆمـــەوئـــەیـــهـانـــی
بردەی شەماڵ شەمـاڵ هـات بـردی و،ئـەوساپـێـم زانـــی

١٢٨ * * *

کردیانەئاڵداغ باڵداغ لـەئـۆف دەرچـون و،گـەیـبـونـەنـێـوبـاغ
"" "" تـیـێـکـیـان داوکـرا،بـەئـاڵـداغ بـاڵـداغ

١٢٩ * * *

کردیانەجاشکی دۆمەی هیندیان جـاشکـی دۆمـەی وا،مـاچی کردلاجـانـگ
ماچ کردهەردوك چاوی کوێربون چـاوی کـوێـربـون و،ئـەوەشیان قـازانـگ

١٣٠ * * *

کردیانەشوێنی سەوگورگی کـردیـانـەشـوێـن و،ڕێـی سـەگ وگـورگـی

"" ""	دەناگیسکێکیان،دابووەك چرگی

* * *

١٣١

کردیانە	بۆهەندەبەزم و،هەراوزەرپەزەرپ
کەرێنیوەزەرِ	کابراشیان کردبۆ،کەرێنیوەزەرِ

* * *

١٣٢

کردیانە	کردیانەگەندەڵ ،فەندەڵ ودەهۆق
گەندەڵ فەندەڵ	نەمزانی چیان کرد،ئەوان خۆبەخۆق

* * *

١٣٣

کردیانە	کردیانەکێشەو،هەراوهات وهوت
هات وهوت	نەهاتەسیاییم،چارەگێکی پوت

* * *

١٣٤

کردیەماست و	سەروبەری کرد،ڕێکی خستبوهەل
لە پێش سەیانی دانا	کردیەماست وچوو،کردیەپێش سەگەل

* * *

١٢٥

کردیەهەزارو	هەرکردنێ هەزار،دوهێندقسەوباس
یەك قسە	زیاترولەبەیتی،شەوی کاکەباس

* * *

١٣٦

کرمانج ئەگەرخواردی تێر	کرمانجیش ئەگەر،دیتت خواردی تێر
فۆتەی دەبێ سەرەوژێر	فۆتەی لێ دەبێت،خواروسەرەوژێر

* * *

١٣٧

کرمانج بچێتەشاری	کرمانج تاماست و،دۆشاولەشاری
دەبێ ماست ودۆشاوی بخوا	نەخواناشتەوە،ماڵ بەیەك جاری

* * *

١٣٩

کرمی کاریٚ یه کرمی کاریٚ یەو، پێگوتنی ناویٚ
"" "" دەنەی دەی نەدەی،خۆی تیٚ هەرداویٚ
١٤٠ * * *

کروکاشیٚ کروکاشیٚ بکەی،کیٚ چت پیٚ دەڵیٚ
بکه وەختی خۆی دەنا،بچۆکەرەنگەڵیٚ
١٤١ * * *

کریٚ چی ویستی کریٚ چی و،کوندەی جێی چۆڵە
دایمەماڵ بەکۆڵە چونکی بیٚ خانوو،هەرماڵ بەکۆڵە
١٤٢ * * *

کزی خۆت لەقەڵەوی ئەتۆپێت ناخۆریٚ ،قەڵەوئەوخەڵکەی
خەڵکی چاترە سەری کزی خۆت،ببڕی بەش کەڵکەی
١٤٣ * * *

کشپەڵەو کشپەڵەولەنێو،مێوژەسوران دا
لەنێومێوژاندا پێی وابوەولەنێو،خاڵی وپوران دا
٢٨٢ * * *

کشەکشە پۆپەڕەشە کششەهۆکششەی،پۆپەومل ڕەشە
میوان شەوێك ودوان خۆشە میوان ڕۆژێك و،سیٚ ودوان بەشە
١٤٤ * * *

کشەکشە پۆپەلاریٚ کششەکششەکەی،هۆپۆپەلاریٚ
میوانم هەتابەهاریٚ میوانم ئەوساڵ،تاسێی بەهاریٚ
١٤٥ * * *

کفتەبە تۆلێی حاڵی بای،خۆشۆرباوکفتە
فلتەفلتە چەقەقەوهەرایەو،زۆرفلتەفلتە

* * *

١٤٦

کفرم دەرهات — ئەگەرچوم دیتم،کارئاوای لێ هات

"" "" — چاوم چی نەدی و،کوفریشم دەرهات

* * *

١٤٧

کفرم نەکردوە — ڕۆداوهەرچی بووە،لەماوەی ژینم

"" "" — کوفرم نەکردووە،چۆن کزبێ دینم

* * *

١٤٨

کفن بەمن ببڕێ — کفن بەساغی،وەدەست من کەوێ

مردو گۆڕبەگۆڕچی — مردوگۆڕبەگۆڕ،چی دیم لێی دەوێ

* * *

١٤٩

کفنی دڕی — شوکرانەبژێرم،بەڵکوسەت باریش

"" "" — کفنەکەشی دڕێ،چابوئەوجاریش

* * *

١٥٠

کفنی — خۆکفنی بدەیەی،زوێکی لەجێی خۆی

دەیەی دەمرێ — دەمرێوتێك دەچێ،زوش ڕایەڵ وپۆی

* * *

١٥١

کلاوسورێنێکە — کلاوسورێنێکەو،دێتەوەوەختی

"" "" — بۆشی خۆش دەکا،ئەوڕێگای سەختی

* * *

١٥٢

کلاویان تێك هالاوە — تێك هالا ئێستا،وادیارەکلاویان

"" "" — ڕونەلەووەزعە و،حالاتی بلاویان

* * *

١٥٣

کلاویان لەسەرنا — مات بووەوبێدەنگە،کزیش داماوە

"" ""	کلاویان لەسەرناو،کواجاچی ماوە
	* * *
١٥٤	
کلاوی دەڕاستێدادڕاوە	دەڕاست گوتنێ دا،کلاوی دڕا وە
"" ""	هەربۆیەدایمەش،تەپەی لێ بڕا وە
	* * *
١٥٥	
کلاوی دەشتەحاسمانێ	سەرکەوتنەوەدەڵێم،خۆشی نایزانێ
"" ""	کلاوی گەیوەتێ،تەشقی حاسمانێ
	* * *
١٥٦	
کلاوی دەشتەسەری	ڕەنگبێ لەوبارەی،نەشیبێ خەبەر
"" ""	خۆێ لاداونەکو،کلاوی بچێتەسەر
	* * *
١٥٧	
کلاوی عیسای	زۆرجارکلاوی،عیسای هێناوە
لەسەری موسای دەنێ	لەتەپڵی سەری،موسای ڕۆناوە
	* * *
١٥٨	
کلاویان تێك نەهالاوە	ئەوانەکلاویان ،تێك نەهالاوە
"" ""	کێ بۆی داناوەو،هەرئەوی کلاوە
	* * *
١٥٩	
کلاوی بلیندە	قوچەکلاودیارە،وەزعی گۆڕاوە
"" ""	وردەکارێکی،لەژیان بۆکراوە
	* * *
١٦٠	
کلاوی دەتیلاگی	چۆکلاوەکەی ناو،تیلاگی سەری
سەری ناوە	کەوتۆتەشوێن و،لەدوای مشتەری
	* * *
١٦١	

کلاوی دەحەقێدا دڕاوە دەڕاستــی وحــەقــدا، کــلاوی دڕا وە
"" "" بــۆیــەدونــیــاشــی، هــەرکــەم پــێ درا وە

* * *

١٦٢

کلاوی لارە کــەیــفــی زۆرســازە ،کــلاویــش لارە
"" "" بــەبــزەی ســمــێــلی و،دەڕوابــەنــارە

* * *

١٦٣

کلاوی هەڵداوێم کارم بــۆچاك بــێ و،تــوشــی نــەبــمــەوە
ونایگرمەوە کــلاو هــەڵــداوێــم،هــەرنــەیــگــرمــەوە

* * *

١٦٤

کلفەت بارە پــشــوی لــێ بــڕاوەو،هــەرلــێــوبــەبــارە
"" "" ئــاوابــێ وەزعــەو،زۆرکــڵــفــەت بــارە

* * *

١٦٥

کلکم گرت هــەرکــلــکــم گــرت و، فــڕێــم دا دوری
فڕێم دا ئــابــڕوم بــردلــەلای،خــاڵــۆژن وپــوری

* * *

١٦٦

کلك وگوێی بڕین کــلــکــی بــڕی وهــەتــا،ســوك وخــێــرابــێ
"" "" گــوێــشــی بــڕیــن دەی بــا،ئــازاو.وریــابــێ

* * *

١٦٧

کلکەسوتەیەتی ئــەگــەرهــات بــۆلات ،بــەکــلــکــەســوتــە
"" "" نــابــێ دەری بــکــەی،بــەهــەیــدێ وتــوتــە

* * *

١٦٨

کلکی پێ کلکی پــێــکــردە،فــیــشــەك جــوان چــەقــی
کردەفیشەك زۆرخــێــراوزوتــریــش،چــەپــڵــەی لێ تــەقــی

١٦٩ * * *

کلکی دەشەڕەسەیەدا پساوە

لەگەڵ سەگ شەڕێ،وای لێ قەوماوە
کلکی بەدۆجێش،دەی دیارەپساوە

١٧٠ * * *

کلکی دەقۆنێ گرتووە

کلکی دەقونێ،گرتووەوبەلولە
لەدوای تەپ وتۆز،هەرقولەقولە

١٧١ * * *

کلکی دەگلۆزێ ناوە

دیتت چۆن کلکی ،ناوەدەگلۆزێ
جائەوجاربابێت،بۆدەرکی کۆزێ

١٧٢ * * *

کلکی دە نەڕڕەی پشتێ ناوە

کلکی دەپشتێ،ناوە قیت وقۆز
کەوتەدوی کردیە،هەیدێ تۆپ وتۆز

١٧٣ * * *

کلکی کەرێ بەدەسرۆکەی ناگیرێ

ناگیرێ کلکی،کەربەدەسرۆکەی
یادرۆوناڕاستیم،بێی پێ وەکۆکەی

١٧٤ * * *

کلکی کەرێ یە

بۆم حاڵی نابن و،نەزانی زۆربێژ
کلکی کەرنەقوڵەش،دەبێت ونەدرێژ

١٧٥ * * *

کلکی مشکی لێ بەئاردنابی

ئەوماڵە بنۆڕی و،قیامەت ڕانابی
کلکی مشکیشیان ،بەئاردلێ نابی

١٧٦ * * *

کلکی وەبەر

خۆکلکی وەبەر،تەڵەی کەوتووە

تەڵەی كەوتوە چاری نیەولەلای،بێدەنگ خەوتووە

* * *

١٧٧

كوتەك دەزانی خۆت مەحتەل مەكە،لێرەولەڕێ یە

قۆناغ لەكوێ یە كوتەك دەزانی،قۆناغ لەكوێ یە

* * *

١٧٨

كوتەك لە گوتراوەوكوتەك ،یانەداركاری

بەهەشتێ ڕاهاتوە لەودونیای دیرا،هاتووەبەدیاری

* * *

١٧٩

كورتانی خواركردوە دیارەكورتانی،خواركردووەدیسان

"" "" یانەكەوتۆتە،چەنگی دەس پیسان

* * *

١٨٠

كورتێ وكەژێ جوانترلەجاران،خۆكورتێ وكەژێ

لێك دەهەژێ بۆیەك سوتاون و،دەهەژێ وهەژێ

* * *

١٨١

كورتێرئەندازبی كورتێرئەندازبێ و،واخوڕابێنێ

باچاوی بابی دەرێنی دەپێش داچاوی،بابی دەربێنێ

* * *

١٨٢

كۆرپە دەی خۆگشت جارێ،بۆت نایەن كۆرپە

جرپەی لەشوێنە بەدوای وی دادێن،زۆرچرتەوجرپە

* * *

١٨٣

كوردەبەدبەختی كوردەبەدبەختی،گەلێك كێشاوە

گەلێك كێشاوە ئەوخەت وشوێنەی،ئێستاش هەرماوە

* * *

١٨٤

کوردەچەپۆکی لێ دراوە ــ شـڕوشـەپـڕیـوەو،پـۆتـڕاکـی دڕاوە
«« «« ــ کـوردەوچـەپـۆکـی،لـەسـەروی دراوە

* * *

١٨٥

کوردەخۆخۆرەوەیە ــ کـوردەتـێی داهـەن،لەتـیـرەوهـۆزان
«« «« ــ بـەزۆرشـۆڕەسـوار،دەنـاڕەش بـۆزان

* * *

١٨٦

کوردەمیوان دۆستە ــ کوردەمـیـوان دۆست،ساحێب مەجلیسن
«« «« ــ لـەچـاو قـەومـەکـان،زۆرکەمـیـان پیسن

* * *

١٨٧

کوردنەچتەبازاڕی ــ کـۆردئـەگـەرنـەچـیـت،بـۆشـاروبـازاڕ
بازارچۆل دەبی ــ خۆکـارنـیـەودەمـریـن،بـەئـیـش وئـازار

* * *

١٨٨

کوڕی ئازامالّی بۆچییە ــ کـوڕێـکـی ئـەگـەر،کـوڕبێ وەك بـابـی
کوڕی خوێڕی مالّی بۆچییە ــ لەسـامـان بـابـیـش ،هـەرفـکـری نـابـی

* * *

١٨٩

کوڕی ئەوبابەیە ــ کـوڕی ئـەویـابـەی،دیـوتـەلـەبـەرچـاو
«« «« ــ جـوانی تێ فـکـرە،بـانـەنـگـوێی بـەچـاو

* * *

١٩٠

کوڕی باب نەدیو ــ بـیـسـتـوتـەونـەتـۆش،کـوڕبـاب نـەدیـوە
ــ لـەنـێـوبـێـکـارەو،هـەتـیـومـەتـیـوە

* * *

١٩١

کوڕی بابی خۆیەتی ــ وەکـوگـیـالـەسـەر،پـنـجـی خـۆیـەتـی
«« «« ــ ئـەوەش هـەرکـوڕی،بـابـی خـۆیـەتـی

١٩٢ * * *

کوڕی بێ
کڵاو.زۆرن

زۆرن کوڕهەنەو،هەربەبێ کڵاوی
لەحاستی دراوسێ ،یاپەڕش وبڵاوی

١٩٣ * * *

کوڕی بیوەژنییە
"" ""

بۆخۆێ هەردەڵێت،ئێمەخۆوانین
کوڕی بیوەژنێ و،هێندەلێ ڕوانین

١٩٤ * * *

کوڕی بیوەژنێ
بۆماڵ دەبێ وبۆپیاونابێ

کوڕی بێوەژنێش،دەکرێ بەماڵ بێ
ناکرێ بەپیاوو،نێومام وخاڵ بێ

١٩٥ * * *

کوڕی خوێڕی ماڵی بۆچییە
"" ""

دەی ماڵی بۆچیە،کوڕکەخوێڕی بی
هەروابێت فێری،گێلی وهێڕی بی

١٩٦ * * *

کوڕنێوونیشانەی لەبابی نەبی
غەیریەوچلۆن ئەوبۆکوڕدەبی

کوڕنەیبێ لەباب،نێوونیشانە
کوڕنیەتۆدائێنێ،لەجێی بێگانە

١٩٧ * * *

کۆزم ساوایە
جارێ لێم گەڕێ

کۆزم زۆرساواس ؟وازم لێ بێنە
پیروکەوتوێکی،دی وەدەست بێنە

١٩٨ * * *

کوزەڵە بێو
بەنوزەڵەبێ

باشەمن ڕازیم ،باکوزەڵەش بێ
دەی ناکرێ ئاوا،بەنوزەڵەش بێ

١٩٩ * * *

کۆستی کەوتوە

کۆستی کەوتووەو،لەدڵ ودەرونی

“ “ — نەیماهیچ ڕێگاو،لێواری ڕونی

* * *

٢٠٠

کۆسە چوبۆڕدێنێ — کۆسەچوریشی،شینی بکاتەوە

سمێلیشی لەسەرداناان — سمێڵیان تاشی و،زوێکی هاتەوە

* * *

٢٠١

کوشتت بەلاَم — تۆش وەکوڕاوچیە،کەی پێرارت کرد

مندارت کرد — کوشتت بەلاَم بۆ،چی مندارت کرد

* * *

٢٠٢

کۆلاَن کوت — ئەرێ کۆلاَن کوت ،دادەی زۆرگەڕێ

“ “ — بۆوێران بوی خۆت،دەکرێ وەرگەڕێ

* * *

٢٠٣

کۆڵ بوبەکۆڵ — کۆڵ بوبەکۆڵتا،سێ دوی لێ نەکەی

شانی بۆشل کە — شانی زۆبدەیەی،خۆی لێ سل نەکەی

* * *

٢٠٤

کۆلکەسەوادێکی هەیە — دەکەولی دامان ،ورکێك زەوادێك

“ “ — هەیتی هەرتەنیا،کۆلکەسەوادێك

* * *

٢٠٥

کۆڵکە — هەروابووەکۆڵکە،مەلان فەقێی بێ

مەلایە — پوشکەیاچیلکە،مەلای لەجێی بێ

* * *

٢٠٦

کۆڵەی کوتاوە — ئەتۆش زانی بوت،وای کۆڵەکوتاوە

“ “ — خۆی پێ نەگراوە،لەم ناوەناوە

* * *

٢٠٧

کوڵی لەدڵیە	کـوڵێکـی لـەدڵیە و،نـاکریٚ بـیـدوێـنی
"" ""	هـەرکەس بـۆی بـاس کا،هـەردەیگـریـنی
٢٠٨	* * *
کونەسەگێکیش نیە	نـیـەکـونـەسـەگێکیش،تێی داوەرکـەویـن
تێی داوەرکەوین	هـەڵێن لـەدەستـیان،زوێـکـی بـابـڕەویـن
٢٠٩	* * *
کۆنەقاڵتاغە	کـۆنـەقـاڵـتـاغـی،یـان زیـنـەکـۆنـی
"" ""	ئـێـستـاوەخـتـیـەبێم،بـڵێم تـۆچـۆنـی
٢١٠	* * *
کۆنەکتێبە	وەکـو.کـۆنـەکـتێـب،پێـشینـیـان دەڵێـن
"" ""	چی بـڵـەی تێیداهەن،زوپێشمـان دەڵێـن
٢١١	* * *
کۆنەماکەر	هـۆی کۆنـەمـاکـەر،هەرکەس پێت دەڵیٚ
"" ""	سـوکـەجـنـێـوێـکـەو،زوتـۆبـڵـیٚ بـەڵیٚ
٢١٢	* * *
کونەمشکان	تـەنـگـاویـان کـردبـو،جـێـی نـەبـوبـڕوات
بەئاوات دەخواست	بـۆیـەکـونـەمـشکی،دەخـواست بـەئـاوات
٢١٣	* * *
کونەمشکی	کـەوتـۆتـەهـاوار،هـێـنـددەردی سـەری
لیٚ ببوبەقەیسەری	خـۆکـونـەمـشکـی لـیٚ،بـوتـنـەقـەیـسـەری
٢١٤	* * *
کۆنەوەجاغان	قـەدیـمـیـە کـانـمـان،بـەسـەرکـەیـنـەوە
بەسەرکەینەوە	کـۆنـەوەجـاغـان،بـانـویٚ کـەیـنـەوە

* * *

٢١٥

کۆنەوەجاغ کوێربونەتەوە

""   ""

ڕوبکەینەخۆشی،بێستان وباغان

هەرشوێنیان نەما،کۆنەوەجاغان

* * *

٢١٦

کۆنەی خۆت لەنوێی خەڵکی زۆرچاکترە

دەبەرکەوبێنە،هەرکۆنەکەی خۆت

چاکترەولەنوێ،خەڵکیش بێنی بۆت

* * *

٢١٧

کۆنەی دەفرۆشی بەنرخی تازە

سیحربازەبڵێم ،یان جادوەبازە

کۆنەی دەفرۆشیت،بەونرخی تازە

* * *

٢١٨

کونی زوراوەتەوە

""   ""

تاحەددێك دیسان،هەربۆی چابۆوە

ئەوجاریش کونی،بۆی زورابۆوە

* * *

٢١٩

کونێکی دەپردێ دادیوە

""   ""

مەلاس بووەناڕوا،ئەلەوپەسیوە

کونێکی ئەدەو،پردەیدا،دیوە

* * *

٢٢٠

کوێخاژن

""   ""

کوێخاژنیش ناکا،بشتەجێی کوێخا

کاری خەڵکی دێی،بۆخۆی ڕێکیخا

* * *

٢٢١

کوێخاش دەبینم و ئاغاش دەبینم

کوێخای دەبینم و،ئاغاشمان دیوە

وابکەم تاکوبڵێ،باشمان ناسیوە

* * *

٢٢٢

کوێخای ببینەو

کوێخات دی وکارت،کەبوجێ بەجێ

دێی تاڵان کە تاڵانی بکەی دێ،هەرچی پێت دەچێ

* * *

٢٢٣

کوێخای مەنتیقەیە کوێخای مەنتیقەو،ڕیش سپی مەیە

"" "" شەرعیەوقانونی،حوکمیشی هەیە

* * *

٢٢٤

کوێرایی گاتێ کوێرایی گاتێ و،هەردوك چاوانی

"" "" نەتوانیت چیدی،تێ هەڵبڕوانی

* * *

٢٢٥

کوێرکوێری کوێریش کوێری پێ،ناپەڕێتەوە

پێ نا پەڕێتەوە یالەکوڵ دونیاو،خۆی کردبێتەوە

* * *

٢٢٦

کوێرگێڕایەوە کوێربۆی گێڕاوە،قەیاتی بۆکرد

کەچەڵیش باوەڕی کرد کەچەڵیش هەروا،باوەڕی پێ کرد

* * *

٢٢٧

کوێر هەتادەمری بۆئەونەزیلەش، زۆرباس کراوە

هەربەتەمای چاوانە کوێرهەتادەمرێ،بەهیوای چاوە

* * *

٢٢٨

کوێرەگرێیە بۆتەگرێ پوچکەو،یاکوێرەگرێیە

"" "" بۆی ناکرێتەوە،هیواشی پێیە

* * *

٢٢٩

کوێرەی لەخوای وەك کوێرەی دەڵێن،لەخوای حاسێ بووە

حاسێ بووە دەناپێشێ هەر،زۆرکوڕ خاسێ بووە

* * *

٢٣٠

کوێریش بەکوێری
دەڵێ ئیمنت دەچاوان
لـەداخـان مـەمـەرەو، لـەدەوروداوان
کوێربەکوێردەڵێ،ئیمنت دەچاوان

٢٣١ * * *

کوێستانان
خاڵ خاڵ
کوێستانی خاڵ خاڵ،تۆبڵێ ڕەش بەڵەك
دەرکـەوتـن لـەبان،بۆیـان وکـەڵـەك

٢٣٢ * * *

کوێندەرت
دێشێ
کوێندەری دێشی،بیکوتـەبـەم دارەی
نـەکاجارێ تـریـش،ڕوبکالـەم کارەی

٢٣٣ * * *

کە پۆیان لەبەینێ نەبا
چاو یەکتریان دەردێنا
کـەپـۆلـەبـەیـنـیـان،نـەبـائـەودوانـە
یـەکـتـریـان دەخـوارد،چاوبـەوان زوانـە

٢٣٤ * * *

کەتەکاروانی کرد
"" ""
بـاشـەدەی کـەتـەش،کاروانـی کـردن
هـەرئـیـخـۆی بـون یـا،لابـاری بـردن

٢٣٥ * * *

کەتەو
کوشە
کـەتـەکـوشـەوحـول و،جـگـێـنـیپـولان
مێشێن وجـغـزێـن ،کایـەی مـاقـولان

٢٣٦ * * *

کەچکی
تێ ناگەڕێ
مـەچـوبـگـەڕێوە،هـەتـیـودەچێە گوێ
خۆتێی ناگـەڕێ،هیچ کەچك وئـەسکوێ

٢٣٧ * * *

کەچەڵ ئەگەرکەچەڵ بێ
سەری خۆی دەرمان دەکا
ئـەگـەردوکـتوربـا،بۆخـۆی مام کەچـەڵ
دەرمـانـی سـەری،دەکـرد بێ گێ چـەڵ

* * * ٢٣٨

کەچەڵ شیرنە خـواکـردەوکـەچـەڵ،ئـەگـەرواشـیـرنـە
"" "" کـەچـە ڵ هـەرباسیّ،کرابیّ لـەبیـرنـە

* * * ٢٣٩

کەچەڵ بەبەختن باسی کەچـەڵیـەو،گـوتـیان بـەبـەخـتـە
"" "" هـەرچی ڕوی تـێکا،ڕێگای بـۆتـەخـتـە

* * * ٢٤٠

کەچەڵ توانی بای کـەچـەڵ تـوانی بـای،ئـەوسـەری تـاسـی
سەری خۆی چادەکردەوە وای دەرمان دەکرد،کەسیش نـەیناسـی

* * * ٢٤١

کەچەڵ و..وندەرن ئـەمـیـان ئـەم کـەچـەڵ،سەرلـوس وتـاسە
"" "" ئـەمـی تـر ق... دەر،بـەبیّقـسـەوبـاسە

* * * ٢٤٢

کەچەڵەی سازدارە کـەچـەڵ فـێـڵاویـەو،یـاویّ سـازدارە
ئەمەدونیایەوڕەزگارە ئـەلـەم دونـیـایـەی،ئـەوا ڕەزگارە

* * * ٢٤٣

کەدۆستت نەبیّ ئـەوکـەسەی ئـەگـەر،یارودۆسـتی نـیـە
دەستیشت نابیّ بۆهـیچ ئـیش وکار،هـەردەستیشی نـیـە

* * * ٢٤٤

کەراسم ئاوەژوکردەوە هـیـنـام ئـاوەژوم،کـردەوەکـراسـم
"" "" یـارونـەیـاران،کـەس بـانـەنـاسـم

* * * ٢٤٥

کەراسمان پیکەوەلە کـەراسـمـان ویـگـڕا،لـەبـەرخـۆرەتـاو

بەرتاوێ وێشك بۆتەوە	ئیشکن کردنەوەو،بوتەقاوەقاو

٢٤٦ * * *

کەراسێکی بدڕی بە پیسی	ئەگەرکەراسێك،بدڕی بەپیسی
خاوێن هەزاریش بدڕی خۆپیسی	سەت کەراسی جوان،بدڕی هەرپیسی

٢٤٧ * * *

کەرئەگەرنەهاتەبن باری	ئەگەرزانیت کەر،نایەتەبەربار
باری بەرمبۆسەرکەرێ	بارەکەت بەرەو،لەکەری بکەبار

٢٤٨ * * *

کەربای	ئەگەرتۆکەربای،پێم دەگوتی وەك شای
شابوی	یان دەنادەمگوت،خۆزیاهەرکەربای

٢٤٩ * * *

کەربزڕی سەگ پشتی دێشێ	کەربێ بزڕێنێ،سەگ پشتی دەگرێ
کەربەباری سوك خۆناڕوا ڕێ	بەوبارەی واسوك ،کولڕێ دادەگرێ

٢٥٠ * * *

کەربچێتە بەغدایە	کەرەوبابروا،خۆشمان لێ لا بدا
نابیتەئێستر	نابێت بەئێستر،بەچونی بەغدا
یا ""	بەچونی بەغدا،کەریان وێوەتر
"" ""	هەرکەردێتەوەو،نابێ بەئێستر
"" ""	کەرلەکەریەی هەر،ناشۆرێتەوە
"" ""	بابچێتەبەغداو،هەرکەردێتەوە

٣٥٢ * * *

کەربچێتەماڵی کەعبەی	کەر بچێتەماڵی،کەعبەووێوەتر
هەرکەرە	هەرکەرەودەی با،تۆزێکیش کەرتر

یا	""	بەسیەئەوبەزم و،باسەی لابەرە
""	""	کەربچتەماڵی،کابەی هەرکەرە
""	""	کەربشتەکەعبەی،بەخەرج وباجی
""	""	هەرکەرەوخەڵکیش،دەبڵێن مام حاجی

٢٥٦ * * *

کەربو؟؟؟	وەك جارەکانی ،دیکانەی کەربو
بەربو؟؟؟	خۆمەرنەمزانی،لەدوی وی بەربو

٢٥٧ * * *

کەربەجۆی بدڕێ شەهەیدە		جاکواشەهیدە ،کەربدڕێ بەجۆی
""	""	یاوای داناون و،بەقازانجی خۆی

٢٥٨ * * *

کەربەکاروانان قەڵەونابێ		کواقەڵەونابی ،کەربەکاروانان
""	""	بچێتەوەجیی خۆی،نێومەڕوشوانان

٢٥٩ * * *

کەربەولآمان	کاری ئەسپاردت،نەکراوهاتەوە
ئاوێ ناخواتەوە	خۆکەربەولآمان،ئاوناخواتەوە

٢٦٠ * * *

کەربەستە		تۆکەرەکەی خۆت،زۆرجوان وەبەستە
لەخەم ڕەستە		ئەوەت کەربەستەو،لەخەم بی ڕەستە
یان	""	کەدیتم وزانیم،کەرم بەستراوە
""	""	ماندوم حەساوەو،بیرم بۆکراوە

٢٦٢ * * *

کەرتێری	هەرتێری خواردکەر،لەجۆی وئاوێ

خوارد.دەزمرڕێنی	زۆردەزەرڕێنی و،جوتانیش داوێ
٢٦٣	* * *
کەرچوزانێ تامی بێبەچیە	جاکەرچوزوانی و،چیێەتامی بیێە
"" ""	هەروای لێ حاڵیە،لەم ڕەسم وریێە
٢٦٤	* * *
کەردارکەرێ خۆێ ئاوا	من وای دەناسم،بەباشی وخاسی
ناناسی	کەردارکەرێ خۆێ،ئاوانەناسی
"" ""	وەك من دەیناسم،خۆدیێدەخاسێ
"" ""	کەرداریێ وکەرێ،خوێ وانەناسێ
٢٦٦	* * *
کەردەزانی	ڕێووشوێنی خۆی،واوەدەست دیێنی
کەرێ بخورێنی	کەرەودەزانی،کەرێ بخورێنی
٢٦٧	* * *
کەردەقوڕی کەوی ساحەب ماڵ	کەردەقوڕێ بکەوێ،بابێن مام وخاڵ
لەهەموان بەقەوەت ترە	لەهەموان بەهێز،ترەوخاوەن ماڵ
٢٦٨	* * *
کەر، زۆرن و	بیێ لێی بڕوانی،لەئەوسەرزەمینە
هەمو سم خڕ نین	کەرزۆرن هەموش،خۆ سم خڕنینە
٢٦٩	* * *
کەرلەکوێ کەوتومو	کەرلەکوێ کەوتووە،لەم نێوقوڕپاوە
کوندەلەکوێ دڕاوە	تەماشای کوندەی،لەکۆی دڕاوە
٢٧٠	* * *
کەرماندوومردو	کەرماندوهیلاك،هێندەش بارەبار

خاوەن نارازی خـێویـش نـارازی ،ڕەپـەڕەپ سـەربـار

٢٧١ * * *

کەرمیزە چـی هـاتـبـونـەدەر،لـەم کـوپـەودیـزە

"" "" وەك ڕێ وشـوێنەکەی،پـێشـوکەرمیـزە

٢٧٢ * * *

کەرنۆیان بەری خـۆدەبـازوتـریـش،ئـەوفـکـرەت هـەبـا

دەیانیش دەبا کـەرنـۆیـان بـەری،دەیـانـیـش دەبـا

٢٧٣ * * *

کەروبارت بـەخـۆی وکـەری و،بـاریـش بـەخـێرێ

بەخێرێ سـەرمـەردوك چاوی،خـات پـورەمـێرێ

٢٧٤ * * *

کەروخۆڵەمێشن ژیـنـیان ڕابـواردووە،زۆربێ ئـۆف وئـێش

"" "" ئـەودوانـەش هـەروەك،کـەروخـۆڵـەمـێش

٢٧٥ * * *

کەروکوڕ لـەکـوردەواری،لـەم سـەرتـائـەو سـەر

بەحاجەت ناشێن بـەحـاجـەت نـاشێ،دەڵـێـن کـوڕوکـەر

٢٧٦ * * *

کەڕوکوند چـی بانـگی دەکـەم،بـەگـوڕڕەوزۆرتـونـد

"" "" بـۆم حـاڵـی نـابێ،چـبـکـەم کـەڕوکـونـد

٢٧٧ * * *

کەروکەر کـەروکـەرکـەوتـون،وێـگـرائـەودوانـە

کەوتونە ڕێـك نـاکـەونـەوەو ،تـازەبـەوزوانـە

٢٧٨ * * *

کەروێشکی حیسان خۆر پەیدابونە

جـورێ پـەیـدابـون،لـەزەردی وبۆران
کـەروێشکن بـەلام،وەك حیسـان خـۆران

٢٧٩ * * *

کەروێشکی دەنوێ "" ""

کـەروێشـکـی نـسـتـووە،چاوی وازەقـی
خـۆی نـابـزێـوی بـا،چـەپڵەی لێ بـتـەقـی

٢٨٠ * * *

کەرەت بەزەنگ کرد

کـەرەت بـەزەنـگ کـرد، دادەی بـابـزانـم
ڕاسـتـێـکـەم پێ بـڵێ ،نـەڵـەی نـایـزانـم

٢٨١ * * *

کەرەکەی ون بووە لەکورتان ونالی دەگەڕێ

کـەری لـێ ون بـووە،کـەس پـێـی نـازانـی
کـەوتـۆتـەشـوێـنی،نـاڵی وکـورتـانـی

٢٨٢ * * *

کەرەمەمرەبەهارە کورتانت بۆدێ لە شارە، لەناڵت دەدەم بزمارە

کـەرەگـیـان مـەمـرە،خـۆدێت بـەهـارە
کـورتـانـی تـازەت ،بـۆدێ لـەشـارە
هـەمـوکـەرەستەو،ڕەشمەوپـێش چـاوکـە
بـۆت نـویێ دەبـنـەوەو،نـاڵ وبـزمـارە

٢٨٤ * * *

کەڕەمی خوای و نێوچاوانی پاکت

دوربـخـرێـتـەوەو،لـەکـێشـەی کـاکـت
خـواوکـەڕەمی خـواو،جـەمـاڵی پاکـت

٢٨٥ * * *

کەرهەرئەوکەرەو کورتانی گۆڕاوە

لـێـی حـاڵی دەبـی،جـوانی لـێی بـنـۆڕی
کـەرهـەرئـەوکـەرەو،کـورتـانـیـان گـۆڕی

٢٨٧ * * *

کەریان بە کورتانەوەگوتوە	هەرچی دەست کەوێ،بەجێی وبانەوە کەریان کەگوتووە،بەکورتانەوە
٢٨٨	* * *
کەرێ ئاشەوانیە "" ""	کەر هی ئاشەوان،یان ئی خزمانی کەس لێی نازانی،فێلّ و نەزمانی
٢٨٩	* * *
کەری بەبارەوە تێدەکەوێ	بێی بەقسەم بکەی،خۆی لێ بشارەوە کەردەچێتەنێوی،بەجل وبارەوە
٢٩٠	* * *
کەرێ بەکورتانی دەناسی	زۆرکاری دیکەش ،وای لێ دەزانی دەیناسێتەوەو،کەربەکورتانی
٢٩١	* * *
کەرێ بێنەو مەعرەکەی بارکە	بەلآیەهاتووە،دەبێ چی لێ بکەی کەرەکەت بێنەو،هەرای لێ بارکەی
٢٩٢	* * *
کەرێ پیرو هەوساری تازە	هەردیتم وزانیم،کەیفی زۆرسازە کەریك واپیربێ و،هەوساریش تازە
٢٩٣	* * *
کەری جۆخۆربوە "" ""	شاهیدی هەیە،جۆخۆربووەکەری ئێستاش بەتۆربان،دەبی بۆی بەری
٢٩٤	* * *
کەری چەرچیانە سەگی پێ ناوەڕێ	کەرێچەرچیانەو،سەگ پێی ناوەڕی وشتەشی لێ بکەی،کوا دەرناپەڕی

٢٩٥ * * *

کەری خۆت لەگەڵ کەری خۆت لەگەڵ،ئەسپی ئەوخەڵکەی
ئەسپی خەلکی مەگۆڕەوە نەچی بگۆڕیەوەو،باوەڕیان پێ بکەی

٢٩٦ * * *

کەرێخۆمەو دەی گوێی ناڵ دەکەم،خۆکەرێ خۆمە
گوێ ناڵ دەکەم کوامن گوێ دێری،پیاوی وەك تۆمە

٢٩٧ * * *

کەری دێزەوبێشکی خاڵی کەردیزەی هاورد،بەبێشکەی خاڵی
ڕوی بابی ڕەش بی بۆکۆچ وماڵی ڕوی ڕەش بێ لەگەڵ ،واکۆچ وماڵی

٢٩٨ * * *

کەریش ئاخوری خۆیی زۆرهێدی ئەوەش،ئەوای بۆدانێ
هەرپێدەزا نێ کەریش ئاخوڕی خۆی،هەرپێ دەزا نێ

٢٩٩ * * *

کەرێ شێن وکاولی کەرێشینی من،بۆهیچ کوێ نەبەی
ئەحمەدنەنەی دەیبەم بۆکاولی،خاڵ ئەحمەدنەنەی

٣٠٠ * * *

کەری کوڵەوبارسەبەتە کەرکولەوباریش،گشتی سەوەتە
ماڵی کوێخاکوا :ئەوەتە ماڵی کوێخای کوا،پێی گوت هۆهەتە

٣٠١ * * *

کەرێ کەوتوباری نیە کەرکەوتوهیچ گا،بارمان بۆێ نیە
کەرناوگاگەلیش دمی چەرمیە بچیتەناوگاگەل،دەمیان چەرمیە

٣٠٢ * * *

کەری لەدەست من کەرلەدەستی منیش،تازەچۆودەرێ

دەرچـــــــــو ئــەوجـارقــەڕازەی،بـابـچـی بـۆبـەرێ

٣٠٤ * * *

کەرێ مردو ئــەوەش بـۆمـەتـەڵ،هـەرواسـەربـەخـۆو

جۆی ناخوا دەیـفـەرمـونـاخـوات،کـەرێ مـردوجـۆو

٣٠٥ * * *

کەرێم پێ دە‌‌یی و کـەرێـم پـێ دە ـیـێی و،لـیـێم ڕانـامـیـێنـی

شادیمانیشم پێ دێنی شـادیـمـانـیـشـم،زو دێ پـێ دیـێنـی

٣٠٦ * * *

کەریم کـەریـم گـێژی بـکـەی،هـەروابـەگـێـژی

گێژی کەی بـۆلای مـەبـێ وبـا،بـکـەوێـتـەلـێـژی

٣٠٧ * * *

کەرێ نێر پـێم وابـوخـۆتـۆش،گـەلـێك حـەسـاسـی

بەگونان دەناسی دیـتمێ کـەرێنـێر،بـەگـونـان دەنـاسـی

٣٠٨ * * *

کەری نێر کـەرنـەیـدەکـێـشـا،ئـەوفـیـز وهـەوای

نەیدەکێشا پـیـنـەی کردپـیـنـەی،ئـانـیـشـك وکـەوای

٣٠٩ * * *

کەری نیە و خـۆی ڕانـاودەڵێ،کـەسـیـش نـایـزانـی

کورتانی دەکڕێ کـەری نـیـەوهـاتـوە،دەکـڕی کـورتـانـی

٣١٠ * * *

کەرێ ب..ێ نـابـی هـیـچ کـاری،پـێ بـسـپـێری قـەت

سەقەتی دەکا بـاوەڕکـەن کـەرێ،بـ ـێ دەیـکـاسەقـەت

٣١١ * * *

کەرێ نێو جۆگەیە چۆن پێك هاتووە بۆی،زۆرسەیرە بەخوا
"" "" کەرێ نێوجۆگەو،هەردولاشی بخوا

* * *

٣١٢

کەریش ئاخوڕی قبوڵیشی بکەی،بنی کون نابێ
خۆی لێ ون نابی کەر ئاخوڕەکەی خۆی،کوالێ ون نابێ

* * *

٣١٣

کەریش پچی ئەی تۆبوی دەتگوت،کەری من ناچی
بەهای ناچی هیچ نیەکەرباپچی،بەهای خۆناچی

* * *

٣١٤

کەرێکی بێکلك کەرێکیان داومێ،بەبێ کلك وگوێ
وگوێ یە من چۆنی بارکەم،دەی بیبەم بۆکوێ

* * *

٣١٥

کەرێ کێ ،داخواڵە داخوا دەی کەری ،کێ لەگاڕانێ
گاڕانێڕانەهاتۆتەوە نەهاتۆتەوەو،کەس پێی نازانێ

* * *

٣١٦

کەزیان دیسان کەزیانی،هاتووەبکاتەوە
دەکاتەوە ناخۆشی ودەردمان،وەبیرخاتەوە

* * *

٣١٧

کەژێ ئەرێ کەژێ بێرەلام،توخواکەی ئەرێ
دومن شیرەومنێ کەرێ دومن وچەندشیر،مەنێکیش کەرێ

* * *

٣١٨

کەس بۆخۆی کەس بۆخۆی فەقیر،نەبێت وبێ نوا
فەقیرنەبی بەدبەختەوبەرەو،هەرجێیەك بیڕوا

٣١٩ * * *

کەس بە پیشەی خۆی ڕازی نیە

جوانی تێ فکری و،لەلادێ وشاری
کەس نیەڕازی بێت،بەپیشەوکاری

٣٢٠ * * *

کەس بەتەماشا نەبووبە پاشا

کەس بەڕوانین و، یازۆرتەماشا
نابێت بەزۆردار،یامیروپاشا

٣٢١ * * *

کەس بەخەیاڵ نەبووبەماڵ

کوانێ کێت دیوە،بەفکری وخەیاڵ
وەکوئەوخەڵکەی،خۆی کردبێ بەماڵ

٣٢٢ * * *

کەس بەدۆی خۆی ناڵێ ترشە

لێرەڕاهەتا،ئەوعەرش وقورشە
کەس نەبووبێ بڵێ،دۆکەی من تورشە

٣٢٣ * * *

کەس بەدەنگێی ڕانەگەیشت

خۆهیچ کەس نەبوو،بێ بگاوەدەنگی
یابڵێ ئەی بۆچی،وات لێ هات کەنگی

٣٢٤ * * *

کەس بەکەس نیە
"" ""

هێندەناجورە،خۆکەس بەکەس نیە
وادیارەگەورەش،هیچی بەدەس نیە

٣٢٥ * * *

کەس بەشی کەس ناخوات
"" ""

کەس بەشی کەسی،دی ناخواوکەچی
نانیش بەتەنیا،لەئەوکێ ڕۆناچی

٣٢٦ * * *

کەس بەکلاوی

کەس نیەجارێکیش،بەکلاوی بپێوی

ناپیۆی	خۆشت شیرن کەی، هەرزۆردزێوی
٣٢٧	* * *
کەس بەهێند	بڕوانەوهەرکەس،خۆناگرێ بەهێند
ناگری	تۆش پێت وانەبێ،تۆوی چاکی چێند
٣٢٨	* * *
کەس بێ ئەجەل نامری	هیچ کەس بێ ئەجەل،نامرێونەمردووە
"" ""	کێ مردوەئەجەل،دەگەڵ خۆی بردووە
٣٢٩	* * *
کەس چی خەراپ	کابراچی خەراپ،بەخۆی هەرناڵێ
بۆخۆی ناڵێ	بەدەستی بەستراو،ناشتەنێوچاڵێ
٣٣٠	* * *
کەس خەتی کەس	پیاوچی لێ ون بێ،نای بینێ تەوە
ناخوێنێتەوە	کەس خەتی کەسیش،ناخوێنێ تەوە
٣٣١	* * *
کەس خەراپەی خۆیی ناڵێ	هیچ کەسێك ناڵێت،خۆمن ئاکارم
"" ""	گەلێك خەراپەو، زۆرشەرمەزارم
٣٣٢	* * *
کەس ددانی خێرێی	کێ ددانی خێری،کواپێ دادێنی
پێ داناهێنی	هەربۆخۆیەتی،نێوان دەردێنی
یان ""	کەس نیەبێزمانی،ئیحسان وخێری
"" ""	پێی دابێت لەنێو،مێیینەونێری
٣٣٤	* * *
کەس دۆجارنامرێ	حیسان وهیچ کەس،نامرێ دوجاران

"" ""
زۆرباس وخواس هەن،لە بن دیواران

* * *

٣٣٥

کەس ڕزقی کەسی پێ ناخورێت

دەڵێن لەدونیا،نابێ خۆهیچ کەس
ڕزقی تۆوئەویش،دەی ناخۆرێ بەکەس

* * *

٣٣٦

کەس فەقیری ناخوێنیتەوە
"" ""

کێیەفەقیری،بێ بخوێ نێتەوە
دیارنەبێ وەبیر،خوێ بێ نێتەوە

* * *

٣٣٧

کەس کارێ بەخۆڕایی بۆکەس ناکا

تادونیا پێی دێ،ئاخری وکۆتایی
کەس بۆکەس نایکا،کاربەخۆڕایی

* * *

٣٣٨

کەس کاری لەزگی دایکی دەرنەهێناوە

کەس کاری لەزگی،دایکی کاتێبووە
دەرنەهیناووە،بۆخۆی فێری بۆوە

* * *

٣٣٩

کەسکەش دەکاو شینکەش دەکا

وەکی گوتراوە،خۆکەسکەی دەکا
تۆی لێ تێ پەڕی،جاشینکەی دەکا

* * *

٣٤٠

کەس گوێ وای نەخواردوە

کەس تائەوڕوگوی،ئاوای نەخواردووە
جیالەباسی هەر،خۆشی لێ بواردووە

* * *

٣٤١

کەس لای تێشکاوی نیە
"" ""

کوانێ کێیەبکا،یارمەتی تێشکاو
پێی پێ دادەداو،کەوتەنیۆزیلکاو

* * *

٣٤٢

کەس لە پڕێ پێم وابی هیچ کەس،ئاوالەپڕوگوڕ
نەبووەبەکوڕێ نەدیتراوەوهەر،زوش نەبووەبەکوڕ

* * *

٣٤٣

کەس لەرزقی خۆی زیادومرناگری و کێ ڕزقی زیادیش،هاتووەوەربگری
لەوەختی دیاری کراویش زوترنامری یان لەپێش وەختی،مەعلومی بمری

* * *

٣٤٤

کەس لەقالبی ساغ کوالەقالبی ساغ،کێیەبنالێنی
نانالێنی نەخۆشیەوهۆشیش،لەپیاودەستێنی

* * *

٣٤٥

کەس ناڕەجەب شەرتی نیەخۆهەر،حەیای بێ وئەدەب
"" "" چاکت دیتەوەو،دەی کەس ناڕەجەب

* * *

٣٤٦

کەس نالێ خاڵە کەس نیەبلێ خاڵە،کەری تۆبەچەند
کەرمکەت بەچەندی بەڵکە فکرێ بکەن،یابنکەن بەپەند

* * *

٣٤٧

کەس نەتری نەکوخی کەس نابی بتری و،بشکۆخیت جارێ
دارۆغەدەدێی دا تامام دارۆغەن ،دەڕوات بۆبارێ

* * *

٣٤٨

کەس نەبویلێ قونت کەس نەبوبلێ کوا،قونت وەخوێنین
چەندجەواڵ کایان دەبا چەندجەواڵ کایان،دەبابوێ بێنین

* * *

٣٤٩

کەس نەکێڵ و کەی دەڕۆی بەخۆو،بەگالەقانت
بەردەڕەقان بۆکەس نەکێڵ و،بەردی ڕەقانت

٣٥٠ * * *

کەس نەیگوت خاڵە کەس نەبولەنێو،ئەوگەندەومەندە
کەرمکەت بەچەندی بێبڵێ خاڵ بەهای،کەری تۆچەندە

٣٥١ * * *

کەس کەس کواکەس کەسی پێ،ناشتەبەهەشتێ
ناباتەبەهەشتێ زۆرشارەزاش بن ،لەکێوودەشتێ

٣٥٢ * * *

کەس وەکەس وەکەس ڕاناگات،خۆکەس لەم ناوە
ڕاناگات نەباب باس لەکوڕی و،نەکوڕیش لەباوە

٣٥٣ * * *

کەسی بێ کەسان خوایە بۆکەس وبێ کەس،هەرخوایەوکەسە
"" "" بۆئێمەی بێ کەس،ئەوخوایەن بەسە

٣٥٤ * * *

کەسێکی کەسێکی پیاوبی،لەبیری ناچێ
پیاوبێ دەناوەك چەقڵی ،دەچاوم ڕاچێ

٣٥٥ * * *

کەشکیش برای دۆیە ئەونەزیلەش هەر،تەنیام بۆتۆیە
"" "" تابزانی کەشکیش،براکەی دۆیە

٣٥٦ * * *

کەلاك بکەوی دالاش کەلاکێ بکەوێ و،بێ لەهەرشوێنێ
لێی دادێنێ دالآش بۆنێ بکات،دێ لێی دادێنێ

٣٥٧ * * *

کەلامت بەشەکردەگرم کەلامت دەگرم،بەشەکرومەنگوین

"" "" بکرێ هەمومان،هەروەکویەك بین

٣٥٨ * * *

کەڵ بەموی بەندە دەتگوت وەك پێشو،یاچەندئەوەندە
وەزعیش گۆڕاووە،کەڵ بەموی بەندە

٣٥٩ * * *

کەڵ بەمەوتەن شەڕی دەکات وابێ نایەوێ ،سازکەی تاروپۆی
کەڵ شەڕی دەکا،لەمەڵبەندی خۆی

٣٦٠ * * *

کەڵم لەبەر کەڵت هەلاتوە لەبەرکەڵی تۆ،کەڵم هەلاتووە
ڕاست ودروست یا،بەستۆی داهاتووە

٣٦١ * * *

کەل وکۆم خروجۆم گرتن و،کەل وکۆم کران
"" "" بەتۆربەوجەوالّ،لەنێوگۆم کران

٣٦٢ * * *

کەڵەبابیش نەخوێنی ڕۆژهەردەبێتەوە خۆکەڵەبابیش،نەیەونەخوێنی
دێتەدەرڕۆژو،توش هەردەنوێنی

٣٦٣ * * *

کەڵەباب بێ وەعدە بخوێنی دەبێ سەری ببڕێ کەڵەشێرێکی،بێ وەعدەبخۆێنی
بیکوژەوەخێرا،توبکەوەشوێنی

٣٦٤ * * *

کەڵەبابەکەی خوێندویەتی کەڵەبابەکەی،خوێندی ئەوساڵیش
"" "" هەموجێی پڕبون،تاکەندووچاڵیش

٣٦٥ * * *

کەڵەزەڕیەو دەی کەڵەزەڕیەو،یاکەڵەگایی
کەڵەگاییە نەرم وهێدی بەو،کاردێ کۆتایی
* * *
٣٦٦
کەڵەکێ کوردی بۆلەنێوکوردان،سەرناگرێ‌کەڵەك
سەرناگری حەولی زۆربۆبدەو،دەی هەڵەك هەڵەك
* * *
٣٦٧
کەڵەوە خۆڕاپسەکاندن و،بەکڵەوەکێشی
شکێنی چت پێ ناگاتۆڤ،زۆریش مسکێنی
* * *
٣٦٨
کەڵی هێندەی کێشاوە،چیەهەرسازنابی
دەگروی بۆکەڵی دەگروی،لێی خلاس نابی
* * *
٣٦٩
کەڵی لەسەرنەبێ لەسەرکەڵ نەبێ،پیاوی کەڵ وژێر
کەڵ جوتی ناکا کەڵ جوتی ناکاو،نایەت بۆبەرنێر
* * *
٣٧٠
کەمابەزاری کەرێوەخۆشە کەماش هەربەزار،کەرێوەخۆشە
" " لەززەتی بۆکەر،خۆشترلەجۆشە
* * *
٣٧١
کەمام بۆکەرێبو.کەر ئەمن بۆکەرێتم،لێ ویستی کەما
تۆپی کەمام بۆچیە کەماچەلێ بکەم،کەرم خۆنەما
* * *
٣٧٢
کەم بژی و خۆشەکەڵ بژی،دەی باکەم بژی
کەڵ بژی ژیانێك بێ فکرو،دەرلوخەم بژی

٣٧٣ * * *

کەمی بخۆو تاکوکەمی بخۆی،ساغی وسەلیمی
کەم بچۆحەکیمی ئەگەرتۆساغ بی،ناچیەحەکیمی

٣٧٤ * * *

کەمی بخۆوهەمیشە بخۆ ئەگەرکەمی بخۆی،بەدایمەش بیخۆی
" " چاترەونەبادا،جارێکیش نەیخۆی

٣٧٥ * * *

کەمی بڕسیە برسیتی وەهەروا،نۆنیوەنانی
" " بۆی بێنن بەسیە،بۆبەرقەلیانی

٣٧٦ * * *

کەم تەرخەمە دەبێ بڵێم ئەوەم،زۆرکەمتەرخەمە
" " چی بی بێ ونەیبێ،بێ زۆروکەمە

٣٧٧ * * *

کەم چیکڵدانەیە زوتوڕەوهەروا،کەم چیکڵدانە
" " ئەوقسەی خۆشی،دەرد وسندانە

٣٧٨ * * *

کەم خواردن دەربکریێ مەڕۆژ،تاکوتێرنەخۆی
لەکەم دەسلاتێ یە کەم دەسەلاتیە،ئەگەرکەم دەخۆی

٣٧٩ * * *

کەم قسەبکە ئەودوپەندانەش،بەدڵیان بسپێرە
زۆرگوێ بدەیە کەمترقسەبکەی،زیاترگوێ بدێرە

٣٨٠ * * *

کەمم تێنە وبم جاوە کەم کەمم تێنێو،زوزوبمجاوە

لەزەتم هالەدواوە — لـــەززەت وخـــۆشـــی،گـــشـــتـــی لـــەدواوە

* * *

٣٨١

کەمی دەخۆم و کزدادەنیشم — چیدی بـەمـنـەتـان،دەی خـۆنـاژیـێـنـم
کـەم کـەمـی بـابـخـۆم،کزیش دامـێـنـم

* * *

٣٨٢

کەندالْ نەروخێ قولکە پڕنابی — کـەنـدالْ نـەروخـێ،قـولـکـەپـڕنـابـی
وای بـیـرێ بۆبـکـەو،زوتـربـۆت چابی

* * *

٣٨٣

کەنگروماست بەوەعدەی خۆی "" "" — کـەکـەنگـروماستت،پـێخـوشـەبـیـخـۆی
خـۆت ڕاگرەتـاکـو،وەخـت وکـاتی خـۆی

* * *

٣٨٤

کەنگرێکم بۆلێرەهەلّقەنە "" "" — دەکـەنـگـرێـکـم بـۆ،هـەلّـقـەنـن لـیـێـرە
دەنـــاوەدیـــارەو،بـــەدرۆیـــان فـــیـــرە

* * *

٣٨٥

کەندومرِشە "" "" — ئـەوکـەنـدوەرِەشـەی،وائـاخـنـیـویـانـە
زەمـهـەرِیــەی زسـتـان،تـاهـاویـنـیـانـە

* * *

٣٨٦

کەواسورەی پێش لەشکری "" "" — خـسـتـیـانـەپـێـشـی،شـەرِی کـەواسـور
لـەدوایــەی دەهــات،ئــاوازی سـەنـتـور

* * *

٣٨٧

کەوانی رۆستەمی شکاندوە — زوچـوکـەوانـی، ڕۆسـتـەمـیـشی شـکـانـد
بـۆێ نـەدرویـێـتـەوە،تـۆویـێـکی بـۆچـانـد

* * *

٣٨٨

کەوای حەریرخشەی دێ کەوای هەریرەو،هاش وهوشیەتی

زگ لەبرسان قەرەی دێ زگیش لەبرسان،قارو وقوریەتی

٣٨٩ * * *

کەوای سور ئەمیش بیستومە،قسێکی مەنشور

پلاوێ دەخوات پلاوێش دەخوا،دەڵێن کەوای سور

یان "" جێگاکەی بەرزەو،دانیشتووەلەژور

"" "" زۆرپلاودەخوا،دەیگوت کەوای سور

٣٩١ * * *

کەوئەوکەوەیە،بەرەوڕوی کەوەئەوکەوەی ،بەرەوڕوی کەوێ

کەوێ بخوێنی بخوێنێ بێ وەی،یەکی پێ بکەوێ

٣٩٢ * * *

کەوبگرەوکەوابە کەوچی بۆت بگرێ،بیگرەوکەوابە

سوێسك بەردەوسەوابە سارك وسویێرکانیش،بەردەی سەوابە

٣٩٤ * * *

کەوتن قەی ناکا کەوتن قەی ناکاو،بێ بەدەستێوە

هەستانەوەی شەرتە شەرتیەدوای کەوتن،زوبۆی هەستێوە

٣٩٥ * * *

کەوتۆتەبەرزمانان وەکی گوێم لێ بووە،لەرێگەوبانان

"" "" ئێستاکەوتۆتە،بەرزاروزمانان

٣٩٦ * * *

کەوتوین وبا بۆکاری دوایی،سازبین باهەبین

قورڕوایش نەبین کەوتوین ودەی با،قورڕاویش نەبین

٣٩٧ * * *

کەوشەکانم سواربون — کەوشم سواربونە،یەك یەك دەکێشێ
"" "" — وابزانم ڕێی دور،بۆم دێتەپێشێ
* * *
٣٩٨

کەوشی پینەچی پانیەی نیە — هەربێ پانیێیەو،کەوشی پینەچی
لەزبڵی ماڵی،دوژنەی دەرنەچی
* * *
٣٩٩

کەوڵی ساردوگەرمە — بۆزۆردەردی دیش،خۆهەردەرمانە
"" "" — بۆمن وەك کەوڵی،ساردوگەرمانە
* * *
٤٠٠

کەوی لێ بونەتە زڕەکەو — ئێستاکەش کەوی،لێ بونەزڕەکەو
فەرقی بۆناکرێت،ڕۆژبێت ویاشەو
* * *
٤٠١

کەیفی لێ بی پشیلەدە..ی و نایەڵی بیڕنی — کەیفی بێ پشیلەی،دەگری ودەشی.ێ
نایەڵیت بیڕنی،هەرمیاوەی لێ بێ
* * *
٤٠٢

کێ بمرێ وکێ بمێنێ — یاعومر کێیەو،سەردەنێتەوە
"" "" — یا کێیەولەنوێ ،تێ هەڵبێتەوە
* * *
٤٠٣

کێبەغدایی و کێبەسرایی — جوان لێ حاڵی بام،کێیەبەغدایی
هەرئاواش دیاری،دەکرابەسرایی
* * *
٤٠٤

کێبێژن ومالە بێوەزع وحالە — کێت دیبیت ئەورۆ،بێ ژن وبێ ماڵە
ژینیان تاڵەوزۆر،بێ وەزع وحاڵە

٤٠٥ * * *

کیتەڵەومیتەڵەت کیتەڵ میتەڵت،بەچەند.دەفرۆشی
بەچەندی بیٚ عەیب وعاربیٚت،بەرِوسم ودابت
"" "" کیتەڵەم بەپیٚنج ،قرِانان بۆتۆو
"" "" میتەڵ بەلغاوەو،شەویٚلکەی بابت

٤٠٧ * * *

کیتەڵەی بەتەنیی دمویٚ کیتەڵەی دەویٚ و،تەنیامالی بی
"" "" تاکەی بەهیوای،مامی وخالی بی

٤٠٨ * * *

کیٚتیٚشکاوە ئەوەی تیٚشکاون،لەرِوی زەمینیٚ
زۆرموحتاجە موحتاجەوزەرور،لەخۆی دەبینیٚ

٤٠٩ * * *

کیٚچت دمکەولی کەوت کیٚچی دەکەولی،کەوت بووشەویٚ
"" "" لەتاوان خەوی،لیٚ هەرناکەویٚ

٤١٠ * * *

کیٚچی بەگایە لەم جورەپیاوەی،ئەتۆمەچوەپیٚش
"" "" کیٚچی بەگایەو،ئەسپیٚی بەگامیٚش

٤١١ * * *

کیٚردیٚ وەك کیٚردی مالمیە،تیژکردنی ناویٚ
مالیە هەموشتی دەبرِیٚ،بەویٚنەی ئاویٚ

٤١٢ * * *

کیرەخۆڵەیە بەکیرەخۆڵەو،خۆخافلاندنە
"" "" ئەوەم نەژینەو ، نەرِابواردنە

* * *

٤١٣

کیرەکێویلکە ناچیەتەڕاشی،بن ئاورەوچیلکان

"" "" فێربویەودەچیە،کیرەکێویلکان

* * *

٤١٤

:یری ئەوڕۆ دەی • یری ئەوڕۆ،تادێ کۆتایی

بەقونی سبەینێ بەکونگی سبەینێ،یاڕۆژی دوایی

* * *

٤١٥

:یری ڕەبنی دەپێش دادەمگوت،تاق تاقەی تێ خست

کاسەی خست زوش ••یری،ڕەبنی کاسەکەی ئێ خست

* * *

٤١٦

کیژشویکادایك دەماغی سازە کیژشوبکادایکەو،سەرچۆپیەدەگرێ

کوڕیش ژن بێنی گەلێ ناسازە کوڕکەژن دێنی،زگ ئێشەی دەگرێ

* * *

٤١٧

کیژقەڕەوڵی لاشەی کیژجوانێ قەڕەوڵیان کچ بو،لاشەی کیژجوانی

ماڵ مەت ڕماند بمێنێئی شوانی ماڵی مەت ڕەماند،نەڕمێ ئی شوانی

* * *

٤١٨

کیژێ خۆلێ دورخستنی،نەخۆشیەودەردە

بەلەك زەردە ئەوەم وەك کیژی،زینگ تورت وزەردە

* * *

٤١٩

کیسەڵ ئەم پرسینەوەت،لێخورەبەم لاوە

لوشکی لێ داوە خۆهیچ نیەکیسەڵ،لوشکی لێ داوە

* * *

٤٢٠

کیسەڵ وبوق دالێی بڕوانن،خۆکیسەڵن بوق

هاتونەزۆق	لەجیات هەموشتێ،هاتونەبۆزۆق
٤٢١	* * *
کیسەم بۆ	کیسەم هەڵدروو،کوابۆم پڕدەبی
هەڵ دروەە	دەشپارێمەوە،دەی خوا یارەبی
٤٢٢	* * *
کیسەم بۆ هەڵنەدرووە	بۆم هەڵنەدروبو،بۆوپوڵەی کیسە
"" ""	زولێی حاڵی بوم، پیس بۆشتی پیسە
٤٢٣	* * *
کێشەلەسەرلیفەی مەلای بو	خەلاس بو هەڵلا،دەدەست وەکێشە
"" ""	بۆلیفەی مەلای،بۆهەراوکێشە
٤٢٤	* * *
کێکارێ دەکاو	کێیەودێ کارێ،بۆمان پێك دێنی
کێبەهرەی لێ دەبا	کێ بەهرەونەفعی،بۆلای خۆدێنی
٤٢٥	* * *
کێوبەکێوناگا،بەلام	کێوبەکێوناگا،باکێوی توربێ
حیسان پێك دەگا	مرۆف پێك دەگا،بازۆرلەدوربێ
٤٢٦	* * *
کێو لەبن دێنێ	ناڵەوەناسەی،کێولەبن دێنێ
"" ""	بۆیەدەنگێکی،وەك خۆی دەردێنێ
٤٢٧	* * *

پیتی (گاف)

گافەوبەگەردەش، وەهاگریانێك
دەخوازم لەتۆ، حوری وکەم ژیانێك

* * *

١

گابەتەنێ گێرەی ناکا — هاتووەهەروگیف، لێرولەوەبکا

"" "" — مانگا کێ دیویە، تەنیا گێرەبکا

* * *

٢

گا بەسرۆیان — هەرواگوتراوە، گاهەربەسرۆیان

ژن بەدرۆیان — ژنیش دەخیچێ، زوێکی بەدرۆیان

* * *

٣

گاتەماشای — گاکەدەروانی و، هەرلەدم ولێوی

دمی جوتیاری دەکات — بەتایبەت لەئی، خاوەنیوخێوی

* * *

٤

گا جوتی نەدەکرد — نەیەت بۆبەرنیر، گاجوت مان بگرێ

ساحێبی منەتی — خاوەنی منەتی، زۆرلێ هەڵدەگرێ

لێ هەڵدەگرت — قەرزدارکەبێن، بەڵێ تۆدەبەن

گوتی خۆقەرزداریش — ئەودەم من بۆتۆ، کواچم پێ دەکرێ؟

بێن هەرئەتۆدەبەن — گاجوتی نەکرد، خێودانیشت لەوێ

"" "" — قەرزداریش بێن، هەرتۆیان دەوێ

* * *

٧

گاڕانیان بەخڕی دزیبو — گاڕانیان بردبوو، کرابوبە بەش

لەمانگاڕەشی دەپرسی — پوریشم دەیگوت، ئەی کوا مانگاڕەش

٨ * * *

گاسنی تیژەگاسنەکەی،چاکیان دەکێڵی
تیژە هیچ پەڵەوکۆسپی،لەنێوناهێڵی

٩ * * *

گاسنێکی پێم خۆش بوئەتۆ،زوتربێنی وبیێ
باوێنەبەرپێی گاسنێکی کەلآن،باوێنەبەرپێی

١٠ * * *

گاکێویم بۆهاتۆتەبەرنیری شوکرم لەخۆی و،زانایی وبیری
"" "" وەکوگاکێویەو،بێتەبەرنیری

١١ * * *

گاڵ خاس بولەخۆتەنی گاڵ کەخاس بوویە،والەخۆوتەنی
برۆیش بۆبەئامێژەنی جوانترەوبرۆیش،بۆئامێژەنی

١٢ * * *

گالەحەیفی کەرێ پیربو گاشینەی قورو،خۆڵت وەسەرێ
"" "" پیربوی لەداخ و،لەحەیفی کەرێ
"" "" تۆبارت هێناو،کەریش هات خواردی
"" "" زانی چیدیکەی،بۆناچتەسەرێ

١٤ * * *

گامێش وەك سەمورناچێبەدارا گامێش وەك سەمور،بەدارهەڵناچی
سەموروەك سوالکەرناگەڕی شارا سەمورروەك سوالکەر،بەشاراناچی

١٥ * * *

انی ئاغاژنێوەبەر ..انی ئاغاژنێ و،خۆپیێوەنانی
شەرتی شوانی ناکەوێ کەم ناکرێتەوە،لەشەرتی شوانی

١٦ * * *

گا..ی بەبانە ئەگەرهەر······ بەدەرك وبانە

چ خۆیت...چ بێگانە چ خۆبێ وبێ·····ێ،دەنابێگانە

١٧ * * *

گاوان حەقی نەدرێتێ موچەی نەدرێتێ،بەخوای مام گاوان

ناچێتەگاڕانێ ناچێتەگاڕانێ و،بگری ڕێی پاوان

١٨ * * *

گاوان نەشتەگاڕانێ گاوان کاری خۆی،زۆرباش دەزانێ

نانی نادەنێ نانی نادەنێ و،نەشتەگاڕانێ

١٩ * * *

گاوان هەتادانیشێ گاوان دانیشێت ،بێ کاروبێ بار

گاڕانی لێ بلاَوتردەبێ بلاَوتردەبن،گاڕان وگوێلپار

٢٠ * * *

گای جوتی هەر گای جوتی ئەگەر،بێی لێی بڕوانی

بەگوێلکی دیارە بەگوێلکی دیارەو،خۆزۆربەجوانی

٢١ * * *

گای وەکوگای قەشان، هەروالەدوری

قەشانە دیارەوپێویست نیە،بێت بۆحزوری

٢٢ * * *

گای کەسی هەتانێواری مانگای هیچ کەسی،خۆتائێواری

پێ نالەومڕێن بۆلەوەڕنایباو،زودێنەخواری

٢٣ * * *

گای لەلاییکەو ئەوخزمەشمان وەك،زوگای لەلایەك

نانی لەلاییکە دەنـوێـت وکـەولّ و،نـانـیـش لـەلایـەك

* * *

٢٤

گای مەردم گاڕانی مەردم گـاڕان وگـاگـەل،گـشـتـیـان هـی مـەردم

ئەگەرنەیڕانم نامەردم نـەبـمـەگـاوانـیـان،خـۆزۆرنـامـەردم

* * *

٢٥

گایەك نێکە ئـەگـەرتـۆزانـیـت، ئـەوگـایـەت نـێـکـە

دوجلی لێکە بـیـری بـۆبـکـەوەو،دوجـلانـی لـێـکـە

* * *

٢٦

گایەکم نەزربێ قـەراربـێ ئـەگـەر،ئـەوکـارەم پـێـك بـێ

وئەوکارەم جوربێ نـەزرم گـایـەك یـا،مـانـگـاوگـوێـلـك بـێ

* * *

٢٧

گایەکی دەباڵ گایەکی بکەی گـایـەك بـێ دەبـاڵ،گـایـەکـی بـکـرێ

یاڕەنگی دەگری یان خو ڕەنـگـی یـادەنـا،خـۆی وی هـەڵـدەگـرێ

* * *

٢٨

گرتی و نـەخـۆشـیـەك نـەکـرا،بـاس ولـێ دوانـی

کوشتی هـەرگـرتـی وکـوشـتـی،کـواکـێ لـێی ڕوانـی

* * *

٢٩

گردی دروێیان دایــمــەزرانـدوهـات،جـاگـردی دروێـیـان

"" "" ڕێـزیـان کـاتـاق و،جـوت بیان لێ بـۆیـان

* * *

٣٠

گروکفێکە گـروکـفـێـکـەهـەر،تـورەبـێ وهـەڵـچـون

"" "" تـادوای کـارەکـەی،بـۆئـەولای مـەچـون

* * *

٣١

گریان بۆپیاوان نەهاتوە	گریان بۆپیاوان،نەهاتووەنابی
"" ""	کارەدەی بەڵکو،لەلای خواچابی
٣٢	* * *
گریانیش دڵ خۆشی	کێ گریا،بێ هۆو،لەکوڵیش ناکەوێ
دانەوەی دەوێ	گریان دڵ خوشی،دانەوەی دەوێ
٣٣	* * *
گرینۆك گریانی	ئەم گرینۆکەش،هەروابووەوایە
دەئەوکێداحازرە	گریانی حازرەو،دەئەوکێی دایە
٣٤	* * *
گرێوی لێ بردوتە	هاتووەگرێوی زو،لێ بردۆتەوە
گرێ کوێرمکردۆتەوە	کوێرەگرێی کوێری،بۆکردۆتەوە
٣٥	* * *
گرێی گوو	هەرکاتێکی گرێو،گۆڵی گرتبێ موو
تاسەرموو	دەڕواتاماڵیی و،یان جیرانی گوو
٣٦	* * *
گرێ یەك بەدەستی	گرێ بەدەستیت،بۆبکرێتەوە
بکرێتەوە، مە یخەددانی	مەیێخەددانی و،لێت تێك چێتەوە
٣٧	* * *
گزو	دەوری منداڵیەم،بوونەونەزمانە
فج	گزوفچە یان هەر،نیوەونیشانە
٣٨	* * *
گزووگومبەت	هەرگزوگومبەت،بەبێجومب جوڵ
"" ""	گرتی خێرایەك،بەستنی هەردوك قوڵ

* * *

٣٩

گڵ مەیل برە

حیسان ئەگەرمرد،چرای بوخامۆش

"" ""

گڵ مەیل برەو،دەکرێ فەرامۆش

* * *

٤٠

گلۆڵەم لێ کەوتەلێژی

ئەگەرکوگلۆڵەم،لێ کەوتەلێژی

کەس خاسم پێ نائێژی

خۆدەمزانی کەس،خاس پیم نائێژی

"" ""

هەرکاتێ گلۆڵەم،لێ کەوتەلێژی

"" ""

نەمدیوەهیچ کەس،خاسم پێ بێژی

* * *

٤٢

گلۆڵێك بەنی بادە

گلۆڵێك بەنی و،یاچەندی بادە

خۆت لەبێ حەیای لادە

خۆت لەبێ ئابروو،بێ شەرمی لادە

* * *

٤٣

گلەیی لەدۆستی خوشە

شادی وخۆشێیکە،ئەوەی تێی گەیی

"" ""

لای دۆستان بەعام،هەم نازوگلەیی

* * *

٤٤

گلی دور

ئەوفکروبیرەش،دەرکەین لەسەرمان

دەرمان نیە

گڵی دورناکرێ،بسیکەین بەدەرمان

* * *

٤٥

گندۆرەبەرەنگی نیە

شەرتی تامیەتی،خەرچەوگندۆرە

"" ""

دەبخۆکارت چیە،زەردەیان بۆرە

* * *

٤٦

گندۆرێك و

دەی جاچۆن دەبێ ،ئەواگندۆرێك

گوندێك

بۆگوندێ بنێرێ ،یاکەس نەخۆرێك

٤٧ * * *

گوانی ڕاساون

گـوانـی ڕاسـاون و،هـاتـۆتـەسـەرزان
مـاست ودۆی دەخۆی،یادەکڕی هـەرزان

٤٨ * * *

گوتت چارەی دەردت دەکەم دەگوتم کەنگێ

دەگـوتت مـن چارەی،دەردی تـۆدەکـەم
بـاشـەمـن تـاکـەی،چـاوەڕێووبـکـەم

٤٩ * * *

گۆترەی گلەیە

هـەروەکوبـڕیـەو،یـاگـۆتـرەی گـلـەی
پێم خـۆش بـوبـکرم،مـن لـەخـاڵەبـلـەی

٥٠ * * *

گوتن وکردن لێك دورن

گـوتن وئـەوکـارەی،بـۆی دەبـی بـکرێ
جـیـاوازی زۆرەو،وای بـیـرلـێ دەکرێ

٥١ * * *

گوتنی لەنەگوتنێ چاترە "" ""

گـوتـنی چاکـتـرە،لەوەی کـەنـەیلـێـی
لـەکـەس نـەتـرسیـێی،واچـاکـەبیلێـی

٥٢ * * *

گوتیان ئیسترئەتۆ کوڕی کێی ؟ لەڕوی هەڵنەهات بلێ کوڕی کەرێمەو گوتی خاڵم ئەسپە "" ""

بـەئێستریـی گـوت،تـۆکـوڕی کێی بابـت
بیـان نـاسین تـێکرا،خـزم وئـەحـبابت
شـەرمـی کـردوبـلـێ،کــوڕی کـەرێمـە
وتــی درۆنــەبـێت،لـەڕوی جـەنـابـت
خـالـم شـائـەسپـە،وێـنـەی شـیـری پاك
زیـنـدوی کـردنـەوە،پـاك ڕەسم ودابـت

٥٥ * * *

گوتیان بەرازهێکەی کرد هات فەرموی بەراز،هێلکێکی کردووە
:دەعبایەکی زمڕدارەکردی کردی دەعبایەوزەڕدار،لێی ڕانەبردووە

* * *

٥٦

گوتیان بەردەبۆوابەسەنگی بەبەردیان فەرموو،قورسی سەنگینی
گوتی هەتالەجێی خۆمم :لەجێی خۆم ببزوم،کواوام دەبینی

* * *

٥٧

گوتیان د ۆمەجستان هاتت گوتیان بەدۆمەی،بێ خانوویەرژین
گوتی حازرم بۆلەرزینێ زستان هات فەرموی،سازم بۆلەرزین

* * *

٥٨

گوتیان ڕێوی چ باشە دەگوتیان چ باشەو،پرسیان لەڕێوی
وتی ڕێگای خواروخێچ دەیگوت ڕێگای خوار،بێنی وبپێوی

* * *

٥٩

گوتیان کوێرەچت دموێ پرسیان لەکوێرەی،پڕکەیف ودەماغ
گوتی دوچاوی ساغ چت دەوێ وفەرموی،هەردوچاوی ساغ

* * *

٦٠

گوتیان مامەگونت بەچەندی گونت بەچەندی،ولاّم دەوەوزوو
گوتی بەسێ وتەرازو دەیگوت بەکێش و،بەردوتەرازوو

* * *

٦١

گوتیان مەلاکاسەجیرانەتیت گوتیان مەلاهات،کاسەی پڕگۆشتاو
بۆهات ،گوتی بەئێوەچی. بۆمنەتۆبۆچی ،وادەیکەی بەقاو
گوتیان خۆلەماڵەتۆش تێ پەڕی، ئابەخوای ماڵی،ئێوەشیان هەڵبوارد
گوتی بەمن چی ؟ بەمن چی بۆکوێ،دەڕواگۆشتی باو

* * *

٦٢

گوتی ئیسك بۆوادرەنگ هاتی ئـێـسقـان نـەهـاتی،بـۆبـۆلام زوتـر
بەچەنگ سەییکی بوم لەتۆسەتر: بـەدەسـت سـەگـێ بـوم،زۆرلـەتۆسەگتر

* * *

٦٤

گوتی باوکەڕۆ دەگـوتـی بـاوکـەڕۆو،چـەنـدەلـێزانـی
گوتی کەس بەقسەی دەکرد کوالـەقـسـەکانی،چـیـان لـێ دەزانـی

* * *

٦٥

گوتی بۆڵقاسم بارە دەگـوتـی بـۆڵـقـاسـم،رێـکـم خـست بـارم
:باریش بێ من سەربارم خـۆگـوتـی بـاریش بـێ،من هـەرسـەربـارم

* * *

٦٦

گوتی چۆلەکەهێلکەت بۆواچوکە چـۆلـەکـەوهـێـلـکـەت،چـوکـەولەبـەرچی
:تائەوم کردکەم ماگیانم دەرچی :تـاوەم کـردکـەم مـا،گیانـیـشم دەرچـی

* * *

٦٧

گوتی دراوسێت چۆنە دەگـوتـی دراوسـێت،کـواچـۆن پـیـاوێـکـە
گوتی جیرانی بەدوایە دەبـرۆهـاوسـێـی بـەو،دواباسـی لێ بـکـە

* * *

٦٨

گوتی دراوسێت حیزە پـێی گـوت دراوسـێت،دەڵـێـن خـۆحـیـزە
:نێو گەڵی خۆم سەلامەت دەگوتـی خـۆم خۆش بم،ئەوهەرلەم رێـزە

* * *

٦٩

گوتی کاروان بەرێوەیە عـێـلـمـان بـاری کـرد،کـەوتـەدوی شوانـی
کورەکەم بۆیکەبەمەلا هـائـەوەکـورەکـەم،وەك لـێـی ئـەروانـی
وبۆمی بنێرەوەهەتا بـیـکـەن بـەمـەلاو،بـۆمـی بـنـێـرنـەوە
بگاتەوەکاروانی بـابێ بـگـاتـەوەو،عـێـلـی وکـاروانـی

* * *

٧١

گوتی کەچەڵ باشەیامەغەو
کێهەت پێ باشن،کەچەڵ یامەغەو
گوتی تف لەمەجادوایی لەئەو
گۆوتی تف لەمەو،جادوایی لەئەو
٧٢ * * *

گوتی کەم بۆچی هاتوی
کەم بۆچی هاتوی،وتی بوزۆری
گوتی بوزۆری
چی دیت پێ نابڕێ،بەچاونەشۆری
٧٣ * * *

گۆچانی لەدەستی کەوت
گۆچان وعەسای،کەوتن لەدەستان
"" ""
دیگوت جام بەن،بۆلای چاومەستان
٧٤ * * *

گودەمانەیە
کردیان بەگاڵتەو،پەندی زەمانە
"" ""
ئەوەشیان ئەستاند،هەرگۆدەمانە
٧٥ * * *

گورگت دەکۆزی
ڕوحمت بۆنەکرد،بەتیرەوەکۆزت
خوت هاویشت
گورگێکت هێناو،خستەنێوکۆزت
٧٦ * * *

گورگ نەخۆرەیە
گورگ بێی ونەیخوا،هەروانەخۆرە
"" ""
باهیچیش نەبێ و،ئەتۆپێت زۆرە
٧٧ * * *

گورگە
بەگورگەمێشیە،دەی خۆدەنوێنێ
مێشە
حەسڵەگورگێکەو،نان هاڕوژوێنێ
٧٨ * * *

گورگەودەپێستی مەڕێ دا
بەگوێی من دەکەی،لەشتی واگەڕێ
"" ""
گورگەوکەوتۆتە،نێوپێستی مەڕێ

* * *

٧٩

گورگی باران دیدەیە
مام گورگەشینیش،خۆگەلێ جاران

"" ""
کەوتۆتە بەفرو،بن ڕێژنی باران

* * *

٨٠

گورگی خۆولاتی بم خوانەك
گورگی خۆولاتی،بێ بمخیکێنی

شێری غەیری بملاوێنیتەوە
نەك شێری غەیری،بێ وبم لاوێنی

یان ""
گورگی خۆم لەشم،لێك هەڵوەشێنێ

"" ""
نەك غەیری دەستم،دەستۆی وەرێنێ

* * *

٨٢

گورگ لەبارانەی ترسابا
گورگم ترسابا،لەبەفری وباران

کە پەنەکیکی بۆخۆی چادمکرد
کەپەنکێکیشی،دەکردەشانان

* * *

٨٣

گورگ نازانی
گورگ چوزوانێ و،بەرانەگرانە

بەران بەقیمەتە
ڕزقەکەی سوارەو،کاری گرانە

* * *

٨٤

گورگ وسوارهەریەکە
ئەگەرهەربخورێ،بەرخی چارەڕەش

"" ""
گورگ بێ یاسوار،هەردەکرێ بەش بەش

* * *

٨٥

گورگ هاتوە
وای لێ حاڵی بین،دەبی بۆی بگرین

گوێنێ بخوات
هاتوەگوێنێ بخوا،بۆچماگورگەشین

* * *

٨٦

گورگ
گورگ هەرگورگەو،لەئەودەورەبێ

هەرگورگە
بالەگەڵ بنیا،دەمیش گەورەبێ

٨٧ * * *

گورگی شەل و حاڵی بەودەبڵێ،دورلەگوێ دیران

کوێرانیش هەنە گورگیش خۆهەنەو،بۆشەل وکوێران

یان "" شەرتیەڕاستەوخۆ،تۆپیێی بویێری

"" "" گورگیش خۆهەنەو،بۆشەل وکوێری

٨٩ * * *

گورگی کەنعانیٚ،کەم بون بەعزیکیان گورگی کەنعانیٚ،کەم مابونەوە

بەچەکمەساڵێ دەپەڕاندنەوە بەچەکمەساڵیان،پەڕاندبونەوە

٩٠ * * *

گورگی هار،نایوێریتیٚ قەت پێی ناوێری،خوگورگی هاریش

"" "" هەموی بەزاندون،هەژدیهاوماریش

٩١ * * *

گۆڕی گۆڕی گیانت بیٚ،پێم خۆش بوئۆخەی

گیانت بیٚ نۆرەت بیٚ وبگری،سەرئێشەوکۆخەی

٩٢ * * *

گوریس بەیەك لانەدەگەیشتەوە گوریس بەیەك لا،بۆی نەگەیبۆوە

بەدولایی پیٚهەڵدەکرد چوبوخێرایەك ،دولای کردبۆوە

٩٣ * * *

گوریس تۆبگەڕیٚ لەناو،جوان وزۆرنگریس

سەروەهێچکیە سەری وەهێچکیە،خۆگوریس ومریس

٩٤ * * *

گۆڕی هەیەهەتا ئەوەش بەمن وتۆ،کواقەت چادەبیٚ

کفنی هەبی خۆگۆڕی هەرنیەو،چۆن کفنی دەبیٚ

٩٥ * * *

گوزبەرابەربەگوز زرمان سەربەسەر،باسی لێ ناکەم
خورماش بەنرخی خۆی مالیش نرخی خۆی،کەم حیساب ناکەم

٩٦ * * *

گۆزەچی تێدابی گۆزەچت تێ کرد،یا تیێی دابمێنێ
هەرئەوی دەدەڵێنێ هەرئەوەودەتکێ ،یادەیدەڵێنێ

٩٧ * * *

گۆزەکەردەگۆزەی گۆزەکەرئاوێ ،دەئەشکەولەتێ
شکاودائاوێدەخواتەوە دەخواویان دەنا،لەگۆزی لەتێ

٩٨ * * *

گۆزەهەموجارێ گۆزەبۆکانیە،دەچێ ودیتەوە
بەساغی ناگەڕێتەوە دایمەبەساغیش،جاکوادیتەوە

٩٩ * * *

گوسفەندە داوتمێ ودەت گوت،خۆگوسپەندە
هەزارپەندە عەیب ودەردێکەو،دوهەزارپەندە

١٠٠ * * *

گۆشت بێوگۆشتی گافیدایی بێ گوشت بێت وگۆشتی،گافیدایی بێ
سێی عەجەمی دوشای بێ و سێکی عەجەمیش،بەدوشایی بێ
بەرماوی سەی خەتایی بێ بەرماوی سەگی،دێی خەتایی بێ
ئەویش بەهای شیربایی بێ قیمەتی وبەهای،لەشیربایی بێ
بەئەوشۆرباوەم چ شایی بێ بۆم لێك دەرەوەو،جوانیش پێم بڵێ
"" "" من بەوشوربواوەم، دەی چەشایی بێ

١٠٢ * * *

گۆشت خۆرزۆرن	گۆشت خۆرن زۆرن،تازەڕابردووە
هەرنێوی گورگی بەدناوە	بۆتەنیاگورگیان،تاوان باركردووە

* * *

١٠٤

گۆشتن دەدیزێكی دا،ناكوڵی	دەدیزێكی دا،گۆشتی ئەودۆمان
"" ""	ناكوڵن ودانێ،جێگاكەی خۆمان

* * *

١٠٥

گۆشتی	زانیم وهەروا ،وەك گۆشتی خێرێ
خێرێ یە	پێویست بوئەویش،خۆی لێ نەبوێرێ

* * *

١٠٦

گۆشتی سەرچە پەرێیە	گۆشتی سەرچەپەر،جوانی تێفكرە
"" ""	چی بێ لەدوایەش،یەخەی من مەگرە
"" ""	گۆشتی سەرچەپەر،نێوێكەومەنشور
"" ""	بیلێی دەزانرێت، لەنیزێك بێ ودور

* * *

١٠٨

گۆشتیشم بخوات	لەخۆم دڵنیام ،بەهیواوبڕوا
ئێسكم ناشكێنی	ئێسكم ناشكێنی،گۆشتم بابخوا

* * *

١٠٩

گۆشتی گابەگا	گۆشتی گابەگا،دەی باشەقەرزە
"" ""	هەردونرخێكن و،دانەوەی قەرزە

* * *

١١٠

گۆشتی گۆنی خۆت بخۆ	گۆشتی گونی خۆت،بەچی ویاكەباب
لەمنەتی قەسسابی چاترە	بیخۆی وچاكترە،لەمنەتی قەساب

* * *

١١١

گۆشتی ناخواگۆشتاوێ دەخوا
«« ««

گۆشتەکەی ناخوا،پیم وابی درۆیە
گۆشتاوێ دەخواو،زۆرتامەززۆیە

* * *

١١٢

گۆشتی نەهیناوە
کفتەی دەوێ

بەزمێکەوئەویش،وەك دوێنێ شەوێ
گۆشتی نەکڕیوەو،کفتەی لێم دەوێ

* * *

١١٣

گۆش خۆشەویستەو
گوشوارەش خۆشەویستە

چاوەو.دەم گوێ،ئەوخۆشەویستە
گوارەوبەرموروش،هەرخۆشەویستە

* * *

١١٤

گۆشم کەو
بەفەرپۆشم کە

زۆری بیرلێ بکەی،وەرەوگۆشم کە
ئەوجاریش خێرا،بەفرەوپۆشم کە

* * *

١١٥

گو گایە
«« ««

دەی دەی گوگایە،هەروەخت وکاتێ
پێت خۆش بوهەرئەو،کاتیش بتگاتێ

* * *

١١٦

گولاڵەسورەی دەشتێدادەگرێ
سەیرکردنێدورکەلکێناگرێ

گوڵم لەدەشتێ،وەك شاری تار ان
شادین بودێنن،بەتاوبەبار ان

* * *

١١٧

گولان ئاواڵ خدرۆکە
«« ««

چۆن چۆوهاتەوە،وەك فرفرۆکە
گولان ئاواڵیان،هەرمام خدرۆکە

* * *

١١٨

گوڵبۆنیشی نەبێلە
جوانێی کەم ناکاتەوە

گوڵ بۆنی نەشبێ،تێی هەڵبڕوانی
کەم ناکاتەوە،لەڕەنگی وجوانی

* * *

١١٩

گوڵلەودەرمانی بایزاغای
شەق لەکەندالی

گـوڵـلـەودەرمـانـی،بـایـزاغـام پـێـیـە
شـەق لـەکـەنـدالـی،یـالـەوسـەرڕێـیـە

* * *

١٢٠

گوڵەجەرگە
"" ""

ئـەم گـوڵـەجـەرگـەی،یـاجـەرگـەی دڵـم
بـەڵـکـو ئـارام بـێـت،خـسـتـمـەنـێـودڵـم

* * *

١٢١

گولی
بەغیل

وەکـوگـولـی بـەغـیـل،لـەبـاغ ومـوچـان
مـیـزی کـردبـەسـەر،قـەیـسـی وهـەڵـوچـان

* * *

١٢٢

گوڵی بێ دڕوکەمە
"" ""

کـواگـوڵـی بـێ دڕو،هـەرنـیـەیـاکـەمـە
خـۆزیـازانـیـبـام،کـەم بـائـەوغـەمـە

* * *

١٢٣

گولی خۆشترە
لەفەقیری

گـولـی خـۆشـتـرەو،بـەبـڕواوبـەبـیـر
قـەرزداریـش بـی،چـت نـەبـی وفـەقـیـر

* * *

١٢٤

گوڵی کردوە
"" ""

بـەخـتـی کـەوتـەکـار،خـۆی گـۆڵـی کـردوە
ئـەوجـارفـەقـیـریـش،پـشـتـی تـێ کـردوە

* * *

١٢٥

گۆم هەتاقوڵ بێ
مەلەی لێ خۆشە

نـەقـڵـی فـەرخـۆڵـەی،نـێـرەبـیـدۆشـە
گـۆم هـەتـاقـوڵ بێ،مـەلـەی لێ خـۆشـە

* * *

١٢٦

گوناح بەتۆبەی

چـیـان پـێ ئـەسـپاردی،بـەمـەیـلـت بـیـکـەی

پاك نابيتەوە — پانابیێتەوەو،خۆگوناح تۆبەبكەی

* * *

١٢٧

گوناح لەچوكەی — دەڵێم پیێك نایە،لەئەودارودەورەی

بەخشين لەگەورەی — گوناح لەچوكەو،بەخشین لەگەورەی

* * *

١٢٨

گونى دەدەستى — جوتەگونی هێنا،زۆربەتەڕدەستی

نـــــــان — هەرواخێرایەك ،كردیەدودەستی

* * *

١٢٩

گونيشم قەرزداربێ — گونم قەرداربن،بەجوتیان دەبڕم

دەيـــبـــــڕم — من قەرزوقوڵیش،والەخۆم دەبڕم

* * *

١٣٠

گونى شەيتانى دەبەستى — بیان بینێ تەوە،تاون بۆكانی

«« «« — دەچی دەی بەستێ،دوگونی شەیتانی

* * *

١٣١

گونى قۆڕەدەيبڕى پێ دەمرى — لێم بۆتەگونی قۆڕ،بیبڕم پێ دەمرم

نايبڕى لەداخانى دەدرڕێ — نەشیبڕم دەی خۆ،لەدا خی دەمرم

* * *

١٣٢

گونى گوندارى دەردێنى — هەتیونەكەی بچی،خوێ لەڕاست بێنی

«« «« — گونی گونداریش،دەڵێن دەردێنی

* * *

١٣٣

گوێزان بەكونگى — خۆی لەگەزداوەو،دورلەقسەوباسان

دەشكێنى — گوێزان بەكینگی،دەشكێینی هاسان

* * *

١٣٤

گوێزان لەهەمبانەی خۆی دەبژێری

شاهیدم ودەڵێم،باشی وبەخێری
لە هەمبانەی خۆت،گوێزان ببژێری

* * *

١٣٥

گوێزەبانەیە
"" ""

خۆگوێزەبانەم،دانابۆکوڕەکەم
خێرەوخێراتی،دیشی ،تابۆکەم

* * *

١٣٦

گوێزێ بشکێنەو بەختت بنوێە

تۆتەجروبەی کەو،گوێزێ بشکێنە
تاقی کردنەوەو،بەختیش بنوێنە

* * *

١٣٧

گوێس قولاغە
"" ""

گوێس قولاغ ماوە،خۆشی ون کردووە
زۆرجاری دیکەش،ئەوکارەی کردووە

* * *

١٣٨

گوی ئیشك بەقونێ کەس وەنانۆسێ

بەراز بیشی شۆی،بۆکەس ناخوسێ
گوی ئیشك وەکینگ،کەس وەنانوسێ

* * *

١٣٩

گویی پێ خوراوە

ئەوکاری ویستوی،هیچ بۆنەکراوە
ئەودم بەرلوکەی،گوێکی پێ خوراوە

* * *

١٤٠

گوی خواردلەگەڵ جوی خوارد سبەێنێ زوی خوارد

گوی خواردبەیانی،چوهەروازوی خوارد
باوابێ ولەگەڵ،فس کەنی جوی خوارد

* * *

١٤١

گوێزێی دەزاری باوێی تەقەی لەقونێ دێ

دەبچوتۆگوێزێی،دەزاری باوێ
تەقەی لەقونێ،دێخۆش هەڵداوێ

١٤٢ * * *

گوێی سەگ و سیوانانم بۆبڕیوە

گوێ سەگ وسیوان،چی ڕوونەدیون
هەموی ئەوانەم،بۆئێوەبڕیون

١٤٣ * * *

گوی کردە بەشەکەی خۆی

گوێ کرد.دئەوبەشەی،بۆی داندرابو
دەناهەرچاك بوو،زۆری پێ بڕابو

١٤٤ * * *

گوێکی کردوبەحەوت ئاوان ناشۆرێتەوە

کارێکەگرێ یەك،ناگۆڕێتەوە
ئەوگوەی بەنۆئاو،ناشۆرێتەوە

١٤٥ * * *

گوێلکی پێ ناڵەومرێن
"" ""

گوێلکی یەك ساڵەم،بۆبلەوەرێنە
دواترجاکاری،دیم بۆپێك بێنە

١٤٦ * * *

گوێلکی خۆماڵی بۆگاجوت نابێ

گوێلکی خۆماڵی،بۆگاجوت نابێ
بامانگایەکەی،لەماڵی شابێ

١٤٧ * * *

گوێلکی خەڵکی هەر گوێلەوسارت پێ دەمێنێ

چت کردبۆنەیار،هەموی خەسارە
لەگوێلکی خەڵکی،هەرگوێلەوسارە

١٤٨ * * *

گوێلکی دوئاخورەیە
"" ""

وەزع وحاڵی خۆت،کەبۆببژێرم
وەکوگوێلکەکەی،دوئاخورەتێرم

١٤٩ * * *

گوێلکێك ئابروی

نایبینی گوێلکێك،هەرزەڕێکی بکا

گاڕانێکی دەبا — کـــۆدەکـــرێـــنـــەوە ،گـــاڕان وگـــاوان

“” “” — لـەنـێـومـەجـلـیـسـی،مـەزنـیـش نـەزانـێـك

“” “” — تـێـك دەدەن بـەقـسـەی،زەق وبێ پـاوان

* * *

١٥١

گوێم بەوقسانە — گـوێـم نـابـزوێ خـۆمـن،بـەقـسـەوگـوفـتـارت

نابزوێ — هـــەروا لـەبـــیـــرمـــن،فـەرمـــودەی پـارت

* * *

١٥٢

گوێی پڕبوە — گـوێ پـڕبـوەلـەقـسـەو،بـاس ولـەدرۆیـان

“” “” — چـیـدیـم لازم نـیـە،ئـەوجـاربـۆخـۆیـان

* * *

١٥٣

گوێ — بـاگـوێ گـێـرەبـکـاو،گـێـرەشـی کـردوە

گێرەدەکا — قـــەت کـاری لـەوەی،چـاتـری نـەکـردوە

* * *

١٥٤

گوێ — هـیـچ بـاسـێـکـی کـرد،خـێـرالـێـی هـەسـتن

لەدمی بەستە — بـەوپـەڕۆپـیـسـەی،گـوێ لـەدمی بـەستن

* * *

١٥٥

گۆی لەمەیدانێ — ئـەوگـۆی لـەمـەیـدان،زوبـردبـۆدەرێ

بردەدەرێ — هـەڵـیـشـیـان کـێـشـا،زۆربـۆلای سـەرێ

* * *

١٥٦

گوێ وادەخوا — گـوێ ئـاوادەخـوا،لـەنـێـونـەوبـاغـەی

قازی مەراغەش نەی خواردبێ — قـەتـیـش نـەیـخـواردبێ،قـازی مـەراغـەی

* * *

١٥٧

گەڕانەوەمان بۆنیە — تـــازەخـــونـــاکـــرێ و،بـــچـــیـــنـــەوەدوایـــە

"" "" جابابڕۆین وهیوان،تەنیابەخوایە

١٥٨ * * *

گەڕاوونستوان دەی تۆبچی بگەڕێی،لەپاڵ وبستوو

بەشیان نیە بێ بەشیان کردون،گەڕاوونستوو

١٥٩ * * *

گەردەلولە تۆزوگەردەلول،ئەم گێژەڵوکەی

"" "" باشەوکەمێ تر،لەخۆتی دورکەی

١٦٠ * * *

گەرماو بەگەرمەوگەرمی،بیێی بۆم پێك بێنی

گەرم دەناهەرمامۆم،دێ دەت خیچێنی

١٦١ * * *

گەڕۆڵ گەڕۆڵ هێند گەڕای،هەرنەشبیێتەوە

"" "" هەربۆیەش ماڵی،خۆشتان دیتەوە

١٦٢ * * *

گەزو پیێوان بەدەستەخۆتە کوێخای جارانی،دار شەقڵ وجوانی

"" "" هەربەدەست خۆتن،گەزەوپیێوانی

١٦٣ * * *

گەزگەزبالادەبی یاخوا هیچ کەسێ،وابێ نوانەبێ

"" "" بەدیتنت گەزگەز،پێ بالادەبێ

١٦٤ * * *

گەزمگەزەی تۆپەنجەشت نیێی،لەزاروزمانی

نازانێ جوتنیش وگەزەو،گەزەێ نازانی

١٦٥ * * *

گەلەکۆییە	ئەوگەلەکۆیەو،خۆنیشان دانە
"" ""	کاری خویریلەو،زۆرنامەردانە
١٦٦	* * *
گەلێ مەدەبەرداسێ	سواڵەی زل مەدە،بەرمەودای داسێ
تێی دادەبی عاسێ	زومانەدوت دەکاو،لێی دەبی عاسێ
١٦٧	* * *
گەمبولەیەو	هەرکاتێدیتتان،واگەمبولەیە
بەلولەیە	درێژبێ وخرەبێت،هەربەلولەیە
١٦٨	* * *
گەندەلەمەندەی	زۆربەراشکاوی،خۆدەیگوت گەندە
کەمترنیە	هیچ کەمێکی نیەو،ئەویش وەك مەندە
١٦٩	* * *
گەنم نموی جۆفرۆش	گەنمەنیشانت،دەداوهەرخۆشی
"" ""	بەلآم وافیرەو،جۆت پێ دەفرۆشی
١٧٠	* * *
گەوج ونەزان	گەوجیکەونەزان،هەرحاڵی نابی
"" ""	تابمێنێ دەی جا،حاڵی چانابی
١٧١	* * *
گەورەکچ بێنەو	ژن خوازی دەبرۆو،گەورەکچ بێنە
سەرلەخۆت مەشێوێنە	سەرلەخۆت چیدی،دەی مەشێوێنە
١٧٢	* * *
گەورەلەماڵ	تاکوئەوکاتەی،گەورەن لەماڵە
کۆڵەکەی ماڵ	وێنەی کیوێکەو،کۆڵەکەی ماڵە

* * *

١٧٣

گەورەوچوکەیان نیە — هەموی لێك کردن،ئەوچەنگەسوکە

"" "" — دەنێویان دانیە،خۆگەورەوچوکە

یا "" — کواگەورەوچوکەن،لەکوێ بۆماون

"" "" — مۆدی قەدیمەو،تێك وەرپیچاون

* * *

١٧٥

گەورەیان گەورەگوتومو — دایان نان گەورە،بۆجێگای گەورە

چوکەیان چوکەگوتوە — چوکەش پیۆیستە،بیبینێ‌دەورە

* * *

١٧٦

گەورەیی — هەروابوورەدەی تۆش،بەشت تێ بکەوێ

خەرجی هەیە — گەورەیی وایەو،خەرجی زۆرەدەوێ

* * *

١٧٧

گیا بەجێی سەختەوە — گیالەسەرتیش و،جێگاکەی سەختی

دەمێنێ تەوە — دەمێنێتەوەو،دەی شانس وبەختی

* * *

١٧٨

گیا لەسەرپنجی — گیای شینەدەخورێ،دەدروێتەوە

خۆی شین دەبێ — لەسەر پنجەکەی،خۆی دەرویتەوە

* * *

١٧٩

گیام بەگوێ یان — لەئەوهەموخواریەی،تۆحاڵی نابم

نەخواردوە — بەگوێ یانم گیا،نەخواردوەبابم

* * *

١٨٠

گیانان دەداو — بەوەی کەم گیانان،دەداودەستێنی

گیانان دەستێنی — هەرتاهەم ودڵم،هەردەتحوببێنی

١٨١ * * *

گیانت سه‌لامه‌ت گـیـانـت سـه‌لامـه‌ت،بیێ وهـاکـا ده‌مـرم

"" "" بـه‌لام تـائـه‌وده‌م،قـه‌درت هـه‌رده‌گـرم

١٨٢ * * *

گیانێکی خوام هـه‌رگـیـانـێـکـی خـوام،لـه‌ویـه‌وهـه‌روایـه

له‌وی بوو بـێ چـاوه‌ڕوانـی ،ئـه‌یـمـرۆولـه‌دوایـه

١٨٣ * * *

گیرفا نمان یه‌که بۆخـه‌رج وبـاجـان،خـۆیـه‌ك گـیـرفـانـین

"" "" حـیـسـاب تـێکـه‌ڵ بـووه،چی لـێ نـازانـین

١٨٤ * * *

گیرفانم خاڵیه‌و گـیـرفـانـم خـاڵـیـه،بـه‌ئـه‌وپـۆزی بـه‌رزم

پۆزم عالیه جـوان لـێـم بـڕوانـه‌و،چه‌نـدڕێـك وتـه‌رزم

١٨٥ * * *

گێره‌شێوێن یه تـێـك ده‌رێـكـه‌وهـه‌ر،گـێـره‌شـێـوێـنـه

"" "" بـێـكـاره‌یـه‌وهـه‌م ،لـوت زۆربـزوێـنـه

١٨٦ * * *

گیرۆده‌ی ده‌ست گـیـرۆده‌ی ده‌سـت خـان،بـاوه‌خـان نـه‌بـی

خان باوه‌خان نه‌بی هـیـچ کـارێـکـی شـی،پـێـتـان هـه‌رنـه‌بـی

١٨٧ * * *

گێره‌ی له‌هه‌ولێری چـه‌نـدجـارم نـاردبـۆ،لای پـوره‌مـێـری

ده‌گه‌ڕێ تـوتـن وپـه‌رده‌نـا،جـگـه‌ره‌م بـۆبـنـێـرێ

"" "" بـۆبـۆی نـه‌نـاردم، فـکـرم کـردووه

"" "" گـێـره‌ی ده‌سوڕێ،خـۆلـه‌هـه‌ولـێـرێ

١٨٩ * * *

گێوژی دەبەر گێوژی دەبەرکەندالّی شوتیەحۆلحۆلی پێوە
کەندالّی گامێش بەبالاّن دەفڕی هێلکەیدەکردبەڕێوە
"" "" لەم فاك وفیك وبەزمەی چم پێنەگیبوئەمـما
"" "" بـێـنەلولاکت بـمـژم مـاست ودۆشـاوی پێوە

١٩١ * * *

گێلمەگێلمێ ئـەوگـێـلـمـەوگـێـلم و،چـەقـەی نـازانـم
نازانم مـن پـیـاوی ڕەنـدو،مـەردوچـازانـم

١٩٢ * * *

گێلەبەرتیسکن گـێـلـەبـەرتـیسـکن،خـۆی چـەل وپـۆکـا
"" "" دەبـلّـێ پـەیـدام کرد،ئـەوهـەم ئی خـۆکـا

١٩٣ * * *

پیتي (لام)

لام وەکولەعلێک،لەنێو ئاوی ڕون
تیشکی وێن کەوێ،بن بێ هیوای بون

* * *

١

لاسای مردوان
بکەینەوە

بیرێك بۆخۆشی،لەشمان کەینەوە
ئەوجاربالاسای،مردوان کەینەوە

* * *

٢

لاسیلی هەڵپڕوزاوە
"" ""

ئەمن پێم وابێت،ئەوەش هەرفێڵە
هەڵی پڕوزاندووە،بۆئەولاسمێڵە

* * *

٣

لاق باری قورسی
لەشی هەڵدەگری

لاق باری قورسی،لەشی هەڵدەگرێ
دەست کاروباری،دونیای پێ دەکرێ

* * *

٤

لاقت لەبەرەی تێ مە پەڕێنە
"" ""

دەی نابی لاقان ،هێندەش درێژکەی
بیبڕن وتۆخۆت،واهێرۆگێژ کەی

* * *

٥

لاقت لەجێی لاقی
پیاوی گەورەدامەنێ

جێی لاقی گەوران،لاقت دامەنێ
بەوپێیودانەی،هیچت نادەنێ

* * *

٦

لاق کارێ دەکاوچاودەترسێ
"" ""

لاق کارێ دەکاو،بارەوهات وچۆو
دەڵێن دەترسێ،چاوئەدی ئەوبۆو

* * *

٧

لاقەقونێ

هەڵێ لاقەزوو،قونێ خەلاس کە

؟

ماموّستا پیره میّرد

ماموّستا مه‌لا غه‌فور ده‌بباغی
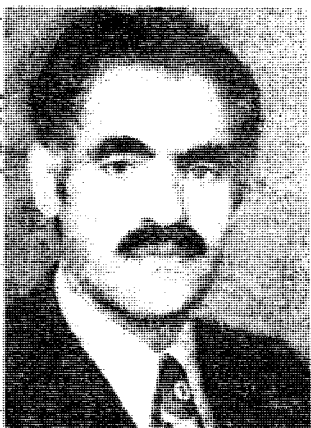
ماموّستا قادر فه تتاحی قازی

عەللامەدیهخودا

مامۆستا عەلی مە عروف شارەزووری

سەیدعەبدولحەمیدحیرەت سەججادی

خەڵاس کە
لەخۆبویەوەو،خوێ لێ مەڵاس کە
* * *

٨

لاقێکی بودوشی بۆقەرزکردن
"" ""
دایرشت گەڵاڵەو،خۆدەربازکردن
لاقێکی هەبوو،دوی قەرزکردن
* * *

٩

لاقێکی هەرلەدیوانێیە
"" ""
دایمەلاقێکی،لەدیوانخانەی
تەرخی ناکات و،هەربەوبەهانەی
* * *

١٠

لاقی کرێی دەوێ
"" ""
لاقی کرێی دەوێت،یاقەدەم پوڵی
وایان فێرکردوی،یاخۆت ماقوڵی
* * *

١١

لاقی ماری وچاوی مێرو
نانی مامۆستای کێ دی
کێ چاوی مێروی ،دی ولاقی ماری
یانانی مەلای،خستبێتەزاری
* * *

١٢

لای قەبرانم
لێ گرتوە
لای قەبرانیشم ،هەرلێ گرتوونە
پرسیاری دیکەم،زۆر لێ کردوونە
* * *

١٣

لایەکی سەرت لەوێبتاشەو
لای دیکەشت لێرەبتاشە
لەوێ هەرلایەك ،سەرت کەبتاشی
لای دیکەت دەبی،بێی لێرەبتاشی
* * *

١٤

لوتی داژەنیوە
"" ""
لەسەرچیە ولوتی،بۆچ داژەنیوە
کارەکەی پێشوی،خۆی بۆنەدیوە
* * *

١٥

لوتێکی بای دێنی و یەك باران

لـوتـی بـای دیـنـێـت،وەك جـاری جـاران
ئـەولـوتـەی دیـکـەی ،شـلـێـویـەوبـاران

* * *

١٦

لۆغەت لەزاری دا

حــەك لــوغــەت کـەویّ،لــەزمـان وزارت
دەی دەگــەلّ وتــەو،ئــەتــوار وکــارت

* * *

١٧

لۆکەی دەگویّ ئاخنیوە

"" ""

دەی بـۆچـوەلـۆکـەی،دەگـویّ ئـاخـنیوە
چـاوی وازەقـن و،چـیـشـیـان نـەدیـوە

* * *

١٨

لەئاخوڕی خوای لەوەڕاوە

دانـگــەوئــاخــوڕی خـوای،بـۆدانـدراوە
چـاکـی پـیّ خـوراوەو،بـۆی ڕێـزەدراوە

* * *

١٩

لەئاشی زۆری پێچوبو لەڕێیە پەلەی دەکرد

چـوبـوبـۆئـاشـی و،دەرەنـگ هــاتــەوە
پـەلـەی بــولـەڕیّ،تـۆڵـەی بـکـاتــەوە

* * *

٢٠

لەئاشی سەریّ لیّ مەکە

"" ""

بـەرزەفـڕبـی وچـی،جـێـگـەو ژێـرخـاکـە
لـەئـاشـی سـەرێـی،لـیّ نـەکـەی چـاکـە

* * *

٢١

لەئاقلّی دائامۆزای کەرێیە

"" ""

ئـەوعـەیـبـانـەشـی،هـەمـوی هـەرلـیّ یـە
لـەئـاقـلّـیـش بـراو،خـزمـی کـەریّ یـە

* * *

٢٢

لەئاوی خوڕێن مەترسێ و لەئاوی مەندبترسێ

ئـاوی خـوڕبـێ تـرس،خـۆتـی پـێـدادە
ئـاوی مــەنـد تـرسی،هـەیـەولـێـی لادە

٢٣ * * *

لەئاوی قوڕڕاو ماسیان کەدەگرێ،دەچی تۆبۆڕا و

ماسی چاکتردەگیرێن چاتریش دەگیرێن،لەئاوی قوڕڕا و

٢٤ * * *

لەئەسپی دابەزی و چۆن تۆلەئەسپی ،هاتیەخواربەغار

سواری کەرێبو سواری کەرێبی،بەبێ جل وهەوسار

یان "" ئەوەی لەئەسپی،بۆکەردابەزی

"" "" هۆشەوشعورو، ئاقلی دابەزی

٢٦ * * *

لەئەم خەرمان ئەلەم خەرمانەو،تاخەرمانێ تر

بۆئەم خەرمان مەترسێ ویەقین،بۆت دەکەم هی تر

٢٧ * * *

لەئەوگوێیەی دەباتە کەپێی خۆش نەبێ،بیلێی چیدیکە

گوێیەکەی دیکەی لەم گوێی دەبابۆ،گوێیە کەی دیکە

٢٨ * * *

لەئەوکەسەی بترسێ لەوەی بترسێ،کەچاکەت بووەبۆی

چاکەت دەگەڵ کردوە خەراپێك زۆریش،خەراپترلەخۆی

٢٩ * * *

لەبالۆلیان پرسی دەڵێن ڕۆژێکی،پیاوێکی ماقوڵ

خزمت کێیەولامی داوە چۆتەدیدەنی و،پرسیاری بالوڵ

خۆ ئەمن هێشتا پێی گوت ئەی زانا،تۆخزمت کێیە

جارێژنم نەهێناوە ئێمەش جیرانین،هیوامان پێیە

"" "" بالولیش وەك خۆی ،ولامی دا وە

"" ""	دەی خۆمن هێشتا،ژنم نەهیناوە
٣٢	* * *
لەسەرهەموخزێنەیێکی	خەزێنەوزێڕی،کێوی و کەلاوان
ماری لەسەرنوستوە	مارێك لەسەریەو،کردوشیەپاوان
٣٣	* * *
لەبن هەوران بێ	لەپشتی هەوران،یاهەرئەولاتر
دەیبینمەوە	تادەیبینمەوە،بۆی دەبمەشاتر
٣٤	* * *
لەبنەوبڕە	دەبینرێ زۆرکەس،هێدیەوپڕە
"" ""	بەلاَم لەبنەوەو،دەبنەوەوبڕە
٣٥	* * *
لەبنەوە	دڵخۆشێکی هەر،لەبنەوەی هەیە
دڵخۆشی هەیە	باپوچەڵ نەبێ و،تۆبڕۆوڕوی دەیە
٣٦	* * *
لەبۆپیاوی دەستەوستان	پیاوێك ئاوابێ،واش دەستەوستان
فەرقی نیەگەرمێن وکوێستان	بۆوی فەرقی چیە،گەرمێن وکوێستان
٣٧	* * *
لەبوکێ نیەسەروزمان	بۆکێکی فەقیر،بێ سەروزمانە
لەخەسوی نیەدین وئیمان	خەسوش دینی نیەو،زۆربێ ئیمانە
٣٨	* * *
لەبەختانمە	ئێستام هەرهەنە،پێشوش نەبڕاوە
"" ""	شانس وبەختی منن،وای لێ نوسراوە
٣٩	* * *

لەبەختا نمە	لەبەختانمەهەر،وەك موچەوەقم
"" ""	وەڵلا لەداخان ،کەم ماوەبتەقم
٤٠	* * *
لەبەختی دزانە	بەختیان بەکارە،لەشانس دزانە
سەگەل شەڕیانە	سەگەل چەق ولور،شەڕیانەبزانە
٤١	* * *
لەبەدعادیانی	لەبەدعادیانی،یان چاونەزێری
"" ""	لەکاری پێکراو،هەرخۆدەبوێری
٤٢	* * *
لەبەربێ کفنیان ماوە	لەبەربێ کفنیان،ماوەونەمردووە
"" ""	پێشترزۆری وەك،خۆی بەڕێ کردووە
٤٣	* * *
لەبەر بێنانیە	لەبەربێ نانیەی،زۆریش برسێتی
کاغەزی دەخوات	قاقەزان دەخواو،جیرەجیرێتی
٤٤	* * *
لەبەرەتۆنەبا	لەبەرتۆنەباو،هەرهەبای بریا
سەن لەسەردەڕیا	هەرسەگ لەسەرمان،دەهات ودەڕیا
یان ""	خۆی وەبەرهێناو،زوێکی ڕاپەڕی
"" ""	لەبەرتۆنەبا،سەن لەسەردەڕی
٤٦	* * *
لەبەرچاوم کەوت	لەپێش چاوانم،کەوتووەتاکوهەم
"" ""	فکروبیریشی،هەرنیەوبۆنەکەم
٤٧	* * *

لەبەرچاوی بووە دێودرێنج
بـۆتــەدێـوودرێــنــج ،لـەبـەرچـاوانـی
لـێـی تـۆرائـەویـش ،بـەبـێ تـاوانـی

*   *   *

٤٨

لەبەرخاتری خاتران دەچتەسەردینی کافران
لـەخـۆشـەویـسـتـی و،خـاتـری خـاتـران
دەشـتــەسـەردیـن و،ئـایـنـی کـافـران

*   *   *

٤٩

لەبەرعەرزی بەقەوەت
لـەم عـەرزەی بـەهـێز،کـەتـێـی ڕامـێنـی
هـەرزنـی وداڕو،جـانـی چـۆن دێـنـی

*   *   *

٥٠

لەبەرێم نیەولە پشتێم نیەشۆڕەسوارم ڕۆ
"" ""
"" ""
خـزمـێـك نـیـەنـیـزیـك،بـۆدایم وبـابـم
ئـەمـنـیـش داماوم و،لـێی حـاڵـی نـابـم
شـێـنـیـی بـۆبـگـێڕم و،شـۆڕەسـوارم ڕۆو
جـاچـۆن بـۆوکـارەی،پـەشـیـمـان نـابـم

*   *   *

٥٢

لەبەهاری نەهاتو لەکەوێ نەگرتو لەدۆمەی ژن کوشتو
"" ""
بـەهـارلـەڕێـگـاو،خـۆی تێ نـەخـسـتـبـوو
هـێـشـتـابـۆزەردۆش،کـەوی نـەگـرتـبـوو
دۆمـەی قـوڕوەسـەر،گـەلاڵـەی داڕشـت
ماڵ ڕمـاوڕەشـۆی،ژنـكـۆڵـەی کـوشـتـبـوو

*   *   *

٥٤

لەبەیانی ڕاهەتائێوارێ شان وپیلان دەکوتێ
لـەسـبـەیـنـێ زوڕا و،تـاکـوئـێـوارێ
بـارلـەسـەرپـشـتـم،نـاهـێـنـنـەخـوارێ

*   *   *

٥٥

لەبەینی جوتەی کەرو
لـەبـەیـنـی جـوتـەی،ئـەوبـێ زمـانـانـە

قاترداگیرم خواردوە گیرم خواردکەرو،ئێسترشەڕیانە

* * *

٥٦

لەبەینێ هەوروساوی بێ هەردەیبینمەوە،وەعدەم پێ داوی
دەبیینمەوە ئەگەرچۆبیێتە،نێوهەوروساوی

* * *

٥٧

لەبێ خەبەران ئەوەی بێ باس و،بێ خەبەرماون
کەشکێك سلاوەت کەشکێك سلاوەت،زۆربەجێ ماون

* * *

٥٨

لەبیر کەس ئەوکارەچکۆڵەی،بێی بۆهەڵپاچی
ناچی وابکەی تازەخۆ،لەبیرکەس ناچی

* * *

٥٩

لە پاش چل ساڵ سواڵ لەپاش چل سالاّ ن،سواڵ وگەڕانێ
کردن نازانی جومعەکەنگێیە بۆدەبێ جومعەو،شەموی نەزانێ

* * *

٦٠

لە پاش ساڵێ لەپاشی مانگ و،ڕۆژویان ساڵێ
سلاّ ماڵێ تەشریفێ بێنی و،جاسلاّماڵێ

* * *

٦١

لە پشت حەوت کێوان بێ بەم حەبایەی وا،زەردوشینمەوە
دەبیینمەوە لەپشت حەوکیێوان،بێ دەیبینمەوە

* * *

٦٢

لە پیاوی مات بترسێ لەوەی بترسێن،ماتەوبێ دەنگە
"" "" هەڵەوەڕدەڕوات،خۆی کاری لەنگە

* * *

٦٣

لە پیاوی نامەرد بترسێ

تۆبترسێ لەوەی،خوێڕی ونامەردە
تۆچاکەی بۆبکەو،پاداشی بەردە

* * *

٦٤

لە پێستی خۆی ناجوڵێتەوە

لەنێوکەوڵی یا،نێوتاروپۆیدا
ناجوڵێتەوە،لەپێستی خۆیدا

* * *

٦٥

لە پێستی خۆی نایەتەدەرێ

بانگی کەچەندی،سوێندیشی بۆبخۆی
نایەت بۆدەرێ ،لەنێوپێستی خۆی

* * *

٦٦

لە پیکێش دەداو لەما پیکێش

دایمە لێ دەدا ،وایەولەپیکێ
دوایی پێ نایەو ،جالەماپیکێ

* * *

٦٧

لەتاوهەڵوای دەمە نجەڵێ کەوت

ئەوەندەی ئیشتیا،چوبوبۆهەڵوا
کەوتەنێومەنەجەڵ،باتێری لێ بخوا

* * *

٦٨

لەترسان گووی بەخۆداکرد

دیتی ولەترسان،کردی بەخۆ دا
هەربۆیەش چوبو،دوازدەی بەنۆدا

* * *

٦٩

لەترسی گێرەی خۆی کردوشتر

خۆی کردەوشتر،لەترسی گێرە
هەربەومەساسەی،تابیکوتی خێرە

* * *

٧٠

لەترسی ماری چومەنێو ئاوری

خۆم شاردۆتەوە،لەترسی ماری
لەنێو ئاوریش بم،خۆنادەم دیاری

٧١ * * *

لەتفەنگی بەتاڵ دوکەس لەتفەنگی،بێگوللەوبەتاڵ

دوکەس دەترسێن دەترسێن لەچۆل،بی ویاهەرلەماڵ

٧٢ * * *

لەتۆحەرەکەت ببزوی وئەتۆش،خوت وەجولێنی

لەخوای بەرەکەت بەرکەتت لەخوای،ڕۆزیت بۆدێنی

٧٣ * * *

لەتەنبەڵیە ی لێی دالێی ڕاسێ،یاخوی لێ بادا

بەشی کەسی نەداوە لەتەنبەڵیانی،بەشی کەس نادا

٧٤ * * *

لەجێگایەکی دانیشە بۆدانیشتنی خۆت،جێیەك بستێنی

هەڵت نەستێنن هیچ کەس نەتوانی،هەڵت بستێنی

٧٥ * * *

لەچاڵێ هاتەدەر لەچاڵ هاتەدەر،شوکرانەی دەبژارد

دەچالاوێ کەوت کەوتەچالاوێ و،ڕوحی پێ ئەسپارد

٧٦ * * *

لەچرایەکی تۆچرایەك دانێ،نیوئەومەیدانە

هەزارچراهەڵدەبێ گردەگرێت هەزار،چرای دیکانە

٧٧ * * *

لەچوارپەلان جێگای زۆرخۆشە،کانی ونیوباغە

گوێی ساغە لەچوارپەلانیش،تەنیاگوێ ساغە

٧٨ * * *

لەچوارلاقان مالات وچوار لاق،لە ژوروێولەدەر

پشیلێکی کوێری هەیە شك نابالەپشە،کوێرەکەی بەدەر

* * *

٧٩

لەچۆلیت لێ نەقەوماوە دەی خۆلەچۆلیت،لێ نەقەوماوە

"" "" ئەوەهەراوبەزمەت،بۆکێ دانـاوە

* * *

٨٠

لەچەکان هەیتی حەیزەران،لەنێوچەکان دا

حەیزەرانی هەیە کاریلەش لەنێو،کوروشەکان دا

* * *

٨١

لەحەسودیان لەبەرحەسودیان،هەڵنایەن چاوی

چاوی هەڵنایە نێوبانگی ڕۆیووە،هەربەبەدناوی

* * *

٨٢

لەحەوت ئاشان گەڕاوهاتەوە،هەرحەوئاشەکان

مستەئاردێکی نیە نەیبومستێك ئارد،تابیکابەنان

* * *

٨٣

لەحەوت حاسمانان لەحاسمانەکان،لەسەردونیایە

ئەستێرێکی نیە ئەستێرێکی نیەو،چی پێ شك نایە

* * *

٨٤

لەحەیفێ خەلکی قونی لەداخی خەڵکی،نەنهاڕوژوێنی

مندالی خۆت مەدرە قونی مندالت،بۆچی دەدڕێنی

یان "" لەداخی خەلکان،مندالەکەی خۆت

"" "" قینگی بدڕێنی،عەیب وعاردێبۆت

* * *

٨٦

لەحیزی کەوتووەو لەحیزی کەوتووەو،دەلاڵێ دەکات

دەلالێ دەكات كوڕیش بۆسونەت،كردنیٚ فێردەكات

* * *

٨٧

لەخششەی تالوی خشپەی قانگەلۆشك،تالووپڕوپوش

دەرەوێتەوە بێ لێی دەترسێ و،لێی حالی ئەتوش

* * *

٨٨

لەخواردنێ هارە هەرچی بۆی بێنی،دەخواپێی خۆشە

لەكارێ بیمارە بۆكارێش چەندی،تۆبلەی نەخۆشە

* * *

٨٩

لەخۆشیان لاقی بیبینی بەختی،ئیقبالی بەرزی

وەعەرزێ ناكەوێ لەخۆشیان لاقی،ناكەونەعەرزی

* * *

٩٠

لەخۆیی بی دەنگ وبێ باس،هەربیگوزەرێنی

مەهاڕوژوێنە پێم خۆشەولەخۆی،نەهاڕوژوێنی

* * *

٩١

لەخەزوران بەچەمبەرە لەمالێ خەزوران،گریانە وچەمبەر

لەباوانان بێ خەبەرە نێوباوانەكان،بێ باسەوخەبەر

* * *

٩٢

لەخەڵكی عادەت خەڵكی داینابوو،كردیانەعادەت

لەئێمەش عیبرەت ئێمەش بەعیبرەت،بەكردی بابەت

* * *

٩٣

لەخێروبێری من دەرچوم لەخێر،یاچی بووەبێری

چۆمەدەرێ چیدیش واهاسان،بابوم نەبژێری

* * *

٩٤

لەدونیایەهەرچاکەچاکە
"" ""

تاکوپیێت بکرێ،ئەلەو دونیایە
چاکەیەوتەنیا،ناچیت بەزایە

* * *

٩٥

لەدوی چوان مەڕۆ
"" ""

لەدوی چوان مەڕۆ،لەم ڕێی وشوێنە
نەفعێکی نابیت،لەخۆێ بڕەوێنە

* * *

٩٦

لەدرێژایەی دەردێنی و
دەبەرینایەی دەکاتەوە

پێم وابی درێژەو، باکەم بێتەوە
دەگەڵ بەرینیەی، بایەك بێتەوە

* * *

٩٧

لەدەرکەی کەست دابی
لەدەرکەت دەدەنەوە

تۆدەرکەی خەڵکیت،هەرکاتێ گوتاوە
دەرکەکەی تۆیان،دوهێندەکوتاوە

* * *

٩٨

لەدین
دەهەری بوم

لەدین دەهەری بوم ،دیتمن لەداخان
کەمی مابوبڕۆم ،یەك جاربۆشاخان

* * *

٩٩

لەدێ سەیدی لێ نەبوبەبیبارین
دەگوت خاڵ سەیدبرایم

دێیەك لێی نەبوو،سەیدێك بەدایم
بیباریان نێونا،مام سەیدبرایم

* * *

١٠٠

لەڕاوکەری نوێ وایە
ڕاوکەری کۆن کوێرە

لەڕاوکەری نوێ ،ڕا وی وتێ بینی
کوێرەڕا وکەری،کۆن هیچ نابینی

* * *

١٠١

لەڕدێن شینی؟؟
"" ""

فەرمویەڕدێن شین،دەگەڵ ئاکاری
بەس لێ بدالافی،چی وتۆبەکاری

١٠٢ * * *

لەڕۆژێکی — هەرلەڕۆژێکی،واش هاتووەبگەڕێ
وادەگەڕێ — تاجڵغەبگێڕێ،بۆکێشەوشەڕێ

١٠٣ * * *

لەڕوم هەڵنایە — لەڕوم هەڵنایەت،هەربیڵێم تازە
"" "" — ئی وای بۆبێنەو،کەیفی پێ سازە

١٠٤ * * *

لەڕەشی — لەڕەش بێ وبەڵەك،یاهەرلەکوێ بێ
دەکوژێ — دەیکوژی لەسەر،باسك ولەسوێ بێ

١٠٥ * * *

لەڕەشی ڕەشتر — لەڕەش ڕەشتربێ ،دەی کواچ ڕنگە
چ ڕەنگێك هەیە — چیەبەزم وهەراو،ئەودەنگەدەنگە

١٠٦ * * *

لەڕەشکێنەی چاوی — لەڕەشکێنەکەی،چاوی لەیلایە
لەیلێ بڕوانەمەجنونی — مەجنونت کەدی،کارت یەك لایە

١٠٧ * * *

لەزستانێ شەوێك — بابۆزستانێم،هەڵکەوێ شەوێك
لەمێران هەوێك — بۆمێروپیاوان،دەسکەوێ هەوێك

١٠٨ * * *

لەزۆری زۆر ولەکەمی کەم — لەزۆری زۆرمان،دەبڕۆوبۆبێنە
"" "" — لەکەم باکەم بێ و،ئاوای پێك بێنە

١٠ ٨ * * *

لەزۆرگوتنێ دا — لەنێوزۆرقسەو،ئەوزۆرەبڵێ یە

ڕاستی ون دەبێ — نـازانـی ڕاسـتـیـش،ون بـووەلـەکـوێ یــە

*   *   *

١٠٩

لەزەمانی جانی — لـەوزەمـان جـانـی،ئـیـبـنـی جـانــەوە

بنی جانیەوە — وەکــوئــەوکـاتــەی،نــەدرۆشـانــەوە

*   *   *

١١٠

لەژنێ‌ژنەو — کـاری ژنـان هـەمـوی،کـردبـەخـاوێـنـی

لە پیاوی پیاو — کـاری پـیـاوان چۆن،بـۆی دادەمـێـنـی

*   *   *

١١١

لەژێرئەم کاسەیە — تـێ‌بـگـەیـن لـەکـاسـەو،ژێـرکـاسـەخـاسـە

نیم کاسێك هەیە — لـەژێــرئـەم کـاسـەی،زۆرقـاڵ وبـاسـە

*   *   *

١١٢

لەساجی عەلیان داناوم — پــەرۆشـــی تـــۆمـــەو،ئـــەواش کـــۆلاوم

"" "" — دەنـالــەســاجـی،عـەلـیـان دانــاوم

*   *   *

١١٣

لەساڵێ ڕاوەستاوی — لـەسـاڵـێـی ئـەگـەر،لـێ ڕاوەسـتـاوی

لەمانگێش ڕاوەستە — بـۆمـانـگـێـك ودوان،بـۆچی تـەنـگـاوی

*   *   *

١١٤

لەساڵێ و — هــەروابــەدەگـمـەن،لـەمـانـگ وسـاڵـێ

لەمانگێ — تـوش بـیـن بـیـبـیـنـیـن،ئـاوالـەمـاڵـێ

*   *   *

١١٥

لەسایەی قوتبی بالاگیرەوە — لـــەســایـــەی قـــۆتـــبـــی،بـــالاگـــیــرەوە

ون دەکاتاقمانەجوتێ بە.یرەوە. — گـون تـاقـمـانـەجـوت،بـەبـرای مـیـرەوە

*   *   *

١١٦

لەسایەی گوڵەگەنمێکی سەت
گوڵەجۆ ئاوێ دەخواتەوە
لەسایەی گوڵی،گەنمی خۆنەوە
گوڵی جۆ زۆردێن،ئاوێ بخۆنەوە

* * *

١١٧
لەسایەی منالآن
تێری خواردلەچەنگالآن
لەسایەی دەستەی،بچگۆی منالآن
تێری خواردلەدێی،یامالّی خالآن

* * *

١١٨
لەسبەێنێ
زۆترنیە
لەسبەێنێ زوتر،نیەهەربەیانی
دەبێ حالّیم کەی،لەزەڕیازیانی

* * *

١١٩
لەسروترِی
یەك حالّین
لەسرِ وترِی یەك،جوان ئاگادارین
وەك ئاگاداریش،بۆیەك خەمخوارین

* * *

١٢٠
لەسوری دۆڕاندلە
کایەی تێهەڵدێنێتەوە
لەسوری دۆڕاند،دەی ویست لەکایە
تۆڵەی بکاتەوەو،نەدۆڕێ کایە

* * *

١٢١
لەسۆغرەی وشتر
رِێوی هەڵدەهات
کەسێك بۆسۆغرەی،وشترگرتنێ‌هات
رِێوی ترسابوو،بەتاوهەڵدەهات

* * *

١٢٢
لەسەرئاورانی
"" ""
ئەوپەلەوهەلەو،رِێ دەرنەکرانی
بۆتۆپێت وابو،لەسەرئاورانی

* * *

١٢٣
لەسەر
ئەوپێی ودانەی
رِێ داگرەولەسەر،ئەوپێودانەی
پێی دەگەی هەربەو،نێوونیشانەی

١٢٤ * * *

لەسەرچاوی کوێری لـەسـەرچـاوی کـوێـر،دایـنـێ وبـڕوانـە
دانیی چادەبێتەوە چـاك دەبـێـتـەوە،ئـەوەنـدەجـوانـە

١٢٥ * * *

لەسەرچ ڕێیان نەبی لـەسـەرهـیـچ ڕێـگـا،نـەبی هـیـچ تـەونـان
چ خەونانیش نابینی بـەهـیـچ کـەسێك وە،نـابـیـنـی خـەونـان

١٢٦ * * *

لەسەرچلەدرویکیش بی لـەسـەردرویـکـی و،یـاچـی بـڕوێـنـم
ئاغایەتیٚخۆم هەردەگەم ئـاغـایـەتـی خـۆم،زیـاتـردەنـوێـنـم

١٢٧ * * *

لەسەرزوێلەچەرمە بـەشـەرتـی پـێـسـت و،یـازوێـلـەچـەرمـم
"" "" قـەرارمـان داوەو،لـێـشـی دڵ گـەرمـم

١٢٨ * * *

لەسەرسینگ و خـۆوەجـوڵـێـنـی،کارسـازدەکـریٚ بـۆت
پەتی خۆت دانیشە دانـیـشی لـەسـەر،سـینـگ وپـەتـی خۆت

١٢٩ * * *

لەسەرقەدە بـۆت لـەسـەرقـەدە،زولـێـی حـاڵـی بـوم
"" "" لـەوبـارەش هـێـنـدێك،هـەرلاگـیـری بـوم

١٣٠ * * *

لەسەرسەبریٚخوای لـەسـەرسـەبـرۆکـەو،هـێـدی ئـەوخـوایـە
ڕاوەستە ڕاوەسـتی بـاشـەو،ئـەمـنـیـش پـێـم وایـە

١٣١ * * *

لەسەرنازانمی چـیـدی خـۆمـەحـتـەل،نـاکـەم وەکـوپـار

دادەگرم لـەسـەرنـازانـمـی،دادەگـرم ئـەوجـار

١٣٢ * * *

لەسەرومالّم زیادە لـەمـالّ وسـەرمـان،زیـادیـشەوکـەمێـك

"" "" پـێـی بـەڕێ دەچـین،چـەنـدرۆژودەمـێك

١٣٣ * * *

لەسەرەوەمزەوقە لـەڕوی تـێـفـكـری،شـادیـشـەوزەوقـە

لەبنەوەش تەوقە لـێ بـنـۆڕی لـەبـنـیـش،دەیـبینی تـەوقـە

١٣٤ * * *

لەسەرێ جێی نیەو لـەجـێـی گـەوران ئـی،مـامـی وبـابـیـشی

لەخوارێش دانانیشێ جـێگـەی نـیـەولـەخـوا،رێـش دانـانـیـشی

١٣٤ * * *

لەسەری مەڕۆ چـیـدیـكـەی لـەسـەر،نـەڕۆی لـەویـاسـە

"" "" دوایـی پـێ بـێـنیت،ئـاواپـێـم خـاسـە

١٣٥ * * *

لەسەی زۆرلەسەی سـەترە،وەكی دەبیـنـی

سەترە هـەتـڵـەی ناكائەو،پـەڕولـكـەی شیـنـی

١٣٦ * * *

لەسێ دارەی لـەسـێـدارەكـەی،حـاكـمـم دەن بـێـنـن

حاكمم دەن پـەتـی خـیـنـكـانـدێـم،لـەسـتۆبـهـاڵـێـنـن

"" "" لـەقـسـەونـەسـتـەقـی،پـێـشـیـنـیـەكـانـم

"" "" لانـادەم بـەسـیـەو،مـەم هـاڕوژۆیـنـن

١٣٨ * * *

لەشارێراهاتومو بـۆخـۆی هـەرئـێـسـتـا،هـاتـوەولـەشـاری

خەبەری شاری دەپرسی لەمن دەپرسێت،باس وئەخباری

١٣٩ * * *

لەشاهۆ کێوەبەرزەکەی،پێی ئەڵێن شاهۆو
ئەیبابۆپاهۆ گرتیان وبردیان،بوشاری پاهۆو

١٤٠ * * *

لەشکری لەبەرهەموان لەشکری هێناو،وای لەسان داوە
ڕاوەستاوە لەبەرهەموانیان،قنج ڕاوەستاوە

١٤١ * * *

لەشەرمان لەشەرمان سەری،هەڵنایەوچاوی
سەری هەڵنایە تەماشای بەختی،واخواپێ داوی

١٠١ * * *

لەشەڕی مێوژو لەشەرخۆمێوژو،گوێزنابەشنەوە
گوێزان نابەشنەوە ڕۆژێك دێ ویەکتر،هەرناناسنەوە

١٠٢ * * *

لەشێری ترسان لەشێربترسێم،عەیبیش نیەکاکە
عەیب نیە دەی تۆئازاتری ،بۆورێگەی ڕاکە

١٤٣ * * *

لەشیری دایکت لەشیری دایتان،هێندحەلاڵ ترە
حەلاڵ ترە لەمنەت وبوڵەی،خەڵکیش چاترە

١٤٤ * * *

لەشی گوناح لەش وگیانەکەی،زۆرگوناح کاری
کاری نابی دەرکەوێ و، یابدرێ دیاری

١٤٥ * * *

لەعنەت لەڕێی درم
کوڕی کەس نابێ بەکوڕم

نەحلەت لەم ڕیشەی،واشرم ودرم
کوڕی ئەم خەڵکەی،کواچۆن بۆوەکورم

* * *

١٤٦

لەعۆدەی
دێمەدەرێ

پێم خۆش نیەزەرو،زیانان لەخۆدەی
بۆخۆم دێمەدەر،بێ شك لەعۆدەی

* * *

١٤٧

لەعیسایان داوە
موساتاساوە

دوێنێ هێندێکیان،دابوولەعیسا
هەڵدەهات موسا،ئەورۆردەترسا

* * *

١٤٨

لەقامکی دەستی خۆم
بەدەرکەس
پشتی منی پێ ناخورێ

جویی نینۆکی خۆم،ئەلەودونیایە
پشتمی پێ ناخورێ،دەی جاهەروایە
کواکێ دەتوانی،جویی قامکی دەستت
بخورێنی پشتی و،جێگای مەبەستت

"" ""

* * *

١٥٠

لەقسان
"" ""

لەقسان هەردوێنێ ،کاتی ئێوارێ
ڕێی کەوتن بەشەق،تاپردی خوارێ

* * *

١٥١

لەقسەی خۆێ
ناچێتەدەرێ

لەقسەوقەولی خۆی،پەشیمان نابێ
سەروماڵی بچێ و،دونیاش خەرابێ

* * *

١٥٢

لەقوماروگەمەی
خۆت بپارێزە

لەقوماروگەمەی،تۆخۆبپارێزی
جوان حاڵی دەبی،جاچەندبەرێزی

* * *

١٥٣

لەقون کوچکیان دانا
«« ««

خۆی زۆرهەڵکێشا،بەهێزوتوانا
هەرلەقون کوچك و،تەندوریان دانا

* * *

١٥٤

لەقەدەربەرەی لاقت راکێشە

رازی بەژیانی ، وەزعی دەرویێشی
لەمیزان بەرەی ،لاقت رابکێشی

* * *

١٥٥

لەقەندشیرن تر وێنەی نەباتی

لەکاتی خۆشی و،بەزمان داهاتی
شیرن ترلەقەند،هەروەك نەباتی

* * *

١٥٦

لەقەولی خۆت پاشەکشەی نەکەی قەت عەیب دارنابی

تۆسوربی لەسەر،وەعدەویەڵێنی
تاهەی رورەردی و،کزی ناهێنی

* * *

١٥٧

لەقی لێ نەدەی

خۆزۆرچاکترەو،لەئی پیێشوی خۆت
لەقی لێ نەدەی،هەرچی بیێنی بۆت

* * *

١٥٨

لەکاکلاٚنم تیٚرخوارد نۆرەی تویکلاٚنە

تیٚروپرم خوارد،ئەلەوکاکلاٚنە
ئەوجارجابابچم،نۆرەی تویکلاٚنە

* * *

١٥٩

لەکتێبێی گورگیش ئەوەنەنوسراوە

لەکتیێبیێ گورگیش،خۆنەنوسراوە
ئەوهەڵلا وبەزمەی،بۆم ریێزدراوە

* * *

١٦٠

لەکشت وکاڵێ تەنیا خەرمان سوتاندنێ دەزانێ

لەکشت وکاڵ و،چون بۆکویێستانێ
خەرمان سوتاندنێ،تەنیادەزانێ

١٦١ * * *

لەکلێ لێی بڕوانەجوان،دەی وەکومەبلێ
هاتۆتەدەرێ ڕێك وپێك وجوان، هاتەدەرلەکلێ

١٦٢ * * *

لەکن ئاوری دانیشی بچیتەلای ئاوری و،دانیشی کێ بێ
پرپشکت دەپەڕێتێ خۆدەبێ پرپشك و،دوکەڵی جێ بێ

١٦٣ * * *

لەکۆلکەی ڕەوێومو لەبەرکۆتەرەی،ڕۆیشت بودەرباز
بەسەربەرازی داکەوت زۆریش نەڕۆیبو،کەوتەسەربەراز

١٦٤ * * *

لەکوێ پسا دیتت لەکوێ پسا،ئاوری وێ بدەوە
لەوێی گرێدەوە بیگرەوهەرزوێکی،لەوێی گرێ بدەوە

١٦٥ * * *

لەکوێقابلەمەی ئاشە لەکوێ قابلەمەی،ئاشەوهەراشە
کەچەڵ فەرڕاشە کەچەڵ لەوێیەو،حازروفەڕاشە

١٦٦ * * *

لەکەرێیان پرسی کوێ لەکەریان پرسی و،گوتیان کەرخەمان
خۆشەگوتی :سەرخەرمان کواکوێت پێخۆشەو،گوتی سەرخەرمان
گوتیان ئەگەرنەبوو گوتیان دەی بەڵکو،ڕێگات هەرنەبێ
گوتی دەورویەری دەیگوت پێ ڕازیم، دەوروبەرهەبێ

١٦٨ * * *

لەکەرێ بکەوی و لەئەوەزع وحاڵەت،تۆچی لێ بزانی
نەك لەکورتانی لەکەرێ بکەوی و،نەك لەکورتانی

* * *

١٦٩

لەکەرێکی دەگەڕێ
پێوەناڵێکی پێوەبێ

دەیویست پەیداکا،گەڕاچەندساڵێك
کەرێك پێیێوەبێ،هەرپێوەناڵێك

* * *

١٧٠

لەکەس باکی نیە
"" ""

لەکەس باکی نیەو،هێندەبێ باکە
نازانم بیری ،چۆن کردوەکاکە

* * *

١٧٢

لەکەس وکاری خۆم
هەرئەتۆم ماوی

لەنێوئەوهەمو،خزم وکەسەی خۆم
تەنیاخۆئەورۆ،هەرتۆی ماوی بۆم

* * *

١٧٣

لەکەل سەرکەوی
نابی دواکەوی

ڕۆژێك هەردەبێ،لەکەل سەرکەوی
بەشەرتێ لەگەل،نابی بەرکەوی

* * *

١٧٤

لەکەللەی
داوە

پەتکت پساندووە،یان دەرکراوێ
چ بووەئەوساڵ بوچ،لەکللەی داوێ

* * *

١٧٥

لەکەلێنێم
لێ ڕاوەستاوە

لێم ڕاوەستان لە،فرزەوکەلێنێ
ئی باش وچاکتر،بۆلای خۆی بێنێ

* * *

١٧٦

لەکێهەتەویلەی گەورەبویە
"" ""

لەکام تەویلەی،چۆن گەورەبویە
لەرێووشوێنی خۆت،بۆهەتڵەبویە

* * *

١٧٧

لەکێهەتەویلەی هاتویەدەرێ

لەکام تەویلەی،کواکەی هاتیەدەر

"" ""

پێم بلێ بزانم،دادەی فەرخەکەر

١٧٨ * * *

لەگابۆری دا

"" ""

هەرکارەسات و ، ڕوداویان زانی

دای لەگابۆڕوەك،کەس وخزمانی

١٧٩ * * *

لەگاکە

هەرکلکن بۆماوە

لەگاکەی تەنیا،کلکی بۆن ماوە

زیادی زەرەریەو ،وای بۆم ڕۆناوە

١٩٠ * * *

لەگایەکی

چ بدەم بەبرایەکی

باشەدەی جامن ،لەگۆشتی گایەك

خۆچوێلەکەش نیە،چ بدەم بەبرایەك

١٩١ * * *

لەگڕکەی فڕکەی دەکا

لەترێزوی ئەچەمێتەوە

لەگڕکەی فڕکەی،دەڕواودێتەوە

بۆلەترێزۆکەی،ئەیچەمێتەوە

١٩٢ * * *

لەگورگی برسی ترو،

لەماری ڕوت تر

کێت دی لەگورگی،کوابرسی تربێ

یان هەرلەماری،ڕوت وقوت تربێ

١٩٣ * * *

لەگۆزەکەری ولەدیزەکەری

ئێکم بە٠ونان دادە٠٠ی

لەگۆزەکەریان،هەرلەدیزکەرێ

بە٠ونم دادەرین،لەخوارێ وسەرێ

١٩٤ * * *

لەگوێرەی

خەلکی

پیاوەتیت هەبێ،بۆم چاکەی بەلکی

باشەدەی ئێمەش،لەگوێرەی خەلکی

١٩٥ * * *

لەگەڵای داردەدات — هـــەروالـــەلـــكـــان و،گـــەڵای داردەد ا

"" "" — خـۆلـەئـی ئـــازاو،زۆربـــەكـــاردەد ا

* * *

١٩٦

لەگەڵ ئینسانی خەراپ هات وچۆت — لـەگـەڵ نـاپاكان،ئـام وشـۆت هـەبی

هەبی ئەگەر.ڕەنگی وانیش نەگری — خوی وانیش دەگری،بڕیارچی هەبی

خویان دەگری تۆبچی بۆنوێژێ — تۆبچـوبـۆنـویـژێ،هـەربـۆفـەڕزی خـوا

دەڵێن چۆوەشەڕابی بخواتەوە — دەڵـێن خـۆی تێكرد،چوشـەڕابی بـخـوا

* * *

١٩٨

لەگەڵ حەسلاٰ ن هەموفەسلاٰن — خۆلـەگەڵ حـەسلاٰن،هـەرهـەمـوفـەسلاٰن

لەگەڵ ناحەسلاٰن شتاقەفەسلاٰن — لـەگـەڵ نـاحـەسلاٰن،نـەبی هیچ فـەسلاٰن

* * *

١٩٩

لەگەڵ كاری خوای چ ناكرێ — چ نـاكـرێ بـەخـوای،لـەگـەڵ كاری خـوا

"" "" — ڕوحـمـێـكـت كـردبا،بـەپـیـاوی بـێ نـوا

* * *

٢٠٠

لەگەمەوگاڵتە — گـەمـەولـەشـۆخـی و،یـاری بـووگـاڵـتـە

بۆ شەڕەباڵتە — والـێ یـان تـێـك چـوو،بـۆشـەڕی بـاڵـتـە

* * *

٢٠١

لەلاكی مەلێ — وام بـــۆدانـــابـون،لـەولاكـەی مـەلـێ

هەرماڵەی پەلێ — تـاپـێـتـان ڕابـگـات،هـەرمـاڵـەی پـەلـێ

* * *

٢٠٣

لەلای كلكێی ڕا — چۆوەلـغـاوی كردووەو،لای كـلـك وقـونـی

لغاوی دەكات — دەبـا تـێـی گـەیـبـای،ڕێ دەرنــەچـونـی

* * *

٢٠٤

لەماڵە خۆم دانیشتوم
قسانم بۆسازدەکەن

دانیشتوم بێ باس،لەماڵەکەی خۆم
خەڵکەقسەوباس،سازیان کردن بۆم

٢٠٥ * * *

لەماڵ خەڵك شامرادە
لەماڵی خۆێ نامرادە

دیبوت لەماڵان ، شاوشامرادە
لەکاول بۆکەی،خۆی نا مرادە

٢٠٦ * * *

لەماڵ ژن جوان یاریەتی
لەماڵ ژن گەن زاریەتی

لەماڵی ژن جوان،شادی وسەیرانە
لەماڵ ژن گەندیش،شینەوگریانە

٢٠٧ * * *

لەمەڕدۆشان
چۆکەردۆشان

خۆئەوەی چوبون،هەربۆمەڕدۆشان
هالۆزبووڕۆین،چونەکەردۆشان

٢٠٨ * * *

لەمەلای موفتەخۆرترنیە
"" ""

موفتەخۆرکێت دی،وەك ئەومەلایە
کاری دیکانەی،زیاتر یش لەلایە

٢٠٩ * * *

لەمەمکێ یان کردموە
"" ""

ئەگەرلەمەمکیان،کردەوەولێم بیست
ئەمیش ئەوەلەم،هەرلەخوای دەویست

٢١٠ * * *

لەمەمکێیان
کردموە

زانیومەو لەمەمکیان کردۆتەوە
ئەوجاریش کایەی ،لێ بردۆتەوە

٢١١ * * *

لەمن وابوحورمەتە
لەئەو.وابورپیشوەتە

بەپێ یان بێ وچۆن،هاتوەحورمەتە
ئەوەهات دەیفەرموو،چی بورپیشوەتە

٢١٢ * * *

لەموحتاجێکی دەپرسی لـەمـوحـتـاجـێـکیش،دەچـی دەپـرسـی

حاجەتیشی پێك بێنە دەبـی بـۆی تـێرکـەی،ئـەوزگـی بـرسـی

٢١٣ * * *

لەناڵیش دەداو مـەعلـومـەوئـەگـەر،بیێ بـدا لـەنـاڵـی

لەبزماریش خـوجـێی بـزمـاریـش ،نـامـێـنـن خـاڵـی

٢١٤ * * *

لە نجەولاریەتی دێـوودەچیێ بـەنـاز،لـەنجـەولاریـەتـی

"" "" لـەبـیـرنـاشـتـەوە،دابـی پـاریـەتـی

٢١٥ * * *

لە نجەی دەکا بـۆن هـاتـەخـواریێ ،ئـاواش بـەلـەنجـە

"" "" چـاونـەی ئـەنـگـێوێ،ئـەوزێڕوگـەنجـە

٢١٦ * * *

لەنیسێی خۆی دەترسێ نـیـسێی خـۆی کـەدی،هـەرلـیێ نـەپرسێ

"" "" ئـەوەنـدی تـۆبـڵـەی،وای لـیێ دەتـرسێ

٢١٧ * * *

لەنیکبەتی داباری لـەنـیـۆبـیێ بـەخـتی و،ئـەوبـاری خـواری

ناگاتەهەواری نـاگـاتـەچـادرێ و،هـۆبـەوهـەواری

٢١٨ * * *

لەنێوانی دوبەردان مـن لـەتـۆم دەوێ،زۆربـەدەسـت وبرد

ئاردێکی وردم دەوێ لـەنـیـۆدوبـەردان،ئـاردیـێکـی زۆرورد

٢١٩ * * *

لەنێوزگی خۆی دا لـەنـیـۆزگـی دا،خـۆچـەنـددەوڵـەتـە

چەنددەوڵەتە

چین وئێرانەو،ڕوس وکەڵکەتە

* * *

٢٢٠

لەوسایەی
بێتەئەوپایەی

خۆتۆپێت خۆشە،ئەگەرلەوسایەی
بیگۆڕێ وبێننە،ڕێزی ئەوپایەی

* * *

٢٢١

لەوگوێیەدەباتە
گوێیەکەی دیکەی

لەوگوێیەی دەبات،بۆگوێکەی دیکە
وەستایەولەڕاست،ئەوفاك وفیکە

* * *

٢٢٢

لەوەتی ئەمن نەمدیوی
چەندان خێریان ایٚ دیوی

داخوالەو.وەختەی،ڕامن نەمدیوی
چەند کەسان هاتون،خێریان لێ دیوی

* * *

٢٢٣

لەوەختی خواردنێ
کەس ناناسێ

بۆی بدرویتەوە،گەنمیش بەداسێ
لەوەختی خواردنێ،خۆکەس ناناسێ

* * *

٢٢٤

لەهۆڕدەست پێوەنەگری
لەهەمیانەدەست پێوەناگیرێ

لەهۆڕی دەستی،پێوەنەگری زۆر
پێیوەناگیرێت،لەهەمبانەی بۆر

* * *

٢٢٥

لەهەرزارەی
ئاوازێك دێ

هەرزارەی دیتت، لەخوارێ وسەرێ
هەواودەنگێکی،کوالێ دێت ئەرێ

* * *

٢٢٦

لەهەرکەنێ
پەنێ
یان ""

لەنێوگریان و،گشت پێ کەنینێ
پەندێکی تێ داو،کێ یەنەیبینێ
هەرکەنوکۆسپێ،کەبۆت دێتەڕێ

"" "" پـەنـدێـکـەودەبێ،لـێـی وەربـگری ڕێ

* * *

٢٢٨

لەهەشتێ ومشتێ هـیـچـی پـێ نـەبڕاو،لـەهـەشـتێ ومشـتێ
کواچی گەیشتێ تـەخـشان بـەخـشان و،هەرنـەیگـەیشـتێ

* * *

٢٢٩

لەهەمودیزان ئەسکوێیە نـەك واڕێ ڕەویـەو،دێـتـەسـەرسـویـێـیە
"" "" بـۆهـەمـودیـزێـك،حـازروئـەسکـوێـیە

* * *

٢٣٠

لەهەموگوندان گوندێ مە لـەنـێوکـۆی گـونـدان،تـەنیاگـونـدێ مـە
لەهەموماران مارێ مە لـەگشت مـاریـێـکـیش،ئـەویش مـارێ مـە
لەهەموکاکان کاکێ مە ئـەگـەرچـاوێـکـی،خـێـر نـەبـادەمـگـوت
"" "" لـەودێ ومـارانـەی،کـەگـوتـم کـاکـێ مـە

* * *

٢٣٢

لەهەموهەوران ناباری لـەگشت هـەورێـکـیش،نـابـارێ بـاران
"" "" خـۆت دەشـارێـوە،لـەچـەنـگ بـێـگـاران

* * *

٢٣٣

لەهەورازان مەڵێ گوتنێ قـەت لـەهـەورازان،مـەڵـێ گـوتـنـێ
ماڵت نەشتەومکن ماڵە بـای بـێ مـەکـێشـە،جگـەرەوتـوتـنـێ
بابی ژنێ نـان دەخـۆی مـەخـۆ،نـانـی هـەرزنـێ
"" "" مـاڵـت مـەبـەلای،مـاڵ بـابـی ژنـێ

* * *

٢٣٥

لەهەوری بەگرمەو مـەتـرسێ‌هـەوری،گـاڵـەوگـرمـەی بـێ
لە پیاوی زۆربلێ مەترسێ یـاکـابـراکـەی زۆر،بـلێ وزرمـەی بـێ

٢٣٦ * * *

لەهێقەی بەرکۆژە لـەوهـێـقـەی کـردبـوی،وابـۆبـەرکـۆژە

لەبێئەقران وابورۆژە بێ عـەقـڵیش دەیگوت،ئـەوهی نـیورۆژە

٢٣٧ * * *

لەهێلکە لێی حاڵی ببوم لـە،هـێلکـەی چـۆتـەوە

چۆتەوە هـاتـۆتـەخـوارێ و، زۆربـەربـۆتـەوە

٢٣٨ * * *

لەهێلکەی ڕۆدەکا خـۆنـەشـکـەوتـۆتـە،نـێوقـسـەوبـاسـان

"" "" دەتـوانـێ ڕۆکات،لـەهـێلـکـەی هـاسـان

٢٣٩ * * *

لەیلێ بەچاوی لـەیلـێ بـەچـاوی،مـەجـنـونـی جـوانـە

مەجنونی جوانە جـوانـتـردەبـیـنـرێن،وێـگـڕائـەودوانـە

٢٤٠ * * *

لێت بەشی وینەوە نـازانـم بـۆچ لـێـت ،بـەشـی ویـنـەوە

"" "" پـێـت خـۆش بـویـەکـتـر،نـەبـی نـیـنـەوە

٢٤١ * * *

لێت بەمیرات بی دەی ڕەبـی سـەت جـار،بـەمـیـراتـت بـێ

"" "" ئـەوەش هـەروەکـو،سـوروسـاتـت بـێ

٢٤٢ * * *

لێش دەداوهاوارێش دەکا پێی گـوتـراڕێـگـا،کـەی خـۆی ون نـەکـا

"" "" لـێـش دەداوهـەرواش،هـاواران دەکـا

یان "" دیـسـان هـاتـیـەوە،شـڵـتـاغـن پێ بکـەی

"" "" ئـەگـەرلـێـم دەدەی،بـۆهـاواردەکـەی

٢٤٤ * * *

لێفەی لەسەر هەتیوان هەڵمەدەوە

لەسەرهەتیوان،لێفە فڕێ نەدەی
زیانی واگەورەو،زلیان لێ نەدەی

٢٤٥ * * *

لێم بویەبەردی بن گۆمێ "" ""

خۆپساوم لەگەڵ،ئەوبڕۆوبێنە
وەك بەردی بن گۆم،بێ سەروشوێنە

٢٤٦ * * *

لێم بۆتە ئاردی نێودڕوان "" "" **یا** "" "" ""

قفڵی لێ درا وەو،بۆم ناکرێتەوە
ئاردی نێودڕوان ،کۆناکرێتەوە
لەخۆم حاڵی بوم،بۆمن کلاوبو
وەك ئاردی لەنێو، دڕوان بلاوبو

٢٤٨ * * *

لێم بۆتەدۆڵپەی سەلیم جەوهەری

وەکودۆڵپەکەی،ئەومام سەلیمە
لەدوامەوکەچی،هێدی وحەلیمە

٢٤٩ * * *

لێم بۆتەکوردەناموسی "" ""

بەکەیفێ خۆم نیە،دەی چی بۆکراوە
کوردەناموسیەو،ئەواکۆکراوە

٢٥٠ * * *

لێم بەنێوەوە مەکەن

پێویست نیەئیدی،لێم بەنێوەبکەی
دەبی تەنیاخۆت،خێری لێوەبکەی

٢٥١ * * *

لێم دەرپەڕی وێم هەڵپەڕی

کەسیش نەیدیبوو،کەلێم دەرپەڕی
نەمزانی تاکوو،هات وێم هەڵپەڕی

٢٥٢ * * *

لێم مەکە — چیدیم لێ مەکە،بەئادی وبۆدی
ئادی وبۆدی — لێم ناگۆڕێکەر،بەجلی وبەمۆدی

٢٥٣ * * *

لێم مەکە — لێم مەکەوئالداغ،بالداغ وگالتە
ئالداغ بالاغ — پێش کێشی خۆت بێ،ئەم کۆت وبالتە

٢٥٤ * * *

لێم وەکۆبون بەفرێکی ؟ — لێم کۆبونەوەو،بەهێك وفرێکی
بلاوەبون بەترێکی؟ — ڕۆین وبلاوبون،بەجرێك وترێکی

٢٥٥ * * *

لینگەخالۆژنانەی — دەیگوت وەك لینگی،یاخالۆژنانەی
هەیە — هەقیەوبیدرێتێ،یاوەك جێژنانەی

٢٥٦ * * *

لینگێکت کەوشەئێکت کەلاشە — لینگێکت کەوشەو،ئێکت کەلاشە
ماندنەبی مام ترەماشە — ماندونەبیەوە،مامەترەماشە

٢٥٧ * * *

لێیان کردینە — ئاخری دەرنەچوین،لەداوێ وبۆسان
ڕاوی سێکۆسان — لێیان کردینە،ڕاوی سێ کۆسان

٢٥٨ * * *

لێیان کردینە، هەشتی — ئالداغ بالداغ و،بوبەرپیس وگوریس
پاك ونۆی پیس — کردیانەهەشتی،خاوێن ونۆی پیس

٢٥٩ * * *

لێیان لەهەللا دا — کردیان بەهەللاو،لێی ئاشکرابو

"" "" پـێـك هـاتــبــورزۆرجـوان،كـاری خـەرابـو

٢٦٠ * * *

لێی بەشکی دەڵەی خەیارە لێ بـەشـكـی ودەی وا،تـۆبـڵـەی خـەیـارە

پیلکی لێ وەکەی دیارە پـێـلـكی لێ بـكـەوەو،هـەربـۆخـۆی دیـارە

٢٦١ * * *

لێی دادێنێ لـێ دا دێـنـی وزۆر، دەورەی لـێ دەدا

"" "" هـەربـۆی هـەڵـكـەوێ،خـێـچـەی پـێ دەدا

٢٦٢ * * *

لێی لـێـی سـەروزیـادە و،مـەیـدەنـێ چـیـدی

سەروزیادە بـیـبـیـنـی ویـۆخـۆی،خـەنـی بـی ئـیـدی

٢٦٣ * * *

لێی کردینە دیـتـت ئـەوەیـتـەی،چـاوودم خـێـلـە

شێلەوبێلە هـەرهـات لـێی كـردیـن،بـەشـیـلـەوپـێـلـە

٢٦٤ * * *

لێی کەچ تـۆنـابـی لـێی كـەچ،خـوڵـق ولالـوت بـی

خوڵق مەبە ڕیشـەی دەربـێـنـەو،ئـەوهـەربـاپـوت بـی

٢٦٥ * * *

لێوان دەکرۆژێ لـێـوان دەكـرۆژێ ،لـەدەردودداخـان

"" "" یـان بـاسـەرهـەڵـدا،بـۆكـێـووشـاخـان

٢٦٦ * * *

لێی وەشێرن گەڕا لـێی شـیـرن بـۆوەو،لـەودوایـیـانـەدا

"" "" سـەعـی زۆربـۆكـرا،هـەرخـۆی لانـەدا

٢٦٧ * * *

پیتی (میم)

میمیش مەلولی و،ماتی وبێ دەنگیم
خستیەسەرشانم،وەك ناسەرسەنگیم

* * *

١

ماچ بۆگەورەکچان چیە؟

هۆگەورەکیژەی،نیزیکی مرادان

"" ""

ماچیکی بێنەو،بەسیەڕوبادان

* * *

٢

ماران بکوژی و فەرخان بیڵێ وە.وئاوری وەکوژێنی وپولوان بیڵێ وە. تانەت لێ دەدرێ

تۆماران بکوژی و،فەرخان بیڵێوە
ئاوری وەکوژێنی و،پولوان بیڵێوە
ئەوبیروهۆشەو،فکری ناتەواو
جێگابۆتانەی،هەموان دیڵێوە

* * *

٤

مارانگازلەدزوی ڕەش و سپی دەترسێ

مارانگازدەزوی ،جنجیریبینێ
لەترسان هۆشی،لەلای نامێنێ

* * *

٥

ماران بەدەستی خەڵکی بگرە

ئەونەسیحەتەی،لەبرای وەربگرە
ماران بەدەستی،نەیاران بگرە

* * *

٦

ماربەخەت وخاڵی فریوت نەدا

مارچی پێت بڵێ،وەعدەی بەتاڵە
فریوت نەدات،بەوخەت وخاڵە

"" ""

زۆرهێدی دێبۆ،دەست ڕاموسانێ

"" ""

والەخۆی دەکا،هیچ کەس نەزانێ

"" ""

خەم وپەژارەی،پاك لێ بڕەوێنێ

"" ""	هەرچی پێی خۆش بێ،بۆی بەجێ بێنی
"" ""	ئاخیری فرسەت،وەدەست خۆی دێنی
"" ""	دێ پیێشت وەدات،خۆت لێ بهاڵێنی
"" ""	نیزیك بونەوەو،دۆستایەتی مار
"" ""	زیانیان گەیاندووە،بەمرۆڤی زۆرجار

* * *

١٠

ماربەقسەی خۆش	ماریش بەقسەی خۆش،بۆتۆدێتەدەر
لەکونێ دێتەدەرێ	ناحاڵیەوکاری،هەرناکرێ مەیسەر

* * *

١١

مارپێی وەدا	بەدفەرەودەیلێم،ئاخرچاری نیە
خەتای ماری نیە	ماریش پێی وەبدا،خەتای ماری نیە

* * *

١٢

ماردەڵێ، لەمن گاز	ماردەیگوت خۆمن،کارم هەرگازە
مشك دەڵێ لەمن باز،	مشکەکەش دەگوتی،لەمن دوبازە

* * *

١٣

مارڕقی لەسیری بۆئەویش دەچوو	مارئەوەندەی ڕق،لەسیردەبۆوە
لەبەردەرگی کونێ ماری شێن دەبوو	ئەویش لەدەرکی،کون شین دەبۆوە
یا ""	چەندی تۆبڵەی مار،ڕقی لەسیربوو
"" ""	سیریش لەدەرکی،کونی مارشین بوو

* * *

١٥

مارسەری پان.نەکرێتەوە	سەری مار.تاکو،پان نەکرێتەوە
کلکلی دەجوڵێتەوە	نامرێ کلکی هەر،ئەشجوڵێتەوە

* * *

١٦

مارگەورەبێ یاچوکە هەڵکەوێ وەنیە،مۆڵەتێکی بدات
پێوەهەردەدا مارگەورەبێ وچوك،پێوەهەردەدات

* * *

١٧

مارلەهەموجێیان خواربڕوا خواروخێچ بۆکوێ،مارئەگەردەڕوا
دەبی لەدەرکی کونێ ڕاست بڕوا کەچۆوەدەکونێ، ڕاست دەبی بڕوا

* * *

١٨

مارماری بخوا مارێك ماران بخوا،دەبێتەحەزیا
دەبێتەحەزیا هەرنەمزانیبا،ئەوبەیتەی خۆزیا

* * *

١٩

مارنیم تۆلێم بڕوانەو،بەگیان وبەدڵی
بەگلی بژیم خۆمارنیم ئەمن،هەربژیم بەگڵی

* * *

٢٠

ماری دەتۆپیوی لێی عەجایب مام،بێ پەناوپەسیو
لەزاری دەهاتنەدەرێ دەرچون لەزاری،ماری دەتۆپیو

* * *

٢١

ماری وەك مارە پیسەی،نێوخۆڵەپۆتێ
خۆڵەپۆتێ یە هەرکەس پێی وەدا،جەگی دەسۆتێ

* * *

٢٢

ماست بڕژێ جێگای دیارە ماست بڕژێ دیارە،خۆجێگەوشوێنی
دۆبڕژێ چی دیارە دۆوبڕژێت کواچی،لەجێی دەمێنی

* * *

٢٣

ماست نیە ؟ دەبڕۆهەیتەبڕۆ،لەڕێی خۆتەوە
بەلێوتەوەدیاربێ خۆماست نیەدیاربێ،بەکلوکۆتەوە

٢٤ * * *

ماسی هەروەختێکی	ماسی کەدەگری،بەشەککۆی بەداو
بیگری تازەیە	تازەیەوبیخۆی،بەکەیفی تەواو

٢٥ * * *

مالأنگەرڕ	خوێڕی مالأنگەڕ،هۆهۆی بەرماوخۆر
" "	هەموت هەرخواردن،نەمان زەردوبۆر

٢٦ * * *

مالآن مالیان نەشێویٚ	دەك ڕەبی مالآن،مالیان نەشێویٚ
بەهارەوخاکەلێویٚ	مانگەکەی بەهار،ئی خاکەلێویٚ
خەرمانی گولآن دەپێویٚ	لەم وەرزەخۆشەی،نابی گولٚ ببڕی
" "	هەردەبیٚ خەرمان،لەگولآن بپێویٚ

٢٨ * * *

مالٚ بۆئاسودەبونی لەشیە	مالٚ بۆژیانی خۆش،یاوەزع وحالی
نەك لەش بۆکۆکردنەوەی مالی	نەکوگیان بیٚ وبۆ،کۆکردنیٚمالی

٢٩ * * *

مالٚ بەخشین بەبیٚ	بەبیٚ ئیزنی خێو،دەبەخشی مالی
ئیزنی خێوی حەرامە	حەرامەومەیدەن،ئاخر ناحالی

٣٠ * * *

مالٚ بەدۆیە	مالم خۆش دەویٚ و،لەبریٚ وبەدۆیە
دۆش بۆسۆیە	تامی دەدۆی دا و،دۆکەش بۆسۆیە

٣١ * * *

مالٚ بەکۆلٚ	مالٚ بەکۆلٚ مالتان،بۆدامەزرێنی
" "	ڕۆژگارچیدیکەت،لیٚ نەشێوێنی

٣٢ * * *

ماڵ بەمیوانیەوەخۆشە — ماڵ ئەوماڵەیە،میوانی دێنێ

"" "" — ماڵی بێ میوان،پۆشێ ناهێنێ

٣٣ * * *

ماڵت خەرابێ مام مەلا — مەلای ماڵ خەراپ،کچەکەی نەدامێ

کچەکەت نەدامێ — چارشێوی هەڵگرت،چوبۆحەمامێ

٣٤ * * *

ماڵت دەگەڵ — حەک دەگەڵ تەقەی،هەوری بەهارێ

تەقەی هەوری خەرابێ — ماڵت خەرابێ و،کەس پێت نەچارێ

"" "" — دەك ماڵت دەگەڵ،هەوروبروسکی

"" "" — خەرابێ وەهەتا،سوانەوپلوسکی

٣٦ * * *

ماڵ خۆشەویستەو — ماڵ خۆشەویستەو،قەزاش وەگیرە

قەزاوەگیرە — خەرجیان کەوتاکو،دەچیەئەوبیرە

٣٧ * * *

ماڵ خەراپ — ماڵ خەراپ ئاگات،لەخۆوبێ بزانە

"" "" — واساکارکوانێ،پێك دێ بەوزوانە

٣٨ * * *

ماڵ دەچاڵ دا — ماڵێك باهەتبێ،بلەیین دەچاڵدا

ساحێب دەباڵ دا — ئەگەردەت هەوێ،ساحیب دەباڵدا

٣٩ * * *

ماڵ دەڕواو — ماڵ دەڕوا وئیمان،کەوتۆتەشوێنێ

ئیمان دەگەڵ — بێ وەی ئەم وئەو،یەکتربدوێنێ

* * *

٤٠

ماڵ کاول

"" ""

ماڵ کاول ماڵتان،لێ خەرانەبێ

دڵتان لەدونیاش،بێ هیوانەبێ

* * *

٤١

ماڵ گەسکی دەوێ و، گەسکیش بەنی دەوێ

خۆماڵ پێویستیان،بەگەسکێوەهەن

گەسکیش هەردەبی،بێبەستی وەبەن

* * *

٤٢

ماڵم نیەڕەحمان بی باو دینم نیەشەیتان بی با

جاکواماڵم نیەو،تابیباڕەحمان

ئەودینەشم نیە،یابیباشەیتان

* * *

٤٣

ماڵن لەتاتانەو بەختن بەفاتانەو

ماڵ وحاڵیشمان،بەتاتانەوە

شانسوبەختەکەم،بەفاتانەوە

* * *

٤٤

ماڵ وێران خۆمم

"" ""

پیسم لێ قەوما،ماڵ وێران خۆمم

ئاوارەی سەحراو،نیۆچۆم وگۆمم

* * *

٤٥

ماڵ وێران خۆم

ماڵ وێران خۆمم ،لەم داب ودەورە

نەمان هیچ ڕێزو،قەدرێکی گەورە

* * *

٤٦

ماڵەبابم بێ وەفا گۆرانی فۆلکلۆریش هەیە

ماڵەبابم هۆی،چۆنی بێوەفا

بابچین بۆگەڕان،یاسەیر وسەفا

* * *

٤٧

ماڵەبابم سەپلەساز

ماڵەبابم بی،یاخواسەپلەساز

هەم حەکیەوهەم بەزاز	خۆهەم حەکیمەو،توجاروبەززاز

*   *   *

٤٨

ماڵەبابم مەتۆڵێ	ماڵ بابەکەم بی،ئوخەی مەتۆڵێ
لاوهەڵبگری زەردۆڵێ	دەی بالاوم هەڵ ، بگری زەردۆڵێ
کیژێی بۆیەم لەتۆڵێ	هەم بێ باربەهاو،بن پشکی وەك تۆ
" "	بێ هەراوکێشەی،دەتدەم لەتۆڵێ

*   *   *

٥٠

ماڵەبابی دونیایە	بۆنت کەم ماڵی،بابی دونیایە
بۆگۆنەبی لێت نایە	بۆنی ڕیخ وگوی،نەبی لێت نایە

*   *   *

٥١

ماڵە جمجمە	ماڵی جمجمەی ،سوڵتان پاشایە
سوڵستانیە	سامانیش بەکەس،دەبژاردنی نایە

*   *   *

٥٢

ماڵە	وەکی ماڵ قەرەی،تاژدین ئاوەدان
قەرەتاژدینیە	بەبرۆوبێنەبێن،مەجلیس خانەدان

*   *   *

٥٣

ماڵەکەم لەتێقاڵی	ماڵەکەم هەرئەم،لەتکەقاڵییە
ئەم لاڕاخەم لای دی خاڵی	لەم لایەی ڕاخەم،لای دی خاڵییە

*   *   *

٥٤

ماڵی ئەومەندەمورەی	ماڵێك پاشتیکی،ئەوتەمحکارە
خێری بۆکەس نیە	هیچ کەس پێی ناکرێ،لەدوری دیارە

*   *   *

٥٥

ماڵێ بکرە	ماڵێکی بکرەو،بفرۆشێ تەوە

بفرۆشرێتەوە دەستوت دانابی،خۆبمێنێ تەوە

*   *   *

٥٦

ماڵی بێ دایك و باب قەبرسنانە

ماڵی بێ دایك و،باب قەبرستانە

بێ نەفت وگازۆل،سەرمای زستانە

*   *   *

٥٧

ماڵی بێکابان

پەندێکەوباوە،لەم کوردستانە

ماڵی بێ کابان،وەك قەبرستانە

*   *   *

٥٨

ماڵی بێ میوان وەسەقەورەسان

دەی هەرماڵێکی،وابێ میوان بێ

خۆبۆمال نابی و،زوترویران بێ

*   *   *

٥٩

ماڵی پیری چاکترەلەماڵی میری

ڕێزی لێ بگرین،لەوماڵی پیری

بەپیتەوباشتر،زۆرلەئی میری

*   *   *

٦٠

ماڵی تەماح کاری بەکەس ناکرێ

ماڵی تەماح کار،لەسەردونیایە

لیێ ناکرێ وچونکی،کێچی بەگایە

*   *   *

٦١

ماڵی حەرام بەشتی حەرام دەڕوا

هەرکاتێ ماڵی،حەرامەوبۆت دێ

واحەرام دەڕوا،ئەوجورەی بۆت دێ

*   *   *

٦٢

ماڵی حەرامی پیوەنایە "" ""

ئی بێگانەی بێت،یائی خوشك وبرام

هەرپێیوەنایەن،قەت ماڵی حەرام

*   *   *

٦٣

مالّی حه لاّله ناچی

دلّیشت ئەگەر،بیّ ولیّی بیّتەوه
مالّیك حەلاّلّەو،بۆخۆی دیّتەوه

* * *

٦٤

مالّی حه لاّلّی لەئەوکیّ ناچتەخوار

میّروویّکی فەقیر،بیّ لاق وبالّ بیّ
بەئەوکی ڕۆناچی،مالّیك حەلاّلّ بیّ

* * *

٦٥

مالّی خۆت بگرەو كەس بەدزمەگرە

چەندی دەتوانی،مالّی خۆت بگری
ناحەقی ودەنا،كەس بەدزبگری

* * *

٦٦

مالّی خۆی بەخۆی ڕەوانابینیّ

گەلاّلّیّك سازبیّت،لەشویّن وبواریّ
مالّی خۆی لەئەوکی،ناچیّتەخواریّ

* * *

٦٧

مالّیّ خۆیّ بەخۆیّ ناخوریّ
"   "

پیّی ناخوریّ جاکوا،مالّی خوی بەخۆی
یافیّلّی دیکەی،بیّ لیّ بکەی لەخۆی

* * *

٦٨

مالّی دونیایە چلکی دەستیە

وەك چلّكی دەستیە،سەروەت وسامان
دەبی وەك پیاوان،خۆڕاگری ئامان

* * *

٦٩

مالّی سەرەوخیّر هەردیارە

مالّی سەرەوخیّر،هەربۆخۆی دیارە
خۆت مەخەدا ونەم،بۆرەوبەیارە

* * *

٧٠

مالّی فرەژنانا ئاونیەلەکوندان

مالّ بەزمزمەو ،یاهەرفرەژنان
نیانەچۆڕیّ ئاو،بیخۆیّ لەدوی نان

* * *

٧١

ماڵی مفت قازی قـازی مـەراغـەش،خـۆماڵی مـوفـتـە

مەراغەش دەیخوا دەیـخـواخـۆشـتـرە،لـەشـۆرباوکـوفـتـە

* * *

٧٢

ماڵی قەڵب مـاڵێك قـەڵب بی،دێتـەوەبـۆخێـو

سەروەساحەبیەتی فـەقـیـربێ ومـەزلـوم،یانـەسـەربـزێـو

* * *

٧٣

ماڵی کەس دەی کـواحـەلاّ لـیـە،ماڵی ئـەوبـۆئـەم

بۆکەس حەلاّڵ نیە دەبـێ تـەکبـیـرێ،دیـکانـەی بۆبـکـەم

* * *

٧٤

ماڵی کەس نەخۆری مـاڵ وسـامـانـی،مام کـەس نـەخـۆری

لەبۆچەکمەسۆری دەمـێـنـێ تـەوەوە،بـۆچـەکـمـەسـۆری

* * *

٧٥

ماڵی کەوتەسەر؟ مـامۆش ئـەوکاتـەی،ماڵی کـەوتـەسەر

خەمی کەوتەبەر دەردوخـەمـێـکـی، زۆری کـەوتـەبـەر

* * *

٧٦

ماڵێکی ئاوەدان مـاڵـێـك ئـاوەدان،وابـەبـروبـێـن بـێ

لەزۆرماڵی وێران چاترە لـەزۆرمـاڵ چـاتـرە،بێ سەروشوێن بـێ

* * *

٧٧

ماڵێکی سەرئاواڵەیە پـێت بـڵـێـم وەزع و،حـاڵـی ئـەومـاڵـە

" " بـەقـەدروحـورمـەت، زۆرسـەرئـاواڵـە

* * *

٧٨

ماڵ وهەزارنیە مـاڵ و هـەزارنـیـە،ئـی خـۆمـان نـاردون

"" "" بەس بەدەورەن دا،وازۆربێن وبچون

* * *

٧٩

ماڵ هەرنەبو میوانیشی هاتن کوامال هەرنەبو،میوانیشیان هات
"" "" مامۆستاچۆنی،جێ بەجێ بۆبکات

* * *

٨٠

ماڵی مەردان وای بۆدانراوەو،خۆماڵی مەردان
لەبن بەردان لەوکیوەی بیت و،یالەبن بەردان

* * *

٨١

مامان برازابزر کرد مام هات وبرازا،کانیان بزرکرد
خالآن خوارزامەزن کرد خالآنیش خوارزای،مەزن وپترکرد

* * *

٨٢

مانگا بەدۆیا، لەدەرکی هەردەمایەوە،بەبێ ڕێ پێوی
ساحێبی دەبو مانگابەدۆیا،لەدەرکی خیوی

* * *

٨٣

مانگا بەدزی کەڵ دەگری مانگاکەڵ دەگری،بەدزی هەروایە
وبەئاشکرایی دەزێ هەروەختێکی بزێ،لیی ئاشکرایە

* * *

٨٤

مانگادۆشین و خۆش بیت بۆفکرو،بۆبیروهۆشی
قەزوان کرۆشتن قەزوان دەکرۆژی و،مانگاش دەدۆشی

* * *

٨٥

مانگامردودۆبڕا پیم بلێ بزانم ،چت وەبەربڕا
"" "" بۆدەلێن مانگان ،مردودۆبڕا

* * *

٨٦

مانگای حەمباریٚ مانگاومانگاگەل،لەلای حەمباریٚ
کەڵەگای نۆباریٚ جوانەگاوگاجوت،هی دێی نۆباریٚ
غەزەب لەسەر چی پێی گەیشتووە،یاچی پیٚ دەگا
سەمبەی دەباریٚ غەزەب بۆلەسەر،سەمبەی دەباریٚ

* * *

٨٨

مانگ دیارەو، حەوجیٚ مانگ دیارەحەوجێی،نیەنیشانن دەی
بەنیشان دانێی نیە وەختی پێویست بو،ئاوان بۆلێك دەی

* * *

٨٩

مان گر بەشی خوراوە مان گروزیزبو،زودەخوریٚ بەشیان
"" "" هیوایەکیش نیە،بۆبەختی ڕەشیان

* * *

٩٠

مانگی شەرمێیەتی مانگی شەرمێیتی،سەختە بیدوێنی
"" "" پاش تەواوبونی و،زوبکەوەشوێنی
یان "" خۆی دورخستەوە،لەنێونیشانگەی
"" "" مانگی شەرمێیتی،دەڵەی ئەومانگەی

* * *

٩٢

مانگی قون ئاخری زستانیٚ و،چت بۆنەمێنیٚ
هەڵکریٚ نیٚ یە هات کات ومانگی،قون هەڵکرێنیٚ

* * *

٩٣

مانونەویٚحەمەی شوان ماندونەبیەوە،سەرکردەی شوانان
ئێوارەێیکی وبەیانی دوان نویژیٚ وئێوارەو،یادوبەیانان

* * *

٩٤

ماین ئەومایەنیە لەجیاتی زینی،باهەرقالتاغ بیٚ

دەبن ساحێبی دانەلەنگێ — ماینەوبۆخێوی،شەل نەبێ وساغ بێ

٩٥   * * *

ماین — ئەومایین بەزەی،نەحسی قەوارە

بەزە — لێی دەڕوەنەوەو، خۆیی وغەوارە

٩٦   * * *

ماین لەعارەب — ماینێ کەدەکڕی،تۆبچۆنێووعەڕەب

ژن لەتیلەکۆ — ژن تیلەکۆیی،بەشەرمەوحەدەب

٩٧   * * *

مایەی — مایەی خۆمەوچی،هەمبووهەرمەوە

خۆمە — فکریی بۆداوی،دیکەلێ بکەوە

٩٨   * * *

مچوڕکێکم پێداهات — مچوڕکیێك وەکو،تەزوپیێم داهات

""   "" — لەجیێی خۆم سستی،کردم کڕوومات

٩٩   * * *

مردم و — زومردم وزۆری،خایاندبەدرەنگی

ژیامەوە — ژیامەوەوکەچی،بەکڕوبێدەنگی

١٠٠   * * *

مردن براگەورەیە — مردن وەکوبرا،گەورەی هەمانە

مشتەی نێوهەمبانەیە — وێنەی موشتەکەی،لەنێوهەمانە

١٠١   * * *

مردن پیروجحێلی بۆنیە — مردنیش بەپیری،نیەیابەجحێلی

""   "" — خۆسازکەودەبێ،بکەویەدوی خێلی

١٠٢   * * *

مردن حه‌قه
مـردن خـۆحـه‌قـه‌و،بۆگشـت گیانـداریٚ

"" ""
تـاکوقـابـیــزدیٚ،لێـخـورپه‌ده‌ی جاریٚ

١٠٣ * * *

مردن ده‌وڵه‌مه‌ندو
مـردن نـایزانـیٚ ، کـواکـیٚ فـه‌قـیـره

فه‌قیری نازانیٚ
ده‌وڵـه‌مـه‌نـدیـش بیٚ،ده‌شـتـه‌ئـه‌وبـیـره

١٠٤ * * *

مردن مردنه‌ته‌نیاجارێکه
هـه‌رکـات وکـیٚ بیت،مـردن جـارێـکـه

قسه‌ی ناکه‌سان گۆرموشارێکه
قـسـه‌ی زۆربـیـژان ،گـران بـارێـکـه

١٠٥ * * *

مردن مردنه
مـردن مـردنـه‌و،بیٚ قـرتـه‌و جـرتـه

ئه‌ولینگه‌فرته‌چیه
چ پـێـویـسـتـێکـیـه،به‌ولـینـگـه‌فـرتـه

١٠٦ * * *

مردنی ده‌گه‌ڵ جیرانان
لـه‌گـه‌ڵ جـیـرانـی و،ئـه‌م هـۆزوهـۆزه

جیژنه پیرۆزه‌یه
مـردن خـۆشـه‌وه‌ك،جـیـژنـه‌پـیـرۆزه

١٠٧ * * *

مردوئه‌گه‌رمرد
زۆری بـیـرلیٚ بکـه‌ی،تـیـیٚ داگیـژ ده‌بی

لینگی درێژ ده‌بی
مـردوئـه‌گـه‌رمـرد،لـیـنـگـی درێـژ ده‌بی

١٠٨ * * *

مردوبه‌هاوارورۆرۆیه
مـردومـردتـازه‌ش،خـۆکـه‌س نـایبـیـنـیٚ

زیندونابێته‌وه
زیــنــدوش نـابـنـه‌وه،بـه‌رۆرۆو شـیـنـیٚ

١٠٩ * * *

مردو بیخوا زیندو ده‌بێته‌وه
لـه‌پـێشـوش باشـتـر،بۆیٚ کـۆده‌بـنـه‌وه

"" ""
مـردوبـیـن بـیـخـۆن،زیـنـدوده‌بـنـه‌وه

١١٠ * * *

مردوت مرێ | هەی مردوت مرێ،دەبڕۆبەرەوخوار
"" "" | بەسیەتی نەچیە،نێوچۆمی بێبوار

١١١ * * *

مردولەی بە پێوە | ئەوەچیەمردوو،لەکەی بەپێوە
پەڕۆی بەقونێوە | هێندێکی پەڕۆ،پاڵ بەقونێوە

١١٢ * * *

مردووزیندوبەئاوێ | زیندوبێ ومردو،هەریەك لەجێی خۆی
خاوێن دەبێتەوە | خاوێن دەبنەوە،بەئاوێی بی شۆی

١١٣ * * *

مردوی | لێی وردبیەوە،ئی وامان زۆرە
بەش زیندوخۆرە | خۆئەوەن مردوی،بەش زیندوخۆرە

١١٤ * * *

مردوی خۆمەودەزانم | من مردوی خۆمەو،دەی هەرجۆرێکە
چ گۆڕبەگۆڕێکە | لیێی حاڵیمەچلون،گۆڕبەگۆڕێکە

١١٥ * * *

مریشك بۆخۆی خۆڵێ وەسەری | مامربۆخۆی خۆڵ،وەسەرخۆی نەکا
نەکا،بەکەسی وەسەرناکرێ | کواکێ دەتوانی و،بێ وەسەری بکا

١١٦ * * *

مریشك خوێندی | مریشکت خوێندی،زوڵیی قیت بەوە
زوسەری ببڕە | بەبێ سێ ودو،هەستەبیکوژەوە

١١٧ * * *

مریشك لاسای | مریشکێك لاسای،قازیێ کردەوە

قازێی کردەوەقونی پچڕا قەلّشاو.هی خۆشی،لەبیربردەوە

* * *

١١٨

مریشك هێلکەش دەکا نابێ بلّەی مامر،هەرهێلکەی دەکا

وجیقنەش دەکا ڕۆژێ چەندجاریش،خۆجیقنەی دەکا

* * *

١١٩

مریشکی بەرەللاّ، هەرجێیە مامربێ خێوبێ،پشت حەوشەودەرکە

بگاتێ هێلکەی لێ دەکا هەرجێیەبگاتێ و،لێی دەکاهێلکە

* * *

١٢٠

مریشکێ‌جیرانی قازە مریشکی هاوسێت،گوشت بێ ئیجازە

"" "" تۆلّەی قەلی نێر،یان دەناقازە

* * *

١٢١

مزگەوت ڕوخاوە مزگەوتی دەتگوت،بەلّێ ڕوخاوە

میحرابی هەرماوە میحرابی دیارە،خۆئەوهەرماوە

* * *

١٢٢

مست لەدرێشەی مست خۆلەدرێشەی،دەشگەڕێتەوە

دەگەڕێتەوە تفێ بەرەوژورە،بۆخۆی دێتەوە

* * *

١٢٣

مستێك نمونەی زۆریە مستێك نمونەی،زۆری وخەرمانە

"" "" کڕ یارتێ دەگا، زودەو نەزمانە

* * *

١٢٤

مشتومڕیانە نازانم بۆچی و،چیەلەبەینیانە

"" "" ئەودوەلەمێژەو،مشت ومڕیانە

* * *

١٢٥

مەلابتڕی
دەبێ خەڵك لەخۆبڕی

مەلای ئاوایین ،گەربێت وبتڕێ
خەڵکی دێی دەبێ،لەخۆبڕی بفڕێ

* * *

١٢٦

مەلادەکاسواڵی
مەلاژن دەیداخێری ماڵی

مەلاش بەسواڵێ،لاقی تێك هاڵی
مەلاژنیش ئەیدات،بەخێری ماڵێ

* * *

١٢٧

ملم بۆهەقێ
لەموی باریکترە

خۆملم بۆهەقێ،باریکەوەك موی
تۆی لەقسەکانم،هیچ تێنەگیبوی

* * *

١٢٨

مل نادا
«« ««

مل ناداهەرچەند،بیرم کردەوە
جاچوم زانیاریم،لەبیربردەوە

* * *

١٢٩

ملێ ومۆیەتی
«« ««

وێنەی مام ڕێویەو،ملێ ومۆیەتی
لەفکروبیری،خواردنی خۆیەتی

* * *

١٣٠

مل هوڕبوی دوێنێ
ئاکامی بچێژە

دوێنێ مل هوڕبوی،تاکوبڵێی زۆردار
کردوتەودەبێ ،بخرێیەژێردار

* * *

١٣١

ملی بەحەوت بیوران ناشکێ
«« ««

خۆبەحەوبیورو،تەپشۆوتەرداسان
ملیان پێ ناشکێ،واسوك وهاسان

* * *

١٣٢

ملی ڕاکێشا
«« ««

ملیان ڕاکێشاو،بیری بۆکراوە
حیساب هەرلەسەر،ئەوەندەبڕاوە

---

١٣٣ * * *

من بۆتومردوو باشەمن جەرگم،ڕەش بۆتۆمردوو

تۆهیچ نەکردوو تۆش ساغی وبێدەنگ،باس لێ نەکردوو

١٣٤ * * *

من بەبێ‌دەسی و هەردولێن تێك چوو،من بەبێ دەسی

تۆش بەبێ کەسی بۆم ڕون بۆتەوە،تۆش بەبێ کەسی

١٣٥ * * *

من چوم بەتۆوە لێی حالّی نەببوم،من چوم بەتۆوە

تۆچوی بەگۆوە تۆبۆدەهاتی و،گیرسای بەگۆوە

١٣٦ * * *

مندالّانی پێ وەك پێشنیەکان،دەلّێن بیرئەکەن

ژێردەکەنەوە مندالّی بەنێو،دەنوێ وژێرئەکەن

١٣٧ * * *

مندالّ تانەگری ئەوەش مەنشورەو،نەیبێ شاخ وبالّ

شیری نادەنێ شیری نادرێتێ ،تانەگری مندالّ

١٣٨ * * *

مندالّ نەبومبەجەیران نەبووەمندالّێ،بێ بکابەجەیران

شێت وتێری بکاسەیران شێت وتێرێ بکات،بکرێ‌بەسەیران

١٣٩ * * *

مندالّ وەك تونکی وایە مندالّ خوێن شیرنە،وەك تونکی وایە

" " ڕوی دەتووەتۆبڕۆی،جابۆهەرلایە

١٤٠ * * *

مندالّی سەرمەمکانی مندالّی ئاوای،ئی لەبەرمەمکان

بەجێ هیشتووە	بەجێ هێشتونەو،چونەقون دەرکان
١٤١	* * *
من ڕازیم نانی هەرزن	من پیێی ڕازیمەو،نانم هەرزن بێ
نەوەك لەگەڵ هەوێژن	نەکوگۆشت پلاو،هەوێم لەکن بێ
١٤٢	* * *
من کەڕۆیشتم، وەئازارەوە	من دەرچوم ڕۆییم،بەم ئازارەوە
یاخوانەمێنێ لینگ وەدارەوە	کێبێوکێنەبێت،لینگ وەدارەوە
١٤٣	* * *
من ئاغاوتۆئاغا	من ئاغابومەو،توش بوی بەئاغا
کێ نان بێنێ بۆوەتاغا	ئەی کێبۆن بێنێ،نان بۆ.وەتاغا
من میروتۆمیر	باشەمن میرو،ئەتۆش بویەمیر
کێسەری ئەسپەکەی بکاگیر	کێ سەری ئەسپن،ئەدی بۆبکاگیر
١٤٥	* * *
منەت لەهەقی	کاری ئەسپاردم،یاچت کردووەبۆم
خۆم	منەت لەهەق بێت،یاهەرپولێ خۆم
١٤٦	* * *
منەتی تۆم بە پوشێ	ئەومنەت وەهوای،تۆشم بەپوشێ
هێندەی کەردەکا. لوشەلوشێ	هێندەی کەردەکا،دێت لوشەلوشێ
١٤٧	* * *
موتەحەییرماوم	ئەوکارەش ئەگەر،لێی عەجایب مام
"" ""	وەکی من وتۆی زۆر،لێ مابون سەرسام
١٤٨	* * *
موحتاج	موحتاج لەدەوری،قەدیم وئێستای

خۆدمزاری هەژدیهای داوێ	خـۆی داوێــتــەنـێـو،زاری هـەژدیـهـای
١٤٩	* * *
مووری دزیەتیٚدەبیٚ	مـورووی دزیـەتـیٚ،بـیـخـەمـلـت شـەویٚ
بەشەووەخۆی خەی	نــەبـاداخـیـێوی،چـاوی پـیٚ بـکـەویٚ
١٥٠	* * *
مۆریٚ موحەممەدی	مـۆریٚ مـوحـەمـمـەدی،لـەنـیێوچـاوانـی
"" ""	لـێـی داوئـێـخـسـتـی و،بـەبـیٚ تـاوانـی
١٥١	* * *
مۆڕەم	خـیـێسەخـیـێسیەتـی و،مۆڕەم لـیٚ دەکـا
لیٚ دەکات	داوای مــەنـدیـل و،شـۆڕەم لـیٚ دەکـا
١٥٢	* * *
موشتەی نێوهەمبانەیە	گـوتـراوەومـوشـتـەی،ئی نـیـێوهـەمـبـانـە
"" ""	بـەودەسـتـەودەسـتـی،ئـی دیـشی نـانـە
١٥٣	* * *
موفتەخۆرە	مـوفتەخـۆربیخـۆ،بۆت هـەڵکەوتوەهـەل
"" ""	دیـزەی پـڕلـێرەو،هـۆوەش کەچکی پەل
١٥٤	* * *
موفتەخۆشە	مـوفـتـەخـۆرمـوفـتی،ئـەریٚ بـۆواخـۆشـە
"" ""	بـۆخواردنێش کیٚ بوو،ئیشتیای لەجۆشـە
١٥٥	* * *
موڵکی	مـوڵـکـی خـۆیـەتی و،هـێندێکیش وێـوە
خۆیەتی	سـەرمـاوسـخـڵـەتـی،بـەفـروکـرێـوە
١٥٦	* * *

موم قیت بونەوە
""   ""
بەسیەدەی هێندەش،هاتن وچونەوە
لەحەیفان هەمو،موم قیت بونەوە
* * *
١٥٦
موم لەزمانی بێ
""   ""
دەی بۆچیم درکاند،موم لەزمانی بێ
گشت کەس پێی زانی،ئەوکاری بێ جێ
* * *
١٥٧
موم وەك نشتەریان لێ هات
""   ""
موم وەکونەشتەر،یان واهاڵۆزبون
لێم تاریك داهات،ئەورۆژەکەی رون
* * *
١٥٨
مویان دەبەر وەناچێ
جوت جوتن مویان،دەبەروەناچێ
تاوابن چ قسەی،بەگوێ داناچێ
* * *
١٥٩
مویان دەبەینێ وەناچی
""   ""
ئێستابەینێکە،کەیفیان زۆرسازە
موشیان دەبەینێ،وەناچی تازە
* * *
١٦٠
موی سپی قاسیدی مردنێ یە
هەرموت سپی بون،ساغ بی نەخۆش بی
قاسیدی مردنەو،بانۆری تۆش بی
* * *
١٦١
موی لەماستی دەردەکێشی
پێویست نیەدانێی،بەڵگەی لەپێشی
موشت لەوماستەی،بۆدەردەکێشی
* * *
١٦٢
موی ناپسێنی
وەك پێشوی نیەوا،خۆی ڕاپسێنێ
زۆرماتەوئێستا،هەرموی ناپسێنێ

١٦٣ * * *

مەتێدەچێبۆمردن مەتێ نەخۆش بوو،دەچوبۆمردن
مورووی دەکەن دەگەردن مووروویان هێنان،دەکردنەگردن

١٦٤ * * *

مەچۆ بن ئەویارەقورسەی مەچۆوبن بارێك،زۆرقورسەوگران
"" "" وەك ئاکارەکەی، رێی داگیروگران

١٦٥ * * *

مەحەسلی مەحەسلی دەکار،دایەوبەرێوە
دەکاردایە خۆی نەبزێوی ودا،بنیشێ لەجێوە

١٦٦ * * *

مەران بەرانیان لێ دەمرێ مەران بەرانیان،بەڵێ لێ دەمرێ
بەلاّم کاوڕیان لێ نابڕێ کاوڕبەرانیان،کواچۆن لێ دەبڕێ

١٦٧ * * *

مەرجستانێ قڕە مەربەکلکێیەو،زستانانە قڕە
بەهاران پڕە هەربوژایەوەو،بەهارانە پڕە

١٦٨ * * *

مەردارمەڕی دەمری و مەڕدارمەڕی هەن،مەڕی لێ دەمری
کەرداریش کەری دەمری ئی کەرداریش کەر،ئەودەبی بمری

١٦٩ * * *

مەردنەومەردەیەتاڵی بخوا پیاونەوپیاوەیە ،بخواشتی تاڵ
"" "" شیرنی خافلان و،خۆاردنەبۆمندال

١٧٠ * * *

مەڕگەن وهەزار گەن ومەن مەڕبێ،دەکرێ هەزاربێ

ماین یەك سالار کەم ماینان ڕاگرە،یەك بێ سالاربێ

* * * ١٧١

مەڕلاقی بەرخی مەڕلاقی بەرخی،خۆی چۆن دەشکێنێ
خۆی ناشکێنی هاتووەبۆقسێکی،هەرخوبنو یێنێ

* * * ١٧٢

مەڕمان نەدیوەلە پەرێزان نەمان دیبی مەڕ،لەنێوپەریزان
کیشپەڵمان دیوەلەهەوێزان کیشپەڵمان دیون،زۆرلەهەویزان

* * * ١٧٣

مەڕوانەسەروسوکتم نابی بڕوانی و،لەو سەروسوکتەم
بڕوانەبەرومێکوتم وەرەوبی بینە،ئەوبەرومێکوتەم

* * * ١٧٤

مەکرەگێلاخەی دەکا مەکرەگێلاخەو،مەکری دیکەش هەن
"" "" لەلای دیکانەی،قومار ی پێ بکەن

* * * ١٧٥

مەکری ژنان باری کەرە کوامەکری ژنان،باری چەندکەرە
هەرکەس هەڵی نەگرێ کەرە پێی هەڵنەگیرا،دەی ئەوبۆکەرە

* * * ١٧٦

مەگری بۆمناڵ دەس بەمەمەوە بۆمناڵێ مەگری،مەمکەی پێ نەگرێ
بگری بۆگەورە،دەس بەقەمەوە بۆپیاوێ بگری و،قەمەی پێ نەگرێ

* * * ١٧٧

مەگەبەخەون بی بینیەوە تازەچوڕابرد،قەت نایبی نێەوە
"" "" مەگەردەخەودا،بێی بی بینێەوە

* * * ١٧٨

مەگەکەللەم دەجاوی بگرن	لــەبــیــرم نــاچــن و،نــەتــەونــی خـا وی تــارۆژێ کــەلــلــەم ،دەگــرن دەجــاوی

* * *

١٧٩

مەلا بانگ دانێ "" ""	بـەبـێ وەی بـێـڵم،کـەسیـش پـێ بـزانـێ هـەسـتام ڕۆیـشـتم و،مـەلابـانـگ دانـێ

* * *

١٨٠

مەلا بەبێگارە لەنوێژی سبەینان بێزارە	کـواکــەنـگـی کـێ گـوتـی،مـەلابـێـکـارە هــێــنـدێـك لـەنـوێـژی،سبـەیـنان بـێـزارە

* * *

١٨١

مەلاژن دەگیان ئەڵلادابو شیلانیان دەستۆی دەکردن	مــەلاژن لــەگـــیــا،نــەڵــلابــوودەمــرد شـیـلان ومـورو،یـان دەمـلـی دەکـرد

* * *

١٨٢

مەلاش، لێی تێك دەچێ	مـەلاشـمـان ئـاخـر،دەی پـیـاوبـڵـێ چی جـاری واهـەیـەو،لـێشـیـان تـێـك دەچی

* * *

١٨٣

مەلامەندیلی بۆدەفرۆشی "" ""	هـــەربـۆداهـــاتـــوی،ڕۆژانــی وخـــۆشـی مـەلاش مەنــدیـلێ،خـۆی بـۆدەفـرۆشـی

* * *

١٨٤

مەلاوشێخین "" ""	مــەلا وشــێـخـیـنـەو،دەبـێ ئـاوابـیـن خـۆبــەهـەردوانـن،پـیـاوێك حـیسابـیـن

* * *

١٨٤

مەلاومەلاژن کۆترێ سەرلیسی پێم لەمەلای نامەلاژن تسی	مــەلاژنـێ مـەلای،کـۆتـری سـەرتـاقـە لـەلای مـەلای لـەم،دونـیـایـەی تـاقـە

١٨٥ * * *

مەلای بە پێخواسی
ناگاتێ
وایەویان دەنا،بێت بەوەسواسی
نایگاتێ مەلاش،هەر بەپێخواسی

١٨٦ * * *

مەلای دوازدەعیلم
باشاری ناکا
ئی دوازدەعیلم و،مەلای زۆرزانا
بۆی بێ دەنگ نەکراو،کتێبی دانا

١٨٧ * * *

مەلای زۆروەڕ
سۆفی قون تەڕ
پەسندیان کردون،مەلازۆروەڕبێ
سۆفی نوێژکەرو،دەبێ قون تەڕبێ

١٨٩ * * *

مەلای مەزبورە
"" ""
مەلای مەنشوریان،مەلای مەزبورە
تۆبڵێ نێوەوکەی، بەمەوداودورە

١٩٠ * * *

مەمشۆبەگواوێ و
چاکەی دواڕۆژێم ناوێ
چەندجارم پێ گوتی،مەمشۆبەگوواوێ
چاکەی دواڕۆژی،تۆم قەت پێ ناوێ

١٩١ * * *

مە نجەڵێ مێران
درەنگ دێتەکوڵ
مەنجەڵێ میران،دەکوڵێ بەچەنساڵ
بەلام بەیەك جێ،دەڕژێ لەنێومالْ

١٩٢ * * *

مەوەستەوەبەرنوشتەی مەلاوە
بوەستەو.وەبەرکەرەمی خواوە
هەردامەنیشەو،بەدوعای مەلاوە
بڕوانی وەبەر،ئەوڕوحمی خواوە

١٩٣ * * *

مەیدان مشکان نەخواردوە
مشکان مەیدانیان،نەخواردووەماوە
تاقی کردنیش بێ،فەرموبووناوە
* * *
١٩٥

مەیدانیان نەداوەتێ
ئەوەش مەیدانی،کوایێ نەدرا وە
هەیبۆکەی خۆشی،هەروالێ گرا وە
* * *
١٩٦

مەیدانی هەیە
مەیدانی هەیە،ئێستاش وپێشوو
وافێربووەوبەلام،هەربخواتێشوو
* * *
١٩٧

مەیمون زۆرجوان بو خروێکەشی لێ هاتن
مەیمون جوان بویا،گاڵتەی پێ دەکات
لەبەدبەختیانی،خروێکەی لێ هات
* * *
١٩٨

مەیمون ونەججاری "" ""
مەیمون نەججاری،جاکوایێ دەکرێ
یاتەپشۆی لەگونی،خۆێ دەداودەمرێ
* * *
١٩٩

مەیمونیی بۆهەڵپەڕێنی پێکەنینی نایە
مەیمونێی بێنی،بۆهەڵپەڕێنی
لەجیات پێکەنین،زودەیگرێینی
* * *
٢٠٠

میاوەنەبێ وشیوەجۆ خوایە پەنام وەبەرتۆ
دەرکرام لەمیا،وەوشیوەجۆیە
ڕایان نەگرتم،لەبەرئەوەهۆیە
* * *
١٩٤

مێخەك بۆنی خۆشە
بەنك وبەرموروی،پێوەی بێ خۆشە
قەنەفلێ ومێخەك،بۆنیان زۆرخۆشە

٢٠١ * * *

میراتی کەرێ
کورتانە

کەرتۆپی وبوچی،کەوتویەشوێنی
میرات کورتانەو،بابەجێ بمێنی

٢٠٢ * * *

دەڵێن مێردبۆژنێ
وەکوخوای عەرزێیە

مێرددەڵێن بۆژنێ،وەکوخوای وایە
هەرئەمرێ بیدات،فەرزەوڕەوایە

٢٠٣ * * *

مێردم کردوە
پاوانەولەرزانەم هەبی

بۆیەم مێردکردووە،حاڵی بەبزانە
هەم بێ پاوانەو،مورووڵەرزانە

٢٠٤ * * *

مێردم کردوە،وەڕەحەت کەوم
"" ""

دەی باپێت بڵێم،قسەی پاك وڕون
من مێردم کردووە،بۆئاسودەبون

٢٠٥ * * *

مێرد هەندو
ژن لەدو

لەزوواهاتووە،مێردی هەندوبێ
بەدایمیش دەبی،ژنیان لەدوبێ

٢٠٦ * * *

مێروباڵی لێ بڕوێ
ئەجەل دەگاتەسەری

هەرڕۆژێك مێرو،باڵیان دەربێنێ
دوابەدوای قابیز،ڕوحی دەستێنێ

٢٠٧ * * *

مێردی کافر
لەبرای موسوڵمان چاترە

مێردێك کافربێ و،زۆریش بێ ئیمان
ئەوچاترەوهێشتا،لەبرای موسڵمان

٢٠٨ * * *

میرەماڵە

میرەماڵەویان،وەك ماڵەمیری

"" ""

خۆشترلەماڵ ئی،پاشاووەزیری

* * *

٢٠٩

مێشان دەخەسێنێ

تاکارێکی جوان،وەدەست خۆیێدێنێ

جارێ هەرمێشان،بابێ بخەسێنێ

* * *

٢١٠

مێش دەدۆی کەوێ بالانی دەمژێ

هەرکەس دەداوو،تەڵەی وەی کەوێ

بالانی دەمژێ،مێش دەدۆی کەوێ

* * *

٢١١

مێشە هەرلەگوی دەهاڵێ

لەگویی دەهاڵێ،دەی جاوەك مێشێ

ئاواشی بدوێنی،دڵی لێو دێشێ

* * *

٢١٢

مێشێ دەکا بەگامێش

دەبروبڵێ هاتوم ،من بۆنەومێشە

دەڵێ خومێش نیە،نەت دی گامێشە

* * *

٢١٣

مێشی لەبەردمی هەڵنافرێ

"" ""

فکرێ بکەینەوە ،بەباروپوتی

دەناهەڵنافرێ،مێش لەبەرلوتی

* * *

٢١٤

میوان جێژنی خانەخوێ یە

میوان جێژنەیەو،بۆخاوەن ماڵی

زۆرخێروخۆشی،هەن لێی بی حاڵی

* * *

٢١٥

میوان خۆشەویستی خودایە

"" ""

میوان چۆنی بێت،لەهەرکام لاوە

خۆشەویستی خواو،هێندێ لەم لاوە

* * *

٢١٦

میوان خوڵقی خۆشی
خانەخوێی دەوێ

میوان خۆخوڵقی،خانەخوێی دەوێ
خۆشیەنان ودۆی،بۆدانێی شەوێ

* * *

217

میوان خێرو
بەرەکەتە

بەرکەتن یاهەر،وەك خێری خوایە
خۆزیامیوانی،زۆرئی وام بوایە

* * *

218

میوان
دڵی ناسکە

دڵ ناسکەودەڵێن،ئەوکاکی میوان
لەگەڵ خانەخوێی،بابچێتە دیوان

* * *

219

میوان دەپێشەخۆیدا
رزقی دەگاتێ

میوان بۆکوێ بچی،هەروەخت وکاتێ
دەپێش خۆشی دا،رزقی دەگاتێ

* * *

220

میوانی درەنگ وەختی
شێوی لەسەرخۆیەتی

ئەگەرمیوانت،بێ بەدرەنگ وەختی
دەبی رازی بێت،بەشانس وبەختی

* * *

221

میوان رسقی
لەسەرەخۆیەتی

ئەگەربەدڵێکی،رون لێی بروانی
لەسەرخۆیەتی و،رزقی میوانی

* * *

222

میوان رقی لەمیوانی بو
خانەخوێش لەهەردوکان

رقی هەستابون،میوان لەمیوان
خانەخوێش رقی،دەبولەهەردوان

* * *

223

میوانی رۆژێکی
جاسوسی ساڵێکی

میوانی رۆژێك،جاسوسی ساڵێ
زانی تێ گەیشت،لەوەزعی ماڵێ

* * *

٢٢٤

میوان کەرێ خانەخۆێیە

"" ""

من دەڵێم کۆنەو،دەی تۆبڵێ نوێیە

میوان وەك کەرەو،لای خانەخوێیە

* * *

٢٢٥

میوان میوانی ناخوات

"" ""

دەلێی حاڵی بوم،لەم هات وچونە

میوان میوانی،ناخواودەی رونە

* * *

٢٢٦

میوانی خوشکێ

ڕۆن لەئانیشکێ

میوانەهاتووە،لەماڵ خوشکێ یە

شۆرباوچەورەڕۆن،لەئانیشکێ یە

* * *

٢٢٧

میوانی ڕۆژێم

مەمیەخەشەوێ

میوانی ڕۆژێم ،نەمیەخیەشەوێ

بم خەیە شەوێش ،دوماچم دەوێ

* * *

٢٢٨

میوانی

سوڵتان مەحمودی

پێت خۆش بێ توشی،هەراوچی نەبین

میوانی سوڵتان،مەحمودی دەبین

* * *

٢٢٩

میوانی

شەوێین

تاڵوکەی ناوێت،میوانی شەوێین

دەی باخانەخوێش،کاری لێ نەوێین

* * *

٢٣٠

میوانی ناوەخت

هەمیشەکەم بەخت

هەرمیوانێکی،دێ بەدرەنگ وەختی

هەزاریش یەکیان،نابینرێبەختی

* * *

٢٣١

میوانی وەی نابم

نانی وەی ناخۆم،قەتیشی ناجوم

موم دەپارویدابببینێ

موی تێدابببینی، لەقاپی وپاروم

٢٣٢

* * *

مێوژخۆشەو
بەلاَم چیلکەی دەقونێ دایە

مێوژ زۆرخۆشەو، نەڕوابەزایە
حەیفێکەوکینگی، چیلکەی تێدایە

٢٣٣

* * *

مێوژەڕەشان بخوا
لەگەردنێی دیارە

مێوژەڕەشەبخوا، لەگەرنێی دیارە
باوەڕکەو نەلَەی، بورەوبەیارە

٢٣٤

* * *

میوەئەگەرگەیی
بۆخۆی لەدارێ دەبێتەوە

وەختێ میوەبگاو، وەرزی بێتەوە
بۆخۆی لەداریش، بەردەبێتەوە

٢٣٥

* * *

پیتی (نون)

نونیش وەك نازو،نیعمەت بۆبەشەر
ئێمەین بەنیعمەت،بۆینەبەختەوەر

*   *   *

١

نابی لەئەسپی لەئەسپی بۆکەر،کێ دابەزیوە
دابەزی وسواری کەرێبی ئەوئاقڵ وهۆشی،زۆر دا بەزیوە

*   *   *

٢

نابی تەماحت وابێساحب چاکەتەماحت،هێندەزۆرنەکەی
کەرەمی پەشیمان کەیەوە خاوەن چاکەکان،لەخۆدور نەکەی

*   *   *

٣

ناخۆنەکی لێ دەدا ئاواراهاتووە،یان فێرکراوە
"" "" ناخونەك دەنا،زەریشی دراوە

*   *   *

٤

نازارم ئەگەرهەریەك بوایە نازدارم ئەگەر،هەریەکێك بایە
بەشیروشەکرم بەخێودەکرد شیروهەنگوین و،شەکرم دەدایە

*   *   *

٥

نازانم نازانم چۆنت،حاڵی بکەم تێبگەی
چۆنت حاڵی بکەم بەکارەکانی،دیکەشم پێبگەی

*   *   *

٦

نازانم رەحەتی گیانم من گوێرمامیشەم،یاخۆنازانم
"" "" سەرسەلامەتەو،راحەتی گیانم
"" "" پرسیاری دوژمن،ئاوا ولام دەوە
"" "" هیچ هەرنازانم و،دەی لێخەم بەوە

٨ * * *

نازانی زیندوان بشوا
هیچ لێزانێکی،نەبووەبۆزیندوان

مردوانی پیٚ دەشۆن
ئێستاکەهاتووە،بۆن بشوامردوان

٩ * * *

نازانی نوێژی بکادەلٚی
هەرلەوەتی بووە،وا دامەزراوە

میحرابەکەخوارە
سەری بەفەرزی،خواش دانەدراوە

"" ""
هاتووەبەپرتەو،بۆلەبۆلٚ دەلٚیٚ

"" ""
خۆئەومیحرابەم،خواردانەدراوە

١١ * * *

نازانی هەلٚپەری دەلٚیٚ
لەقوماروبەزم و،هەلٚپەرکیٚ وکایە

داوەتێکی بیٚ فایدەیە
نی ئەورووبیت و،وەبیرمیش نایە

"" ""
نەیدەزانی وهیچ،ناچاربودەیگوت

"" ""
ئەوەم داوەت نیەو،هەربەرهەلٚلایە

١٢ * * *

نازداریٚ بابی،گۆرانێکی
ئەریٚ هۆی نازدار، نازداریٚ بابی

فۆلکلۆریش هەیە
دەکریٚهێنێدێکی،دیکەن بۆچابی

١٤ * * *

نازی دایك وباب
دایك وباب نازیان،بەدلٚ وبەگیانە

یا؟نازی نەولادی
ئەولادبەنوکی ،زمان و زیانە

١٥ * * *

ناز نازی
هەستیٚت وبنویٚ،یانەبچی بگەریٚ

"" ""
نازنازی فیٚرەو،جاریٚ لیٚی گەریٚ

١٦ * * *

نازی	نازی شێواویان ،شێواندی نازی
شێوا	چۆن هەڵیان وەشاند،ئەوکاری سازی

* * *

١٧

نازی لەمیزان چۆتەدەرێ	ئەوەی لەمیزان ،ڕابردووەنازە
"" ""	زۆرتێ پەرێووە ،مۆدێك بوتازە

* * *

١٨

ناسك نارنجی	ناسك نارنجی،سلاو زەردبێ سور
"" ""	نیوم بیستویەو،بەلام دوربەدور

* * *

١٩

ناعیلاجی	ئەوڕۆژەی ئەگەر،زۆرناعیلاجی
تولەت لێ دەکەن بەتاجی	تولەت دەگۆڕن و،دەیکەن بەتاجی

* * *

٢٠

ناعیلاجی دەستی سەی	ناعیلاج دەستی،زۆرلەسەی سەتریش
بە پیاوی ماچ دەکا	دێپێت ماچ دەکا،هەرزۆروێوەتریش

* * *

٢١

ناعیلاجی	ناعیلاج بی سەر،بەماڵی دوژمن
سەربەماڵەدوژمنی دادەکا	دادەکاتێکرا،بەقولینچك وقوژبن

* * *

٢٢

ناکا	دەی ناکابلێ نا،بیکاتەجەهلی
بلێ نا؟	بیخاتەزەحمەت،ئەوکاری سەهلی

* * *

٢٣

نالان داوێ	خەتای نالبەندیە،خۆی لێ دەردلوێ
"" ""	ئەسپەکویێتی منەو،نالان زوداوێ

٢٤ * * *

ناڵدارناڵان دومرێنی ناڵدارڕابـبری و،دەشکێنێ ناڵی

وباڵداربالاّن دومرێنی باڵدارپێی دابێت،نامێنێ باڵی

٢٥ * * *

ناڵ کراوە بەردێکی گەورەی،لەژنوی خۆی داوە

" " ئەوناڵەیان کوا،کەنگێ لێ داوە

٢٦ * * *

ناڵیان کردوە بەبێ هەست کاری،خۆی بەرێوەبرد

" " نەی هێشت پێ بزانێ،چوناڵیشی کرد

٢٧ * * *

ناموست ناموست یاخودا،باهەرسەبیخۆن

سەبیخوا ئابڕوبەرئاخر،پیاوی دەوەك تۆن

٢٨ * * *

نان ئەگەرلەت کرا نان ئەگەرلەت بوو،یەك ناگرێتەوە

یەکتری ناگرێتەوە ئاوی ڕژاوبەکێ ، کۆدەکرێتەوە

٢٩ * * *

نان ئەونانە ئەونەزیلەشم،هێندەپێ جوانە

ئەو؟ڕۆلەخوانە نان ئەونانەیە،ئەوڕۆلەخوانە

٣٠ * * *

نان بۆخۆم و برسیمەوجاریّ،نان بێنن بۆخۆم

جۆبۆکەرەکەم بۆکەریشم جۆ،بیخواتوزوبڕۆم

٣١ * * *

نان بەتیوڵە نان بەبەخت وشانس،یابەتوێڵە

نەك بەسیوڵە	نەك بەریش وموی،بێ زۆری سمێڵە

*   *   *

٣٢

نانت	نانتان سوتابون،بەسەرسێڵێ وە
بەسێلێوەنەسوتابوو	بۆكون وكاژێران ،وا زۆردێلێ وە

*   *   *

٣٣

نانت جۆوین بێ و	ئاوام چاولێتەو،نانت جۆیین بێ
خوڵقت گە نمین بێ	سەروروخۆش و،خولقت گەنمین بێ

*   *   *

٣٤

نانت دەئەوكێ مائاو	نانت دەئەوكێ ما،چارەی وی ئاوە
ئاوت دەئەوكێ ماجاو	ئاوت دەئەوكێ ما،جانۆرەی جاوە

*   *   *

٣٥

نان خواردنیش جوتنی دەوێ	نان دەخۆی دەبی،پاروی هەڵگری
"" ""	جوتنیشی دەوێو،پەڵپی لێ نەگری
یا ""	خۆشەبۆت پێك بێ،یاوابتكەوێ
"" ""	دەنانان خواردنیش،خۆجوتنی دەوێ

*   *   *

٣٧

نان خۆرێ بادینان	بۆدەبێ نان خۆر،بێت لەبادینان
كاركەرێ شەمزینان	كاركەریش بێنن،لەلای شەمزینان

*   *   *

٣٨

نان خۆری جێ گر	نان خۆری جێگر،نانی بخۆزوكە
"" ""	جێگام وێدەوە،بڕۆبەبێ جوكە

*   *   *

٣٩

نان لەئێكی بخوازە	تۆنان بخوازەو،كەپێت بەجێ بێ

باوکی نان بدێبوبێ	لەوکەسەی بابی ،زۆرنان بدێ بێ
٤٠	* * *
نان لەتەبایە	خۆت لەولانەدەی ،وابەخۆڕایی
دەخورێ	نان دەخورێ لەیەك،بون وتەبایی
٤١	* * *
نان لەنانەوا	لەنانەوابچوو،نانەکەی بکڕە
گۆشتیش لەقەسساب	قەسسابیش دەبچوو،گۆشتی لێ بکڕە
٤٢	* * *
نا نمان هەرزن بوو	نانمان هەرزن بوو،زوگەیبوّدەستی
زویەرەومالّ بوّوە	بەرەومالّ بۆوە،هێندبەتەڕدەستی
٤٣	* * *
نان نانی گەنم	نان نانی گەنمەو،لەوسەرزەمینە
دین دینی محەمەدی	دینیش هەردینی،محەممەدئەمینە
٤٤	* * *
نان نەبێ	بڕوانەومەڵێ ، هەرپینەکراوە
هەموشتێکی لێدراوە	نان نەبێوهەمو،شتێکی لێ دراوە
٤٥	* * *
نان وپیاز	وەختێ بۆت بێنن،نانی وپیوازی
نیعمەتی خواس	ڕازیشی وکەچی،ئیدیش دەخوازی
٤٧	* * *
نان وتور	دەهەمبانەیدا،هەت بێ نان وتور
بۆرێی دور	ڕای بگرەجاری،بۆرێگاکەی دور
٤٨	* * *

نان ودۆ نانت هاتەپێش،بەخۆڵق وخۆۆبێت
ئەویش هەربەخولق وخوو بەماستی ودەنا،باهەربەۆبێت

* * *

٤٩

نان ودۆی بابی لەوبانەبکەوی،ئەمن پیم وابی
ناخوات تازەقەت نایخوات،نان ودۆی بابی

* * *

٥٠

نان ورۆنە ئی دیتت ئەوەی،هەرنان ورۆنە
"" "" خۆراگرەبزانە،دوایەکەی چۆنە

* * *

٥١

نان وشەقی نان وشەق یاهەر،نانێکەودوشەق
دەدرێتێ دەیدەنێ ولێشی،دەدرێبەمەترەق

* * *

٥٢

نان و،کەومرێکمان وێگراما‌ن خواردووە،نازانم لەکوێ
وێگراخواردووە نان وکەوەرهەر،دەنا نان وخوێ

* * *

٥٣

نان وماس گەربۆیان هێنای،ئەونان وماستە
نیعمەتی خواس نیعمەتی خوایەو،بۆپیاوی راستە

* * *

٥٤

نان ومالّ ئەوکەسەی ئەگەر،تازەبووەبەمالّ
نان وسالّ بەجوان مالّ ئەبیّ،پاشی هەش نۆسالّ

* * *

٥٥

نان ونمەکێکمان نان ونمەکیکمان،خواردووەپێکەوە
پێکەوەکردوە دەی ئەمەگ چ بووە،بێنەبیکەوە

٥٦ * * *

نان هەرکاتێ کەوتە ڕوو هەرکاتێ نانیان،هێناوکەوتەڕوو
پێویستی نیە خولق وخوو هیچ پێویستی نیە،بەخولق وفەرموو

٥٧ * * *

نانەسوتاوێکی ناهێنێ بێن بمخیننکێنن،بم خەنەداوێ
"" "" هێشتا پێی نادەم،نانەسوتاوێ

٥٨ * * *

نانی ئێشکی خۆم نانی ویشکی خۆم،نێوئەوهەمبانەی
بە پلاوی خەلکی نادەم نایدەم بەپلاو،گۆشتی بێگانەی

٥٩ * * *

نانی ئیشکی دەی تاکەنگی بخۆم،هەرنانی ئیشکی
قەوەتێ مشکی تاقەت وتواناش،هەرهێزی مشکی

٦٠ * * *

نانی بەمتفەڕەك نانی دەڕواهەر ، وەکومتفەڕکی
دەڕوا لەنێوگەورکان،بەگزادەوهەرکی

٦١ * * *

نانی بەنانی تەماشای نانی ،دەخوابەنانی
دەخوا کارەکەت ڕێکە،وەك پێشینیانی

٦٢ * * *

نانی چەندخۆشەنانی،بێ منەت کەدەیخۆی
بێ منەت پێشینیان دەڵێن،بەماستی وبەدۆی

٦٣ * * *

نانی تازە بۆم بێنن نان و،پێخۆری تازە

"" ""
بەیانان زۆرزوو،کەیفم پێی سازە

* * *

٦٤

نانی جۆدەخواو
ترِی ئاسن دەکەنی

نانی جۆدەخوا و،بالآن دەر دەدا
ترِی وەك ئاسن و ،پۆلآش بەردەدا

* * *

٦٥

نانی خۆت دەتەبەکی
خەڵکی مەنێ

ئاوام هیناوەو،تەکبیرکردوەبۆت
دەکاسەی خەڵکی،مەنێ نانی خۆت

* * *

٦٧

نانی دەخواوو،نان
دێنێش دەدرِی

دێ نانی دەخوات،ناپیاوی دەکرِێ
نانی بەدمێوە،نان دێنێش دەبرِێ

* * *

٦٨

نانی رِەق ودۆی ترش
دەخۆی ناخۆی چش

دۆی ترش ونانی،رِەق یان بۆدانای
نەیخۆی چش بیخوی،پێم ژیروزانای

* * *

٦٩

نانی سوتاوت
نادەمێ

دەبرِۆناتدەمێ،نانی سوتاویش
بۆم بگری وبێنی،گشت بێ یاخاویش

* * *

٧٠

نانی کونەماسی دەخواو
پاسی جرت ئاوادەکا

سەیرەپێك هاتووە،چۆن دەبی ئاوا
نانی کونەماسی و،پاسی جرت ئاوا

* * *

٧١

نانی کێ بخوی سلاّوەتێ
لەدیداری وی لێ دەدەی

نان کێ بخوات و،یاکێ پێی دەدات
سلاّوەتیش لەرِوی،هەرئەولێ دەدات

* * *

٧٢

نانێکی بخۆو نانێ بخۆوەرە،کارێ بکەبۆمان
کارێکیش بکە رێزت لەرێزنەو،ژێکەڵەی خۆمان

* * *

٧٣

نانی لەماڵە جوی بخۆو نانی دەخۆی بخۆ،بچولەماڵی جوی
وبچو لەماڵەهەرمەنی بنو لەمزڵ وماڵی،هەرمەنیان بنوی

* * *

٧٤

نانی مەردان نان پەیدادەبێ ،بۆرەندومەردان
لەبن بەردان بێ فەرقن لەسەر،بەردوبن بەردان

* * *

٧٥

نانی نەبوو دەچو نەیبوپەلکێك نان،لەکەم تاکوزۆر
تەرەپیوازی دەکری دەچوکاروشی،دەکری بۆپێخۆر

* * *

٧٦

نانێك وگایەکی وای بۆحیساب کەی،لاوێچ وتایەك
لەکن وەکێکە لەکنی وەك یەك وان،نانێك وگایەك

* * *

٧٧

نانێکی بخۆو پێك بێ لەچاکەی،کێ خۆدەبوێری
دوانیش بکەخێر نانێ بخۆودوانیش ،راگرەبۆخێری

* * *

٧٨

نانێکی لەرێی لەمنیش مەعلومەو،نانێکی داوە
خوای داوە بەداماوێکی و،لەرێگەی خواوە

* * *

٧٩

نانی ومرد نانی هەرپیاوێ،لەشیوو،وەردبێ
لەبانی بەرد باشەدەی هەربیا،لەبانی بەردبێ

٨٠ * * *

نانی هاریەیی بۆوانانی هاریێت،گرتووەبەدمەوە
بەدمەوەگرتووە شەرت بێ رێگای تۆ،تاهەم نەچمەوە
یان "" تێی دابیێڵەوەو،بابۆی نەچمەوە
"" "" بۆنانی هاریێت،گرتووەبەدمەوە

٨٢ * * *

نانی هەباناوی نەبوو ئاوی هەبووایە،نەیبونان لەباو
ئاوی هەبانانی نەبوو هەرنانی هەبواو،مەحتەل بوبۆئاو

٨٣ * * *

نانی هەبوئاوی نەبوو ئەوکاتەی نانی،بووئاوی نەبوو
ئاوی هەبونانی نەبوو هەیبوئاونانی،بەشی خۆی نەبوو

٨٤ * * *

ناوێری بڵەی لەبەری ناوێری پێی بڵەی،لەم باوەوایە
بای مەترەبۆنی دێ مەترەبۆنی دێت،دەشڵێ کو.وایە

٨٥ * * *

ناوێری بڵەی ناوێری پێی بڵەی،لەپشتی چاوت
لە پشتی چاوت برۆیە بڕۆیەوزودێت ،دەپسێنی داوت

٨٦ * * *

ناوێری ناوێرێت لەرۆو،راستیشی بڵێ لەل
بڵێلەل هەرکارێهەیبیت، دەیکاگیرۆشەل

٨٧ * * *

ناوێری پێی بڵەی ناوێری بەکێ،بڵەی یاهەربەوە
جلی ئەوتاژیەی جلی ئەوتاژیەم،دابۆراست کەوە

ڕاست کەوە
دەبەرزگی دەخات

دەیخاتە بەرزگ،لەجێی ڕاست کردنێ
ناکرێ بڵەی وەکو،پێشوی لێ بکەوە

*　*　*

٨٩

ناوێری پێی بڵەی مەرحەبا
پێ لەگونی پیاوی دەنێ

ناوێری پێی بڵەی،چۆنی مەرحەبا
پێ لەگونن دەنێ و،لەبەینن دەبا

*　*　*

٩٠

ناوێکی گران
ماڵێکی بڕان

ناوی چەندی بڵەی،سەختەوگرانە
ماڵیش بیانوی هەن،زۆریش لەبڕانە

*　*　*

٩١

نرخی کاوڕانە
""　　""

نرخی کاوڕانەو،جوان لێ حاڵی بە
ڕۆژەو چاوەڕوان ،شیرن و تاڵی بە

*　*　*

٩٢

نسحەت وەربگرە
وبالەدیواری نوسرابی

شەرتیەوەربگری،لەڕێ،وڕێبواری
نسحەت نوسرابی و،لەلادیواری

*　*　*

٩٣

نسحەتی پاشای بۆکەسیکی دەبی
نەترسێ وهیچیشی لەشای نەوێ

نسحەتی پاشای،بۆوکەسەی دەلوێ
بێباك لەگیانی و،لەشای چی نەوێ

*　*　*

٩٤

نسحەتێ لەبابی
وەربگری

نسحەت وەربگری ،تەنیالەبابی
لەخێری دوا ڕۆژ،بێ بەهرەش نابی

*　*　*

٩٥

نسحەتێ لەدایکی
وەربگری

لەدایکت ببیەی ،تۆئەونسحەتەێ
لانادەی تاهەی،لەم شوێن وخەتەی

* * *

٩٦

نسحەتێ لەخاڵی وەربگری	نسحەت وەربگری،ئەوجارلەخاڵی لەگەڵ زۆرزاناو،هێندگەورەماڵی

* * *

٩٧

نسحەتێ لەمامی وەربگری	نسحەت وەربگرەو،تۆبچۆولەمامت پڕلەگوڵن گەشن،باغچەونەمامت

* * *

٩٨

نسحەتێ لەکاکی وەربگری	نسحەت وەربگری،لەبراکەت لەکاك ڕێت نیشان دەدەن،ئی زۆرباش وچاك کاکەگیان کاکم،چییەکەسی کاکی بۆمن وەك شیری ،بەردایکم پاکی

* * *

١٠٠

نسحەتێ هەڵناگرێ	نسحەتی ناکرێ و،نەهیچ ڕێنوێنی ئەگەربەمن بێت،وازی لێ دێنی

* * *

١٠١

نشتوم بۆنوسی میزی نەکا ئەوجارلەخۆدمرێ	نشتوم بۆنوسی،چیدی میزنەکا دورلەڕوت ئێستا،خۆشی پیس دەکا

* * *

١٠٢

نشتوی عەمرت دەتەندۆرێکەوی	دەك نشتوی عەمرت،ئاوری تێبەربێ نەك بۆئێکی دیش،کاریان لەبەربێ

* * *

١٠٣

نۆجارزاوان بێنە تەلاق دراوان مەهێنە	عەیبی نیەبێنە،ژن نۆجارزابێ بەلام نەیهێنی و،تەلاقیان دابێ

١٠٤ * * *

نوڕەدرێژە
چی لێ نازانێت،بێ مێشك وگێژە
" " بۆم بێدەنگ نابی،ئەونوڕەدرێژە

١٠٥ * * *

نوری عەلانورە
نوری عەلانور،چاکترلەچاکان
" " خوایاربێ دەیبەین،بۆنێودڵپاکان

١٠٦ * * *

نۆزگی کردون و دەڵێ هەرکچم
نۆزگی کردونەو،بەژوماری خۆشی
هاتووەبەکچۆڵەی،تاخۆی بفرۆشی

١٠٧ * * *

نۆش داروپاش مەرگی سوهرابی
ئێستاپێ ویستمن،ئەودەڵێ نابی
نۆش داروەوپاشی،مردنێ سوهرابی

١٠٨ * * *

نوکەری بێ خەلات وبێ برات تا نجی سەری ئاغایە
نۆکەرنەیهەوێت،مەعاش وخەلات
وەك تانجی سەرتەو،بۆئاغاو.ولات

١٠٩ * * *

نۆکێ بەنۆپارو دەخوا
زاری چوکەیەو،دەی پەنابەخوا
" " نۆکێ دەکاتە،نۆپاروودەیخوا

١١٠ * * *

نۆلەوهەوزی نۆش لەم هۆزی کوڕلەدایکی دەپرسی چەندمێردت کردونە، دایکەکەش دەڵێ ئەمن حیسابیان بکەم ئەتۆش ببژێرە
کوڕدەیگوت دادەی،پێم بێژە دایە
چەندمێردت کردون،ئەلەم دونیایە
دایکەکەش دەڵێ،زانیم دەڵەی چی
من حیسابیان کەم،تۆلێو تێك نەچی

نۆلەوهۆزی نۆلەوهۆزی — نـۆلـەهـۆزی تـر،نـۆشـیـان لـەم هـۆزی

نۆلەتایفەی برا یمەقۆزی — نـۆش لـەتـایـفـەی،ئی برایـمـەقـۆزی

نۆیان دمگەڕان بەهۆزی هۆزی — نـۆش دەگـەڕان هـەر،بـەهـۆزی هـۆزی

نۆلەبن دیواری خۆیان دمدوزی — نـۆش لـەكـۆلانـان،خـۆیـان دەدۆزی

"" "" — لـەئۆمـەرمـەندان،چـوم بـوبـیـست نـۆو

"" "" — لـەهـۆزی مـوكـریـش،تـەنـیـاهـەرلـونـۆو

"" "" — ڕاستم پـیـێگـوتـویـەو،بڕوای ئـەمـن وتـۆو

"" "" — لـەگـەڵ ڕەحـمـەتـی،ئـەوبـاوكـەكـەی تـۆو

"" "" — پـڕكـارم وچـەنـگم،ئـاردە وهـەویـرن

"" "" — هـەرئـەوچـەنـدانـەم،جـارێ لـەبـیـرن

* * *

١١٧

نوێژ كەر، لە پێش چاوی — نـوێـژ كـەری تـازەی،یـابـڵـێـم دێـریـنـی

خەڵكی شیرنە — لـەپـێـش چـاوی مـن و،زۆران شـیـریـنـی

* * *

١١٨

نەئەوەندەسارڕبەبیچرڕێی — نـەهـێـنـدەساردبـەو،بـێـن بـتـپـچـڕێـنـن

نەئەوەندەش گەرم بەبسوتێی — نـەهـێـنـدەش گـەرم،بـەوبـتـسـوتـێـنـن

* * *

١١٩

نەبارمبەرت جاش بێ — نـەبـاربـەرت قـەت،جـاشـولـەوجـاش بـێ

نەترکەنت وەلاش بێ — نـەكـەی تـركـەنـت،لۆسـت ووەلاش بـێ

* * *

١٢٠

نەبان عیلاجی دمگرێ — نـەبـان عـیـلاجـی،هـەیـەو.هـەردەگـرێ

نەمژعیلاجی نایە — بـۆنـەمـژی بـابـكـەیـن،تـەكـبـیـروفـكـرێ

* * *

١٢١

نەبای پێداهاتوە
نەباران

ئەونەبای پێدا،هاتووەنەباران
هەرخۆی شاردبۆوەو،لەچەنگ بێگاران

* * *

١٢٢

نەبکەی ونە بخۆی
تێی ومرامێنی

ئەوبەژن وبالاّوو، قەدودامێنی
نەبکەی ونەبخۆی، تێی وەڕامێنی

* * *

١٢٣

نەبوك بیت ونە پەردوو
نەحلەت بێتن لەهەردوو

یاخوانەبوك بێ و، لێرەنەپەردوو
نەحلەتیان لێ بێ،بەجوت لەهەردو

* * *

١٢٤

نەبونی چی
دەگەڵ نایە

نەبونی چارەی،بەکەس کوانایە
ئەویش هەرلەلای،خوای تەعالایە

* * *

١٢٥

نەبونی گولیە
"" ""

نەبونی گولیەو،بابڵەین فەقیری
ئەویش بەتایبەت،لەکاتی پیری

* * *

١٢٦

نەبەبەرخی تێرشیربوم
نەبەکاوریش تێرگیابوم

نەتێرم خواردشیر،لەکاتی بەرخی
نەبەکاوریش گیام،لەباقەوکەرخی

* * *

١٢٧

نەبەقابەمو
نەومقابەشو

نەکەی باوەڕی،بکەی بەسەرومو
یان ئیعتیبارت،بێت بەمێردوشوو

* * *

١٢٨

نە پێلاّوی تەنگ
نەخانەی بەجەنگ

چاوت دەنوسێن،پێلاّوت بێ تەنگ
ویسحەت نامێنێ،ماڵ بەکێشەوجەنگ

*   *   *

١٢٩

نەترِی دەنگت بیٚ
نەفسی بۆنت بیٚ

نەترِی دەنگت بیٚ،نەفسی بیٚ بۆنت
چیدیش نەتبینم،روی گرژومۆنت

*   *   *

١٣٠

نەتێرم خواردنەنیوەتێر
کابانیٚ هەلاٚوەسن سەربەرەوژێر

نەتێرم خواردو،نەهەرنیوەتێر
هەلٚیان باوەسن،کابان سەروەژێر

*   *   *

١٣١

نەحلەت لەوەی
مەمکی دەزاری ناوی

هەرنەحلەت لەوەی،رێکی خست کارت
رۆژەکەی ئەوەلٚ،مەمکی نازارت

*   *   *

١٣٢

نەحەقی خۆم ناقیس دەکەم و
نەسەی سنوش بیٚگۆشت دەکەم

ئەمن حەقی خۆم،پشتاوپشت ناکەم
ئاخرسەی سنوش،بەبیٚگۆشت ناکەم

*   *   *

١٣٦

نەخشی
نەقەی نیە

لەبۆسەوتەلٚەی،چوی تێت پرِاندون
یانەخشی نەقەت،بۆدامەزراندون

*   *   *

١٣٧

نەخواردو
لەسمێلاٚن مەیو

هیچی بۆنەکرا،بابلٚەین نەخواردوو
ئاکامیان پیٚ چیٚشت،لەوەش رِابردوو

*   *   *

١٣٨

نەخۆش
میوانی خوایە

نەخۆش میوانی ،خوای تەعالایە
ئەمنیش باوەریم،هەروالەلایە

*   *   *

١٣٩

نەخۆشەچۆنی هەرمەمدوێنن

چۆنی نەخۆشە،دەبرۆمەمدوێنن

نەدی لەخواردنێ‌هەربۆم بێنن
ئەدی لەخواردنێ،زۆرۆبۆم بێنن

* * *

١٤٠

نەخەم لەخاپور
نەنان بەتەندور

نەخەم هەڵبگری و،لەچۆمی خاپور
نەنانیش وازۆر،بکرێ بەتەندور

* * *

١٤١

نەخەوی گران
نەچیای زۆربڵیند

نەخەوزۆرگران ، لەحەدبەدەربێ
نەچیای زۆربڵیند،پشوی لەسەربێ

* * *

١٤٢

نەخێری بێ ئاواڵ
نەشەڕی بێ ئاوماڵ

ئەگەرتۆخێرت ،نەبێ بۆئاوماڵ
ئاوماڵیش کێشەی.تۆنابابۆماڵ

* * *

١٤٣

نەددانی خواردنێم هەیە
ونەلاقی هەڵپەڕینێ
"" ""
"" ""

ئەولاقەم نینەو،بێم بۆدیلانێ
ددانی خواردنێم،نین خوادەزانێ
ڕەنگ بێ باراشیان،نەهێنابنەوە
یان دەنادەمبەن،بۆئاوکێشانێ

* * *

١٤٥

نەدەچمەدمرێ شێر، بم خوا
نەشێریش دێتەژورێ، بمخوا

هەردەرناکەوم و،شێربێت وبم خوا
نەقەت شێریش دێ،بۆماڵ وبم خوا

* * *

١٤٦

نەدمرزی بوم بشکێم
نەدمزوبوم بپسێێم

خۆنەدەرزی بوم ،ئاواشکابام
یاوەك دەزوێکی ،باریك پسابام

* * *

١٤٧

نەدی بدی، کوڕێکیان

بیستت هۆزەکەی،نێوی نەدی بدی

بونێویان.ئاگدی گدی
لەباتی نێوکێ
چون کیریان بڕی

کوڕیان بوونێویان،نا.زوگدی گدی
لەجیاتی نێوکێی،کێرەلەیان بڕی
گوتیان.نێوك نیه،دەیگوت خۆبەدی

* * *

١٤٩

نەدیوو
نەناسیوو

نەیناسی وئەرێ،نەتدیبی هیچ کات
کێ بێت نەزانەو،تائەوکارەبکات

* * *

١٥٠

نەڕێسراوە
نە پێچراه
جۆلا شەقەی دێ
"" ""

ڕیسی چارشێوێ،کوانەڕێسراوە
لەوردەکاریش،هەرنەپێچراوە
لەگەڵ گلۆلان،کابان نەقەی دێ
هەرلەوێستاوەی،جۆلاشەقەی دێ

* * *

١٥٢

نەزان لەنسحەتێنابەزی
"" ""

نەزان لەنسحەت،خۆقەت نابەزێ
وەك گوێزێ باویی،بۆسەرگومبەزێ

* * *

١٥٣

نەزانی بۆمردوی خۆت
بگری گۆڕبەگۆڕدەچی

ئەگەرنەزانی،بگری بۆمردوت
گۆڕبەگۆڕدەچیت،باتمان بێت وپوت

* * *

١٥٤

نەزمڕەی دێونەزاییدە
زمڕمزمڕی بێفاییدە

نەزۆرزەڕەی بێت،نەهەرزاییدە
زەڕەزەڕیەتی و،زۆر بێ فاییدە

* * *

١٥٥

نەژنەی نیزیك باوان
نەگوێرەكەی لەكن پاوان

نەژنەی زۆرنیزیك،لەماڵی باوان
نەگوێرەکەی نێو،باغ وزۆرپاوان

١٥٦ * * *

نەسە گەروەدوای بێخی،نەگورگەونەسە

نەگورگە ئەونیوەی هەبێ،لێی زیادەوبەسە

١٥٧ * * *

نەشیری وشترێ با من پێت بلێم،زۆرلەوەی خۆشتر

ونەدیتنێ عەرەبی نەدیتنێ عەرەب،نەشیری وشتر

١٥٨ * * *

نەشیش بسوتێ ونەکەباب نابی بسوتینی،لیم ئەوکەبابە

"" "" شیشەکەش بۆخۆم،ئاخرحیسابە

١٥٩ * * *

نەشەرح دەگەڵ عالمان نەبچوبۆشەرعێ،لەگەڵ عالمان

نەحورف لەگەڵ زاڵمان نەحورفیش دەکرێ،دەگەڵ زاڵمان

١٦٠ * * *

نەقلی پورسللۆرتێیە نەقڵەوبیسراوە،بووەبەقاوەقاو

"" "" پورسللۆرتیان٠.١،لەنیوچۆم وئاو

"" "" دەیگوت ئەی هاوار،خینکام لەتونیان

"" "" کێ بێ وبمداتێ،بێ لاوێچێك ئاو

١٦٢ * * *

نەکارهەیەونە پیشە نەکارێکمان هەس،نەشوغڵەوپیشە

خیگەڕۆنەکەبکیشە خێراوخیگەرۆن،لەدومی بکیشە

١٦٣ * * *

نەکالابە پۆست نەماڵی بنیری،بۆماڵت بەپۆست

نەدوژمن بەدۆست دوژمن نیزێکیش،بی نیکەی بەدۆست

* * *

١٦٤

نەکلۆشی دەشکێنی و
نەگوێ دەگیرێ

ناشکێنی کلۆشی و،ناگیرێ تەرسی
هاتووەتیری بکا،ئەوزگەکەی برسی

* * *

١٦٥

نەکەڵەبابی سەربارەداران
نەکاری مێچکەلەژوروبانان

نەوکەڵەبابەی ،سەربارەداران
نەکاری مێچکەی،دژی ونەیاران

* * *

١٣٢

نە٠ێربەکونگێ فێربێ و
نەگوێرەکەش بە پەمۆی
یان ""
"" ""

نە٠٠یربەکو٠٠٠٠،فێربێ رام بێ بۆی
نەکوێرەکەش وا،فێربێ بەپەمۆی
٠٠یربەک ٠٠٠٠ فێربێ،زۆرسەرەوژێرە
گوێلک بەپەمموێ،لەزۆر٠زوفێرە

* * *

١٣٥

نەکێشی زەحمەت
نابینی نیعمەت

ئەوەی لەدونیا،نەکێشی زەحمەت
تۆبزانەویەقین،ناگابەنیعمەت

* * *

١٣٦

نەگر
نەگر

ئەم نەگرنەگرەی،لێی دەداین دەورە
بەقای چووەلەلای،بچکۆڵەوگەورە

* * *

١٣٧

نەگریانی نابەکوڵ
نەخێزانی نابەدڵ

نەگریانێکیان، واناب‌ەکوڵ بێ
نەشووهاوسەرێك،زۆرنابەدڵ بێ

* * *

١٣٨

نەگوتنم باشترە
"" ""

نەگوتنم گەلێك،باشترەوبۆیە
چاوم لەگوتنێ و،لەزمانی تۆیە

١٣٩ * * *

نەگوڵی گەنمی دیومو نەگوڵی گەنم وجۆی،دیتووەبەباشی
نەچەقەنەی ئاشی یابڵەی لەدوریش،چەقنەکەی ئاشی

١٤٠ * * *

نەلات سەرت بشکێنی نەکەی لاتێك بێ و،سەرت بشکێنی
نەسەری لاتی بشکێنە نەلای لاتی بچی و،سەری بشکێنی

١٤١ * * *

نەلەزگی دایکمە و لەزگی دایکم نیەو،لەپشتی بابم
نەلەپشتی باوکم چۆن باوەڕێ بکەم،لێی دڵ نیابم

١٤٢ * * *

نەڵەی نەیزانی دۆشاوەکەت نەڵەی نەیزانی،ئەومامەگێژبو
چ تامی لێی نەدەهات ئەودۆشاوەی تۆ،بێ تام وچێژبو

١٤٣ * * *

نەمارکلکی لەبیر دەچی لەبیری ناچێت،مارکلکی بڕاوی
ونەباغەوان کوڕ نەباغەوانیش، ڕۆڵەی والاوی

١٤٤ * * *

نەمخواردوەلەئەم کاسە خۆچم نەخواردبو،لەم کەوڵ وکاسەی
دڵم بکا وەسواسە دڵ وەسواسێ بکات،لەم قاڵ وباسەی

١٤٥ * * *

نەنە یاخوادەی وابی،پێت دەڵەم نەنە
پێت وەداگەنە پێت وەداقڕنوو،دوپشك وگەنە

١٤٦ * * *

نەنیعمەت بۆتێر نەنیعمەتی بدەی،بەهیچ کەسی تێر

نەبەرگیش بۆکوێر نەبەرگیش بکرێ،بۆکوێروبێ خێر

*　*　*

١٤٧

نەنێوی هەبوو لەم ناوەی نێوکی،نەبووەبێ نێوە

نەنێوك ئێستاش هەروابێ،سەرداروخێوە

*　*　*

١٤٨

نەوێی هەڵدەکاو لێی دووربێ ئاخر،نەبێی هەڵدەکا

نەبێی هەڵدەکا لێشی نیزێك بێ،نەوێی هەڵدەکا

*　*　*

١٤٩

نەهائەکەم نەهوئەکەم پێت بڵێم نەها،من ئەکەم نەهوو

نەژن دێنم نەشوئەکەم ژن هێن هەرنیم و،خۆناشچم بەشوو

*　*　*

١٥٠

نەهێندەئێشك بەبشکێی نەوائیشك بەو،بەقرچەبشکێی

نەهێندەنەرم بەبکرۆژرێی نەهێندەش نەرم،بەزوبکرۆژرێی

*　*　*

١٥١

نەهێندەتوندوتیژی بکەتێربن هێندتوندوتیژی،مەکەلێت تێربن

نەهێندەش نەرم بەشێربن نەهێندەش نەرمی،لەروی توشێربن

*　*　*

١٥٢

نەهێندەخۆشیرن کەقوتت دەن نەخۆشیرن کەی،بخورێی قوت بدرێی

نەهێندەش خۆتاڵ کەفرێت دەن نەواش خۆتاڵ کەی،هەر فرێ بدرێی

*　*　*

١٥٣

نەیان دەوێرا کەنگیان وێراوبو،لەنیوکولەکەی

دەکولەکەشدابانگ دەن بێ خوبنوێنی و،بانگ دەی یاچ بکەی

*　*　*

١٥٤

نەیخۆی قەت خەلاس نابی
«» «»

نەیخۆی ڕایبگری،قەت خەلاس نابی
دەناحاڵیت کەم،بەشی کەس نابی

* * *

١٥٥

نەیدەزانی لەکوێ کوڵیوە
دەیگوت قاپێکم بۆتێکەن

خۆنەیدەزانی،شێولەکوێ کوڵیوە
دەیگوت قاپێکی،بێننەئەودیوە

* * *

١٥٦

نەیکەیە
شەق شەقە

نەکەی بێی بیکەی،هەراوشەق شەقە
دەناڕەنگ بێ بێن،بتخۆن زەق زەقە

* * *

١٥٧

نێرەبیدۆشەیە
«» «»

فەرخم دێتەبیر،نێرەبیدۆشە
بیرەوەریشی،بۆپیاوی خۆشە

* * *

١٥٨

نێرینەیە
«» «»

نێرینەیەودەی،تۆزێ بکەلۆچی
تووی بانەڕژێو،نەڵەی بەتۆچی

* * *

١٥٩

نیسێی قورس بوە
«» «»

نیسێی قورس بووەو،کەوتەچێشتانێ
هیلاك بووەولەگەڵ،قامیش کێشانێ

* * *

١٦٠

نیسکێنەهەرئەوەندەی
گریان دەوێ

بۆم هەڵوەراندن،وازم لێ بێنە
هەرهێندەی گریان،دەوێ نیسکێنە

* * *

١٦١

نیشانەی پیاوی ڕیشە
پیاوەتی بەئێشە

نیشانەی پیاوی،سەروسمێڵ بونە
دەی خۆپیاوەتی، بەدڵی ودرونە

* * *

١٦٢

نیعمەت بەشوکرانەی زیاددەکات

شوکرانەبژێربی،زۆردەبێ نیعمەت
پێی تێ هەڵمەدەن،دەرزقی خۆوقەت

* * *

١٦٣

نیعمەتی خودای ددانە چارەت نەماکێشانە

نیعمەت بۆدونیام،ددان بیژانە
عیلاجیش نەما،چارەی کێشانە

* * *

١٦٤

نیکبەت کەهاتەماڵت ناپرسی لەنێوی خاڵت

نیکبەت کەهات و،گەییەنێوماڵت
ناپرسێ نێوی،خاڵۆژن وخاڵت

* * *

١٦٥

نینۆکیان بۆلێك دە "" ""

ئەوکەڵەبابەم،کەبۆبەشەڕدەی
خۆنینۆکانیان،دەبی بۆلێك دەی

* * *

١٦٦

نینۆکی لێ گیرنابی "" ""

حەولم زۆربۆدا،بەڵکوبۆم چابێ
بەڵام نینۆکیان،هەرلێ کیرنابێ

* * *

١٦٧

نێوچاوانەکەم نایکا

نێوچاوانەکەم،نایکاچی لێ بکەم
لەبەردی بدەم خۆم،بائاسودەبکەم

* * *

١٦٨

نێوکی برِی

هەرخێرایەك چوو،زونێوکیشی برِی
فەرقی نیەبۆخۆی،دەی یابۆمنی کرِی

* * *

١٦٩

نیوگەزم

زۆرم لێ خواربون،میترونیوگەزم

خواربووه لەڕێگەی گرتوم،تاهەم نابەزم

١٧٠ * * *

نێوم چیەهێندەقیرەو،هەراوهوریایە

لێ دەنێی نێوم لێ دەنێی،هۆی دایەدایە

١٧١ * * *

نیوەحەکیم مالی لەخەلکی نیوەمەلا ن ڕوح،لەتۆدەستێنێ

دەستێنی و،نیوەمەلاش ڕوح نیوەحەکیم مال،بۆلای خۆی دێنێ

١٧٢ * * *

نیوەشەو نیوەشەوبەخێر،مامۆم هاتەوە

بەخێرە نوستووخەبەربوی،بەسەرکاتەوە

١٧٣ * * *

نێوی خۆی حالی بوی نێوی،خۆی بەخۆوەیە

بەخۆوەیە لێت دوربی ویابلەی،هۆلەهۆوەیە

١٧٤ * * *

نێوی خۆی لەبیرچۆتەوە کوانێ نێوی خۆی،لەبیرچۆتەوە

" " یاهەرئاوای بیر،بۆکردۆتەوە

١٧٥ * * *

نێوی دەنێونێواندانەبو نەیبونێوباس،لەهیچ جێگایان

دەچوگوی لەسەرڕێیان دەکرد دەچوگوی دەکرد،لەسەرڕێگایان

١٧٦ * * *

نێوی کەوتۆتەسەرزمانان نێوی کەوتۆتە،سەرباس وزمانان

" " کۆلان ودراوسێ و،هۆبان وبانان

١٧٧ * * *

نێوی کەوتۆتەنێونێوان شوکرم نـیـێوی وا،کـەوتـەنـیـێونـیـێوان
"" "" تـیـێکـی دان تـانـەو،لـەمـپـەرونـیـێوان
* * *
١٧٨

نێوی گەورەوشاری چوکە کـیێ دیـتـویـەتـی و، لـەم دارودەورە
"" "" شـاری چـوکـەڵـەو،نـیـێویـێکـی گـەورە
* * *
١٧٩

نێوی هەیەونێوکی نیە هـەرنـیـێوی هـەبـووە،بـیێ نـیـێوەرۆکـە
"" "" هـەشـی بـیێ شتـێکـە،زۆریش گـچـکـۆکـە
* * *
١٨٠

نی لەماڵم باشـەبـاوکـەکـەم،تـۆنـیـت لـەمـاڵـم
نازانی حاڵم تیێ بـگـەی تـابـزانـی،چـیـەوەزع وحـاڵـم
* * *
١٨١

پيتي (واو)

واوەيلابۆواو،يائەندامی خۆم
لاقی بێ هێزم و،باسك وپشتي كۆم

* * *

١

وا بخۆهەميشەبتوانی بخۆی — وابخۆوهەميشە ش،بتوانی كەبخۆی

"" "" — نەبێزێی زۆريش،ئيشتيات نەچی بۆی

* * *

٢

وابەقۆنە قۆن — وابەقۆنەقۆن،پيێك د ێنی كارم

لەباتی سوك بون،گران كەی بارم

* * *

٣

واجب الكورتان — كورتانی لەجيات،بەرگی بۆبێنە

"" "" — بائەودەبەركات،تۆش بينەخشێنە

* * *

٤

واديارەئەجەلت هاتوە — ئەجەل روی تێتە،ئەتۆپيێم وابی

"" "" — لەقسەكانی من،هيچ حاڵی نابی

* * *

٥

واشمان لێ — زۆرچاكەئاواش،بێی لێن بپرسی

بپرسی هەرچاكە — واش نەبێ بۆمن،تاهەی بەرپرسی

* * *

٦

وەی لەقونێ — پيسم لێ قەوما،كەوتومەداوی

وەی لەدۆشاوی — هاوارلەقونێ و،وەی لەدۆشاوی

* * *

٧

وای لێ بکەم دەردێکی بدەمێ،قەت نەبڕێتەوە

بۆلیرەش دانەیەتەوە بۆلیرەش نەکرێ،هەر دابێتەوە

* * *

٨

وتم زانارێی زانایان چیە دەوتم زاناچیە،ڕێی زۆرەبزانان

وتی دۆستایەتیّ نەزانان مەکە فەرموی نابی ببێە،دۆستی نەزانان

* * *

٩

وردی حیسابەکەبکەی ،جوان وبەوردی

حیساب کە بابڵێن کارەکەی،دیش بۆخۆی کردی

* * *

١٠

وشتەی لێبکەی نەکەی هەروشتەی،لێبکەی دەتۆقی

دەتۆقێ لێی گەڕێن بادلر،نەدرێ لەزۆقی

* * *

١١

ورچ بە پیری ورچ بەپیری،فێربی هەڵپەڕین

فێری هەڵپەڕینێ نابی فێردەبێ بۆمان،هەرهۆڕەوتڕین

* * *

١٢

ورگی تێرم خۆزیادیتباتم و،ئەوورگی تێرم

ئەسپی نێرم بەزم ورمبازیش،ئەسپەکەی نێرم

* * *

١٣

وشوی لێ بکەی هەروشتەوشووی،لێ بکەی دەتۆقی

دەتۆقی چاوچاوئەوزینگی،والرێژولۆقی

* * *

١٤

وست وتم بێدەنگ بەو،کرومات بی سست

ئەوەتامست حازرەهەرلەسەر،کەپۆتەدێمست

* * *

١٥

وەباڵ بەستۆی خۆتن خۆ،گوناحی وەباڵت

بەستۆی خۆت چۆن بێت ونەبێت،ئەووزاع وحاڵت

* * *

١٦

وەباڵە وەباڵ سەی تەڕی،پێخواسم بەستۆی

سەی تەڕم بەستۆی پەیدای کردووەزۆر،خەراپترلەخۆی

* * *

١٧

وەبزانەئاویردی باس نەکەی لەکن،بێگانەوخۆیی

"" "" ئاوای حیساب کەو،ئاوبردی ڕۆیی

* * *

١٨

وەبزانەسەخواردی ئەوەش وەبزانە،دەی هەرسەخواردی

"" "" لەکاری دیکەش،خۆی لێ دەبواردی

یان "" چی بۆت نەگونجێ،فرێدەبابڕوات

"" "" وەبزانەئەوەش،سەخواردی بیخوات

* * *

٢٠

وەچەقرەسەما بەخۆی وبەکچان،بەکوڕی وخێزانی

کەوتن وەچەقرەوسەما،کەوتن هەر زانی

* * *

٢١

وەختابوبەکێوم دابکەن زۆری نەماهەر،بەکێومان داکەن

"" "" لەجێی چاکردنێ،لێمان خەراکەن

* * *

٢٢

وەختابو وەختابوشێتمان،کەن ئەوشێتانە

شێتمان کەن دەیگوت کاری دیم ،زۆرترپێتانە

٢٣ * * *

وەختابولەخۆشیان خەنی بی وەختەلەخۆشی و،شایيان خەنی بێ
لەدەردوداخیش،یەکجێ بەری بێ

٢٤ * * *

وەختەسوجدەی وەبەربێنی هەروەختەسوجدەی،بێ وەبەربێنی
زیاترلەویستی،خۆی دەنەخشێنی

٢٥ * * *

وەختەلەداخانت دیق بکەم وەختەلەداخت ،دیق بکەم بمرم
تێگراپەسەرچون،حەوسەلەوسەبرم

٢٦ * * *

وەختی ئەوەم نیە سەری خۆم بخورێنم وەختی ئەوەم نیە،سەرم بخورێنم
چ دەرۆیەك هەیە،بیێم دایمەزرێنم

٢٧ * * *

وەختی خۆکەرکردنێ نیە کوائێستاوەختی،خۆکەرکردنێێنە
کاتی جوت بون و،خۆرێك خستنێیە

٢٨ * * *

وەدڵت کەوی وەگونت نەکەوی ڕازەوپێت دەڵێم ،کەوەدڵت کەوێ
هەرلەلای خۆم بێ،کەوەگونت کەوێ

٢٩ * * *

وەدوای سەی سپی دەکەوی دەڵێ ئاردی پێومیە کەوتەدوی سپی،تاپشت ئەوپاردە
دەیگوت ئەوسپیە،پیێم وابوئاردە

٣٠ * * *

وەدوای قسەی خوارمەکەوە هەرچیکی زانیت،خوارەودرۆیە

"" ""	خۆتی لێ دورخەی،بەهرەی بۆتۆیە
	* * *
٣١	
وەدوای	ئەمن پێم وابو،خۆزۆروشیارە
کلاوی خوارکەوتووە	وەدوای کلاوی،خوارکەوتووەدیارە
	* * *
٣٢	
وەدەزانم لەبن دارێکم	پێم وایەولەبن ،دارێك ماومەوە
هیچ گەلای پێوەنینە	بەبێ لك وگەلا،نەشکیرساومەوە
	* * *
٣٣	
وەردوشێوی بکە	قسەی وەربگرەو،گوێی بۆڕادێرە
"" ""	وەردوشێوی بکەی،هەموی هەرخێرە
	* * *
٣٤	
وەرە	وەرەوپێش دادەی ،بۆبەرچراکەم
بەرچرایە	هێزی وپشتیوان،هەروەك براکەم
	* * *
٣٥	
وەرەق تێ هەڵچۆتەوە	لەپێشوش توندتر،لێم مۆربۆتەوە
"" ""	وەرەق ئەوجاریش،تێ هەڵچۆتەوە
	* * *
٣٦	
وەرەوەرانت	بیدەیەی دەنا،خۆم لێت دەستێنم
پێ دێنم	هەروەرەوەرا،نیشت پێ دێنم
	* * *
٣٧	
وەرهەمت	وەرهەم ودەردت ، پێ هەڵێناوم
پێ هەڵێناوم	تۆچت کردیان چت،کردەپێناوم
	* * *
٣٧	

وەرەیاسینێ بۆ گوێلکی بخوێنە

لەخۆم حەیف هات،لەم ڕێگەوشوێنە
وەرەیاسینێ،بۆگوێلکی بخوێنە

* * *

٣٩

وەستاخانوی خواردانێ هەرخواردەڕوا

وەستابناغەی،خانوی خواردانێ
دیوارخواردەڕوا،تاخوادەزانێ

* * *

٤٠

وەستا نێرەکەر

تێی گەیبوی وەکی،وەستای نێرەکەر
چی فکری هەیبون،هەموی کردمەیسەر

* * *

٤١

وەستای ماستاوان

خۆش بی بۆکارت،وەستای ماستاوان
بۆپالەی ماندو،لەدەشت وبناوان

* * *

٤٢

وەسەری مەکە

بێی وەسەری بکەی،هەربەبێ نۆرە
لەتۆش زۆردارتر، پێم وابی زۆرە

* * *

٤٣

وەسیاقت بم "" ""

دەك بم وەسیاقەو،ئەی وەقوروانت
قەدوبالا کەوو، دوچاوی جوانت

* * *

٤٤

وشتر بشمرێ کەولی باری نۆکەرە

وشتریشمرێت، باس بوولەویەرە
هەرکەولی باری،ئی تۆو نۆکەرە

* * *

٤٥

وشتربەقە پوچکە ئاونادرێ

ئاونادرێ وشتر،خۆبەقەپوچکەی
یاوەکوتفاقێ،لەپێشی ڕۆبکەی

٤٦ * * *

وەك ئاویٚ بیٚ دەنگی کردن و،باسی لیٚ ناکەی

بەئاوری داکەی وەکوئاویٚ کیەو،بەئاوری داکەی

٤٧ * * *

وەك ئاوی حەیاتێیە ئاوی حەیاتەو،زوێکی بیخۆوە

"" "" لای دیش خێری بێت،ئەویش ئێخۆوە

٤٨ * * *

وەك ئاوی شەوی وەك ئاوی شەویە،وافێنك وساردە

ساردە بێنەلەوکانیەی،بیٚ وارش وپاردە

٤٩ * * *

وەك ئاوێی لەبەرە قسەوباسی تۆی،کواخۆپێناویٚ

"" "" لەبەریەو هەموی،هەروەکی ئاویٚ

٥٠ * * *

وەك ئەسپێی حەقتەپیم بلێەی،پێیان ناوێری

چەنگ کوێری گیراوم وەکوئە،سپێی چەنگ کوێری

٥١ * * *

وەك ئێستریٚ بیژووە ئێسترچەندبیژووە،چت بۆداناوە

"" "" ئاخرێتی وهەموی،بۆبەجیٚ ماوە

٥٢ * * *

وەك ئیمانی جویە بێنەوبەنێکی،قایمی بەندروی

"" "" وەك ئیمانیٚ جوی،کواچی پیٚ دەدروی

٥٣ * * *

وەك بابی کرمانجی بەرهەڵدایان کرد،وەك بابی کرمانج

بەرەڵلای کرد

خزمەتی کردی،نەیدی هیچ ئامانج

* * *

٥٤

وەك بارگینی
کوێر ئۆغلی

وەکووبارگینی،کوێرئۆغڵیەوبەتاو
ناوەستێت لەهیچ،دەشت وچۆم وئاو

* * *

٥٥

وەك بان بانگێ
لەسەرلێران دەنوێ

وەکوبان بانگی،چۆوەلەسەرلێران
نستووەوقەرارە،بدابەشی پیران

* * *

٥٦

وەك برێشکەی
سەرسێڵێ

وەکوبرێشکەکەی،سەرئاوروسێڵێ
دەنگیان ڕۆیشتبوو،تادەشتەبێڵێ

* * *

٥٧

وەك بلوێری
سەیفەڵەی

بەزمی گاوانی و،پیرێژنەکەی دێ
وەکوبلوێرێ ،سەیفەڵەی لێ دێ

* * *

٥٨

وەك بنێشتی مەلانەسرەدینی
دەبی لەهەردوك چاوان ڕادیاربی

وەك چەقەی مەلای،تۆلێی وشیاربی
وای دانێی لەدو ،چاوانی دیاربی

* * *

٥٩

وەك بۆگاجوت نەبوی
بۆگوێلکیش بەکارنەهاتی

بۆگاجوت نەبوی،دەبابەشبایەی
بۆگوێلك وسیخوڕیش،بەکارهەرنایەی

* * *

٦٠

وەك بەرخی تێرشیر
"" ""

ئەوجورەخۆشیەم،کەمتر دێتەبیر
لێی نوستوم وەکی،بەرخێکی تێرشیر

* * *

٦١

وەك بەفری پار چو	چی دە سمایەی بوم، هەربەتایابار
"" ""	لەدەستم دەرچون،وەكوبەفراپار
٦٢	* * *
وەك بەفریٚ	چ بووەنەخۆش بوی،چت لیٚ قەوماوە
سپی هەلگەڕاوە	ڕەنگ وروی هەتبو،ئەی بۆنەتماوە
٦٣	* * *
وەك بەموری بەیانی	دوێنیٚ پێش ئەوەی،ببنەبریانی
"" ""	دەرپەڕیم وەكو،بەوری بەیانی
٦٤	* * *
وەك بەیتیٚ	وەك بەیتی بلەیە،ئەوهەربۆی دەڵیٚ
بلەی	گوێشی لێیەوقەت،بۆی ناڵیٚبەڵیٚ
٦٥	* * *
وەك بەیتی	وەك بەیتی زاوای،سەپانی شێخی
زاوای سەپانی شێخی	هەرنەقڵی دەویٚ،وەدوای خۆبێخی
٦٦	* * *
وەك بیژینگیٚ	بەهێزێكی زۆر،بەردەستیان كردن
"" ""	هەروەك بێژینگیٚ،كون كونیان كردن
٦٧	* * *
وەك بیە دەلەرزی	خۆحەجمینی نیە،لەسەرجیٚ وعەرزی
"" ""	دەڵەی تای دێنیٚ،وەك بیەدەلەرزی
٦٨	* * *
وەك بیٚ یەزەرد	دەڵەی نەخۆشەو،زەردویی لێیە
"" ""	زەردهەڵگەڕاوەو،هەردەڵەی بێیە

* * *

٦٩

وەك پشیلەی بێ سفەتە
دم ولوتی خاوەنی دەخوا

بێ سفەتەوئەوەش،هەروەکوپشیلە
چیدی باس نەکەی،لەم قال وپیلە

* * *

٧٠

وەك پوڵی نارەواج
"" ""

زۆرزو هەڵی گرت،بەبێ گوناح وسوچ
هەروەکودراوێك ،نارەواج وپوچ

* * *

٧١

وەك پەڕۆی دم گجولان
"" ""

وایان لەت لەت کرد،بەجوتەی خولان
هەروەك پەڕۆکەی،لەدمی گجولان

* * *

٧٢

وەك پیرەمەڕی
سەری خۆی کرێوە

هەروەك پیرەمەڕ،دیسانیش ئەوساڵ
خۆشی کرێەوەو،هەروەك شەکی کاڵ

* * *

٧٣

وەك تارەتێ
مەنگوڕی

وەکوتارەتێ،مامۆی مەنگوڕمە
وێی کەوێی ویانا،هەرئاخیرگوڕمە

* * *

٧٤

وەك تازەلەدایکی
خۆی بی پێی وایە

دەڵێم ئاوای بیر ،بۆکردۆتەوە
ئەلحان لەدایکی،خۆی بەربۆتەوە

* * *

٧٥

وەك تای لەبەتەومرداسی
ڕاوەستاوم

وای حیساب نەکەی،هەرشلك وخاوم
وەك تای لەبەرتەر،داس ڕاوەستاوم

* * *

٧٦

وەك ترێ سەی خواردی

وەکوترێ سەگی،ئەوەشیان هەرخوارد

"" ""
لەکاری دیکەی،هەر خۆیان لێ بوارد

* * *

٧٧

وەك ترێ لۆتی سازە

وەکوترێ لۆتیە،بەدایمێش سازە
خۆشی پێی وایەو،بەنازەوبازە

* * *

٧٨

وەك تۆپێ دەنگی داوە
"" ""

گەلاڵەی بێ هەست،بۆی دانایەوە
کەچی وەك تۆپێش،دەنگی دایەوە

* * *

٧٩

وەك تەبیعەتی بیوەژنێ یە
"" ""

خۆزیاقەت ئیشتیای،ئاوای نەبوایە
وەك تەبیعەتی،بیوەژنێ وایە

* * *

٨٠

وەك تەندورێ دایسێ
"" ""

نەخۆشەدەوریان،گرت بەلورەلور
گیانی دایسێ و،گەرمەوەك تەندور

* * *

٨١

وەك تیری ساردەکەوان
"" ""

خۆتۆش دەبینی،جوان لێی بروانی
هاتووەوەك تیری،ساردەوکەوانی

* * *

٨٢

وەك جاری جاران

دابنیشین لەدەم،ئاوبن چناران
دەستەملان وەکو،چەندجاروجاران

* * *

٨٣

وەك جلی کەرێ ڕیندۆڵ ڕیندۆڵە

کۆت جوانەوشان و،پیلی بەخۆڵە
وەك جلی کەرێ،ڕیندوڵ ڕیندۆڵە

* * *

٨٤

وەك جندی	وەکوئەوجندەی،بیسمیلی لیٚ کرا
بیسمیل کراو	غەیبی هات نەیدی،لەخوشکی ولەبرا

* * *

٨٥

وەك چاوی قرژاڵێ	ڕون بێت بەوێنە،چاوی قرژاڵان
"" ""	لەکانیەکانی،ئەولای ڕەشماڵان

* * *

٨٦

وەك چوێلەکە	وەکوچوێلەکەی،ڕۆژی قڕانێ
قڕانێ	لەئاخری مانگی،قون هەڵکڕانێ

* * *

٨٧

وەك چەرمی	چەرمی ئاوەسوەو،هێندەش خاراوە
ئاوە سو	دڕین پچڕینی،نیەهیند پێکراوە

* * *

٨٨

وەك چێشتی مجێوری	چێشتی مجێوریە،چی بیری لیٚ بکەی
"" ""	تێی دایەوئەگەر،جوان سەروبنی بکەی

* * *

٨٩

وەك حەزیای	هەرتێرخواردنی نیە،دەڵەی حەزیایە
تێرناخوا	لەتکێکی بابخوات،لەوهەژدیهایە

* * *

٩٠

وەك حەوت مێشی دەخەڵەفێکی	وەی زانی مێشن،هەنگوێن وشانە
دادیینەوەپێی وایە	دیتونیەتەوە،بیان بابۆبانە

* * *

٩١

وەك حیسانان دانیشە	ئەگەردانیشی،تۆوەك حیسانان
"" ""	هیچ کەمت نابی،لەمیر وخانان

٩٢   * * *

وەك خەرتەلی	وەكوخەرتەلیەو، بڕوانیٚ باڵی
بن باڵی دەڕوانی	كەلاك لەكویٚ بیٚ و،لیٚی دەبیٚ حاڵی

٩٣   * * *

وەك خەونێم وەبیر دیٚ	دەوری منداڵیٚ،بڵێم شەش حەوساڵ
"" ""	وادێتەبیرمان،وەك خەونوخەیاڵ

٩٤   * * *

وەك درووی	دیاری كردوەتا،جێی خۆی وەبینیٚ
مەم وزینان	شین بوهات وەكۆ،دڕوی مەم وزینیٚ

٩٥   * * *

وەك دڵۆپەیە	هەروەكودڵۆپەی،پەیدادەبیٚ لێن
"" ""	ناهێلێت بۆمان،هەرجێگەی خاوێن

٩٦   * * *

وەك دەبەگلەیە	بێی حیسابی بكەی،هەردەبەگلەیە
"" ""	سیایی تێك دەچی،وەك ماڵەبلەیە

٩٧   * * *

وەك ڕوی درۆزنی	زەڕت بۆدەغڵیش،نینەوەك سنی
ڕەشە	ڕەشەڕوی وەكو،ڕوی مام درۆزنی

٩٨   * * *

وەك ڕەگی گولیە	وەك ڕەگی گولێیەو،زوچارەی نەكریٚ
"" ""	زۆرزو تریش لەشی،تەواودادەگریٚ

٩٩   * * *

وەك ڕێویەقوماریٚ	ڕیٚوی بەرەبەرو،بەری ڕیٚ دەكا

بەکلکی خۆی دەکا — گاڵتەی بەکلك و،نیسیێ وپێ دەکا

* * *

١٠٠

وەك زەرگەتەی هاڵۆزبون — بێ شك كاریێکیان ،دەگەڵ کردونە

"" — وەك زەردەواڵەی ،کەهاڵۆزبونە

* * *

١٠١

وەك سەرمازەڵەی و — وەك سەرمازەڵەی،ئاوری خۆش دەکرد

پەڕەسللێرکەی — سللێرکەش دەهات،لێی خامۆش دەکرد

* * *

١٠٢

وەکوسەرمای — وەزعێك تاڵ وکەس، وام پێ نەزانێ

ساردەکۆسانێ — لەگوێرەی سەرمای،ساردەکۆسانێ

* * *

١٠٣

وەك سەی دەڕشێتەوە — باوەڕیم نیەوەك،زوی لێ بێتەوە

"" — تورەبووە.وەکی،سەی دەڕشێتەوە

* * *

١٠٤

وەك سەگی هار — وەك سەگی هارەو،لێی نەچیەپێشێ

لاقی پیاوی دەگرێ — لاق وقولت دەگرێ،پشتیشت دێشێ

* * *

١٠٥

وەك سەمەدی — هەرئەمن بوم و،غیرەتمان بزوت

ڕوت — وەك سەمەدیچم، پێ نەمابوڕوت

* * *

١٠٦

وەك شتێکی — لەبیرمەوەرتا،ئەوڕۆژەی ماوم

هەرلە پێش چاومە — وەکوشتێك دائیمێ،دێتەبەرچاوم

* * *

١٠٧

وەك شوتی لەكەرێ بەربیتەوە

كێ قەدرت بگریت،بەسیەوبەپوتی
دەناوەك لەكەر ،داكەوێ شوتی

* * *

١٠٨

وەك شوێكی لەدمی دەی گەڕاوە

وەك شوێكی لەدمی،دەی زۆگەڕاوە
چیدیكەش نەدوێی،لەم باسی دواوە

* * *

١٠٩

وەك شەڕاب لە شێخان حەرامە

سەت جارتۆبەبێ ،لەوڕۆبەدواوە
وەك شەڕاب لەشێخ،حەرامەكراوە

* * *

١١٠

وەك شیری پاكە "" ""

لەوانەش هەموان،حاڵی بی چاكە
بەخوای زۆرمەردە،وەك شیری پاكە

* * *

١١١

وەك شیربایە؟؟ وایە

قەراربێ تاهەم،هیچیش نەخورێ پێم
شیربایی چۆنەو،حەرام بێ والێم

* * *

١١٢

وەك قرژاڵی، بەدۆسەردەڕوا "" ""

كاری وەی بەتۆ،ناكرێ سەروبەر
وەكوقرژاڵێەو، دەڕوابەدوسەر

* * *

١١٣

وەك قەیاتێ مێشولەی

وەك قەیاتەكەی،مێشولەی دەڵەی
چیگوتت هەردەڵێ،تۆنەوەی نەڵەی

* * *

١١٤

وەك قیلی كەواسپی "" ""

نەقەرزەونەهەق،نەمدابێتەوە
قیلی كەواسپیەو،لێم نابێتەوە

* * *

١١٥

وەك كارگێ هەڵتوقی

دیتم عەیب نیە و،هەردڵم تۆقی
لەوێنەی كارگێ و،ئەوا هەڵتۆقی

* * *

١١٦

وەك كافوریە

تەعریفم كردووە،ئەگەربمبوری
جوانێكەوسپیەك،وەكی كافوری

* * *

١١٧

وەك كوردەی دوجێژنەی خواردن

زۆر بەبێدەنگی،خۆشی لێ بواردن
هەروەكوكوردەی،دوجێژنی خواردن

* * *

١١٨

وەك كوردەی لە هەردوجێژنان بو

نەسیحەتم كرد،بەگوێی دانەچوو
وەك كوردەی لەدو،جیژنانی دەرچوو

* * *

١١٩

وەك كەردەناوێ بڕی وایە

چ بڵێ ورتەی بێ ،یاخۆهەڵباوێ
وەكوكەربتڕی و،بێت لەنێوئاوێ

* * *

١٢٠

وەك كەرێ دەروێشی سەربەهەمومالآن دادەكا

وەكوئەوكەرەی ،دەروێش سالآن
سەرێك دەكێشی،هەربۆگشت مالآن

* * *

١٢١

وەك كەرێ فێرە نەفیزمیە

وەكوكەرفێری ،نەقیزەكراوە
فكری پێشوتریش،چی پێ نەبڕاوە

* * *

١٢٢

وەك كەرێ

وەكوكەرزیزبووە،لەئالیك وجۆی

لەجۆی زیزبوە — جانەوجاردەبی،بچی ولەباتی بخۆی

*   *   *

١٢٣

وەك كەرێ.لە — بێ سەحەت مەكە،تۆخۆت ئەوەندە

چۆشەی بەندە — ئەوەوەك كەرێ،لەچۆشەی بەندە

*   *   *

١٢٤

وەك كەلاشەی ئاشەوانی — لەفیڵ ودەهۆی،گەلێك ڕەوانی

"" "" — وەكوكەلاشەی،مام ئاشەوانی

*   *   *

١٢٥

وەك كەڵی — وەك كەڵی قنجەی،دەچاوی كردوم

دەچاوی كردوم — بێ هێزم وهیوا،بەرزەمی كردوم

*   *   *

١٢٦

وەك كەمتیاری — عادەتی وایەو،وەكوكەمتیاری

هەردەبی پێی هەڵابلێ — پێی هەڵابلێن و،تاخۆبدادیاری

*   *   *

١٢٧

وەكو كێردی ئاوەسو — هەرچەندخۆهەڵڵاً، ڕوی دەوی نەبو

"" "" — خۆێ تێ كردوەكو،كێردی تازەسو

*   *   *

١٢٨

وەك كێوی خمیە — وەك كێوی خمیەو،خۆتی تێ نەخەیَ

"" "" — نامەوێ ئەوەو،بۆمنی دەرنەخەی

*   *   *

١٢٩

وەك گاسنی — گاسنت دی وچۆنە،واسوربۆوە

سوربۆتەوە — زۆری دیكەشی،بردبون بەخۆوە

*   *   *

١٣٠

وەك گرژەی بەیرەمی

وەك گرژەی بەیرەم،زۆرلێی دەترسێم
دەیگوت لەداخان،دێم هەرخۆم دە...م

* * *

١٣١

وەك گوریسی نێوهەمبانەی

واخـوارەودەبێ ،لـێی بـدەی تـانـەی
وەكوگوریسەكەی،لەنێوهەمبانەی

* * *

١٣٢

وەك گورگی ئازا

وەك گـورگـی ئـازا،هـەڵـمـەتـی بۆبرد
نێوچیری هێناو،زۆربەدەست وبرد

* * *

١٣٣

وەك گورگی چوارچاو

وەك گورگی چوارچاو،زۆربەتەڕدەستی
هەڵی گرت ڕۆییشت،چی هاتبوۆدەستی

* * *

١٣٤

وەك گۆلێ كابەكران

وێڕای دۆهـۆزی، مـەرزینـگ وسەكران
خۆی تێ خست وەكو،گۆلێ كابەكران

* * *

١٣٥

وەك گۆلی گو خواردوم لێ هات

بـۆنـەزانـیـنـم و،چـەوتـی كـارەسـات
هـەروەكـوگـۆلی،گوخواردوم لێ هـات

* * *

١٣٦

وەك گوێزی ئازا

هـاتـەدەرهـاسـان ،وەك گـوێـزی ئـازا
ڕێك وپێك لەگەڵ،هـێـزداریش سـازا

* * *

١٣٧

وەك گوێزی بەئەژمارە

پـێم وابـولـەرێز،باپیری ونـەنكـن
نـەمزان وەك گوێز،بەجوت ودەنكـن

١٣٨ * * *

وەك گەزۆومازوێ وەك گەزوومازوێ ،دەیخۆم حەلاڵە

"" "" تۆپێت خۆشەبڵێ،شوتێکەو کاڵە

١٣٩ * * *

وەك گوێلك لەدەست هەلاتووەچەتون،بۆکەس وەبەربێ

گاوانی بەربێ وەك گوێلك لەدەست ،گاوانی بەربێ

١٤٠ * * *

وەك گوێ جوت بونەهەروەك،گوێی کەرێکۆڵە

کەرێجوتن لێکتر ناستێنن،هیچ قەرزوتۆڵە

١٤١ * * *

وەك گوێی جوت بونەئێستا،وەکوگوێی کەرێ

کەرێجوتن بەکێ تێك دەدرێ،بابێ لای بەرێ

١٤٢ * * *

وەك گیسکی هەیاسی بەرێك وپێکی و،ئەگەربمناسی

"" "" خۆمم بەوێنەی،گیسکی هەیاسی

١٤٣ * * *

وەك ماری بێ ئیجازە وەکوماربەبێ ،ئیزن وئیجازە

"" "" چ کرابێ کراوەو،رویشتووەتازە

١٤٤ * * *

وەك ماری بەدو پێم خۆش بوئەگەر،حاڵی بای کاری

سەردمروا، بەدوسەردەڕوات،ئەوەش وەك ماری

١٤٥ * * *

وەك ماری جینگڵاڵن دەدا هەروا وەك ماری،جینگڵیا ن دەدا

"" ""	لـەم لا،خـۆلـەدار ،یـابـەردان دەدا
یان ""	جینگلّیان دەداو،گرمول وەك ماری
"" ""	ویستێەبەوجورەی،پێك بێنێ كاری

* * *

١٤٧

وەك ماری ژنان	ئارەزوت چۆن بوو،وەتۆیان لیّ كرد
كوشتوو	وەكوماری ژنان ،كوشتویان لیّ كرد

* * *

١٤٨

وەك ماری سڕ	هات لەوپەنایەی،وەكوماری سڕ
"" ""	تاكوكاتی خۆی،هەربیّ قسەوكڕ

* * *

١٤٩

وەك ماستی مەڕنەكەنان	لەگوێرەی ماستی،مەڕنەكەنانم
"" ""	خەلاّس بیّ وریّگای،ڕۆینیّم دەزانم

* * *

١٥٠

وەك ماسی نێو ئاویّ	وەك ماسیەكانی،نیوچۆم وئاوان
"" ""	لەتاوت ڕەش كەم،جەرگ وهەناوان

* * *

١٥١

وەك مانگایە	وەك مانگایەشێخ،چۆپان دێتەوە
شێخ چۆپانی	لەجیات هەموشتێ،خۆبلێسێتەوە

* * *

١٥٢

وەك مانگایە	خۆبلیّ سێتەوەو،هەروەك مانگایە
هەرخۆدەلێسیتەوە	پێی ناخورێت چەوەڵ،كەوتەسەركایە

* * *

١٥٣

وەك محەسلی	وەك محەسلەكەی،زاناووشیاری

"" "" دیسان هات بوبۆ،کاری نەدیاری

١٥٤ * * *

وەك مریشكێ چی هەن پرسیاریش،بەبیرخۆتەوە
لەهێلكەچۆتەوە هێلكەی دەكردن،بۆلێی چۆتەوە

١٥٥ * * *

وەك مشك و وەك مشك وپشیلەی،لێكتردوژمنن
پشیلەی فێری كەلێن و،قولكەوقوژبنن

١٥٦ * * *

وەك ملە بێستان دەكێڵێ،پاش ئاووەك ملە
یاوەك مشكی سلە ئەوەش بەدایمی،وەك مشكی سلە

١٥٧ * * *

وەك مەكوكەی جۆلای ناحەجمێ وەكوو،مەكوكەی جۆلا
حەجمینی نیە نەك هەموجۆلاش ،جۆلای ناقۆلا

١٥٨ * * *

وەك مێشێ بەدا یمە دەی بادوركەوم ،لەوهەراوكێشە
هەروزەی دێ دایمەوزەی دێت،هەردەڵەی مێشە

١٥٩ * * *

وەك نانی سێلێیە خۆشەخوارشتی،وەك نانی سێڵێ
"" "" تێرتێری لێ بخۆم،كابان بم هێڵێ

١٦٠ * * *

وەك نەخشی هەرخۆم لەنوتفەو،ئەودەوروسەدەم
بەردی وەك نەخشی بەردی،بۆت ئەنجام دەدەم

١٦١ * * *

وەك نێریەكێویە	گەڕان ونواڕین،ئەوهات وچۆیە
چاوی لەكۆیەیە	وەك نێریەكێویە ،چاوی لەكۆیە

*　*　*

١٦٢

وەك نیسكێ	ئەوەوەك نیسكیە،بێ بەرەوپشتە
بێ بەروپشتە	بەهرەی بوكەس نیە،بێ وردودرشتە

*　*　*

١٦٣

وەك تولّە	وەكوتولّەی دەگڕ ،كەلاكی زەلام
دەكەلاكی ڕۆیێ	هیچی پێ ناكرێ،خولاسەی كەلام

*　*　*

١٦٤

وەك ورچێ، باهەربەری	وەك ورچێ تاكو، بەهاردێتەوە
پێی خۆی بلێسیتەوە	بەرلاقەكانی، خۆ بلێسیتەوە
یان ""	وەك ورچێ لەكونی،دەمێ نێتەوە
"" ""	بەرپێیەكەی خۆی،دەبلێ سێتەوە

*　*　*

١٦٦

وەك وشترمرغی بلێن	بەوشترمرغیان،گوت كوانێ بارت
هێلكەی بكەدەلێ باری دەبەم	دەیگوت ئاخرمن،هەرهێلكەی دەكەم
بلێن باری بەرە	وتیان هێلكەكان،بێنەوەودەیگوت
دەلێ هیكەی دەكەم	وشتربسارئەبسات،ئەی كوابارەكەم

*　*　*

١٦٨

وەك وشترێ نیزیك	وەك وشترێ بەبێ ،چەقەولورەلور
دەلەوەڕێ ودوردەڕوانی	دەخوا لەنیزیك ،دەڕوانێ لەدور

*　*　*

١٦٩

وەك وشترێ نێوپەمۆی	وەك ئەووشترەی،چۆبۆنێوپەمۆی

"" ""	چاوان بچوقێنی و،تیژیشی لێ بخۆی
١٧٠	* * *
وەك وەرەندیلی	ئی مام ئەحمەدیم،وەك وەرەندیلی
ئەحمەدەکەرەیە	هەرماندوکردنن،بۆشان وپیلی
١٧١	* * *
وەك هێلکەورۆنێ	لەگەڵ بێ ئەقلان،بگری وملانەی
سەرکولانەی	وەك هێلکەورۆنی،لەسەرکولانەی
١٧٢	* * *
وەك یەکساتەی	زەحمەتی هەندەو،زۆێکی بکەوێ دوی
هەندوی	بۆوپێك دێ وەکی،یەکساتەی هەندوی
١٧٣	* * *
وەکی بۆگوکەری هەڵدەکەوێ	وەك بۆگوکەری،بۆی هەڵکەوتووەڕاو
بۆڕاوکەری هەڵناکەوی	بۆڕاوکەر نایەن ،بۆسەرداوو،ڕاو
١٧٤	* * *
وەکی	هەروەکوپێشوو ،دەمی خۆیەتی
خۆیەتی	دایمە ش قاوەقاو،هەربۆبۆیەتی
١٧٥	* * *
وەکی کللۆی	وەکی کللۆی هەرەتەوا وی گیانی
بەجەرە	جەرومەنگەنەو،پێچ بەبێ زیانی
١٧٦	* * *
وەگیان هاتوم	خۆم پێ ڕاناگرێ،وەگیان هاتومە
"" ""	دڕپام پساوم و،هێند هاتم وچومە
١٧٧	* * *

ولامی دەهۆڵێ زورنادەیداتەوە	دە هۆڵ بابیكوتێ،هەرنەیداتەوە
«« ««	مەگەرزورنابێ و،جوابی بداتەوە
١٧٨	* * *
ولامی قسەی زۆرزۆریە	قسەی بەتوندیت،كەپێ دەگوترێ
«« ««	بەتوندیش دەبێ ،ولامی بدرێ؟
١٧٩	* * *
وەلی	وەلی نیعمەتەو،لامانیش بەرزە
نیعمەتە	پاراستنی لەسەر،مان وەكوفەرزە
١٨٠	* * *
وەمزانی كەباب خواردنە	گوتم برژاندن و،كەباب خواردنە
نەمزانی كەرداغ كردنە	چوم دیتم ئەی ئەی،كەرداغ كردنە
١٨١	* * *

پیتی (هێ)

هـێ هـەرکـەسێکی،یادی خـوای نـەبێ
بـەبـون ناژمـێـرێ و،ئیوان هـەرنـەبێ

*　*　*

١

هاتم بۆسەواب هـاتبوم بـۆخـێرو،بـۆچاکەوسـەواب

خۆبوم بەکەباب سـوتـام وبرژ ام،هـەروێـنـەی کـەواب

*　*　*

٢

ها تمەوەسەرحوللەمەرەسێی حـوللـەمـەرەسیـەو،یاجـێی جـارانم

"　" شوێـن ورێی خـۆمـە،وەی دەردی گرانـم

*　*　*

٣

هاتوی خۆت بنوێنی حـاڵیـەوخـۆکـەسیش،نـەهـاتەشـوێنـی

"　" هـاتوەهـەرتـەنـیا،بێ خـۆبـنـوێنـی

*　*　*

٤

هات وهوتە هـات وهـوت هـەمـوی،هـەراوهـوریـایـە

"　" چـەنـدهـاوارێ بـکـەی،دەنگیشت نـایـە

*　*　*

٥

هات وهۆتی زۆرە چـاوورپاوهـەراو، هـەرواهـات وهـوت

"　" قـسـەی زۆرچـوکـەی،باتـمانـەویاپـوت

*　*　*

٦

هالاوێکی بو هـالاوێك ئـەگـەر،خـێری تـۆی هـەبێ

خۆشترەلە پلاوێکی نەبو چـاتـرەلـەپلاوێك،چی بـۆتـۆی نـەبێ

*　*　*

٧

هانام وەبەرخوای،یەکیان - هـاوارم وەبـەر،ڕوحـم ولـوتـفی خـوای

بەخوشکێ دوهەمین بەبرای بـەخـوشکـێ وبـرای،خـێوی مـاڵ ونـوای

* * *

٨

هاوارم وەبەر هـــاوارم وەبـــەر ،تـــۆوەئـــەی خـــوایـــە

تۆئەی خوایە لـەورۆژەی کـەبـوم،تـائـیـمـڕووبوایـە

* * *

٩

هاوسێی باش هـاوسێ بـەدەردو،مـەرگـی پـیـاوی بگـا

لەبرای دورباشترە چاتـرەلـەبـرایـەك،دەستـت پـێـی نـەگـا

* * *

١٠

هاوینان بنوی لەبن بیانە هـاویـنـان تـۆبـنـویـت،لـەبـن داری بـی

زستانان دەبی بێ بەرگ ونانە دەبـی جـسـتـانـان ،بـێ بـەرگ وجێبـی

* * *

١١

های هوو هـای هـوهـوئـەوەم،دورەهـەولـێـرە

هەولێرە جاری پـێـی نـاگـات،بـابـمـێـنـی لـێـرە

* * *

١٢

هۆپق پقیلەبەهارێ بۆنایەی پـق پـقـیـلـەی زۆر ،نـیـشـەبـزویـێـنـی

؟؟ننیلێ خۆیترسێنی نـاکـەی بـێـی نـەنـیـلـیـێت بـتـرسـێـنی

* * *

١٣

هۆری هۆری چەنـدخۆش بـودەنگـوت،ئاهـۆری هـۆری

هاتەوەسەر٠ونەبۆری زوخـۆی خـستـەوەو،سـەری گـونـەبـۆری

یان "" بـانـگـت کـەم بـلـێـم،ئـاهـۆری هـۆری

"" "" هـەرچـەنـدی دەتـشـوێم،تـۆبـۆهـەربـۆری

* * *

١٥

هۆشت لەقسەکردنێبێ هـۆشـت لـەخـۆبێ،ئـەگە قـسـەی دەکـەی

"" "" وەکی پیێم گوتوی،پەلەی لیٚ نەکەی

* * *

١٦

هۆوهۆهیچ نیە کەڵکیٚ نادەن هێند،هەراوهۆهۆیە
کۆوکۆشەرتە کۆکۆیەوئەوەی ،بەهەرەی بۆتۆیە

* * *

١٧

هەتا ئاوم لەدوی تاکوئاوبڕواو، بیٚ لەدوی بێڵم
بێلیٚ بڕوات ولاتم بۆکیٚ و،چۆن بەجیٚ بێڵم

* * *

١٨

هەتا ئەمن بوم سەرپەڕی سۆنە هەتائەمن بوم،سەرپەڕی سۆنە
ئەتۆلەکویٚ بوی قرتاڵەکۆنە ئەتۆلەکویٚ بۆی،قرتاڵەکۆنە

* * *

١٩

هەتائەوهەقەومدەستەمن دەکەو تاکوئەوهەقەش،وەدەست من کەویٚ
سەبری ئەیوب عومری نوحی دەویٚ عومری نوح سەبری،ئەیوبیان دەویٚ

* * *

٢٠

هەتائەوەی دەکەم ئەومو تاکوئەوکارەم،کردواى وی ئەوە
هەتائەوی دی دەکەم شەوە تادەچەم ئەوجار،...دەکەم شەوە

* * *

٢١

هەتائێواریٚبیکاربگەڕێی تۆبگەڕێی هەرتا،ئێواریٚبێکار
بەبەتاڵی دەچێوەماڵیٚ بیٚ پولٚ دەچیەوە،بۆماڵیٚ ئەوجار

* * *

٢٢

هەتا بمێنێتەوە تاکۆکیەکانت،زولابەی دەبی
بۆگەنیو دەبیٚ تابمێنیتەوە،بۆگەنیودەبی

* * *

٢٣

هەتابۆت دەکرێ چاکەی بکە	سەیری پیاوەتی،ئەوخەڵکەی بکە
"" ""	تاکوبۆت دەکرێ ،هەرچاکەی بکە
٢٤	* * *
هەتا پوشکەی تێ وەردەی	بۆنی دێ هەرتا،پوشکەی تێ وەردەی
بۆگەنیوی پێردێ	پێم باشەیەك جێ،دەستی لێ بەردەی
٢٥	* * *
هەتا پێی دەڵێی	خۆزۆرخەراترە ،هەرچی پێی دەڵەی
خەرا پێرە	واچاترەجارێ ،چی هەرپێ نەڵەی
٢٦	* * *
هەتاتاڵیەنەبینی	تارۆژێك نەیەن،تاڵی ونەخۆشی
خۆشیەنابینی	کێت دیتوەدیبی،ئەورۆژی خۆشی
٢٧	* * *
هەتاتۆوی نەچێنی	زوتۆوی بچێنەو،هیوات پێی هەبی
خەرمانێ هەڵناگری	خەلەوخەرمان و،گەنم وجۆو دەبی
٢٨	* * *
هەتاتێی نەوەژنی	تاتێی نەوەژنم،ئەبەونەقیزەی
ناڕوات	بۆم حاڵی نابیت،لەنێوئەوریزەی
٢٩	* * *
هەتاجەوانی مەستی	تاکوئەوکاتەی،تۆلاوی مەستی
ئەگەرپیری سستی	پیربی پەك کەوتوی،سستی بێ هەستی
ئەدی کەنگێ خوای	بەینی ئەودوانەم،پێ بلێ بابزانم
دەپەرەستی	بۆخواپەرەستی،کەنگێ هەڵدەستی
٣١	* * *

هەتاچوکەیی نەکێشی	تاکونەکێشی،چوکەیی وژێردەست
نابیەگەورە	مەزنی وگەورەییت،خۆناکەونەدەست

٣٢ * * *

هەتاچەرم ئاونەیبردووە	دەبێ وشیاربی،بۆخۆت کوڕی خۆم
"" ""	تائاونەیبردووە،وەك چەرمی کوڕەدۆم

٣٣ * * *

هەتاخۆڵەبانی	لەبیرم ناچیت،زۆریشم لێ بکەن
چاوانم دەکە	تاخۆڵەبانی،چاوانمان دەکەن

٣٤ * * *

هەتاخوێن دەرەگم دایە	تاماوم خوێن و،گیانم دەبەر دان
"" ""	ناچمەژێربالی،خوێڕی ونامەردان

٣٥ * * *

هەتادانیشم سالی دواتر	تازۆردابنیشم،ئەوسالی دواتر
خۆشیم کەم خەمم زیاتر	خۆشیم کەمترەو،دەردیشم زیاتر

٣٦ * * *

هەتادۆپتربی	کێ دۆی لەدۆی تۆ،کەمێك زۆرترە
کەشك رەق تردەبی	کەشکیشی بزانە،ڕەق وبۆرترە

٣٧ * * *

هەتادۆستایەتیت بۆمەعلوم نەبێ	تادۆستایەتی،یەقین نەبێ بۆت
گرێی دلی خۆی بۆمەکەوە	بۆی مەکەوەوتۆ،گرێی دلی خۆت

٣٨ * * *

هەتادۆستێك بەدوژمنیکی	هەتانەهاتووە،دۆستێك بابزوین
دەگەڵ نەکردوین	بەدوژمنێکی،دەگەڵ نەکردوین

٣٩ * * *

هەتـادوكەڵ لەسەرمتبەق دیارە
چێشتی مجێور ،هێمن

تـادوكـەڵ لـەسـەر،مـتـبـەقـێـو دیـارە
دۆسـتـایـەتـیـمـان،هـەربـەرقـەرارە

٤٠ * * *

هەتـادونیادونیایە
«« ««

هـەرتـاكـودونـیـا،هـەیـەودونـیـایـە
كـارێـكـی دیـكـەی،وان بـۆپـێك نـایـە

٤١ * * *

هەتـادەتوانی
دلاّن مەشكێنە

تـادوایـی ژیـنـت،وام بـۆپـێك بـێـنـە
هـەرتـادەتـوانـی،دلاّن مـەشـكـێـنـە

٤٢ * * *

هەتـادمردی نەخۆشیٚ نەچێژی
قەدری ساغیٚنازانی

تـاكـونـەچـێـژی،دەردی نـەخـۆشـی
نـازانـی قـەدری،ئـەوسـاغـیـەوخـۆشـی

٤٣ * * *

هەتـا دەڵیٚ تریٚ
قۆرمدەگاتیٚ

بـۆلـێـی دەتـرسـێـی،قـەتـت نـاگـاتـیٚ
تـاكـودەڵـیٚ تـریٚ،قـۆرەش دەگـاتـیٚ

٤٤ * * *

هەتـا دەڵێن
ئەورۆ..

تـادەڵـێـن ئـەورۆی ،وەرزی بـەهـارە
وەسـتـۆی خـۆم گـرتـووە،تەواوئـەوكـارە

٤٥ * * *

هەتـادەم خواردنەبوو
ئێستاهەمە پێم ناخوریٚ

هـەتـاكـودەمـخـوارد،هیچم نـەبـوبـخـۆم
ئـەورۆمن هەمـە،كـواچـی دەخـوریٚ بـۆم

٤٦ * * *

هەتـارۆژێك بوپێم كردی

زۆرم پیٚ كـرد پـشـت،ئەوهـۆبـەوبـن بـەرد

بن ئەم بەردوئەم بەرد	تـوتـن تـەمـاكـۆ،ڕەنـگـی كـردوم زەرد
توتن تەماكۆڕەنگی كردوم زەرد	ڕابـردوت لـەبـیـر،خـۆت بـردونـەوە
ئێستائەكۆخم تۆئێژی وەی دەرد	ئـێـستـائـەكـۆخم و،تـۆئـێـژی وەی دەرد

*   *   *

٤٨

هەتاڕوحم ماوە	تـامـاوم وگـیـانـم ،دەولـەشـەی دابـێ
"" ""	بـمـێـنـێ وئـەوەم،هـەردەبـیـردابـێ

*   *   *

٤٩

هەتاسبحەێنێ خواكەریمە	دەی تـاكـوسـبەیـنـێش،زۆری دەمـێـنـێ
"" ""	خـواخۆی گەورەیەو،ڕێـن بۆپێك دێـنـێ

*   *   *

٥٠

هەتاسەربڕێ	تـاكـوسـەربڕێ و،پـیـاوخـۆی بـمـێـنـێ
قون عەلامەتان دەبینێ	قـون عـەلامـەتـان،پـتریـش دەبـیـنـێ

*   *   *

٥١

هەتافەڕزلەوێبێ	تـاهـەبێ فـەڕزێ،سـونـنـەت بـەتـاڵـە
سوننەت بەتاڵە	فـریـوێ نـەخـۆی،حـاڵی بـوی خـاڵـە

*   *   *

٥٢

هەتاقەباڵەی ڕێویان خوێندەوە	تـاخـوێندرایەوە،تاپۆیان لـێ ویست
كەوڵیان لەحاجەت ئێخست	مام ڕێویش كەوڵی،خۆكەس نەیدەیست

*   *   *

٥٣

هەتاكاربە پوڵ جێبەجێبێ	سـەروبـەربـكـرێـت، تـاكـار بـەپـوڵـی
گیانت دەخەتەڕێ ماوێ	مـەچـۆنـێـوهـەرای،تـۆزۆرمـەقـبـوڵـی

*   *   *

٥٤

هەتاكارێكی دەكاكلكی	تـاكـارێ دەكـا،شـتـێـكی دەبـەخـشـێ

وشترێ دەگاتە عەرزی — کلکی وشترێش، لەعەرزی دەخشێ

*   *   *

٥٥

هەتاکونێکی دەگرم — تاکونێ دەگرم، بەوزەحمەتانە
کونێکی دی دەبێتەوە — لێن دەکرێنەوە، کونی دیکانە

*   *   *

٥٦

هەتاکەرلەبەغدایە — بەری ناداو تا، کەرلەبەغدایە
نەزمرپێنی بەری نادا — زەرپەی بێ ودەبەر، دەستی کەردایە

*   *   *

٥٧

هەتاکەرێك نەبی — هەروایان گوتووە، تاکەرێك نەبی
عاقلێك ناژی — کوانی جاناقلێك، چۆن بەخێودەبی
یا "" — تاکەرێك نەبیت، ناژی ئاقلێ
"" "" — چاکتردەزانی، فەرموپێم بلێ

*   *   *

٥٩

هەتاکەنگی — دەی تاکەی بۆتان، بژیم هۆی خاڵە
بۆتان بژیم — فکرێکیش بۆخۆت، دەبکەلەوحاڵە

*   *   *

٦٠

هەتاگندۆرگندۆربو — هەتائەوڕۆژەی، گندۆرگندۆربو
خزمایەتیمان زۆربو — خزمایەتیش و، نیزیکین زۆربو
گندۆرهاتنەبڕانێ — هەرئەگەرگندۆر، هاتنەبڕانێ
خزمیش کەوتنەقڕانێ — خزمیش تاق ولۆق، کەوتنەقڕانێ

*   *   *

٦٢

هەتاگوتم بسم الله؟ — تابەکاوەخۆو، کەگوتم بیسم یللاە
ئەو.گوتی ئەلحەمدولیلا — تێری خواردشوکرو، ئەلحەمدولیللاە

٦٣ * * *

هەتامالٚ پێی بوێ مەیدەمزگەوتێ ،تامالٚ پێی دەوێ

لەمزگەوتێ حەرامە حەرامەبۆکێی و،بۆئێرونەوێ

٦٤ * * *

هەتامانگابەرەڵلا وبێ ئەتۆتامانگای،بەرەڵلات هەبێ

کەلەگازۆرتردەبی کەلەگای زۆرتر،ئی دیشت دەبێ

٦٥ * * *

هەتاماوم بەسوێری دەڵێم سوێر تاماوم بەسوێر،هەردڵێم سوێرە

وبەبێ‌خوێش دەڵێم بێ‌خوێ زۆرئازای بیلێ ،کواتۆدەبوێرە

٦٦ * * *

هەتا میزی کەفێ دەکا خۆراگرەوجارێ ،جەمبورجەمبورە

"" "" تامیزی کەفێش،دەکات خۆدورە

٦٧ * * *

هەتامیوانی درەنگ وەختیت تامیوانی وا ،درەنگ وەختت بێ

بێو،کفتەوشورباوی واخۆش و سەشینیش لەسەر،سینگ وپەتت بێ

سەی قوڵەشینت لەدەرکێ‌بێ دەی کفتەوشۆربا،ورەوشتی ماڵت

منداڵت پتریش گوی دەکات گوی زیاتریش دەکا،یەقین منداڵت

٦٩ * * *

هەتانەتدوێنن نابێ وەجواب بێی،هەرتانەتدوێنن

وەجواب مەیە سەری خۆجوانتر،بابێن وەخوێنن

٧٠ * * *

هەتانەتنالەتەبەق بۆچی دەی تاکو،نەتنابۆەتەبەق

نەتگوت سەدەق تاقەجارێکیش،نەت فەرموسەدەق

٧١

* * *

هەتانە••ێن دەلالان
ناه••ێن ەلالان

دەڵێن تانەگرن ،نە••ێن دەلالان
دەستيان ناگا بۆو،يارى وحەلالان

٧٢

* * *

هەتا.نەمرى
ناحەسىَ يەوە

رزق وروزيەكەت، لىَ نەبرِيتەوە
پياوتاكونەمرێت،ناش حەسێتەوە

٧٣

* * *

هەتيمچەيەسواردەبى
مێزمرەكەى لاردەبى
نەيترسێنى هاردەبى
"" ""

ئەم هەتيمچەيە،بێتەوسوارئەبى
دەربەندى وەى نيە،مێزەرلارئەبى
هەس نەدرێتەوەو،يانەيترسێنى
خۆتۆش دەزانى و،حەتمەن هاردەبى

٧٥

* * *

هەتيو بارە
"" ""

لەم هەتيوباريەى،بىَ خۆخەلاسكەى
باشترين كارەو،لەژيانت دەيكەى

٧٦

* * *

هەرامىَ
پيربوى ئىَ.. نە...

چەندجارم پێگوتى،هۆى پورهەرامىَ
پيروبێكاربوى،دياريت نەدامىَ

٧٧

* * *

هەرئەويەرەى
بەكەلك بوو

هەرئەوبەرەى بوو،بەكارى دەهات
ئەويش هەدەرچوو،بەكەلكى نەهات

٧٨

* * *

هەرئەوەندەيە پێستى
حيسانانى بەسەركشاوە

خواخۆى دەزانىَ و،جاچۆن خوڵقاوە
پێستى حيسانيان،بەسەركێشاوە

٧٩ * * *

هەرئەوی — پـێـم وابـوی لـەڕێـز ،زانـای شـارانـی

جارانی — ئێـستـاش دەی هـەرئـی،پـێشـووجـارانـی

٨٠ * * *

هەرئێسك و پێستی ماوە — چ بـووەبـەنـدی بـوی،چـت لێ قـەومـاوە

"" "" — هـەرتـەنـیـائـێـسـك و،پـێـسـتـیـکـت مـاوە

٨١ * * *

هەرئیمڕۆوسبەم پێ دەکا — دیـارەهـەرئـیـمـڕوو،سـبـەم پـێ دەکـا

"" "" — هـەرتـەفـرەم دەداو،گـیـڕەم پـێ دەکـا

٨٢ * * *

هەربایەکی بێ — شـەمـاڵ بـێ وزریـان،جـاهـەرلـەکوێ بـێ

پێی هەڵداوێ — ئـەوپێی هـەڵداوێ،هـەربـایـەك بـۆی بـێ

٨٣ * * *

هەربرونگی — هـەربـرونـگـێـکـی ،نـاداتـێ وهـەوا

ناداتێ — سـەرمـامـان دەبـێ ،بـێ کـراس وکـەوا

٨٤ * * *

هەربلێ حەمدم و — دەبـلێحـەمـەدم و،مـاڵ لـەقـۆیـتـەڵێم

ماڵم لەقۆیتەڵێ یە — هـەروام زانـیـوەو، هـەرواشـی دەڵێم

٨٥ * * *

هەرپیرەوحورمەت گیرە — هـەرپـیـرەوڕیـزو،زۆرحـورمـەت گـیـرە

"" "" — چـی بـووەخـەراپـەو،چـاکـەی لـەبـیـرە

٨٦ * * *

هەرکەسیکی — کێ لـەپـەنـدحـاڵی،بـیـت وگـوێ بـگـرێ

لە پەندی حاڵی بیت	لەم باس وخواسەی،بێ سەرسوێ بگرێ
"" ""	وەکوپێشینیان،بیرمان کردەوە
"" ""	بۆچەوتی وهەڵەی،وەنیەڕێ بگرێ

* * *

٨٨

هەرپەندیان بۆکێ	گەرپەندیان بۆهەر،کێ خوێندبێتەوە
خوێندبێتەوە	تێ گەیشتبێت و،پێی جوێبێتەوە
"" ""	زۆردوردەڕوانی و، بێ ئاکام نابێت
"" ""	هێندەی باس وخواس،وەبیردێتەوە

* * *

٩٠

هەرپەندێك كەوتۆتە	پەندبێ وکەتبێتە،سەرزاروزمانان
سەرزاروزمانان	دەوری شابەگلەر،یامیروخانان
"" ""	کاروڕێکخەری،ئی پێشینیانەو
"" ""	بەمن وتۆنابنە،خۆڵ وسوێی بانان

* * *

٩٢

هەرپەندێك لەسر	هەرپەند ێك لەزا،روزمانان دایە
زاروزمانان دایە	لەمێشك وبیری،پێشینیان دایە
"" ""	بەخۆی وەدیوە، ڕودا وکارەسات
"" ""	وەبیرهێنەرن ،زۆرلەوەمەودایە

* * *

٩٤

هەرجەمەی	هەرجەمەی بەنۆ،نانیشی خورێنە
بەنۆنانان خورێنە	هەرماواریەتی و،دەڵێ بۆم بێنە

* * *

٩٥

هەرچەندی سەری خۆم	هەرچەندی سەری،خۆم دێنم ودەبەم

دێنم ودەبەم نازانم چ بکەم	لەگەڵ ئەوعەسرەی،نازانم چ بکەم

*   *   *

٩٦

هەرچەندی شێرو	شێروڕێویم زۆر ،بۆهێنانەوە
ڕێویم بۆهێنانەوە	حەول ودەولیش و،نەشگیرسانەوە

*   *   *

٩٧

هەرچەنەشل بونت	چ قسەی بۆئەولاو،ئێرەشی دێنی
پێ دەمێنی	شل بونی چەنەت،ئەوپێ دەمێنی

*   *   *

٩٨

هەرچی برینەسارێژدەبی	هەرچی کی برینە،خۆساڕێژ دەبێ
برینی زمانی درێژ دەبی	ئی زمانیەوەکو،زمانی درێژدەبێ

*   *   *

٩٩

هەرچی چەنگێکی کوڵکەبە	ئەوەی چەنگێکی،توك بوبەسەروە
سەری وەبوبەژن حیساب ناگرێ	بەژن حیساب نین،دەلێی دوربەوە

*   *   *

١٠٠

هەرچی خودانەیکا	هەرچی خوانەیکا،خۆنەبووەونابی
نابی	ئەمری خوایەوبا،تێك چی یاچابی

*   *   *

١٠١

هەرچی سمێلی سوربو	ئاوای بیر لێ بکەی،فکرت بەبایە
هەمزائاغانیە	کێ سمێلی سوربی،ئەوهەمزاغایە

*   *   *

١٠٢

هەرچی لەمشکی بی	هەرچی بی هەوێ،هەبوبۆی دەکرێ
هەمبانەی دەبڕی	چی لەمشکی بی،هەمبانەی دەبڕێ

*   *   *

١٠٣

هەرچی نەبوونەگوتراوە
"" ""

شتێك هەرهەبووە،هەرچی گوترا وە
نەبوکێ گوتویەو،چۆن ڕۆندرا وە

* * *

١٠٤

هەرچی هاسان بێتەدەست
هاسانیش لەدەت دەچی

ئەوشتەی هاسان،وەدەست خۆی دێنی
هەرواهاسانیش،دێ لێت دەفڕێنی

* * *

١٠٥

هەرچی هەیەلەخوایە
"" ""

هەموروداوێك ،دەپێش داو.دوایە
بیری لێ بکەوەو،لەلایەن خوایە

* * *

١٠٦

هەرخواجەحافزنەیزانیوە
ئەویش لە شیرازێ ؟

ئەتۆش پێت وایە،خوای لێ بێ ڕازی
تەنیازانی ئەو،حافزی شیرازی

* * *

١٠٧

هەرخوا
لەقەرارێکی دەمێنی

ئەوەی وەکی خۆی ،ئەلەم دونیایە
ماوەودەمێنی ،خوای تەعالایە

* * *

١٠٨

هەرخۆلآیان
یەکە
یان ""
"" ""

هەرخوایان یەکە،وەکی دیارەلێت
وشیاربەوبەلآم،کەلێوتێك نەچێت
هەرخوایان یەکە،بەینی ئەودوانە
خۆشت تێی فکرە،جوان لێی بڕوانە

* * *

١١٠

هەردانەی
بەساڵێکی هاتون

نانی خواردلێرەو،چاشی لەماڵێك
ددانیش هاتون،هەریەك بەساڵێك

* * *

١١١

هەردەخواردنێی کردوە	دەخواردنێی کردووە،ئەوبەرهەڵایە
" "	هیچ کاری دیکەی،لەدەستی نایە
١١٢	* * *
هەردەڕواودەڵێ	ڕێی گرتووەبۆخۆ،لەوڕەوت وڕیێیە
شازدەی مانگێیە	دەڕواوهەردەیگوت،شازدەی مانگێیە
١١٣	* * *
هەردەڕواو	هەردەڕوا و ئاوڕان ، دەدا لەدوایە
لێی بەردەبیت	پێم لێی بەردەبێ،ئەتۆش پێت وایە
١١٤	* * *
هەردەڵەی شێتە	خۆی لێ بپارێزەو،هەرچەندلەڕێتە
" "	کەفی هەڵداوەو،هەردەڵەی شێتە
١١٥	* * *
هەردەڵەی لەو	هەردەڵەی ئەلەو،دایك وبابانەی
دایك وبابەی نەبوە	نەبوەنەدرۆشم و،ڕەنگ ونیشانەی
١١٦	* * *
هەردەم لەوباغەی بەرێك دەگاتێ	هەردەمەی دەگا،بەرێك لەباغم
تازەتروخۆشترسەرێك دەگاتێ	ئی تازەوخۆشتر،زۆرپڕدەماغم
١١٧	* * *
هەرڕەی لەبرە	خۆهەڕڕەی لەبرەی،هەرناکاتەوە
ناکاتەوە	لەوجورەشتانەش،بیرناکاتەوە
یان "	چی بێت بۆدەستی،جوێی ناکاتەوە
" "	خۆهەڕڕەی لەبرەی،قەت ناکاتەوە
١١٩	* * *

هەرڕێیەکی سەختەبیگرە	ئاوای بۆهاتووە،بەشانس وبەختە
"" ""	دەبڕۆتۆش بیگرە،کام ڕێگەی سەختە

* * *

١٢٠

هەردوك	ئەودوەهەرلوکیان،بۆیەك کوژراون
کوژراوی یەکترین	جەرگیان سوتاوەو،یاهەربرژاون

* * *

١٢١

هەرزاڵمەی زەواڵێك	وادانەدرا وەو،بۆزاڵمان بەگشت
"" ""	یەکەی زەواڵێك،هەردم لەسەرپشت

* * *

١٢٢

هەرژنی	لەهەرژن مستی ،داگری وبێتەوە
لەدەستی نارژێ	هەردەنکێکی لێ،بەرنابێتەوە

* * *

١٢٣

هەرساڵێ بەفرەساڵە	کەمیش ببینرێ،ساڵی بەفرەساڵ
بزانەگەنم لەچاڵە	پڕپڕلەگەنمن،تێروکەندو.وچاڵ

* * *

١٢٤

هەرسەرێك	هەرسەرێك سەوداو،سیرڕێکی نەبێ
سەودایەکی هەیە	نامهەوێ وسەری،وام باهەرنەبێ

* * *

١٢٥

هەرشتە،ڕێی	هەرشت تایبەتیە،بۆکاروشتی خۆی
خۆی هەیە	هەرلەوڕێگایەش،تۆدەبی بچی بۆی

* * *

١٢٦

هەرشتێك لێی بەشك بوی	لێت مەعلوم نەبێ،هەرئیش وکارێ
ئەتۆمەیلێ بائیدیکەبیلێن	تۆچی لێ مەلێ و،ئیدی بابچارێ

١٢٧ * * *

هەرشۆخیه
وەڕاست گەڕاوە
یان ""
"" ""

هەرشۆخیەووەڕاست،گەڕا ون وتالّی
دایگرتون زەرپووە،بۆمامی خالّی
هەرشۆخیەوکەبووە،بەکێشەوهەرا
خۆمام نێوەنجیش،هیچی بۆنەکرا

١٢٩ * * *

هەرغەڵفن دەبن
بەدار

هەرغەڵفن دەبن،بەکاریتەودار
ڕێی ئاوێی ئەگەر،لێ نەگرن زۆردار

١٣٠ * * *

هەرقامکە
خوێنی خۆی لێ دێ

هەرکەس پێی وایە،لەشاری ولەدێ
ئاخرهەرقامکەی،خوێنی خۆی لێ دێ

١٣١ * * *

هەرقسەی چوکەیە
گەورەدەبی

هەرقسەی چوکەن،زل دەبن وگەورە
پێم خۆشەدوایی،بێنی بەم دەورە

١٣٢ * * *

هەرقفڵەبەکلیلی
خۆی دەکرێتەوە

قفڵیش چی بیری،لێ بکرێتەوە
بەلاّم بەکلیلی،خۆی دەکرێتەوە

١٣٣ * * *

هەرقۆنێ ·یگێ
زوخاوی لێ دێ

فەرقێی پێ ناکا،لەهەرجێگای دێ
هەرقونێك بی···ێت،زوخاوی لێ دێ

١٣٤ * * *

هەرقەیسیان دەخۆی و
درۆیان دەکەی

بڕیاربوچ بڵەی،بێی وئاوابکەی
نەك قەیسی بخۆی و،درۆوهەرابکەی

١٣٥ * * *

هەرکاتێ دیتت بەدیتن
ئەوسابڵێ بەگەردن

هەرکاتێ دیتت،بەدوچاوی خۆت
شاهیدی بۆبدەی،زیانی نابی بۆت

١٣٦ * * *

هەرکەزی زمردێك
سمێڵ سورێکی هەیە

هەرکەزی زەردێك،لەدەریاژورێ
سمێڵ سورێکی،هەیەوچاوسورێ

١٣٧ * * *

هەرکەس بانی زۆربێ
دەبێ بەفرێش زۆرفڕێدا

دەبی ئازاوپاك،زۆریش غەمخۆربی
بەفرێش زۆرباوێت،کێ بانی زۆربی

١٣٨ * * *

هەرکەس بچێتەڕاوەکەو
دەبێ زوهەستێ لەخەو

ئەگەرپێت خۆش بێ،تۆبچێ ڕاوی کەو
خۆدەبی زور زوو،هەڵبستی لەخەو

١٣٩ * * *

هەرکەس بەختی گۆڕانەسپەکەی
دەتەویلەی دا.دەبێتەکەر

کابراکەبەختی،وەرگەڕێ ئەگەر
لەژوریش ئەسپی،لێ دەبێ بەکەر

١٤٠ * * *

هەرکەس
بەیاری خۆی هەلا دەلێ

لەنێومامەشان،مەنگورتوژەلێ
هەرکەس بەیاری،خۆی هەلادەلێ

١٤١ * * *

هەرکەس بیگانەی بکابەدۆست
بەسەرخۆی ئەدابەهەردودەست

هەرکەس جیێی پشتی،داینابێگانە
تۆبزانەویەقەی،دەگرێ تەنگانە

١٤٢ * * *

هەرکەس پاروی خۆش

هەرکەسێ پاروی،خۆشی وەدەس هات

بۆزاری خۆی دەبا — هەربۆزاری خۆی،هەڵدەگری ودەبات

*　*　*

١٤٣

هەرکەس چاڵێ بۆخەڵکی
هەڵقەنی بۆخۆی تێ دەکەوێ

کێچاڵی هەڵقەند،خەڵکی تێ بکەوێ
ئەوخۆشیەدەبێ،وەچەنگ وی بکەوێ

*　*　*

١٤٤

هەرکەس چاوی لەخەڵکی بی
لەبرسان ئەرێ

هەرکەسێك چاوی،دەخەڵکی ببڕێ
لەبرسان دەمرێ،یاگرچوی دەبڕێ

*　*　*

١٤٥

هەرکەس
حەولی خۆیەتی

هەرئەوکەسەی زۆر،هات وچۆیەتی
لێی حاڵی بەجوان،حەولی خۆیەتی

*　*　*

١٤٦

هەرکەس خۆی لەلاگران بێ
باسی خەڵکی ناکات

هەرکەس خۆی لەلا،گرانەوگەورە
باسی کەس ناکاو،پێشوونەودەورە

*　*　*

١٤٧

هەرکەس دەبێ
بەزمانی خۆی بدوێنی

هەرکەسەش دەبێ،بەزمانەکەی خۆی
بیدوێنی وئەلەو،ڕێیەش بڕۆی بۆی

*　*　*

١٤٨

هەرکەس دەڵێ ناحەزە
پێی وەداهۆڵە پەزە

هەرکەسێکی بڵێ،ناحەزەدزێوە
پێی وەبداهۆڵە،پەزێك بەپێوە

*　*　*

١٤٩

هەرکەس دەسەلاتی دابەکوڕی
ڕەنجەڕۆیە
یان ""

هێزوتوانای دا،کێ بەکوڕی بابێ
تادەمرێ ودەبێ،دەئەوحاڵەی دابێ
هەربابێك هێزی،دابەئەولادی

"" "" دەی بابیکێشیت،دەردی بێ مرادی

١٥١ * * *

هەرکەس دەکەراسی خۆی دا پیاوە بۆ هەموکەسێك ،وایان هێناوە دەنێو کەراسی،خۆیە/چۆن پیاوە

١٥٢ * * *

هەرکەس دەنکەجۆیەکی پاشای خواردووە کێ دەنکەجۆی شای، لەموچەوبەرات خواردبێتی ودەبی،بێ خۆی لەسان دات

١٥٣ * * *

هەرکەس قوبلەی ماڵەخۆی بۆخۆی دەزانی زۆریش نەزان بێ،هەموکەس بۆخۆی باشتردەزانێ ،قوبلەی ماڵی خۆی

١٥٤ * * *

هەرکەس قەدری خۆی بەخۆیەتی حەولی بۆرێکی و،کاری خۆیەتی کێ قەدری چۆن بێ،بەدەست خۆیەتی

١٥٥ * * *

هەرکەس کردی بیگانە پەرەستی عاقیبەت دێنی شکستی هەرکەسێ کردی،ناحەزپەرستی بەشی سەرشۆریەو،دێنی شکستی

١٥٦ * * *

هەرکەس کوری بابی خویەتی دەی هەرکەسە.کوری،بابی خۆیەتی هۆهۆوجارجارەش،دەیێ کۆکۆیەتی

١٥٧ * * *

هەرکەس کەربێ ئەمنیش کورتانم وەکوزۆرکەسان ،وای لێ دەزانم کێ کەربێوئەمنیش،بۆئەوکورتانم

١٥٨ * * *

هەرکەس لەلای ئاوری بێ
پزیشکی دەپەرێتێ

هەرکەسێ لەلای،ئاوری بێ بزانێ
دەسوتێ یەقین،بەرگیش وگیانێ

* * *

١٥٩

هەرکەسەنانێکی
دەخوالەبەختی خۆی

ئەوەی نانێ بخوا،ئەوکەس هەربۆخۆی
لەبەختی ودەنا،لەبێ بەختی خۆی

* * *

١٦٠

هەرکەس هەرکەسە
"" ""

هەرکەس هەرکەسە،بێ گەورەومەزنن
وێك دەرزن دەڵەی ،یانێری وبزنن

* * *

١٦١

هەرکەسەبۆکارێکی
دروست کراوە

خواکێی خولّقاندووە،گیانی پێ دراوە
هەرکەس فکری بۆ،کارێك رۆنراوە

* * *

١٦٢

ئی خۆیەتی
"" ""

هەرکەس بێگانە،بکرۆوەخوێش
ئەدابەسەردا،هەردودەستی وێش

* * *

(١٨)

هەرکەسە پاڵەوانی
کاری خۆیەتی

نابێ بلّەی بێکار،هات وچۆیەتی
هەرکەس پاڵەوان،کاری خۆیەتی

* * *

١٦٣

هەرکەسەتە پشۆیەکی پێیە
بۆلای خۆی دەتاشی

هەرکەس لێرەبێ و،یائێندرقاشی
تەپشۆی بەدەستە ،بۆخۆی دەتاشی

* * *

١٦٤

هەرکەسە، تەعریفی
شتی خۆی دەکا

کێچارەرەش بێ،زەممی خۆی دەکات
هەرکەس تەعریفی،ماڵی خۆی دەکات

١٦٥ * * *

هەرکەسەشتێکی هەرکەس چی بیری،بۆی بکرێتەوە
لێ دەوەشێتەوە دەبی هەرئەوی ،لێ بوەشێتەوە

١٦٦ * * *

هەرکەسێکی بەهیوای کاسە بەهیوای کاسەی،بی وهاوسایەتی
جیرانەتێ بی بەبرسیایەتی دەنوی دەبێ شەوێ بنوی،بەبرسیایەتی

١٦٧ * * *

ئەوی خەرا پێ بکوژی خەلکی لەبەلای خەراپێ دەکوژی و،زۆردەبن ڕەزگار
ئەویش لەعەزابی خوای نەجات دەدا ئەویش لەعازاب،ئەوخوای کردگار

١٦٨ * * *

هەرگرانێك بەرێکی هەیە خۆهەرگرانیەك،بەرێکیان هەیە
هەرزانیش مەمەرێکی هەیە هەرزانیەکەی ویش،مەمرێکی هەیە

١٦٩ * * *

هەرگوڵەی ڕەنگ وقاچکەکەش،بالێکترجوێ بێ
بۆنی خۆی لێ دێ بۆنی خۆی لێ دێ،جاگوڵ لەکوێ بێ

١٧٠ * * *

هەرماڵەی قانونێکی هەیە هەرماڵەی ماڵ بی،گەورێکی هەیە
" " بۆخۆی قانون و،نەزمێکی هەیە

١٧١ * * *

هەرمردنەو هەرمردنەوبەکەس،چاری نەکراوە
چی دەگەڵ نایە نۆرەبڕی وپاش قول،لەکەس نەدراوە

١٧٢ * * *

هەرموێك لەبەرازی کێ بێ فکری وای،نەکردبێتەوە

بیتەوە	بەرازهەرموێکی،لێ بەربێتەوە
١٧٣	* * *
هەرمەردێ	ئەوکەسەی ئاوا،ڕاست وڕومەردبێ
بەردێ	بۆوی بێ فەرقەو،لەبن وسەربەردبێ
١٧٤	* * *
هەرمێزەر بەسەر	هەرمێزەربەسەر،چووەودیتراوە
چووەبۆلای لەچك بەسەر	بۆلەچکی بەسەر،ڕێی بۆکێشراوە
١٧٥	* * *
هەروەسەر	هێندەی دەزانێت،بێ وەسەرپەڕێ
دەپەڕی	ئاگادارنیەتا،دەچتەنێوشەڕێ
١٧٦	* * *
هەرمگێدمرسەن.	هەراگێدرسەن،نیەلەچ زمانێ
دەتورکیەدانیە	لەتورکی وفارسیش،کەس نیەبیزانێ
مەنزورت ئەومیە	دەتەهەوێ کەرێم،بێی لێ بستێنی
کەرمکەم لێ بستێنی	بیکەی بەسۆغرەو،بۆخوێ کێشانێ
١٧٨	* * *
هەروالەدلان	دەی هەروالەدلان،خۆش دێت وبزانە
خۆش دێ	حورمەتەوهەروەك،قەدروپێزانە
١٧٩	* * *
هەروایە	باشاری ناکەی،هەربگرێ جەنەی
"" ""	بێ فکرەدەی با،زۆرشل بێ چەنەی
١٨٠	* * *
هەرهەوایەکی دەزانی	هەرهەوایەکەو،ئەوەی دەیزانی

ئەویش سوێسکەیی یە	سوێسکەییەوهەوای،جانی بنی جانی
	* * *
١٨١	
هەرهەوەسێ بۆنەفەسێ	ئەوهەوەسبازیەش،خۆبۆهەوەسیە
هەرگەوادێ بوتەرەسێ	گەوادبۆفێڵی و،دەهۆی تەرەسیە
	* * *
١٨٢	
هەریەکەی	ئێك هاتوەوچێشت و،شۆرباولێ نەرە
کارێکی دەکەن	هی ترکەچك وقاپ،ڕێزدەرتێ کەرە
"" ""	سێ هەم هات وچۆو،دەروژوروسەر
"" ""	جێ میوان دەڵێ و،بەخێرهێنەرە
	* * *
١٨٣	
هەزارئاوای دونیایەیە	هەزاران فکرەو،ئاوای دونیایە
"" ""	دێتەپێش بۆپیاو،ئەلەم دونیایە
	* * *
١٨٤	
هەزارئاوای	دەی هەزارئاولو، هەرلێ قەومانە
دونیایەیە	بەڵکولوتمان لێ ،لادازەمانە
	* * *
١٨٥	
هەزار	کەوتمەنێوهەزار،یاچەندهەزارێك
بەهەزارێکە	لێشم بزربون،گشت گوندوشارێك
	* * *
١٨٦	
هەزاردۆست کەمەو	وەکوو لەخۆتی ،وەدورخەی هۆرە
دوژمنێك زۆرە	هەزاردۆست کەمەودوژمنێك زۆرە
	* * *
١٨٧	
هەزارکلاو	تاکونەوکارەی،جێبەجێبکەی بۆم

بەبایەکی دادەڕوا	سەت کلاوبەبای،دەڕوابابی خۆم

* * *

١٨٨

هەزاروتن	هەزاران وەعدەو،قەول وبەڵێنی
بەکردەوەیەك نیە	کردەوەی نەبێ،پوشێ‌ناهێنی

* * *

١٨٩

هەزاری وەك من وتۆدەباتە	سەتی وەك من و،وەك تۆپێی ناوێ
سەرئاوێوبەتینوایەتێن دینیتەوە	دەنباتەکانیەو،نانداتێ ئاوێ

* * *

١٩٠

هەشت بێ لەمشت بێ	هەروا داندراوەو،یاهیچ بۆی نەبێ
نەك نۆبێ‌وبەبێ	هەشت بێت ولەمشت،نەك نۆبێ ونەبێ

* * *

١٩١

هەق بەهەقدار	ئەگەرکوهەق بێ،بابگابەهەقدار
بەش بەبەشدار	یاکەبەش بکرێ،ئەوجاربۆبەشدار

* * *

١٩٢

هەق بەهەق	ئەگەربمدەنێ ،وەکویاساوهەق
نانێکی ڕەق	دەی بادەسکەوتم،بێ نانێکی ڕەق

* * *

١٩٣

هەقت	بەخوای هەقی تۆو،زۆرنەغدەبۆیە
نەغدە	خۆشی وپێکەنین،دەی هەربۆتۆیە

* * *

١٩٤

هەق بێ هەقدارم	بیری بۆبکەووە،هەق بێ هەقدارم
زۆربێ‌زۆردارم	بێ بۆرێی زۆریەش،بۆخۆم زۆردارم

* * *

١٩٥

هەقی خۆمە | ئەوەش هەرهەقی،خۆمەخاڵەدەی

«« «« | زانیم زۆرزانای،زوێکی وێمدەدەی

* * *

١٩٦

هەڵتۆزهەڵتۆزی | دەتبەم بۆسۆغرەی،خۆوکەری بۆزت

پێ ناوێ | باکم نیەلەتۆو،هەڵتۆزهەڵتۆرت

* * *

١٩٧

هەڵوا هەڵوازارشیرن | هەڵواهەڵوابڵێ،شیرن بێ زارت

«« «« | هەرلەورێگایەش ،باپێك بێ كارت

* * *

١٩٨

هەڵكوتە | هەردیم هەڵیكوتا،بۆسەركاروانی

سەركاروانی | بێ وەی تێی فكری،یان لێ بروانی

* * *

١٩٩

هەل لەدەست خۆمەدە | هەرهەلێ ئەگەر،هات كەوتەدەستت

«« «« | لەدەست خۆینەدەی،پێك دێ مەبەستت

* * *

٢٠٠

هەڵمەتەكاسە | هەڵمەت كاسەكەن،وامێرشێ دێنێ

«« «« | بێ شەك سەری خۆی،هەرپێ دەشكێنێ

* * *

٢٠١

هەڵوای سەرپنجێ ؟ | ئەكەی وەربگری،هەڵوای سەرپنجێ

گوی مێرەقنجێ | خاترت باش دەگرم،گوی مێرەقنجێ

* * *

٢٠٢

هەڵەنگ هەنگ | بەغارهەڵاتن و،هەربەهەنگەهەنگ

لەشێردەرچوین كەوتینە پڵەنگ | لەشێرتێ پەرین،چوینەدەس پڵەنگ

٢٠٣ * * *

هەڵەسونەی هێناوەتەوە
لێی جوێ ببۆوە،خۆبەویستی خۆی

"" ""
بۆهەڵەوسونەی، هێنابۆوەبۆی

٢٠٤ * * *

هەلە وپەلە
ئەوهەلەوپەلەو،وابەتاڵوکەی

"" ""
وازوودەچیەوە،خەریکی چ بکەی

٢٠٥ * * *

هەمان ئاش و
وەك پێشووایەو،هەرئەوباسەیە

هەمان کاسەیە
ئەوئاشەی خواردت،هەرلەوکاسەیە

٢٠٦ * * *

هەمبانەکون بێ
هەمبانەی بنی،کون بێ پێم وابێ

جەواڵی تێکەی پڕنابێ
جەواڵی تێ بکەی،خۆبۆت پڕنابێ

٢٠٧ * * *

هەمبانەنامکوژێ
کوالەهەمبانەی،ئەمنم بەزیوم

ئی نێوهەمبانەی دەمکوژێ
ئی نێوهەمبانەی،جەرگی بڕیوم

٢٠٨ * * *

هەمبو بەکارنایە
هەمبۆکەی دوێنێو،بەکارت نایە

هەمە،بەکاردێ
هەمەوبی هێنەو،تاکوبلێم وایە

٢٠٩ * * *

هەم زیارەت
هاتۆتەپێشمان،دەچم زیارەتە

وهەم توجاڕەت
کەل وپەل دێنم و،وەك توجاڕەتە

٢١٠ * * *

هەم ••ونی دەوێو
هاتوەتاڵوکەو،زو••ونی دەوێ

هەم سابونی دەوێ
هەم لەلای دیکەش ،سابونی دەوێ

* * *

٢١١

هەموبەرد.لەعل بان قیمەتی
لەعلیش وەکوبەردی دەبو
جاخۆلەعل بان،هەرچی هەیەوبەرد
نرخی ئەولەعلەش،دەبو.وەکوبەرد

* * *

٢١٢

هەموبەندەنت
بەنوێنانەوەچی
بەنوێنانەوە،بچی گشتی گیانت
تێکەلاوبن لێت،چێشت وبەیانت

* * *

٢١٣

هەموتەیرهەنجیری خواردبا
بەشی باغەوانی نەدەما
خواردبایان هەمو،باڵدارێك هەنجیر
بێ بەشیان دەکرد،باغەوانی پیر

* * *

٢٠١٤

هەموداربۆدەست
پێ گرتنێنابی
چی بەدڵت داهات،بوکردنێنابی
هەموداربودەست،پێ گرتنێنابی

* * *

٢١٥

هەمودوعا بۆئامینێن
"" ""
ئەودوعاونزای،ئی ئەورۆودوایی
هەربۆئامینیەو،پێی دێ کۆتایی

* * *

٢١٦

هەمو دەعبام گرتون
نۆرەی شاویە
چی دەعبای هەنە،لەودەورونـاوە
هەموم گرتوونە،هەرشاوەن ماوە

* * *

٢١٧

هەمورۆژێکەڵ نامرێ
کفتەبە شاییەکی
"" ""
دەی خۆگشت رۆژێ،کەڵی مل قەوی
نامرێوجەندەکی،وەعەرزێ بکەوی
خۆت تیرکەوتەسەل،دەناخۆتازەش

"" ""	کفتەی بەشای یەك،وەدەست ناکەوی
٢١٩	* * *
هەموڕێگا دەچێتەوەبانەی	هەرڕێگایەبڕۆی،ئەبەونیشانەی
"" ""	لێی بێ خەیاڵ بەو،دەچێتەوەبانەی
٢٢٠	* * *
هەموسەرەوژێرێك	هەرسەرەوژێرێك،پێی دادەچیەخوار
هەورازێکیان هەیە	نۆرەی هەورازیەو،بۆتۆوبۆرێبوار
٢٢١	* * *
هەموسیرڕێکت	هەموسیرڕێکیش،بەدۆستی مەڵێ
بەدۆستی مەڵێ	نێوانوتێك چێ،ڕاستیت لێ دەڵێ
٢٢٢	* * *
هەموشت	دەڵێم دورکەوە، زوتریش لەداوی
بەئیشتیای خۆت نابێ	هەموشت نابی،بەئیشتیای پیاوی
٢٢٣	* * *
هەموشت بەخوێ	گوتراوەودەڵێن،هەموشت بەخوێ
خوێش بەمانا	خوێش بێ بەمانای،وەك بۆتۆبلوێ
یان ""	هەموشتێك بەخۆێ،خوێ وخوێ چێژبی
"" ""	خوێش لەرێی ئوسول،نەك هەربرێژبی
٢٢٥	* * *
هەموشت پاشی	گوێم بۆکلۆرکەی،حاڵی بەبزانە
فێربونێ هاسانە	پاشی فێربونێ ،شت زۆرهاسانە
٢٢٦	* * *
هەموشت دەشتەوە	هەموشتێ ئەگەر،وابیری بکەی بۆی

سەر ڕەگەزی خۆی — دەچێتـەوەسـەر،پـنج وكـۆلـكـەی خـۆی

* * *

٢٢٧

هەموشتێش — هـەمـوشـتـیـش بۆتـۆ،ئـەگـەرهـاسانـە
دەكرێتەبەهانە — دەكـرێ بـیـان كـەیـە،بـیـانـووبـەهـانـە

* * *

٢٢٨

هەموشتێك دەبارێكی — هـەمـوشـتـێك دەپـسـێ،دەبـارێـكـی دا
دادەپسێ‌زوڵم دەنەستورێ دا — زوڵـم ئـەسـتـوریـەو،دەنـاڕێـكـی دا

* * *

٢٢٩

هەموشتێكم دیوە — دونـیـاپـاك گـەڕام،بـێ هـەراوبـێ دەنـگ
كیروگونی زەنگوڵەدارنەبی — نـەمـدی كـیروگـونی،بـەزەنـگـوڵەوزەنـگ

* * *

٢٣٠

هەموشتێك — زۆرشـتـیش دەكـرێ،وەك چـاولـێ كـەری
چاولێ كەریە — بـێ وەی قـازانـج و،بـەهـرەی لـێ بـەری

* * *

٢٣١

هەموشتێ لەڕوی وادەنەوەستێ — چـی ویـسـتـت لـەڕوی،وادەوبـەڵـیـێنی
وادەببڕێ چی ئەوەستێ — ڕاست ودروست نـەبی،چی بـۆی دەمێنی

* * *

٢٣٢

هەمو شەوێی — هـەموشـەوێی هـەر،وەك ئـەوەڵ شـەوێ
شەوی ئەوەڵێی بی — گـۆڕەوشـاربـدرێـت،لـەجیاتـی خـەوێ

* * *

٢٣٣

هەموكارێكی — هـەمـوشـتـێك دەكـەی،دەگـەڵ نـەیاری
دەگەڵ نەیاری مەكە — هـەرپـێـك هـاتـنـەوەو،خـەجـاڵـەت باری

* * *

٢٣٤

هەموكارێك ئەوەڵەكەی زەحمەتە

هەركارێ ئەگەر،دەستی پێ دەكەی
ئەوڵیەوزۆری ،فكری لێ دەكەی

* * * ٢٣٥

هەموكاوڕێك بۆبەران نابێ

گوڵێنگ وزەنگیشی،دەستوی كرابی
بۆبەران هەمو،كاوڕێك هەرنابی

* * * ٢٣٦

هەموكونێك، بۆدەست تێڕۆكردنێ نابی

دەبێ خۆزورجوان،بیرێ لەخۆبكەی
هەموكونێك نابی،دەستی تێڕۆبكەی

* * * ٢٣٧

هەموكە س بكادەنگێ ئەتۆبچۆبن بێژینگێ

هەموكەسێكیش ،بێت وبكادەنگێ
خۆمەلاس كەوتۆ،بچۆبن بێژەنگێ

* * * ٢٣٨

هەموكەس خۆی بەژێردەزانی و منداڵیشی جوان تەعریف دەكا

هەموكەسێك خۆی،بەژێردەزانی
منداڵیش بەجوان،ڕێك ولێ زانی

* * * ٢٣٩

هەموكەس نانی خۆش دەوێ گاوان بۆلەسەردڵی دادەنیە

دەی خۆهەموكەس،نانیان خۆش دەوێ
گاوان سەردڵ بۆ،دایدەنێ وشەوێ

* * * ٢٤٠

هەموگوێزێك خڕەو هەموخڕێكیش گوێزنیە

هەموگوێزخڕەو،هەروالەڕێزێ
چ خڕێكت دیتووە،ببن بەگوێزێ

* * * ٢٤١

هەموگیانی پێ دەكەنی
" "

بەچاودەبینرێ و،كەمێك لەدیانی
پێ دەكەنەن چۆن،هەرهەموگیانی

٢٤٢ * * *

هەموگیانی جویٚ چابوودوایی هات،فکری ئەولاشم
جویٚ دەڵێ باشم گشت گیانی جویٚ جویٚ،دەڵێ من باشم

٢٤٣ * * *

هەمون گیای مردنێینەخۆ،ئێمەش هەمومان
گیای مردنێین دیاری کراوەچیە،لەدرەنگ وزومان

٢٤٤ * * *

هەمو ولاٚتم سەنگ و سەنگ وسوژنم دان، تەواوی ولاٚتی
سوژن دا چ بووەچی لیٚ هات،بۆلیٚن بووەقاتی

٢٤٥ * * *

هەم ولاٚغەو سواری بی ویۆکویٚ،دەی باشەولاٚغە
هەم چۆلاٚغە چی بەسەرهاتووە،چی بووەوچۆلاٚغە

٢٤٦ * * *

هەمو.وان لیٚرەو تۆخاتوزین بی و،منیش وەك مەمم
هەرمن کەمم هەموان وان لیٚرەو،تەنیامن کەمم

٢٤٧ * * *

هەم ئیٚشەگەو دانیشیە سەری و،دەڵەی دۆشەگە
هەم دۆشەگە سوار بی ولییٚ خوری،دەڵەی ئیٚشەگە

٢٤٨ * * *

هەمەستەمەستەمەستە هەمەستەمەستە،هەی مەستەمەستی
کاریلەقەت هەڵمەستە کارەجوانەکەم،نابی تۆهەستی
هەڵستی گورگت دەخوا سیٚلاٚودیٚ دەتبا،ئەگەردانیشی
دانیش ئاوت دەبا گورگەشین دەنا،دەتخواخۆهەستی

٢٥٠ * * *

هەناسەسارده — هەناسەی ساردەو،بەبێ جێش ماوە
" " — داوی گەورەتریش ،بۆی دانـاوماوە

٢٥١ * * *

هەنگوین ئێکی دی بیخوا — کابرایەکی دی،بێ هەنگوینی بخوات
بۆمێش بەسەروسوکتی من وەدا — بۆمێش بێ بەدم و،چاوی من وەبدات

٢٥٢ * * *

هەنگوینم بەزاری تاڵە — جارزبوم لەگەڵ ،ئەووەزع وحاڵە
" " — هەنگوێنی شیرنم ،بەزاری تاڵە
یان " — گوێت لێمەودایمێ ،هەرئاهونالە
" " — بەزارم شەکرو،هەنگوینیش تاڵە

٢٥٤ * * *

هەنگوین نیە — زۆرولێ عەیبەو،هەوای والێ بدەن
قامکێکی لێ دەن — خۆتۆهەنگوین نی،قامکێکولێ بدەن

٢٥٥ * * *

هەنگوینەو — هەنگوینەودەنێو،پێستی سەی دایە
دەنێوپێستی سەی دایە — دەرنایەوەعەزیەت ،دەروابەزایە

٢٥٦ * * *

هەنگوینی دەخوا — ئەبەومێشەزلەی،پێی دەڵێ سەرهەنگ
هەنگوینی ناکا — تۆخێرت هەرنیەو،نابی شەرت بی
پێوەدەدات و — بەڵێ هەنگوێنی،ناکەی دیی دەخۆی
شڵۆغێەش دەکا — لەجیات پێوەدان،بەهەروبەرت بی

٢٥٧ * * *

هەنگوینێکی	هەنگوینێك وایەو، بێ هەراوکێشە
بێ مێشە	پاکەو.زۆر خاوێن ،بێ مێوومێشە

٢٥٨ * * *

هەوای لەقەدەر	کێت دیون هەروا،ئیفادەوهەوای
کەوای نیە	زۆرتربێ وناوا،لەمیزان کەوای

٢٥٩ * * *

هەوارم	هەوارمان کێچی،هەڵێنان دەڕۆم
کێچی هەڵێناوە	ئەوجاروەگوێزم،بارگەوبنەی خۆم

١٦٠ * * *

هەورچوبۆشارەزور	هەورت دی رایدا،چوبۆشارەزور
پێ بنێ ناوتەندور	تۆبچۆلاقانت،بێخەنێو تەندور

٢٦١ * * *

هەورلوابۆپاوە	هەورن.ڕۆیشتون،ئیتربۆپاوە
•منی منیان هەلاوە	چ بوەئەوهینەم،بۆلەدوامـاوە

٢٦٢ * * *

هەورە	هەواتاریکەو،تنۆك بووەهەورە
دمی گورگی چەورە	گورگەشین دەم و،لمبۆزی چەورە

٢٦٣ * * *

هەورەسورە	ئێواران ئەگەر،دیتت هەوری سور
باران دورە	سبحەینان برۆ،بۆریگەی زۆردور

٢٦٤ * * *

هەوساری داماڵاوە	لەگەڵ ناحاڵیان،یاتێك هاڵاوە
"" ""	ئەی هەوسارەکەی،بۆچ داماڵاوە

* * *

٢٦٥

هەویدایەبەرکۆژە
لەترکەن وابورۆژە

هـەوێکـەی هـەروا، دایـەبـەرکـۆژە
تـرکـەن پـێـی وابـوو،لای نـوێـژەرۆژە

* * *

٢٦٦

هەویگشت وهەویمشت
بەدورپێویان شێری کوشت

جوری رێکـەوتـن،هـەردم لـەسـەرپشت
ئـەم دورپـێـویـانـە،چون شێرێکیان کوشت

* * *

٢٦٧

هەویلەداخی هەوی
ئەخوامەنی‌یازۆرتریش خوی

هـەوی لـەداخـی،ئـەوهـەوی کـەی تـر
دومـەنـی خـوی خـوارد،یـاتـۆبـڵـی زێـتـر

* * *

٢٦٨

هەوێیەتێم
لی دمکەن

هـەوێـیـەتـێـشـم ،هـاتـون لـی دەکـەن
گـێـچـەڵ پـێـچـەڵـی ،دیـشم پـی دەکـەن

* * *

٢٦٩

هەی جۆشەجۆشە
یانوکەتەشیەیاکلکەدرێشە

بـەسـیـەتـی جـۆش و،ئـەوگـورەوکـێـشـە
نـوکـەتـەشـێـکـەو،یـان کـلـکـەدرێـشـە

* * *

٢٧٠

هەی داد هەی بی داد
گۆرانیکی فۆلکلۆریە و
بەدەستکاریەوە
""   ""

هـەی دادهـەیـبـی داد،ئـەی ئەهلی خێران
کـەوتـومـەبـەیـنـی،مـانـگ وئـەسـتـێـران
گـردونـەومـرۆڤ، بـەسـەرکـردنـەوەی
رێـویـش ڕاودەکـات،لـەڕاوگـەی شـێـران

* * *

٢٧٢

هەێدێیان
کردی

هـەێـدێـیـان لـی کـرد،زانـی چ بـاسـە
قـەولـی دانـەیـەت ،بـۆدەوری کـاسـە

٢٧٣ * * *

هیچ بەهیچ هیچ بەهیچ ناکەین،تۆش دەبێبزانی

ناکەین چون بۆمن لەجێی،خزمی وکەسانی

٢٧٤ * * *

هیچت تێدا بەم کێشەوهەراو،هاتن وچوّتەوە

نەهێشتەوە دەی هیچت تێدا،نەهێشتۆتەوە

٢٧٥ * * *

هیچی تێناگات لەکەم تازۆریش،هیچی تێ ناگات

"" "" دەی چانیەناچی،خەراتری ناکات

٢٧٦ * * *

هیچ شتێك بێ هیچ شت بێ حیکمەت،نەبووەوخۆنابێ

حیکمەت نیە سەعی بکەوبەڵکو،زوتربۆوچابێ

٢٧٧ * * *

هیچ کەس بێ تاکونەورۆژەی ،هاتووەڕابردوە

ئەجەل نامرێ هیچ کەس بێ ئەجەل،نامرێ نەمردوە

٢٧٨ * * *

هیچ گوڵێك بێدڕونیە چ گوڵم نەدیون،گوڵ بێ وبێ دڕوو

"" "" خۆشەویستێك بێ،بەینی ئەمن وتوو

٢٧٩ * * *

هیچ لەجحێلی عەیب نیە ناکرێ عەیب وعار،بگرین لەلاوان

"" "" دوریش بێ لەدزی و،بەرگری وپاوان

٢٨٠ * * *

هیچی لێ حاڵی نیە چی لێ حاڵی نیەو،ئەلەم دونیایە

"" ""
چی بۆبڵێی دەڵێ،هەرلەم بریایە
* * *

٢٨١

هیچ لەخوای
ناشێرێتەوە

حاشاریشی بدەی،ڕون دەکرێتەوە
هیچ شت کوالەخوای،ناشێرێتەوە
* * *

٢٨٢

هیچ ماڵێك بێگەورەنەبی
"" ""

گەورەی لێ نەبڕێ،یارەبی هیچ ماڵ
نەشێویت لێیان،ژیان وماڵ وحاڵ
* * *

٢٨٣

هیچمان
بەدرۆنەگوتووە

هیچمان نەگوتووە،ئەوەی بەدرۆبی
چوکەی تێدابێت،ئەوخاتری تۆبی
* * *

٢٨٤

هیچی من وهیچی تۆ
"" ""

ئاوایێك بێین و،ئەتۆش پێت خۆش بێ
لێرەهیچی منەو،باهیچی تۆش بێ
* * *

٢٨٥

هیزەی یای بولێس
کەییانوی چلێس

هیزەم داناوچوم،بۆم پرپێتەوە
کابان چلێسمان،بسیلێسپتەوە
* * *

٢٨٦

هێشتامشك نەیزانیوە
هەمبانەچۆتەئاشی

خۆنەیزانیبوو،مشکیش بەباشی
هەمبانەبۆریان،بردبۆوەئاشی
* * *

٢٨٧

هێلانەی لێ شێواوە
"" ""

جاکواهیچ حاڵ و،وەزعێکی ماوە
هێلانەی دیشی، شێواوە ڕماوە
* * *

٢٨٨

هێلکەی کەراس ڕەشێ چوبـۆوکـەراس ڕەش،هـێلـکـەی داناوە
جیقنەی مل بەهەشێ مـل بـەهـەش تـەنـیـا،جـیـقـنـەی بۆمـاوە

* * *

٢٨٩

هێلکەلەقەلێ نادزرێ هەرئێستاتۆبرۆو،خۆت نەکەی مەحتەل
"" "" کـواکێ دەتـوانـێ،بدزی هـێـلکـەی قـەل

* * *

٢٩٠

هێلکەوڕۆنی بۆکەرێ لێ نێی دەچـی هـێـلکـەوڕۆن ،بـۆکـەرلـێ دەنـێ
دەپێشدا گوێی تێدەنێ پێش هەمـوشتێکی،کـەرگـوێی تێ دەنـێ

* * *

٢٩١

هیممەت وبەرەکەتی دەك هـیـمـمـەت وبـەر،کـەتـی حـازربـێ
حازربێ چـاکـەولـەجـاران ،زۆریـش چـاتـربـێ

* * *

٢٩٢

هێندە.تەمبەڵیە ئـەگـەریـەبـیـرو،فـکـری مـن دەکـەی
لەخۆت بارنەکە هێندەتـەمبڵەیـەی،لـەخۆت بـارنـەکـەی

* * *

٢٩٣

هێندەخەرا پیان خـۆلادەی نـەخـەی،خـۆبـەداومـەوە
نە پێچاومەوە هـێـنـدەشـیـان خـەراپ،نـەپـێـچـاومـەوە

* * *

٢٩٤

هێندمڕاوەستام هـێـنـدەڕا وەسـتـام،هـەرلـەژورودەر
گیام لەبن لاقی شین بو گـیـا شـیـن بـولـەژێر،لاقـم هـاتـنـەدەر

* * *

٢٩٥

هێندە ئـەوەنـدەش خـۆقـەت، فـونـاکـالـەدۆی
فولەدۆی ناکات پێت خـۆش بوبێ نان،دوجـامی لێبخـۆی

* * * ٢٩٦

هێندەقەرزی بکە
بۆت بدرێتەوە

گوێ دێربی ڕێگات،بۆدەکرێتەوە
هێندەقەرزی بکەی،بۆت بدرێتەوە

* * * ٢٩٧

هێندەلەسەرموەمەڕوانە
بانەکەویەخوارێ

هێندەمەڕوانە،لەبڵیندوبەرزان
نەکوبکەویەنێو،کەلێن ودەرزان

* * * ٢٩٨

هێندەی
بەحاڵانەوەنەماوە

خۆهێندەی نەما،بەحاڵانیەوە
تێش پەڕین لەلای،مام خاڵانیەوە

* * * ٢٩٩

هێندەی شایی
بەبابی نەبوو

ئەوەندەی فکرو،شایی بەبابی
نەبوویاتۆبڵەی،دەبیریان دابی

* * * ٣٠٠

هێندەی
قوڵ تێ مەگرە

تۆنابێ هێندەش،قوڵی تێ بگری
تێك چێت وڕێگەی،کاری تۆبگری

* * * ٣٠١

هێندەی بار لێنێ
پێی هەڵبگیرێ

بۆکردەوەی باش،ڕێت لێ ناگیرێ
هێندەی بارلێ نێ،تاپێی هەلگیرێ

* * * ٣٠٢

هێندەی تر
هالەلای ماڵەوە

دوربێت لەرێزی،بابی وخاڵەوە
هێندەی تریش ها،لەلای ماڵەوە

* * * ٣٠٤

پیتی (ی)

ی یائەڵلامی و،دایمێش هەی لەبیر
لەزانین دەیکەی،لاو.زۆردڵی پیر

* * *

١

یائڵلاّ حەق	تۆبڵێ یائەڵلاّو،هیوام تۆی یاحەق
لەجێگای ڕەق	بکەویەسەرسندە،گڵ بەردی ڕەق ڕەق

* * *

٢

یائڵلاّ هورمان	داوامەودەڵێم ، یاالّلا هورمان
لەجێی نەرمان	بکەومەسەرکایە،خەیان وخەرمان

* * *

٣

یابابەقەتار	هاوارەوبەرتۆو ، بابۆی قەتارم
"" ""	نەیەی لەهانام،تێك چونەکارم

* * *

٤

یابابەگوڕگوڕ	یائەڵلاّ هاوار،یابابەگوڕگوڕ
هاتومەبۆجفتێکوڕ	هاتوم بۆلینگێ،یانەجفتێ کوڕ

* * *

٥

یا.بارکەن یاحازربن	یابارکەن بڕۆن،دەرکەون لێرە
بۆبەرازگوشتنێ	یاوەرنێ بەراز،کوشتنێ زۆرخێرە

* * *

٦

یابەهیممەت	هاتوم کەمێکم،دەنێ وهیممەت بێ
یابەقیمەت	دەناپێ ویستمەو،بابەقیمەت بێ

* * *

٧

یا خەرئەبێ	ئەوەی تۆبزانن،یەقین خەرئەبێ

یاخاوەنی خەرئەبێ	دەی بائەونەبێ،خاوەن خەرئەبێ

* * *

٨

یاخەلاتەو	بۆم هاتوەوپێموا،بی هەرخەلاتە
یان بەراتە	یان بەراتەودیا، ری ڕۆژهەلاتە

* * *

٩

یادەخەوێ دام و	یادەخەوێ دام،وایان داناوە
یادەئاوێ دام	یان دەناجیگام،حەمامەوئاوە

* * *

١٠

یادەبی بۆخۆت خانوێکت هەبی	بۆخۆت خانوێکی،سازکەی تاچەن سالێ
یادەگەڵ ساحێب ماڵ بێیەی	یادەبێ بسازێی ،لەگەڵ خاوەن ماڵ

* * *

١١

یادەبێتەخانی خانان	یاڕێك وجوان بێت،وەك خانی خانان
یادەبێتەتۆزی بانان	یاتێك وپێك چێت،وەك تۆزی بانان

* * *

١٢

یادەبێتەشاری شوانان	یاوەك شارەکەی، شوانانی لێ دێ
یان ئەبێبەباسکی بانان	یاوەکوخەڵکەی،ماڵ نیانی لێ دێ

* * *

١٣

یارباقی سوحبەت باقی	دەی بابمێننەوە،لێرەیارباقی
"" ""	هەردوپێکەوەن،قسەوباس باقی

* * *

١٤

یارلەرێوە	یارێ خۆببینم و،دەی بالەجێوە
یان لەجێوە	وەعدەی هاتنێ بدا،بابێلەرێوە

* * *

١٥

یارلەشاهۆ
دۆست لە پاهۆ

یارم لەباسك و،تیرەگی شاهۆو
دۆستم بۆلام بێ،یاهەرلەپاهۆو

* * *

١٦

یارەبی خواحالان
لەکەس نەگۆڕێ

یاخواخواحالان،نەگۆڕی لەکەس
لەپیرویان ئەو،کەسانی بێ کەس

* * *

١٧

یاری منی دریمن
پیش منی

یاری منی لەنیو،تورکان وڕۆمی
بادورتریش بی،هەرلەکنەخۆمی

* * *

١٨

یازدەبزن دوازدەتەگە
سێزدەشوانەچاردەسەگە

یازدەسەربزنن،دوازدەمین تەگە
سێزدەیان شوانەو،هی چاردەی سەگە

* * *

١٩

یاسینێ‌دەگوێی
کەرێ دادەخوێنی

چی کراوەدەی بۆ،واخۆت ڕیك دێنی
یاسینێ دەگوێی،کەردادەبخوێنی

* * *

٢٠

یاشێخە
یان شەیتانە

لەنێوئەوباس و،قسەوبەیتانە
ئەوەم یان شێخەو،دەناشەیتانە

* * *

٢١

یاعومر کێ‌بمێنی و
کێ بمرێ

دەی عومرەبزانین،تارۆژی دوایی
کێ بمێنێ وبەکێش،دێنن کۆتایی

* * *

٢٢

یاقسمەت ونسیب
""   ""

قسمەتەوکوانێ،بۆچیەوبۆکێیە
دەیدەن بەمن وتۆ،داخوائەوجێیە

٢٣ * * *

یاگاڵ دێ یان گاڵ دێ ئاخری،دیسان یاپەمۆو

یان پەمۆ فەرقی پێ ناکا،جومعەبێ وشەمۆو

٢٤ * * *

یالەگەڵ بوکی گەورەمالآن یالەگەڵ بوکی ،گەورەمالآن بە

یالەگەڵ ژنی ماڵداران یان لەگەڵ ژنەی،مام وخالآن بە

٢٥ * * *

یان چارە کە پسپۆری ودەی تۆ،دەردم چارەبکە

یان پارەم کە یان بەشیری برۆت،جەرگم پارەبکە

٢٦ * * *

یانی ئەمنیش هەم هات خۆی نیشان دا،جازۆربێت وکەم

"" "" یانی بم بینن و،جاخۆئەمنیش هەم

٢٧ * * *

یاوەرەپردێ یان بەپردێدا،یان لەبازگەکە

یاوەرەبازێ وەرنەئەوبەرەی،کێشەی سازمەکە

٢٨ * * *

یەخەی خۆشت لەگەڵ تۆپاك نین،یەخەوبەرۆی خۆت

دەگەڵت پاك نیە دا ودەنێنەوەو ،هەرڕۆژو شەبۆت

٢٩ * * *

یەزدورەوگەزنیزیکە دەڵێن پازدی دا،لەیەزدی چل گەز

"" "" باشەیەزدورە،هانێ ئەوەت گەز

٣٠ * * *

یەك بۆیەكی یەك بۆیەكی بکا،لێی دڵگیرنەبی

دەكا	بابیكانەیكات،چیو دەسگیردەبی

* * *

٣١

یەك جەم و	لێی كۆببنەوەو،یەك جەم ودومۆڵ
دومۆڵ	لێی نابێ بمێنێ ،خاك وتۆزوخۆڵ

* * *

٣٢

یەك دەیگوت ومرەخەنیت كەم	یەك دەیگوت وەرە،تاكوخەنیت كەم
دەیگوت ئەورۆناسبەینێ	دەیگوت ئەوپەلەو،هەلەی بۆچی بكەم

* * *

٣٣

یەك ساڵە	یەك ساڵۆكێك هات،ڕوی كردەنێومال
دوساڵەی فریودا	زوێكی فریوی دان،سێ ساڵەودوسال

* * *

٣٤

یەك سەری دڵی دێشی	ئێكێك سەری دڵی،دێشی ونەخۆشە
یەكیش دەری قینگی دێشی	ئێك دەری قینگی،دەكوتێ سەرخۆشە

* * *

٣٥

یەك .كەمەودوخەمە	فەرقی نیەجومعەو،یەك شەمۆوشەمە
سێحاترجەمە	یەك كەمە ودوخەم،سێ خاترجەمە

* * *

٣٦

یەك ودوی	دەبڕۆیەك ودووی،ئەوجارلێ مەكە
لێ مەكە	وەكوكارەكەی،پێشوی لێ مەكە

* * *

٣٧

یەكێئەیوت وای گونم	یەك ئەیوت هاوار،وەی گونم مردم
یەكێئەیوت لەتۆیەترمنم	ئەودەیوت پیستر،دەگەڵیان كردم

* * *

٣٨

یەکێ ئەمرێو یەکێك خەریك بو،دەردەچوگیانی
یەکێ ترجێی ئەگرێ یەك دەیگوێستەوەو،زودەزگیرانی

*   *   *

٣٩
یەکێ ئەم کەڵە پاشۆرمەو یەکێ ئەم کەڵەم،دانابەپاشۆر
یەکێ ئەم کەڵەسەرشۆرمە ئەمی تروەکی،ئەوبووەبەسەرشۆر

*   *   *

٤٠
یەکێ بڵێ ودوان ببیسە کەقسێکی دەکەی،دوانیش ببیسە
"" "" ئەوقسەوباسەش،وەك تەون وڕیسە

*   *   *

٤١
یەکێ گەورەی ماڵ بێ ئەشێ ئەشێ ئەوی بو،بەگەورەی ماڵێ
بەقەرای دانیشتوان ئاقڵی بێ بەقەت هەموی ماڵ،هۆشی لێ بهاڵێ

*   *   *

٤٢
یەك لەمردن بو یەکێکەوئەویش،خەریکەدەمرێ
یەك لەکردن بو کێ بێ وکێ نەبێ،بێ جێگەی بگرێ

*   *   *

٤٣
یەکێك بەڕۆژوشتری نەدەدی نەیدەدی وشتری ،ئاوا زڕو.زەلام
دەڵێ شەوێ دەرزێ پێوەدەکەم هاتەوتەوبێ جێی ،خولاسەی کەلام
"" "" بێم بۆت پێوەبکەم ،دەرزیەکەت شەوێ
"" "" هەروابێ بەهاو ،چیشم لێت نەوێ

*   *   *

٤٥
یەکێك کارێ دەکا و یەکێکیان هاتووە،کاردەکاماندوە
بارەقەڵاَ بۆ ئێکی دیکەیە ٤٦ نێوبانگ بۆئێکی،تریان دەرکردوە

لێرەدوهەمین کتێبیش تەواوبوو

ئەوچەندپەندانەی کەماونەتەوە.وەکوپاشکۆیەك دوایەڕگەڵمان ئێخستونەتەوەهەروەك ئەوانی دیکانەی پێشترن پێشکێشمان کردنەوە

پیتي ئەلف

ئارپەی ئاوای لێ تێك دا،بێ هەست وخرپە
لێ بۆتەجرپە ئەویش جائارپەی،لێ بوبەجرپە

* * *

١

ئاخیرمان لێی پاڕامەوەو،هیواشمان وایە
خێربی ئاخیرمان خێربێت،لەم ڕۆژیڕوایە

* * *

٢

ئاغاش لەستۆی خۆم ئاغای دەبینم و، ناشمکالۆمە
کوێخاش لەستۆی خۆم کوێخاگوێ لەمست،هەرپیاوی خۆمە

* * *

٣

ئاڵتی فیشەك لەگەڵ دەروێش و،سوفی ومەلاکەت
بۆخۆت سەلامەت لەوئاڵتی فیشەك،بۆخۆت سەلامەت

* * *

٤

ئاویت بامەچووە ئاوبتبامەچووە،پردی نامەردان
پردی نامەردی میوانی مەردان،یابچۆبن بەردان

* * *

٥

ئاوێدەستی ئاوێ بخۆرەوە،بەمستی دەستی
ماچی دۆستی خۆشەوەکوماچ،لە کولمی دۆستی

* * *

٦

نۆخەی دەبەرتۆدەمرم،جوانکەلەم نۆخەی
نەگری کۆخەی نەگری هەلامەت،پشمین وکۆخەی

ئەزت مرم دەبەرتۆدەمرم ،ئەزوئەزی تر

"" "" پێی ڕازی نەبوی،زۆرلەوەی پتر

* * *

٧

ئەسپەك ئەسپەك لەسەریان،دای تێکچویەوە

لەسەریان داوە لەکێوی ومالێ ،یان بەربویەوە

* * *

٨

کەدەستی پێکردبەبای زریانی زریان بێت ئەگەر،وەرزی زستانێ

نەچۆل دەزانی ونەئاوەدانی ئاوەدانی ویان ،چۆلیش نازانێ

* * *

٩

ئەوکیرمەترسەو ئەوکیرمەترسەو،هۆقو٠ەمەلەرزە

قو٠ەمەلەرزەناکرێ کوابۆکێ پێك دێ ،بەم تۆوتەرزە

* * *

٥

ئەوگووەت ئەوگووەت بەکەیفی،من خواردودەبی

بەکەیفی من خوارد گوێشت لەلۆمەی،هیچ کەسێك نەبی

* * *

١٠

ئەوە پێم زانی پێمزانی ئەوەش،زۆرت مەمنونم

مەمنونم دوایی پێ دێنمو،بەهاتن وچونم

* * *

٥

ئەوهەوایە ئەوهەوایەنیەو، حاڵی بەکاکە

نیە بەجوانی لێمان،بڕوانی چاکە

* * *

١١

ئێرەیی بۆخۆم ئێرەیی،پێ دەبەم ئەگەر

پێدەبەم تێگراهەرهەموی،ئەگەرخستەگەر

*   *   *

١٥

ئی بێ موت — خۆشەوخۆئەگەر،وەدەستی بکەوێ

دەوێ — دیارەتۆش هاتوی،ئی بێموت دەوێ

*   *   *

پیتی بێ

با بمرم — لەنێوغەریب و،غەریبایەتیان

لەغەریبایەتیان — بمرم لەداخان،یانارەحەتیان

*   *   *

١

بارنادا — بارناداوڕێگەی،توندلێ بەستووە

"" "" — دەرکەی دوا ڕۆژیان،لێ داخستووە

*   *   *

٢

بخۆو — وەکی بخۆوبڕۆو، بەم ڕەسم ودابە

بڕۆیە — کایەومات چۆو،هەردوك حیسابە

*   *   *

٣

بۆئێمەلەکونی — بۆئێمەلەکونی ،پاشەوەبوینە

پاشەوەبوینە — لەتاقی کردنێت ،یادەرنەچوینە

*   *   *

٤

بەئەوگەزوبەرەت — ئەگەربەڕاستی،مافی خۆت دەوێ

وەبەرناکەوێ — بەوگەزوبەرەت ،وەبەرناکەوێ

*   *   *

٥

لۆتۆم تێنێن — لۆتۆم دەقوڕێ نێن،تەواوم یەك سەر

لێم دەرنەینن — لەلاقم وشان تا،ملم وتۆقی سەر

*   *   *

٦

بۆتەسەسوری وەستا.ون دەبی ئەگەر بۆتەسەسوری،مامۆستاقادری

هاتەوەسێچوارێکان لەگەڵ خۆدێنێ ون بوولەگەڵ خۆی،دێنێت وچاتری

٧ * * *

بۆدڵت بۆدڵت چاکەدەی،وەنیەدەیفەرموی

چاکە دەی تۆبڵێ‌دەرم،کێشاماست لەموی

٨ * * *

بەتاڵوکەخەرابێو بەتاڵوکەوزوو،یاخواخەرابێ

بەکاوەخۆئاوەدان بێتەوە بەکاوەخۆوشل،دوبارەچابێ

٩ * * *

بەتەما منی بەتەمای منی تێ ،بنۆ پێو دەرنایە

تێمەنێ ئاوی حەمامێ،ئی وەم پێ نایە

١٠ * * *

بەچاونەزێری ناشکوری ویاهەر،بەچاونەزێری

"" "" ئەم داب ورەسمەی،لەزۆوەفێری

١١ * * *

بەچۆکان بچێ بچیەدەندەوەر،بەپەنجەوچۆکان

دەندەوەری وبێیەوە وەرناگری لەمن،هیچ نیسك ونۆکان

١٢ * * *

بەچل ساڵی هەربارەوجارێ،ئەوەش بەچل ساڵ

بارە خۆبی دادەرێژی و،دایان دەنێ باڵ

١٣ * * *

بەدبەخت بەدبەختەومالّی،خۆی دێدەشکێنی

ماڵی خۆی دەشکێنی دەبێ رێك وپێك،جوان بینەخشێنی

* * *

١٤

بەدەرکەی داوەدەری نێ
بەکولانەی دادێتەوەژور

لەدەروازەکەی،دەری بکەی پۆرێ
بەپەنجەرەی دا،دێتەوەژۆرێ

* * *

١٥

بەڕۆژوی
بن تەبەکێ

بەڕۆژوی لەبن،تەباك وسوێنە
فێلێ بازیەکەی دیم،زوزو بۆبێنە

* * *

١٦

بەشەڕەسەتێ
خۆم

بەشەڕەسەتی ،خۆم چم بەرکەوێ
هەرئەوەزیادی و،میادیەکەم نەوێ

* * *

١٧

بەعومری درێژ
دەکرێ

درێژبێ وتەمەن،ڕۆژوڕۆژگاریش
پێك دێ کاری جوان،ترلەپێراریش

* * *

١٨

بەفیتەفیت و
بەچۆلەکەکوشتن

پاشی جێژنەی دێی،نەوەوقنج وقیت
هەربەچوێلەکە،کوشتن وفیتەفیت

* * *

١٩

بەکلفەتی دەیکەم و
بەخانمەتی دەیخۆم

بەکلفەتی وکار،وەدەستی دێنم
بەخانمی دەیخۆم،خۆشم دەنوێنم

* * *

٢٠

بەگۆڕی باوکە
لەبرسان مردۆکەت
دەڵێ بابم
چی هەبویخواونەمرێ

بەگۆڕباوکەکەی،لەبرسان مردوت
ئاوڕێکی وێ بدەو،جاتۆخۆبکەپوت
:باوکم چی هەبوو،بیخوات ونەمرێ
هەینەتۆش چیدی،مەیکەهات وهوت

٢٢ * * *

بەنانەزگی
بـەنـانـەزگـی وهـەر،بـەنـیـوەتـێری
" " سـالْ دەسـەربـەری،وەك نـێرەشـێری

٢٣ * * *

بەندەناس
خودایە
هـەرخـوا ی تـەعـالا،خـۆی بـەنـدەنـاسـە
هـەرچی پێی باش بێ،بۆئێمەش خاسـە

٢٤ * * *

بەنۆرەش بێ
نۆرەی خۆمە
دەی بـەنـۆرەش بـێـت،ئـەوجـارنـۆرەمـە
غــەوارەبــم ویــان،هــەرلــەم تــۆرەمـە

٢٥ * * *

بەوان
حالآنە
بــەوان حــالآنــەو،هــاتـۆتـەسـەرگـوان
بـیـری لـێ دەكـرێـت،بـزێ وبـەوان زوان

٢٦ * * *

بەهارێبباری خۆتەڕمەكە
پایزی بباری خۆگیرمەكە
بـەهــارێبـبـارێـت،تـۆخـۆوتـەڕنـەكـەی
پـاییـزی بـبـاری،هـەرخـۆوگـیـرمـەكـەی

٢٧ * * *

بەهەوێساری
" " هــەوێ ســاری وهـــەر،زۆرچــاوەڕوانـی
دەردی وانــاخــۆش،دەیــتــۆجـوزوانـی

٢٨ * * *

بەیان كوژی
بكە
ئێستاوەختیەهـەر،بـەیـان كوژی بـكـەی
دوایەش هەربۆخۆت،بێی نێوبژی بـكـەی

٢٩ * * *

بێگانەبەدەر
چـی بـێـگـانـەیـەو،تـێـگـڕابـچـنـەدەر

لەخۆم بەدەر کەس نابی بمێنی و،هەرلەخۆم بەدەر

* * *

٣٠

پیتی پێ

پاش تەرکی گران بووەلێی پاش،تەرك وئاتەگی

قورس بۆوە ماندووبێ هێز حاڵ،وەك حاڵی سەگی

* * *

١

پاڵەوان پاڵەوان پەموێ ، وەك بارەلۆکە

کەچەڵ وەك خۆیتی سەت جار،خۆزگەی بەخۆکە

* * *

٢

پشی میاوی هەربەپشی میاوی،بێی دەوری لێبدەی

لێ دەکا چیشت پێخۆشبو،جادەرخواردیبدەی

* * *

٣

پوڵی بابت پولی باوکت دەی ، زۆروزەوەندە

زۆروزەوەندە سەرم بشکێنی ،جەزای دوچەندە

* * *

٤

پەت پەتێنێم گۆسامەندیەویان،هەرپەت پەتێنە

پێ دەکات پیاوبەلەوداوەی،پەتت بپسێنە

* * *

٥

پەڕۆی دەك ڕەبی ئەتۆش،سورنەکەی پەڕۆی

سورنەکەی وەکی بوی هەرواش،لێی بخوی وبڕۆی

* * *

٦

پەکی پێ بەقسەوبەشتی وای،پەك پێناکەوێ

ناکەوێ ئالای بێعاریەی،هاسان نانەوێ

٧ * * *

پێی بچمەسەر کلەی جەهەننەمێ
بـچـمـەسـەرکـڵـەی،یـاپـۆلـووئـاووران
جـەهـەنـنـەم جـێگـەی،بـێـدیـن وگـاوران

٨ * * *

پێت خەنی بوم
"" ""
پێت خـەنی بـوم دەی،هـەرئـەوت مـابـوو
درکـانـدت خـەلاس،ئـەویـشـت چـابـوو

٩ * * *

پێ لەکەرێ شەیتانی بێنەخواری
پـێـت بـێـنـەخـوارێ،لـەکـەرشـەیـتـانـی
نـەڵـێـن رێـك خـەری،نـەقـڵ وبـەیـتـانـی

١٠ * * *

پیتی تێ
تاقانەی حاجی نەجمەیە
نـۆرەی ئـەوهـەراو،بـەزم ورەزمـەیـە
وەك تـاقـانـەکـەی،حـاجـی نـەجـمـەیـە

١ * * *

ترکی خۆی بابەگوی خۆی گوێ لیٚ بێ
ترکی خۆی بـەگوێی،خۆی بـاگـوێ لێبێ
خـۆی زانی دەی جا،بـەجێ وبـێ جـێبێ

٢ * * *

ترِی زەلامن
"" ""
دەڵـێ تـرِی وەکـو،خـۆی واگـەورەنـە
چـۆن داب مـۆدێـك،بـۆئـەودەورەنـە

٣ * * *

تۆپیان داوە
لـێـت مـزگـێنی بێ،بۆیـان تـۆپ دا وی
زانـیـم هـەرلـەبـەر،ئـەویـەگـۆرِا وی

٤ * * *

تورەکەی سەرت پرپێ لەسندان،تورەکەی سەرت

سندان بێ نەکوزیانت بێت،بۆدەوروبەرت

* * *

٥

تەشقێ هەوای تەشقی هەواکەی،حاسمانێ وزەوی

شکاوە شکاون وزستان،بۆن دەرناکەوی

* * *

٦

تەگبیر تەکبیرتوندەها،خۆی لێ دورخەوە

توندەها دەنادەروا زەو، دەرکەکەبکەوە

* * *

٧

تەگبیری سەعەی تەکبیری،هاوردبوبۆمان

هاوردووە هەلاتین بۆنێو،کەندالی وچۆمان

* * *

٨

پیتی جیم

جوتی کە جوانی بۆجوت کەی،دەرزوکەلێنی

"" "" بۆفکری دواڕۆژ،ڕێگەی نەمێنی

* * *

١

جۆلا پێچالی تەنگە پێچالی جۆلای،واتەسك وتەنگە

تری دەڵەی تفەنگە گوێیان لەتری بو،گوتیان تفەنگە

* * *

٢

جووجوت کێ دیتویەتی ،ئەرێ جووجوت

"" "" نەبووەدەی ئەتۆش،مەیکەهەیت وهوت

* * *

٣

جەڕوو ئەوجەڕوبەحس و،پێداچونەوە

بەحس تـیـّك دەرەوهـەروا،لـێـك جـوێـبـونـەوە

* * *

٤

جیژنانەیە وەری گـرەهـالـێـم،وەکـوجـێـژنـانـە

"" "" ڕوسـمـەوزۆرقـەدیم،لـەم کـوردسـتـانـە

* * *

٥

جیژنەو جـێـژنـەوجـێـژنـەبێ ،نـۆرەلـێـم دەوێ

جیژنە نـەك ئـەوشـۆوهـەتـا،سبحـەودوشـەوێ

* * *

٦

جینگەنۆکەیە زولـێـن دەتـۆرێ،جـیـنـگـەنـۆکـەیـە

"" "" لـەدوریـش دەڵـەی ،بـارەلـۆکـەیـە

* * *

٧

پیتی چیم

چ جێنیە چ جـێـم نـیـەقـۆنـێـی،پـێـوەبـنێم کاکە

قونێی پێومنێم لـەگـشـتـی هـەموی،ئـەم عـەرزەپـاکە

* * *

١

چ لەشەرحی دەیگوت لـەشەرحی،هیچ شـورەیی نـیـە

شورەیی نیە هـات وەـوت هـەرا و،یـاتـوڕەیـی نـیـە

* * *

٢

چەموشە چـەمـوشـەوگـەلـێـك،گـرژومـوڕەیـە

"" "" عـادەتـیـەوبـەدایـمـی هـەرتـوڕەیـە

* * *

٣

چیشتانەیە چـیـشـتـانـەوپـێـشـی،دەڵـێـن مـزگـێـنی

"" "" وەردەگری باسی،خۆشی بۆبێنی
٤ * * *

پیتی حێ

حەدیەی هەڵاتووە حەدیەی هەڵاتووە،پێم وابێ ئەوجار
بۆمی بنێرەوە،بیخەینەژێربار
١ * * *

حەڵاڵ مین اللا حەڵاڵ مینەڵاە،وەباڵ بەئەستۆم
تۆش واحاڵی بی،زۆرمەمنوی تۆم
٢ * * *

حیللە شەرعیە بەحیلەشەرحی،یان فێڵ وفتری
"" "" پێی بێ چ باکیە،زۆرکەم وپتری
٣ * * *

حەیران تەواوە پێشینیان دەڵێن،لەڕاوەباوە
حەیران تەواوە،وای نێولێ ناوە
٤ * * *

پیتی خێ

خاتوزەمهەریرە وەك سێ ڕۆژەکەی،خاتوزەمهەریر
"" "" کرێوەوبارنێك،سەرمای بێ نەزیر
١ * * *

خانەدانە خانەدانەیان ،هەرگەورەماڵە
"" "" پرلەمام وخاڵ ،یان لەکوڕوکاڵە
٢ * * *

خواساردتری دەی خواساردتری،نەکالەوپێیە

نەكات — بەودوعایەی زۆر،هیواشم پێیە

* * *

٣

خڕوجۆمیان كرد — خڕوجۆمیان كرد،وەك ڕەش بگیری

"" "" — لێی تێك چووفكر،كردن وتەكبیری

* * *

٤

خۆخۆرەوەیە — وەك خۆخۆرەوەو،خزمی ئەمەگ تاڵ

"" "" — لێیان دەبیسرێ،قسەی سوك وكاڵ

* * *

٥

خۆزگەوبە پارهاوینێ — خۆزگەتان بەپار،وەرزی هاوینێ

بەگەڵ دەچونەڕینێ — بەدەستەوبەگەل،دەچونەڕینێ

* * *

٦

خۆی پێ زۆرە — خۆی پێزۆرەوا،لەنێوئەوخەڵكە

"" "" — بەڵەك هەردەڵەی،حاجی لەوكەڵكە

* * *

٧

خۆی دەبەر دەكات — وایەوئێستاهەر،خۆی دەبەردەكا

چی بێ وچی نەبێت،ئەوكارەی دەكا

* * *

٨

خۆی لەتە پلی زێڕی داوە — بێ میسلەوجوانێك،لەم ناوەناوە

هاتوەخۆی لەتەپڵی زێڕیش داوە

* * *

٩

خۆی لێ لەگەزداوە — خۆی لێ لەگەزدا،هەروەك بێحالان

یارەزگارلەدەستی ئی كوڕوكالان

* * *

١٠

خۆی هێناوەته	پـێم وابـۆوتـۆخـۆت،واشـلـكـی خـاوی
حاڵی جاوی	دیـتـم خـۆی هـێـنـابـوەحـاڵی جـاوی
١١	* * *
خۆقوتێ	خـۆقـوتـی ڕوح نـیه،یابـەشـێ لـەگـیان
ڕوحی نیه	بـیـدەیـەی كـەم بـێ،لـەبـیـرولـەشـیـان
١٢	* * *
خێروبەرکەت	خـێـروبـەركـەتـت ،پـڕبـەوجـەواڵـه
پڕبەجەواڵی	چی دی پێویست نـیه،نـەیـكەی حـەواڵـه
١٣	* * *
خێروبەرکەتت	خـێروبـەركـەتـت،نـەبـووەهـیچ كـاتـێ
هێناوە	كـۆنـەودەی ئـەی نـوێن،جـاكـوادەگاتـێ
١٤	* * *
خێرێ	ئـەوەش وەك خـێـری،دایـكـەكـەی شایـه
دایەشایه	خـێـریـش بـی وخـێـری،بـەلای دانـایـه
١٥	* * *

پیتی دال

داماوه	فـێـڵی لـێ كـراوە،بـەكـزیـش دامـاوه
"" ""	مـل كـەچـەوچـاوی،جـوت پـێك وەنـاوه
١	* * *
داوەتی	دا وەتـیـان یـەكـجـێ،بـەرهـەڵـداكـرا
بەرەڵاّبوو	لـەجـێـگـەی پـێـشـوی،هـەروادەركـرا
٢	* * *
دایکت	دایـكـت بـۆت كـوێـن و،دەوارەبـەركـا

بەدمۆاربێ خۆڵی کۆلاّنی و،بانان وەسەرکا

* * *

٣

دایکە بۆکارەی دایکی،دەلاّ لی بنێرە

دەلاّلە بۆت پێك دێنێت و،زوترپێی فێرە

* * *

٤

دایەگەورە نەنکەپیرەی نا،بلێ دایەگەورە

"" "" تێك نەدەی داب و،ڕوسمی هوودەورە

* * *

٥

دونیا چی بیری لیی بکەی،ئەئەودونیایە

کۆنە کۆنەوبەبیری ،کەسیش دانایە

* * *

٦

دەچیەخەوێ کاتەکەی ئەوەو،دەچیەلای خەوێ

ناچیەڕەوێ نەکوبڵەی دەچی ،بۆڕەوت وڕەوێ

* * *

٧

دەزانێ نانی بەسێلێ و،یان بەتەندۆرێ

نانی خۆی ببرژێنێ دەیبرژێنێ ولە،متبەقێ وژۆرێ

* * *

٨

دەرمانی نەقلێکەولەنێو،ئێمەوترکانە

ژنەورکان نۆرەی دەرمانی ، ئی ژنەورکانە

* * *

٩

دەماری گونی دەماری گونی وەی،خۆزۆرئەستورن

ئەستورە مل هورەوبەبێ ،یاساودەستورن

* * *

١٠

دونیائاوبیبا — دونیائاوبیبا،کەسیش نەمێنێ
لەجێگای خۆی نابزوێ — لەخەوهەڵناستێ،خۆیی ناجولێنێ

* * *

١١

دەخۆیی — وای لێ حاڵی بوم ،دەخۆی رادیبێ
رادەبینێ — یارێگەوشوێنی ،چاترناسیبێ
"" "" — هاتووەدەخۆێ را،دەبینێ یەقین
"" "" — خواهەڵناگرێویا،بەکۆسپی نەبین

* * *

١٣

دەکرۆزێتەوە — فێربووەهەردێزۆر،دەکرۆزێتەوە
"" "" — هەڵدێرەوخۆی پێ،ناگیرسێتەوە

* * *

١٤

دەگەڵ نەبونێ — چ ناکرێ دەگەڵ ،فەقیری ونەبون
چ ناکرێ — بەسیەتی ودەگەڵ،یان پێداچون

* * *

١٥

دەڵەی — دەڵەی لەترانی،هات خۆهەڵکردوە
خۆی لەتران هەڵکردوە — کەنگێ تۆبیری،ئەوات لێکردوە

* * *

١٦

دەڵەی — تەماشای دەڵەی،کۆشکی فەرهادە
کۆشکی فەرهادیە — خەڵکی بەدیتنێی،بەکەیف وشادە

* * *

١٧

دەڵەی — وەکوگای خەنەک،خۆی بواردلەکارێ
گای خەنەکە — خواردی لەئاخورێ،تالای ئێوارێ

* * *

١٨

دەی بائەونەقلەش دەی بائەونەقلەش،وەدوای خۆبێخی
وەدوای خۆبێخی پێیەوەوباچیت،بۆماڵەشێخی
* * *
١٩
پیتی ڕێ
ڕا پسان دا پسانە کێشەوهەرا وڕا، پسان داپسانە
"" "" زنجیرفڕێ دان،یان پەت پسانە
* * *
١
ڕوتە ڕوتەزەردسەری،کوابۆبخورێنە
زەرد کەرمی هەیبۆوکەی،زو بۆبمرێنە
* * *
٢
ڕۆژێ سەت سەودای دەکا ڕۆژێسەت سەودای،دەکابەبێ ماڵ
بێ پوڵ ودەستی بەتاڵ بێ پوڵ وپارەو،دەستۆکەی بەتاڵ
* * *
٣
ڕۆنیو ڕۆینی بەگانەو ڕێگاڕۆیشت نوو،ڕۆیێ بەگانە
خواردنوخواردنی سەگانە بەلام خواردنەکەو،خواردنی سەگانە
* * *
٤
ڕۆژێ وەك ڕۆژی قەرە،وەیسیەگرژوتاڵ
قەرەوەیسیە باپاڵ دەین وەپاڵ،لێك هالێن لەماڵ
* * *
٥
ڕوی دەچۆلیان کرد و ڕوی کردەچۆلی و،وەك لێی ئەڕوانی
پشتی دەئاوەدانیان کرد پشتیشی کردبووە،دێ وئاوەدانی
* * *
٦
ڕەش بگیرە خرەوچۆمیان کرد،هەروەك ڕەش بگیر

"" "" تێکیان دالیٚ یان،زۆرفکروتەکبیر

* * *

٧

رێویکیان گرتبوتەکبیریان لێدەکرد رێوێکیان گرتبوو،لێیان کردتەکبیر

چی لیٚ بکەین رێویش گوتی چم لیٚ هاتەقسەوئەویش،دەیگوت رێوی پیر

دەکەن کەیفی خۆوتانەبەلأم دەکۆخی چم لیٚ بکەن بەهیچ ،نابم نارازی

قەل وقازانم ماوێن چاوانم دەکۆلن هەرمەمهاوێنە،نێوقەل وقازی

* * *

٩

پیتی زێ

١

زاری بگری دەبرۆتوندبیگرە،تۆلوتی وزاری

بە٠٠ۆنێی داهاواردەکا لە٠ونگێی دەردێت،هەوا رهاوا ری

* * *

٢

زللەی نەغد نەغدی بیٚ زللەی،دەی باوێت کەویٚ

لەهەلۆای قەرز چاترە ئەوچاترەوهەلۆای،قەرزت هەرنەویٚ

* * *

٣

زۆرم کردون بۆدونیایە خۆزۆرم کردون،بۆئەم دونیایەم

ئەوەش دمکەم بۆقیامەتیٚ ئەوەش بۆقیامەت،وەك ئاخری یەم

* * *

٤

زۆری شۆرەسوار ئەلەم دونیایەی،بیٚ ئاکام وخێر

هەلداشتونە زۆری هەلداشتون،شۆرەسوارومێر

* * *

پیتي ژێ

ژنە وژنانە	ژنـــێـك زۆرئـــازا و ،تـۆبـڵــێ ژنـانــە
پێست خاوەکاتە هەمبانە	پـێـسـتـی خـاوی زو،کـردبـەهـەمـبـانــە

*   *   *

١

ژنی چاك	خــۆبـەبـیـری مـن و،هـەمـوانـیـش وایــە
نیعمەتی خودایە	ژنـی چـاك وەکــوو،نـیـعـمـەتـی خـوایــە

*   *   *

٢

ژنێ ماڵانە	ژنـێـکــەوهــەربــۆو ، هــەمــو مــاڵانـــە
"" ""	سـەت زێـڕیـێ بـدەی ،دیـسـان تــاڵانـــە

*   *   *

٣

پیتي سین

سۆدرەت	حەك سۆدرەت لەلوڕی،بداياجل وجـۆڕان
لەجل وجۆڕان دا	بکـەویـەژێـرجـوتـەی،بـێ پـەتـی وتـۆڕان

*   *   *

١

سەربەستەڵەکە	ئـاخـری زسـتـانێ،بـڕۆی سەربـەستەڵـەك
"" ""	بـەبـەفـروڕەشـانـگ،عـەرزی ڕەشـبەڵـەك

*   *   *

٢

سەری لە پزدانی	خـۆهـێـشـتـاسـەری،لـەنـێـوپـزدانـی
دایکی دمرێناو	دایـکــی دەرنــەهــێـنــابــووپــێـی زانــی

*   *   *

٣

پیتي کاف

کاولاشی	وەکـوکـاولاش و،کـەونـەخـانـوی خـۆت
خۆتە	وام بـۆدانـاوی و،حـیـسـاب کـردووەبـۆت

* * *

١

کاوێژی بکاتەوە

باهەرئی پێشوی،کاوێژکاتەوە
زۆرەگەرئەویش،بێرخۆبخاتەوە

* * *

٢

کولٚ وکۆی خۆیٚ لیٚ گرت

زۆربەتەردەستی،گرتی هەربۆخۆی
پێی ڕشت وچی بوو،زوێکی کلٚ وکۆی

* * *

٣

کۆنەبەگەو ئەسپەکەی تۆپیوە

کۆنەبەگەوهەر،ئەسپی تۆپیوە
هیچ خێروخۆشی،ئەمرۆی نەدیوە

* * *

٤

پیتی لام

لامپێکی بۆ موستەڕایەکێشاوە

هەردەمگوت ڕەنج و،دەردەوئێشاوە
لامپێکی بۆئاو،دەستێی کێشاوە

* * *

١

لەخشەی دەچێتە پێشیٚ

گورگەو لەخشپەی،هەروادەشتەپێش
قەت دەرناپەڕێت،بەهەیەهۆوهێش

* * *

٢

لەشێویٚبی و لەدرپێیەنەبی

تۆلەت بۆدەکرێت،بیٚ بەش لەدیزەی
لەدەرپیٚ بیٚبەش،ناچیە ئەم ڕیزەی

* * *

٣

لەزۆرئاشانی وەسەرکردوەو لەشتاقانی نەمالٚیوەتەوە

لەزۆرئاشانی ، وەسەرکردونە
بۆماشتنەوەی بیر،لیٚ نەکردونە

* * *

٤

لەوحەمامەی بەزڕوزەنگ — لەم حەمامەکەی،هەراوبەزڕوزەنگ

نەتۆدەنگ ونەمن دەنگ — من دامنان لەسەر،ئێۆش تەختەسەنگ

"" "" — بابیسرپینەوە،وەزعیش تێك نەچێ

"" "" — من باس ناکەم تۆش،مەیکەدەنگەدەنگ

* * *

٦

لەوەی بە..لینگی هەڵێناومو — لەوەی ...م لینگی،هەڵێنای بەگوڕ

گوتی شوکرکوڕە — شوکرانەبژێرم،ئەوجاریش بوی کوڕ

* * *

٧

لێم پوچەڵ — بەم سوێگەدانەو،هات وچۆتەوە

بۆوە — پێك هاتوشم لێ،پوچەڵ بۆتەوە

* * *

٨

پیتی میم

ماشەڵلاخوایەلەساوی پاك — ساوی پاك بێ وخواش،بابمدایاری

سورەبڕویش دەباری — بڕوێشەسورکەو،گەنمیش دەباری

* * *

١

پیتي نون

نەغدی بەقەرز — زۆروێوەتریشە،لەواجب وفەڕزی

نەدەی — نەچی نەغدی بدەی،بەکێشەوقەرزی

* * *

١

نێریە — هەروەکوونێری و،ئی وردەمالان

وردەمالان — خۆراگرێ لەنێو،خاڵۆژن وکالان

* * *

٢

پیتي واو

وەزگ	وەزگی نەدادەی،هەرچابوودیسان
نەدەی	وابایەودەبا،وەك گوێ نەبیسان
١	* * *
وەكوگۆزێكم ئاوی سارد	وەك ئاوی ساردم ،پێدابكەن بێنن
پێداكەن ئەواساردبومەوە	لێی ساردبومەوە،واز لەوەش بێنن
٢	* * *
ولامی نەزانان	جوابی نەزانان،بێدەنگیەدەڵێن
بێدەنگیە	چی دی بەلافان ،بەخۆهەڵنەڵێن
٣	
پیتی هێ	
هەباسە	بەخێربێی ئەرێ،هۆی مام هەباسە
لەدیوانان چ باسە	لەدیوان لەلای ،میران چ باسە
١	* * *
هەنۆنێ وەنۆنێ	هەنۆنێ دوای ویش،تۆبڵێ‌مەنونێ
باهەموشتێكم بێتەدەۆنێ	ئەومێشەوچۆمەم،بێنەنێو‌ونێ
٢	* * *
هۆیەو	لەمنت كەوێ‌هەل،هەڵكەوتووەوهۆیە
هەرئەورۆیە	بیرێ بكەوەوهەر،تەنیائەورۆیە
٣	* * *
هەرجێ یەكی خوڕڕەی ئاوێی	كواخۆی لێ نادات،زۆریش بەجێ‌بێ
لێ بێت.خۆی لێ نادات	هەرجێ یەك خوڕڕەی،ئاوی كەلێبێ
٤	* * *
هەرچی دێ‌هەردەڵێ	هەركەس هات دەڵێ،دایكت لەكوێیە

دایکت لەکوێیە — بابمم هێناوەو،کارێکی پێیە

جارێك نالێن — کەس نەبوبێ بلێ،ئەی کوانێ باوکت

بابت لەکوێە — دایکم هێناوەو،ئەمنیش لەوپێیە

* * *

٦

هەرچی هاتەوەلەشامە — هەرکەس هاتنەوە،لەمیسروشامە

مالی مام مەحمودی کامە — دادەی کوامالی،خالەبلەی کامە

کاکەبرایم دەستەبرامە — لەگوێن زۆرهات و،چۆکەردێنەوە

"" "" — میرزاهادی کوڕی،زۆردەستەبرامە

* * *

٨

هەرچی نەت بێ — بێ ڕێزوقەدرن،چی زۆروهەتبێ

بۆی مەحتەلی — مەحتەلی وبەلام،هەرچیکی نەتبێ

* * *

٩

هەرۆگیفە — هەرۆگیف وەکوو،ئاخروکۆتایی

"" "" — دیارەئەوجارجا،پێی دێنێ دوایی

* * *

١٠

هەموی — ئەوەی دیتۆتن،هەموی کۆخێکن

کۆخێکن — لەسەرسوێ ولەبان،یالەڕۆخێکن

* * *

١١

ئەم وێنەش وێنەی ڕابردوەکەمان

پێ دەبڕین بەرەودوا ڕۆژونەمان

لێی حاڵی بومە،ئەم چەرخ ودەورە
دانانێ فەرقێک،بۆچوک وگەورە

*　　*　　*

عیزرائیل دێ بەربینگم پێدەگرێ
لەم ڕۆژەی داکوا،کێ‌چی پێدەکرێ